JARED CADE

"Çarpıcı bir araştırma." –*Harper's & Queen*

Agatha Christie'nin On Bir Kayıp Günü

KİTABIN ORİJİNAL ADI	AGATHA CHRISTIE AND THE ELEVEN MISSING DAYS
YAYIN HAKLARI	JARED CADE © ONK TELİF HAKLARI AJANSI ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ VE TİCARET A.Ş. ©
KAPAK	GÜLHAN TAŞLI
BASKI	1. BASIM / HAZİRAN 2008 AKDENİZ YAYINCILIK A.Ş. Matbaacılar Sitesi No: 83 Bağcılar İstanbul

ISBN 978-975-21-0972-8

ALTIN KİTAPLAR YAYIN EVİ
Celâl Ferdi Gökçay Sk. Nebioğlu İşhanı
Cağaloğlu-İstanbul
Tel:
0.212.513 63 65/526 80 12
0.212.5206/246/513 65 18
Faks: 0512.526 8011
http://www.altinkitaplar.com.tr
info@altinkitaplar.com.tr

JARED CADE

Agatha Christie'nin On Bir Kayıp Günü

TÜRKÇESİ
ÇİĞDEM ÖZTEKİN

ÖNSÖZ

3 Aralık 1926 günü bunalım içinde bir kadın gizemli bir şekilde, İngiltere'nin Berkshire kasabasındaki evinden kayboldu. Arabasının Surrey'de terk edilmiş olarak bulunması onun can güvenliğine ilişkin kaygılar duyulmasına yol açtı. Ve söz konusu kadın bir buçuk hafta sonra Yorkshire Harrogate'deki lüks bir otelde, gazetede kendisiyle ilgili olarak yapılmış uluslararası boyuttaki araştırmalara ilişkin haberleri okurken bulundu. Bu olağandışı davranış bir tür aymazlık, meydan okuma izlenimi uyandınyorduysa da, kocası hemen konuya açıklama getirerek eşinin geçici bir amnezi (bellek yitimi) yaşadığını ileri sürdü. Bu kadın Agatha Christie idi ve bu on bir kayıp günün etkisi yaşamının geri kalan kısmında sık sık etkisini gösterecekti.

Kaybolduğu bu günler Agatha'nın yaşamında bir doruk noktasıydı; yazarın konuya ilişkin ısrarlı suskunluğu birçok karmaşık, anlaşılmaz soruyu da beraberinde getirmişti: Nasıl olur da fotoğrafını her gün gazetelerin ön sayfalarında gören biri, kendisinin İngiltere'nin en çok konuşulan kadını olduğunun farkına bile varmayabilirdi? Kaybolduğunda geride bıraktığı bir dizi mektubun önemi neydi? Kocasını onun daha önceden de kaybolma olasılığı konusunda açıklamaya iten ve bulunduktan sonra da polis araştırmalarının faturalarını ödemeye yönelten neden neydi?

Her ne kadar bu kaybolma onun ününe ün kattıysa da Agatha'nın daha önceki yaşamına ilişkin hiçbir öykü bu kayboluşun gerisindeki olağanüstü koşulları tam olarak açıklamıyordu. Araştırmamın ilk aşamalarında yazarla ilgili olarak yazılan kitapların hemen hiçbirinde edebi eleştirilerden farklı, bu konuya açıklık getiren pek fazla bir şey olmadığını keşfettim. Tüm yazarlar Agatha'nın kısa dönemli geçici bir sinirsel bunalım geçirdiğine ve bu kayboluşla birlikte adının kötüye çıkmasının onu inzivaya sürüklediğinde birleşi yorlardı. İngiltere'de aktif araştırmaya dayanan yalnızca iki biyografi vardı ve Agatha'nın uzun yaşamını kaleme alan her iki yazar da onun yaşamındaki bu karanlık evreyi izleyen tanık bulmakta zorlandıklarını itiraf ediyorlardı. Gwen Robyns 1978 yılında ailenin izni

olmadan yazdığı Agatha biyografisiyle ailenin resmi açıklamalarına adeta meydan okuyor, Janet Morgan ise 1984 yılında ailenin verdiği yetkiye dayanarak kaleme aldığı biyografide bu ünlü kişinin kay boluşuyla ilgili olarak, basını olayın üstüne gereğinden fazla gitmekle suçlayarak konuyu uygun bir şekilde perdeliyordu.

Her iki yaşam öyküsü yazarının da birleştikleri nokta Agatha'nın bulunduktan sonra asla bu olayı konuşmadığıydı. Aslında bu yanlıştı. Agatha sonuçta kayboluşundan bahsetmişti ve suskunluğu bozmasındaki gerekçe de bu konuyu toplum önünde tekrar tekrar konuşmamasının nedenleri kadar öğreticiydi.

Konuya olan merakım gereği yaptığım incelemelerde yazarın yaşamındaki bu en ünlü olaya ilişkin tüm açıklamalarda birçok açıdan inanılır olamayacak kadar fazla uyumsuzluk olduğu izlenimine kapıldım. Yolculuğu yeniden gözden geçirmem, bu olayın kendisi nin ve daha sonra birçok teorisyenin belirttiği koşullarda gerçekleşmiş olamayacağını kanıtladı. Öyleyse gerçek neydi ne olmuştu? Henüz çözümlenememiş birçok sorudan kaynaklanan merakla kamçılanarak kendi tuhaf gerçek yaşam öyküsünü bir gizeme dönüştüren bu inzivaya çekilmiş yazar hakkında daha fazla bilgi edinmek üzere İngiltere'de bir keşif yolculuğuna çıktım.

Agatha küçük bir çocukken *Alis Harikalar Diyarı*'nda ve *Şeffaf Aynanın Ötesi* adlı kitaplara hayranlık duyuyordu, ama ailesi ve diğer ilgililerin kaybolmanın hemen ardından sergiledikleri olaym üstünü örtme girişimleri Lewis Carroll'un yazabileceğinden daha tutarsız, inanılmaz bir durum yaratılmak istendiğini açıkça ortaya koyuyordu. Christie ailesinin açıklamaları sayısız soruyu yanıtsız ve düzinelerce sorunun sonucunu açık bırakıyordu. Örneğin kayboluşu sırasında kendisi için yarattığı kimliğin önemi neydi ve basın neden açıkça bunun üzerinde durulması gereken bir kurgulama olduğuna işaret ediyordu? Banka hesapları polis tarafından kontrole alınmış olduğuna göre bu sürede parasal açıdan geçimini nasıl sağlamıştı? Kayboluşundan üç yıl sonra kitaplarından birinin ön sayfasında bir arkadaşına yazdığı ithafın merak uyandıran anlamı neydi?

Bu ve diğer soruların yanıtlarını keşfetmeye çalıştığım yolculuğum bir Agatha labirentinde yol bulmaya çalışmaktan farksızdı, ama yine de bu kayboluşa ilişkin birinci elden bilgisi olan birçok insana ulaşıp konuşmayı başardım. Gerçeğin ortaya çıkması Agatha'nın yaşamı boyunca etrafına

ördüğü suskunluk duvarlarının zamanla kaçınılmaz bir şekilde zayıflaması ve yazarın kendisinin ölümünden on yıl sonra unutulmuş olacağına ilişkin beklentilerinin doğru çıkmaması sayesinde ulaşabildiğim kusursuz bir kaynağın desteğiyle gerçekleşti.

Nan Watts, Agatha'nın eniştesinin kızkardeşi ve yaşam boyu en iyi arkadaşıydı. Nan'in kızı ve damadı, Judith ile Graham Gardner, kayboluşa ilişkin gerçeği ve Agatha'nın kişisel yaşamıyla ilgili şimdiye dek açıklanmamış diğer ayrıntıları doğruladılar. Judith ve Graham, Agatha'yı çok yakından tanıyorlardı ve bu ikilinin ona ilişkin bilgileri seksen beş yıllık bir süreyi kapsıyordu. Bana güvenmelerinin, fotoğraf albümlerini açmalarının, özel mektuplannı göstermelerinin nedeni, Agatha'nın yazdığı her şeyi okumuş olmamdı, çünkü onlar, "Agatha'ya ulaşmanın kısa yolu yoktur. Kitaplarını okumalısınız," diyorlardı. Onlarca yıllar süren sessizliği bozdular ve Agatha'nın ailesinin Watts cephesiyle olan ilişkilerinin Agatha hayranlarının görüşlerine sunulmasını uygun buldular. Agatha'nın birçok hayranı gibi ben de onlara bu konuda çok büyük bir şükran borçluyum.

Bu kitabı yazma kararım, zamanımızın en akıcı ve ahlaki açıdan en eğitici polisiye romanlarının arkasındaki kadına yaşamım boyunca duyduğum ilgiden kaynaklanmaktadır. Yaşamının en acı yönlerini konuşmayı kabul etmemesi bazı eleştirmenlerin onu ilgilenmeye bile değmeyecek, her şeyden elini eteğini çekmiş biri olarak nitelendirmelerine neden olmuştur. Ama hayatının bu en travma tik gecesinde yaşadıkları onun yaşamındaki bu deneyimlerinin romana yansıması sonucunu doğurmuştur: Aynen kaybolduğu gece yapacaklannı ve sonuçlannı tam olarak kurgulamış olması ve bunu yalnızca kendisine saklaması gibi.

Bu kayboluşu sarmalayan gizem perdesi ve olayın mistik çerçevesi bugün bile insanları büyülemektedir. Araştırmanın sonucunda ister istemez, ortaya çıkan da, kayboluşunun ardından yirminci yüzyılın en sevilen polisiye öykü yazan olmak üzere geri dönen bu gizemli kadını çaresizlik sınırına getiren bu çok özel ıstırabın kaçınılmaz öyküsüdür.

TEŞEKKÜR

Bu kitap için yaptığım araştırmalar sırasında benden yardımlarını esirgemeyen kişilerin adlarını aşağıda özellikle anmak ve teşekkürlerimi belirtmek isterim: Surrey yöresi polis merkezi müdürü lan Blair ve Geraldine Phillips; Batı Yorkshire Polisi'nden Barbara Hick; Batı Yorkshire

Arşiv Bölümü'nden Ruth Harris; Metropolitan Polis Arşiv Bölümü'nden Maggie Bird; Thames Valley Polisi'nden Susan Healy ve Chris Bradley (Kendileri şu anda Berkshire Polis Mer kezi'nde görevlidir); Dawn Smalley; Edith Butler; Kew Sicil Ofisi'nden Nick Forbes; Newlands Corner başşerifi olan ve bana rehberlik ederek yöreyi ve Agatha'nın arabasının düştüğü kireç kuyusunu gezdiren Surrey İlçe Belediye Meclisi'nden Ralph Barnet.

British Motor Industry Heritage Trust'tan Richard Brotherton ve Anders Ditlev Clausager; Oxfordshire arşivlerinden Mark Prid dey; eskiden Camberley Polis Kuvvetleri'nde görevli olan Dedektif Teğmen Christopher Roberts, British National Meteoroloji Kütüphanesi ve Arşivleri'nden lan McGregor; Berkshire Sicil Ofisi'nden Bruce Hoag; Lisa Spurrier, Robert Hale, Elizabeth Hughes ve Mark Stevens; Surrey Sicil Ofısi'nden Patricia Willis; Agatha'nın aranmasında görev alan eski polis memurları Eamon Dyas; R. M. Jones; Celeste Kenney; Althea Bridges; Colin Price; Bill Indge; Millie Bush; Tibby Kull; Jack Boxall; Eric Boshier ve Wilfrid Morton.

Agatha'nın Bodley Head ile iş konusundaki yazışmalarının incelenmesine izin veren Random House'dan Gina Dobbs; Reading Üniversitesi'nden Michael Bott; Agatha'nın Bodley Head ile yazışmalarını takip eden Michael Rhodes; Trinity Koleji Kütüphanesi'nden Stuart Ö Seanöir; John Rylands Üniversitesi Kütüphanesi'nden Glenise Matheson; Leeds Üniversitesi Kütüphanesi, Brotherton Koleksiyonumdan Christopher Sheppard; Marylebone Kütüphanesi'nden Catherine Cooke; Kraliyet Ağır Silahlar Enstitüsü'nden Tarih Sekreteri, Tuğbay K. A. Timbers; Clifton Koleji'nden Richard Bland; İngiliz Kütüphanesi görevlilerinden Roland Lewis; İngiliz Kızılhaç Örgütü'nden Helen Pugh; İngiliz Telekom Arşivleri çalışanlarına; Colindale gazetesi kütüphanesi çalışanlarına ve Stewart Gillies.

Otomobil Demeği'nden Kay Farnell; Abney Hall'deki Watts ailesinin belgelerine ulaşmamı sağlayan Margaret de Motte; Mountbat’ten Vakfı Arşivleri'nden Peter Berry; BBC Yazılı Arşivleri'nden Gwen Robyns; Kai Jorg Hinz; Jean Debny; Tim Raven; Christopher Dean, Barbara Reynolds ve Phillip L. Scowcroft, Jacob Ecclestone; Jacqui Kanaugh; BBC İşitsel Arşivleri'nden Mike Dolton; Saygıdeğer Northumberland Dükü; Michael Baxter; ve Charles Ward.

Judith ve Graham Gardner; Dame Felicity Peake; Christine Wilde; Marion ve Ernest Chapel; Bay ve Bayan David Tappin; Ter rence Tappin;

Patsy Robinson; Margery Campion; Richard D. Harris, Philip Garnons-Williams; Profesör Donald Wiseman; Bayan Loram; ve Jane Davies.

Eskiden Harrogate Hydro olan Old Swan Hotel'den Shari Andrews; Harrogate Kütüphanesi'nden Malcolm Nessam; Kongre Kütüphanesi danışmanı Bay Stray; St. Catherine's House ve Somerset House'dan Bay T. Lidgate; Bristol Üniversite Kütüphanesi yöneticisi Michael Meredith; Kensington and Chelsea Kütüphaneleri yöneticileri; İskoçya Ulusal Kütüphanesi yöneticisi Sally Harrower. Ölümünden önce konuşma fırsatı bulduğum müteveffa Kathleen Tynan ve vasiyetini yerine getirmekle görevli Leon Wieseltier; annelerinin özel araştırma evraklarına bakmama ve diğer ilgili konularda bana yardımcı olan Roxana ve Matthev Tynan; Sunningdale, Styles'taki evlerini ve çevresini gösterdikleri için Bay ve Bayan Wood.

Son olarak da, bana bilgi veren, alçakgönüllülükleriyle burada adlarını anmamı istemeyen küçük bir grup tutkulu ve bilgili Christie hayranına özel teşekkürlerimi bildirmek isterim.

İÇİNDEKİLER

Giriş

BÜYÜKBABANIN SAKALLARI

BİRİNCİ BÖLÜM

AŞK VE ALDATMA

1 MOR SÜSENLER VE DİŞİ KUZULAR

2 DENİZDEN GELEN ADAM

3 YOKLUK VE VARLIK

4 ÇELİŞKİLİ İSTEKLER

5 SiLAHLI ADAMIN DİRİLİŞİ

6 SON UMUTLAR

İKİNCİ BÖLÜM

KUŞKU, KURGU VE BELİRSİZLİK

7 SILENT GÖLÜ'NÜN TARANMASI

8 ARAŞTIRMA GENİŞLETİLİR

9 ISRARLI İNCELEME

10 BELİRSİZLİK KUŞKUSU KORKUNÇ BİR ŞEY
11 BÜYÜK UMUTLAR
12 DALGIÇLARA ÇAĞRI
13 RESMİ PROTOKOL
14 SON DAKİKA İPTALİ
15 TOPLUMDA SÖYLENTİLER VE MUTLAK SUSKUNLUK
16 AYAKLAR YERE BASIYOR
17 KANARYA ADALARI'NA YOLCULUK
18 PARLAMENTODA SORUŞTURMA
19 RIPLEY YOLU SOYGUNUNUN SONUÇLARI
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
IŞIKLAR SÖNÜNCE
20 CİNAYET ORTAKLARI
21 ALTIN ON YIL
22 KARARAN SEMALAR
23 GÖLGELENEN ANILAR
24 AMARANTH() BAHÇELERİ DEĞİL
25 ÖVGÜLER VE ANDAÇLAR
26 ALACAKARANLIK YILLARI
27 ÖNGÖRÜLMEYEN DALGALANMALAR
Son Söz
KENDİNE ÖZGÜ BİR KRALLIK
Agatha Christie'nin Eserleri
FOTOĞRAF ALBÜMÜ

Giriş

BÜYÜKBABANIN SAKALLARI

Agatha Christie 1926 yılının Aralık ayında kaybolduğunda yayınlanan altıncı romanıyla Londra edebiyat dünyasının büyük ümitler bağladığı bir yazardı. "*The Murder of Roger Ackroyd*-Roger Ackroyd Cinayeti" yayınlanıp kısa sürede 4000 adetlik bir satışa ulaşınca öncelikle usta işi bir eser olarak nitelendirilmiş, bir yandan yazarın doğru oynayıp oynamadığı

ya da okuyucularını katilin kimliği konusunda bilinçli olarak yanıltıp yanıltmadığı konusunda şiddetli tartışmalar sürerken daha sonraki baskılar peşinen satılmış, ama kimse bunun tarihin üzerinde en fazla konuşulan dedektif romanı olacağını tahmin edememişti. Romana ilişkin tartışmalar Agatha'yı polisiye yazarlar arasında gökyüzünde yükselen bir yıldız olarak anılmasını sağladı. Yine de yaşamının en mutlu dönemi olması gereken bu günler onun için yaşamının belki de en travmatik, en acı günleri oldu. Kitabının yayınlanmasından hemen önce adeta taptığı annesi ölmüştü. Kocası, Birinci Dünya Savaşı 'mn cesur, gözü pek kahraman pilotlarından biri olan Albay Archibald Christie, Nancy Neele adında genç bir kadına âşık olduğunu açıklamıştı. Ve sonra hiç umulmayan oldu; Agatha 3 Aralık günü ortadan kayboldu ve bu öykü tüm Britanya İmparatorluğu'nda gazetelerin birinci sayfalarının manşetlerinde yer aldı. Evlilikteki uyuşmazlık kısa sürede otoritelerin dikkatini çekti. Bir buçuk hafta süresince İngiltere'nin güneyinde üç ayrı polis gücü onu bulmak için adeta yarıştı. Sayısız özel güvenlik gücü, devlet memuru ve basın bu aramaya katıldı. Kayıp kadının kocasının kaybolduğu geceyi metresinin yanında geçirdiğinin ortaya çıkması intihar ve cinayet fısıltılarına yol açtı.

Araştırmalar kocasının 14 Aralık günü Harrogate'teki lüks bir kaplıca otelinde onu resmen tanımlamasıyla son buldu. Bu sonuç, her ne kadar dramatik olsa da hiçbir şekilde yazarın tam olarak neden ve nasıl kaybolduğuna açıklık getirmiyordu. Kayıp yazarın sürdürdüğü savurgan, abartılı yaşama ilişkin sorular soruldu ve albay kocasının olaya ilişkin yorumlan birçokları tarafından inandırıcılıktan çok uzak olarak nitelendirildi. Eşi aile doktorunu ve bir danışmanı da yanına alarak yaptığı açıklamalarla toplumu bu davranışlarından dolayı kınadı ve ardından, kısa bir süre sonra verilen dikkatle seçilmiş sözcüklerle hazırlanmış bir demeçte Agatha'nın "gerçekten kuşkuya yer olmayacak şekilde hafıza kaybına" uğramış olduğu belirtildi. Eşi basına şahsen yaptığı çağrıyla bu konunun peşini artık bırakmalarını, böylece kansının yeniden sağlığına kavuşabileceğini ve üzerlerinde medya ışıklan olmadığı taktirde sağlıklı bir evlilik yaşamı sürdürebileceklerini açıkladı.

Ne var ki bu yine de Christielerin evliliklerinin sonuydu, kısacası toplum katında bir infial yaratan bu trajik dramın kalan kısmı kararlılıkla kapalı kapılar ardında oynandı. Bu Agatha'nın basına tepkili olduğu bir dönemdi,

sonralan Archie'den aynlıp eski eşinin Nancy Neele ile yaptığı ikinci evliliği manşetlere taşındığında tepkisi çok daha şiddetli oldu.

Toplumun onun kaybolmasına gösterdiği yoğun ilgi aslında Agatha'nın o zamana kadar yalnızca sevilen, tanınan bir yazarken bir gecede artık aileden biri kimliği kazanması anlamı taşıyordu. Kaybolmasının ardından karikatürcülerin, komedyenlerin ve başkalarının hedefi oldu. Toplumdaki bazı kişiler onun geçici bir ruhsal bunalım yaşamış olduğuna inanıyorlardı. Diğerleri ise telif hakkı ajansının bu kaybolmayı organize ettiğini ve bunun ustaca düzenlenmiş bir tanıtım kampanyası olduğu kanısındaydılar.

Bu kayboluş öyküsü kısa sürede manşetlerden indi, ama İngiltere'de öylesine yaygın bir ün kazandı ki, Birchmore'daki Bournemouth sahillerinde kurulan tiyatro sahnelerinde ve Lindon's acemi birlik kışlalarında yirmili yılların sonlarına dek söylenen çok popüler bir şarkıda bile yer aldı: "Büyükbabanın sakalları" şarkısı bile onun olaya ilişkin kendi açıklamalarını da içerecek şekilde değiştirildi:

Büyükbabanın sakalları, büyükbabanın bıyıkları!

Asla kısa kesilmez, asla tıraş edilmez!

Bayan Christie kaybolduğunda nereye gitmişti?

Tabii ki büyükbabanın sakallarının içine, büyükbabanın bıyıklarının içine!

Bu kayboluşun ardındaki gerçekler bu güne dek hep bir sır olarak kaldı ve Agatha olayın sonrasında görünürde normal ve mutlu bir yaşam sürdürdüyse de olay asla unutulmadı. Maalesef ikinci evliliğin deki, görünür düzen ve tutarlılıktan alması gereken keyfin altında halktan gizlediği bir başka utançla kalp kırıklığı vardı ve bu da başlangıçta oyulmaya başlamıştı. Sonraki yıllarda zaman zaman koruyucu zırhını biraz gevşetse ve bazı gazetecilerle şahsen görüşmeyi kabul etse de ilk koşulu daima özel yaşantısıyla ya da kayboluşuyla ilgili soru sorulmaması olmuştur. Onunla görüşme ayncalığına kavuşan ender gazeteciden çok azı bu konularda diğerlerinden biraz daha fazla bilgiye ulaşma şansı bulmuştur: Agatha'nın sorulara kalıplaşmış yanıtlan vardı ve çok ender bunlann dışına çıkardı. Gerçek Agatha kendisini bilinçli olarak toplumdan uzak tutan, gizleyen zor, karmaşık bir kadındı.

Ne var ki böylesine başanlı birinin sürekli onurlandırılması da kaçınılmazdı: 1956'da CBE ([*]) (Commander of The British Empire), 1961'de edebiyat alanında fahri doktora ve 1971'de DBE ([**]) (Dame of the

British Empire) ödüllerini aldı. Bu sırada okurları her yıl yeni "Noel Christieleri"ni bekler olmuşlardı. Artık bundan daha büyük bir ün ve başarı olanaksız gibi görünüyorduysa da Sidney Lumet'in 1974 yılında çektiği *Doğu Ekspresinde Cinayet* adlı film Agatha'nın eserlerinden beyaz perdeye uyarlanan en başarılı çalışma olarak film tarihindeki yerini aldı ve film için büyük, ses getiren bir gala düzenlendi. Her ne kadar o geceden ve alabildiğince övgüden çok büyük keyif aldıysa da Agatha basının en kırılgan olduğu dönemde özel yaşamına zorla girmek istemesini asla affetmemişti. Kayboluşun onda açtığı duygusal yaralar hiçbir şekilde kapanmamıştı. İki yıl sonra, 12 Ocak 1976 tarihinde öldüğünde ardında öylesine bir boşluk bırakmıştı ki, yeri asla doldurulamadı ve adı polisiye roman yazarlarının en başta gelen isimlerinden biri olarak edebiyat tarihindeki yerini aldı.

Ölümünden sonra 1977 yılında kendi onayıyla yayınlanan otobiyografisi sabırsızlıkla ve büyük bir merakla bekleniyordu. Kayıp olduğu on bir güne ilişkin gerçekler sonuçta açıklanacak mıydı? Ancak biyografide kaybolduğu döneme ilişkin olarak yapılan bazı yorumlar ve daha önce yayınlanan anılarında açıklananlar dışında bu konuya asla değinilmemekteydi. Okuyuculardan birçoğu bir anlamda kendilerini aldatılmış hissediyorlardı. Hatta bazı eleştirmenler bunun da onu uzun yıllar boyunca izleyip rahat bırakmayan basına karşı değişik bir öç alma şekli, bir tür rövanş olup olmadığını bile merak ettiler.

Yazann aldığı övgülerde ve onunla ilgili eleştirilerde hâlâ kaçınılmaz olarak bu kayboluştan söz edilmekte ve böylece kendisinin üzerinde durulmamasını yeğlediği yaşamının bu tek gizemli olayı sorular doğurmaya devam etmektedir. Gerçekte olanları anlamak için onun yaşamını çocukluğundan başlayarak incelemek gerekir, çünkü şaşırtıcıdır, ama onun yaşamındaki mutsuzluk tohumları daha o günlerde atılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AŞK VE ALDATMA

1 MOR SÜSENLER VE DİŞİ KUZULAR

Agatha, Amerika doğumlu Frederick Miller ve İngiliz eşi Clarissa Boehmer Miller'ın üçüncü çocuğuydu. Ebeveynlerinin öylesine mutlu bir evlilikleri vardı ki, Agatha büyüyünce kendisinin de ideal eşe rastlayacağına, ömür boyu sürecek aşkı ve mutluluğu bulacağına hiç tereddütsüz inanıyordu.

Ashfield, Devon'un güney kıyılarında, yedi tepenin üzerine yayılmış çok rağbet gören, ünlü bir tatil yöresi olan Torquay 'in biraz dışında beyaz bir villaydı. 15 Eylül 1890'da Ashfıeld'da doğan Agatha Christie, Agatha Mary Clarissa Miller adıyla vaftiz edilmişti. Kendisi bir anlamda orta yaşlardaki anne babasının çok sevilen "tekne kazıntısıydı." Frederick Miller zeki, sosyal yönü son derece güçlü, sağlığına özen gösteren ve tiyatral etkinliklerin her türünden zevk alan biriydi. Ailenin Clara olarak adlandırdığı anne Clarissa kuzeni Frederick'e daha küçük bir çocuk olduğu yıllardan beri hayranlık duyuyordu, onlarınki özellikle büyük bir aşk ve aynı zamanda mantık evliliğiydi. Dini inançları hep çok güçlü olan Clarissa'nın dış görünümü de oldukça gizemliydi. Ailesinin Agatha'ya olan sevgisi, zengin ve refah içindeki yaşantılarıyla bütünleştiğinden güvenli, mutlu bir çocukluk dönemi geçirmemesi için hiçbir neden kalmamıştı, ama bu onun yaşamın karşısına çıkaracağı darbelere karşı yeterince hazırlıklı olamamasına da yol açmıştı.

Millerların diğer iki çocuğu cana yakın, sokulgan, iddialı Madge ve tüm yakışıklı, cazip görünümüne rağmen aciz bir kişilik olan Monty'ydi. Madge, Agatha'dan on bir yaş büyüktü; tuhaf, uğursuz sesler çıkarmaktaki yeteneği ve giyinme konusundaki becerisiyle Agatha'yı büyüme aşamalarında hep büyülemişti. Hiçbir işi beceremeyen, Agatha'nın kendisinden on yaş büyük ağabeyi Monty ise kısa süren bir askeri kariyerden sonra aile yaşamlanndan giderek uzaklaşmıştı. Ama yine de Monty gerek Agatha'nın ailenin diğer kadınlarına oranla çok daha rahat koşullarda büyütülmesinden gerekse kişilik yapısından dolayı Agatha'ya karşı hep küçümseyerek ve acımasızca

davranmaktan kendini alamıyordu. Madge ve Monty okulları nedeniyle uzunca bir süre evden uzakta yaşamak zorunda kaldıkları için Agatha ailenin tek çocuğu gibi yetiştirildi. Yaşı küçük olduğundan okula gönderilmedi, eğitimini evinde aldı ve dolayısıyla aile evleri olan Ashfield'ın keyfini çıkarıp hayal gücünün yarattığı oyun arkadaşlarıyla dilediğince dolaşıp aylaklık etmekte özgür kaldı.

Çocukluk günlerinde onun için dünyanın merkezi süsen çiçekleri desenli duvar kâğıtlarıyla kaplanmış çocuk odasıydı; burada Agatha'ya inançlı bir Hıristiyan olan dadısı nezaret ediyor, kendi ahlaki normlarını ve gelenek, göreneklere bağlılığını ister istemez ona adeta tapan bu genç beyne aktarıyordu. Agatha bazen dadısının dünyanın gidişine ilişkin katı ahlak kuralları ve idealleriyle uzlaşmakta zorlanıyor, ama uysal tabiatı, çevresindeki diğer büyükler gibi dadısının da ona karşı eleştirilerinde korkudan çok sevgi motifıy le yaklaşması nedeniyle bunlara asla karşı koymuyordu. Agatha fazlasıyla duygusal hassas bir çocuktu. Sonraları kaleme aldığı anılarında dadısının hizmetçilerden birine küçük Agatha'nın hep hayali arkadaşları kedicikler ile oynadığına ilişkin sırrını açıklamasına kulak misafiri olduğunda duyduğu dehşetin asla aklından çıkmadığını ifade etmişti. Özeline ait bu rahatsız edici açıklamadan sonra bir daha asla kimsenin ezoterik, yaratı dünyasına girmesine ve bunu dile getirmesine izin vermedi.

Agatha'nın en fazla bağlandığı, güvendiği kişi hiç kuşkusuz annesi Clarissa idi. Anne kızın aralarında benzersiz bir sezgi ve sevgi bağı vardı. Agatha mutsuz zamanlarında onu, Clarissa'dan daha fazla anlayan ve destekleyen biri olmadığını düşünürdü. Ayrıca Agatha hasta olduğu zamanlarda hiç kimsenin onun yeniden sağlığına, canlılığına kavuşması için annesi kadar çaba sarf edemeyeceğini de biliyordu.

Agatha'nın yuvarlak, dolgun yüzü, hafif kapaklı gri gözleri ve uzun sarı saçları ona gizemli, hayalsi bir görüntü veriyordu. Büyüyüp yaşlandıkça meraklı, çok soru soran araştırmacılara karşı anlaşılmaz bir korunma kalkanı geliştirdi ve böylece istemediği her soru boşa harcanan bir ok gibi onu sıyırıp geçmek durumunda kaldı. Eğer bilgi vermek istiyorsa bunu kendi koşullarında yapmayı yeğliyordu. Agatha için sessizlik değerli, özenle korunan bir mal, fantezilerini ördüğü bir kozaydı sanki ve daha sonraki yaşamında da en çok nefret ettiği iki şey gürültüyle büyük kalabalıklar oldu.

Bu kırsal üstorta sınıf çocukluk olgusunun gerisindeki Silahlı Adam düşü bu yaşam tarzında hep bir uyumsuzluk unsuru olarak ortaya çıkmaktadır. Sürekli yinelenen kâbus başlangıçta silahlı, bir tür askeri giysiler içinde bir figür olarak şekilleniyordu, ancak Agat ha'yı çığlıklar atarak uyandıracak kadar korkutan aslında silah değil küçük kıza bakan soluk, mavi gözlerdi. Sonraları bu düşün farklı varyasyonları çok daha korkunç bir görünüm aldı: Düşlerinde Agatha, ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte bir pikniğe ya da çay partisine katılıyor, tüm tanıdıklanyla sevdiği kişinin yüzüne baktığında Silahlı Adam'ın korku verici gözlerinin ona dikildiğini görüyordu. Onda çok daha büyük bir korku uyandıran ise sevdiklerinin ellerinin yerini ağaç köklerine bıraktığını görmesiydi. Bu düşler belki de onun tutkulu, koşulsuz aşkına karşı bir tür ön uyarı ve suskunluğu yansıtıyordu.

Agatha'nın yoğun dinsel inançları genelde dadısından kaynaklanmaktadır. Küçük bir çocukken erdemli biri olarak "kurtarılmış, seçkin biri" olacağını düşünüyor ve "Lady Agatha" olarak anılmanın düşünü kuruyordu. Dadısının "Lady Agatha" sıfatını kazanmasının ancak aristokrat olması durumunda olası olabileceğini bildirmesi onu derinden etkileyen bir hayal kırıklığı oldu. Cennet Ashfıeld çevresinde kuzuların otladığı muhteşem yeşillikteki çayırlar gibi bir yer olmalı, diye düşünüyordu. Agatha'nın dini inançlanndaki karmaşa babasına karşı olan çelişkili duygularında da kendini gösteriyordu: Agatha bir süre pazar öğleden sonraları kriket oynayarak geleneklere karşı çıktığı ve rahiplere ilişkin fıkralar anlattığı gerekçesiyle babası Frederick'in cehennem ateşlerinde yanacağından korktu. Gerçi Clarissa da kriket oynuyordu ama Agatha'nın ona ilişkin endişeleri çok daha azdı, çünkü annesi Thomas â Kempis'in *The Imitation of Christ*' inin (*)bir kopyasını yatağının başucuna koymuştu.

Agatha beşinci doğum gününden kısa bir süre sonra ailesiyle birlikte Fransa'ya uzun bir tatile çıktı; seyahat programlarında Paris'in yanı sıra Dinard, Pau, Argeles, Lourdes ve Cauterets de vardı. O günlerde seyahat etmek oldukça ucuzdu. Gurbette yaşamak evlerinde yaşamaktan daha ucuz olduğu için aile Ashfield'daki evi kiraya vermişti; Frederick ise o sıralar New York'taki bir firma tarafından işletilen mal varlığının üzerindeki sıkı denetimi gevşetmiş olmaktan dolayı tedirgindi. Daha sonralan aile çevresinde de bu konuda bazı kuşkular oluştu her ne kadar hiçbiri kanıtlanamadıysa da Amerikan firmasının servetlerini zimmetine geçirildiğinden kuşkulanıldı.

Frederick'in azalan mali olanakları daha sonraki altı yıl boyunca onun hastalıklara olan direncini azalttı, doktorlar da onun giderek kötüleşen durumu için hiçbir teşhiste bulunamadılar. Frede rick'in bozulan mali durumu ve hastalıklı yapısı Agatha üzerine de zayıf, belli belirsiz bir gölge gibi çöktü.

Ashfield'a döndüklerinde yeni fikirleri denemekten asla çekinmeyen Clarissa, Agatha'nın eğitimini evde almasını önerdi. Cla rissa'nın olağanüstü canlı bir hayal gücü vardı ve bu kızının üzerinde katalizör etkisi yaptı. Clarissa çocukların sekiz yaşından önce okumayı öğrenmeleri konusunda önyargılıydı, ama Agatha daha beş yaşındayken kendi kendine heceleyerek değil de sözcükleri kalıp olarak tanıyarak okumayı öğrendi. Ona temel matematik kavramlarını öğreten babası oldu ve kısa süre içinde kızının bu bilim dalına doğal bir yeteneği olduğunu keşfetti; karmaşık ruhsal sorunları çözümlemekteki bu yeteneğin ne denli önemli ve değerli olduğu sonralan dedektif öyküleri için entrikalar, aksiyonlar tasarladığında açıkça ortaya çıkmıştır. İki büyükannesi ki bunlardan biri Bayswater, diğeri ise Ealing'te yaşıyordu Victoria devri değer yargılarının sıkı destekçileriydi, Agatha yaşlı bayan Dedektif Miss Marple karakterini oluştururken onlann ilkelerini azar azar da olsa bir araya toplamıştı. Agatha, kendisinin ailenin "tekne kazıntısı" olduğu düşünce cesiyle büyümüştü. Ancak yirmili yaşlarının başlarında olağanüstü zeki bir aileye sahip olduğunu ve kendisinin de düşündüğünden çok daha zeki, yetenekli olduğunu kavramıştı.

Bu arada en büyük kızının New York'a dönmesiyle daha da zorlanan Frederick'in mali durumu aklını karıştırmaya ve giderek azalmaya devam etmekteydi. Agatha'nın on bir yaşına bastığı günlerde Londra'da iş aramaya girişti, yaşamı boyunca hiç çalışmamış ve hiçbir niteliği olmayan biri için bu çok zor bir durumdu. Şehirde iş bulamamak endişelerinin daha da artmasına yol açtı. Havalar soğumaya başlamıştı ve Frederick'in soğuk algınlığı çift taraflı zatürreeye dönüştü. 26 Kasım 1901 günü Agatha, annesinin panik içinde babasının yattığı odadan dışarı fırladığını gördü ve o anda ona hiçbir şey söylenmemesine rağmen babasının ölmüş olduğunu anladı.

Frederick'in ölümü Agatha'ya her şeyin birden değişebileceği gerçeğini gösterdi. Ailenin kötüye giden mali durumu nedeniyle Clarissa'nın Ashfield'ı satması düşünüldü. Ancak kızının yalvarmaları ve Monty'den gelen konuyu protesto eden bir mektup Monty o sıralar birliğiyle birlikte

ülke dışında hizmet vermekteydi Clarissa'yı çocuklarının isteklerine boyun eğmek zorunda bıraktı. Ashfield'ı satmak yerine bu küçük mülkte oturup katı ekonomik önlemler uygulandı. Agatha, Ashfıeld'a adeta tapıyordu, sonralan kitaplarından birçoğunda da roman kahramanlarının en baskın isteği olarak aile evini elde tutma isteği tekrar tekrar gündeme gelmiştir. Neyse ki Frederick'in ölümünden dokuz ay sonra gerçekleşen bir olay anne kızın Ashfıeld'daki yalnızlıklarını azalttı. 1902 Eylül'ünde Agatha'nın kız kardeşi Madge Manchester'lı zengin bir fabrikatörün James Watts Snr, en büyük oğlu olan Jimmy Watts ile evlendi. Agatha kendisine karşı hep çok nazik olan, çocukça şakalar yapmaktan çekinerek ona karşı hep ciddi davranan ve her şeyden önemlisi onunla olgun biriymiş gibi konuşan eniştesi Jimmy'den hoşlanıp onu onayladı. Hatta bu ona Clarissa ve Frederick'in Madge'nin New York sosyetesinin dikkatini çekmesi için savurganca para harcamalarından doğan kıskançlığını unutmuş, cilveli, nüktedan ve akıllı kızkardeşinin düğününde kendine düşen rolü mutlulukla oynamıştı.

Düğünün seremoni faslı Torquay'da St. Saviour Kilisesi'nde yapıldı, Madge lame renkli ipliklerle işlenmiş olağanüstü güzellikte bir gelinlik giymiş, eline ise buket yerine babasının anısına bir dua kitabı almıştı. Agatha aralarında damadın en küçük kızkardeşi Nan Watts'in da bulunduğu altı nedimeden biriydi. Nedimeler fildişi renkli, küpür desenli, jüponlu, turvakar kollu, Fransız Alençon dantelinden farbelaları olan uzun şık giysiler giymişlerdi. Elbiselerinin üzerine de Jimmy'nin armağanı olan papatya şeklinde elmas ve inci broşlar takmışlardı. Jimmy ayrıca onlara da gelini temsil eden papatyadan yapılmış buketler vermişti.

Her ne kadar kayboluşunun getirdiği kötü şöhret nedeniyle birçok kişi Agatha'dan uzaklaştıysa da Nan yaşamı boyunca hep onun yanında oldu. Başlangıçta müstakbel iki akraba birbirlerine antipati duymuşlardı. Düşüncesiz, haşarı on dört yaşında erkek gibi bir kız olan Nan'e Agatha'nın son derece ağırbaşlı, uslu ve terbiyeli on iki yaşında bir kız olduğu anlatılmıştı. Agatha'ya ise Nan'in terbiyeli, ama her zaman açıkça aklına her geleni söyleyen açık sözlü, yaramaz bir çocuk olduğundan bahsedilmişti. İki kız birbirlerine suskun bir çekinceyle, biraz da kuşkuyla yaklaştılarsa da düğün sonrası kısa sürede bu çekingenliklerini yendiler ve Ashfıeld'ın oyun odası onların çılgın oyunlarının sesleriyle inlemeye başladı.

Madge'nin kayınvalidesi Anne Watts ile ilişkileri hiç iyi değildi. Madge, Nan'in annesine kaba ve talepkâr olmasından dolayı kırgındı. Anne Watts asla düşüncesini açıkça belirtmekten kaçınmıyordu: "Madge bu ailenin başına gelen en kötü şey," diyordu hiç çekinmeden. Bu gerginliğe rağmen Agatha ve Clarissa'nın iyimser, ağırbaşlı davranışları onların Wattslann evinde her zaman hoşnutlukla karşılanmalarını sağlıyordu; üstüne üstlük bir de Anne Watts ve Clarissa çocukken Cheshire'da aynı okula gitmiş olmalarından dolayı zaten yakın arkadaştılar.

Agatha'nın bu yeni akrabaları kendilerine miras kalan Cheshire (Manchester yakınında), Cheadle'da Victoria gotik stilinde görkemli bir malikâne olan Abney Hall'de oturuyorlardı. Agatha'nın uzun yıllar boyunca buraya yaptığı ziyaretler onu sonraları taşrada işlenen cinayetlere konu edeceği görkemli malikâne yaşamı deneyimiyle donattı. Abney Hail 1849 yılından beri Watts ailesine aitti; geçmişte burada Prens Albert, birçok aristokrat ve ünlü politikacı ağırlanmıştı. Birçok girişi, sayısız koridoru, ara geçitleri, gösterişli oymalı merdivenleri, tirizlerle ayrılmış pencereleri, zırhlı heykelleri, mermer büstleri olan büyük binada ayrıca içlerinde Holbein, Gainsborough ve Ansdell'in eserlerinin de bulunduğu üç yüzden fazla yağlıboya tablo vardı. Yapının asıl giriş antresini bir zamanlar bir misyonerin vurduğu doldurulmuş bir aslan bekliyordu. Dışarıda, evin ön kısmında bakımlı bahçelerin arasında küçük bir havuz, arka kısımda ise çok daha büyük bir gölet bulunmaktaydı. Üzerinde saat kulesi olan kemerli geçit kenarları duvarla çevrili devasa mutfak bahçesine açılıyor, buradaki gotik stilde bir havalandırma bacası meyve ağaçlarının üstüne sıcak hava üflüyordu. Agatha, Abney Hall'ü "muhteşem" olarak nitelendiriyordu ve bu görüşü kısmen gizlenmeye çalışılarak da olsa daha sonraları "*The Secret of Chimneys*-Köşkteki Esrar" ve "*Hercule Poirot's Christmas*-Noel'de Cinayet" eserlerinde gün ışığına çıkacaktı.

Agatha'nın Ashfield'daki yıllarında yaşanan maddi zorluklar gençlik dönemi üzerinde çok az etkili oldu, bunun en önemli nedeni Clarissa'nın evlerinin bir sevgi ve güven kalesi olarak kalmasını sağlamasaydı. Clarissa aynı zamanda kızının Torguay'da Miss Guyer tarafından işletilen bir okulda haftada iki gün matematik ve edebiyat dersleri almasını da ayarladı; Agatha bu okula bir buçuk yıl devam etti.

Dini inançları, günün birinde öğretmenlerinden birinin, içlerinden her birinin yaşamlarının bir döneminde çaresizliği yaşaması, çile çekmesi

gerektiğini, o zamana dek gerçek bir Hıristiyan olmanın ne demek olduğunu tam olarak anlayamayacağını söylemesiyle sarsıntıya uğradı. Ona anlatılanlara göre, gerçek sınav Tanrı'nın da olduğu gibi, tüm dostlarının senden vazgeçtikleri, tüm sevdiklerinin ve güvendiklerinin sana sırt çevirdiklerini hissetmenin nasıl bir şey olduğunu bilmekti. Öğretmen kurtuluşun, yaşamanın yolunun bunun son olmadığı inancına sarılmak olduğunu ve şayet seviyorsan çile çekeceğini, yok sevmiyorsan asla bir Hıristiyan olarak yaşamanın anlamını kavrayamayacağını açıklamıştı. Agatha bu dersi asla unutmadı.

Agatha'nın bir genç olarak oldukça sakin, ciddi geçen yaşamının hiç kuşkusuz en parlak yıllan Nan'in Ashfıeld'a ziyarete geldiği yıllardı. Agatha onunla birlikte katılacakları sosyal aktiviteleri düzenlemekle bile eğleniyordu. En sevdikleri oyunsa giysilerle dolu bir gardıroba dalmak ve giysiler için kavga etmekti. Nan'in mirasa konmuş varlıklı biri olması Agatha'nın sık sık eniştesinin kız kardeşinin kullanmadığı giysilere talip olması anlamı taşıyordu.

Abney Hall'de Noel'ler hep aynı şekilde kutlanırdı. Agatha ve Nan bir zamanlar Nan'in tüm domuz yavrularını yeşile boyadığı çiftlik evinde krema ve süt karışımını içmekten çok hoşlanırlardı. Wattlar için Noel kutlamaları rutin bir uygulamaydı; hemen her Noel aynı şekilde kutlanır, konuklar akşam yemeği için değişik kılıklara girerlerdi; hatta Nan'in Kentucky'li bir halk şairi kılığında göründüğü bir fotoğraf bile vardı. Agatha ve Nan birlikteyken yerlerinde duramazlardı, akşam yemeğinden sonra genellikle Toplantı Odası olarak adlandırılan salonda pantomim gösterileri düzenlerlerdi. Şöminenin yakınındaki önü perdeyle kapatılan geniş bir niş bu amaç için mükemmel bir sahne oluştururdu. Bu gösterilerdeki porselen görünümlü yüzü ve dalgın, hülyalı tavırlarından dolayı Agatha'ya Watts ailesinde "Parlak Göz" adı takılmıştı.

Kayboluşundan yıllarca sonra Agatha'da agorafobi oluştu; kalabalığa ve yabancılara karşı sinirsel bir tepki olan bu davranış birçok kişinin onun patolojik açıdan ürkek, çekingen olduğuna inanmasına yol açtı. Ancak bu olaydan önceki Agatha'yı tanıyanlar onun gelişme çağında hiç de azımsanamayacak sayıda erkek talibi olan, çekici hayat dolu bir genç kız olduğunu anımsıyorlardı. Diğer insanları gözlemlemekten zevk almasından ve kendi anlayışına uygun olmayan bilgileri paylaşmaktan hoşlanmamasından kaynaklanan suskunluğu onu iyi tanımayanların

hakkında hep soğuk ya da çekingen olduğu yanılgısına düşmelerine neden olmuştu.

Agatha yaşamındaki genel anlamdaki coşku yoksunluğunu Torquay'daki bazı amatör tiyatrolarda rol alarak gidermiştir. "*The Blue Beard of Unhappiness*-Mutsuzluğun Mavi Sakalı" adlı oyun sergilenirken tanıştığı Amyas Boston isimli genç adam bir süre için gönlünü çelmiş ve peşinden koşmuştu. Ne var ki Agatha'nın asıl tutkusu müzikti, Clarissa, onu Paris'teki sosyete okuluna(*)gönderdiğinde orada piyano ve şan dersleri almış, Amyas'ı yaşamından tamamen silmişti.

Sosyete okulunda geçirdiği iki yıl Agatha'da gösteri sanatları konusunda kariyer yapma fikri uyandırdı. Maalesef bu düşünü gerçekleştirmek için yeterli disipline ve yeteneğe sahip değildi. Öğretmenleri de derinden derine onun kendine inancını kırıyordu, sonuçta o da solo piyanist olarak toplum karşısına çıkacak yeteneğe sahip olmadığı kanısına vardı. Çok daha önce de opera söylemek için yeterli ses tonuna sahip olmadığını saptamıştı; müzik tutkusuna ve hırsına rağmen konser vermenin ulaşılamayacak bir hayal olarak görünmesi karşısında doğal olarak toplum karşısında sahneye çıkma fikrinden vazgeçti.

Aynı günlerde Nan de Floransa'da bir sosyete okuluna devam ediyordu. Eski erkekten farksız haşan kız artık ağırbaşlı, elma yanaklı bir esmer güzeline dönüşmüştü; muzip, şakacı tabiatıyla olası taliplerini kolayca etkiliyordu. Agatha okul tatillerinde bu İtalyan şehrini sık sık ziyaret ederek eniştesinin kızkardeşiyle olan ilişkisini hiç koparmadı.

Agatha Paris'ten döndükten sonra Clarissa eğitiminin son bulması nedeniyle onun onuruna Kahire'de bir sosyeteye takdim partisi düzenledi. Bu arada Agatha İsveçlileri andıran çok çekici bir sarışın olup çıkmıştı: İnce, uzun, oval yüzlü ve insanın içini aydınlatan gülüşüyle çarpıcı bir genç kız! Hoşuna gitmeyen, onu utandıran tek özelliği kendisinin "Roman" burnu olarak tanımladığı burnuydu, belki de bundan dolayı her zaman insafsızca onun fotojenik olmadiği söylenmiştir. Gerçekte ise genç bir kız olarak en iyi fotoğrafları onun fotoğrafçılar tarafından habersiz, teklifsiz, rasgele ya da bir arkadaş grubunun içinde eğlenirken çekilmiş fotoğraflarıdır. Kahire'de bulunduğu sırada Agatha'nın doğal suskunluğu bir seri zevkli flört ilişkisini engelledi. Ama yine de talipleri peşinden koşma konusunda ona göre çok

daha coşkulu, istekliydiler, ama onlardan hiçbiri Agatha'nın aradığı maceracı niteliğe sahip değildi. Sonuçta Agatha İngiltere'ye döndü.

Agatha, Ashfıeld'a döndüğünde kendini "anlı şanlı bir boşluk" içinde buldu, ama bu dinginlik giderek artan huzursuzluk duygularıyla zayıflıyordu. Eniştesinin kızkardeşi için çizilen yol ona çok daha görkemli ve çarpıcı görünüyordu. Nan son günlerde ailenin kesinlikle onaylamadığı bir talibinden fazlasıyla etkilenmiş, ailesi de onu bu romantizmin gelişmesinden korumak üzere amcası George ve yengesi Helen ile dünya seyahatine göndermişti.

4 Ocak 1910 tarihinde hiç beklenmeyen gerçekleşti. Nan'in gardiyanlarıyla yolculuk ettiği *Waikare* adlı gemi Dusky Sound'da bir sualtı kayasına çarptı ve kazazedeler sağ olarak Yeni Zelanda kıyılarındaki Stop Adası'na çıkarıldı. 210 yolcu ve mürettebatın iki gün süren çilesini biraz olsun hafifleten gemi batmadan önce onlarla birlikte erzak, valizler ve büyük piyanonun kurtarılmış olmasıydı. Kurtarılan bir kedi dört yavru doğurmuş ve kazadan pek etkilenmeyen Nan Kodak makinesini kullanarak boyalı muşambaların altına sığınan diğer kazazedelerin fotoğraflarım çekmişti.

Yıllarca sonra Agatha bu gemi kazasını da "*The Voice in the Dark*-Karanlıktaki Ses" isimli öyküsünde kullandı. Bu kaza haberi Otago Witness gazetesinin birinci sayfasında manşetten verildi, Nan heyecanla İngiltere'ye dönüşte ailesinden inanmayanlara göstermek için gazetenin birçok kopyasını topladı. Eve dönüş için yaptığı deniz yolculuğunda karşılaştığı Hugo Pollock adında biriyle romantik bir ilişkiye girdi ve bu kişiyle iki yıl sonra evlendi. Nan'in Agatha'ya neşe içinde anlattığı bu gizli aşkın ayrıntıları onu hep çok eğ lendirirdi.

Bir kış günü Agatha'nın geçirdiği gribi henüz atlattığı bir dönemde annesi can sıkıntısını gidermek için başarılı kızkardeşi Mad ge'nin ayak izlerinden gitmesini ve kısa öyküler yazmasını önerdi; ilk ve bunu izleyen diğer öyküleri başlangıçta yayıncılar tarafından reddedildi. Agatha biraz da annesinin cesaretlendirmesiyle komşuları olan ünlü yazar Eden Phillpots'a danıştı, ondan öğüt almaya çalıştı, ama söz konusu kişi onun ilk roman denemesi olan "Snow Upon the Desert"ı okuduktan sonra Agatha'yı bu konuda cesaretlendirmekten sakınmanın daha doğru olacağına karar verdi. Bu Agatha'nın edebi yeteneği ortaya çıkmadan birkaç yıl önceydi, o

dönemde romantik yaratılışı ve çekici görünümü hemen tamamını reddettiği birçok talibinin peşinden koşmasını sağlıyordu.

Bu talipleri arasında en ciddisi, ona bir anlamda yaklaşabileni alçakgönüllü, zarif ve sakin biri olan Reggie Lucy oldu. O sıralar topçu binbaşı olan Reggie sonraları Agatha'nın Mary Westmacott mahlasıyla yazdığı otobiyografik romanı "*Unfinished Portrait*-Bitmemiş Portre"de Peter Maitland olarak karşımıza çıkmaktadır. Clarissa onların nişanlanmalarım onayladı ve Reggie Lucy Hong Kong'ta ki birliğine döndükten sonra da bu ilişki posta yoluyla sürdü.

Reggie Lucy'nin tüm albenisine rağmen Agatha'ya asla suna madığı bir şey vardı: Heyecan! Agatha içten içe otobiyografisinde de üstü kapalı bir biçimde belirttiği gibi "Denizden Gelen Adam" tarafından keşfedilmeyi bekliyordu. Bir yabancı tarafından alıp götürülmek onda neredeyse sabit fikir halini almıştı.

Reggie Lucy'nin tüm rahat davranışlarına, nazik tutumuna rağmen, Agatha'ya sunamadığı bir şeyler vardı. Agatha yaşamında bir konuda çok büyük boşluk hissediyordu ve Reggie'nin ona karar verme konusunda açık opsiyon tanıması Agatha'ya bu ilişkiden kolayca kaçma fırsatı tanıdı. Ve Agatha aradığı, şiddetle arzuladığı romantizmle macerayı bir anda, 12 Ekim 1912 tarihinde, yaşamını sonsuza kadar değiştirecek olan adamda, Archibald Christie'de buldu.

2 DENİZDEN GELEN ADAM

Agatha atılgan, cesur ve kendine fazlasıyla güvenen Archibald Christie ile Lord ve Lady Clifford of Chudleigh'un Devon'daki Ugb rooke Şatosu'nda verilen danslı bir partide tanıştığında henüz yirmi iki yaşındaydı. Uzun boylu, yakışıklı, dalgalı saçlı, çenesi gamzeli, kalkık burunlu ve derin mavi gözlü bir genç olan Archibald ise o sıralar yirmi üç yaşındaydı. 30 Ekim 1889'da Kuzey Hindistan'da Pe şaver'de doğmuştu.

Archie'nin Irlanda'lı annesi, Ellen Ruth Christie hayattaydı. Babası Hindistan'da görev yapan Yargıç Archibald Christie Senior ise kısa süre önce, İngiltere'ye dönmesinin ardından atından düşerek ölmüştü. Aile çevrelerinde Peg olarak adlandırılan Ellen Christie, eşinin ölümünün ardından Archie'nin küçük bir çocukken okuduğu Bristol'deki Clifton Koleji'nin müdürü William Hemsley ile evlenmişti. Ellen'in ilk evliliğinden bir oğlu daha vardı, Archie'den dört yaş küçük olan kardeşi Campbell Manning Christie askeri kariyerini tüm general olarak noktalayacaktı. Kardeş, ağabeyin sanki daha silik bir kopyasıydı, başkalarına karşı duygu ve düşüncelerinde çok daha hassas, asıl amacına ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında bir seri başarılı tiyatro eseri yazarak ulaşan sanatsal eğilimleri çok güçlü biriydi.

Archie, Clifton'dan sonra Royal Woolwich Askeri Akademisi'nde okumuş ve teğmen olarak Devon, Exeter'deki birliğe atanmıştı. Agatha'yı daha ilk karşılaşmalarında birçok partnerini atlatarak onunla dans edecek kadar etkilemiş, cesaretlendirmiş, ama Agatha yine de tüm isteğine rağmen bunun yalnızca bir rastlantı, geçici bir heves olduğunu sanmıştı. Archie'nin birkaç gün sonra motosikletle Ashfıeld'a gelmesi Agatha için çok büyük bir sürpriz olmuştu. Agatha, Archie'nin zarafetinden, zekâsından ve aceleciliğinden hemen etkilendi. Karşısında romantizm ve macerayı aynı zamanda eşit oranda vaat eden, suskunluğunu bozabilecek, derindeki gizli duygularını bulup ortaya çıkarabilecek biri vardı. Archie hep düşlediği romantik kişi, hayallerinin adamı, "Denizden Gelen Adam"dı. Mesleği de heyecan verici olduğu kadar hayranlık uyandırıcıydı: Henüz kurulan Kraliyet Hava Kuvvetleri'nde üst düzeyde görevlendirilen, deneyimli, yetenekli pilotlardan oluşan küçük bir grubun içindeydi.

Archie, Agatha'nın etrafına ışık saçan çekiciliğinden, albenisinden olduğu kadar dişiliğinden ve ona kendini daha da kararlı hissettiren

suskunluğundan büyülenmişti. Bunu karşılıklı bir flört dönemi izledi. Archie ağırdan davranarak ilişkileri konusunda Agatha'nın kalbini iki buçuk ay süreyle heyecan ve merakla çarptırdıktan sonra doğrudan onunla evlenmek istediğini söyledi. Agatha karakterler açısından birçok konuda zıt kutuplarda olduklarının farkında olmasına rağmen çılgıncasına Archie'nin kocası olmasını istiyordu.

Bu arada kısmen de olsa ona duyduğu hayranlığın Archie'nin kendisi için hâlâ bir yabancı olmasından kaynaklandığını ve o sıralar sanki huzursuzluk veren bir düşten aklı başından gitmiş bir halde, "Denizden gelen adam, denizden gelen adam..." diye sayıklayarak uyanmış gibi olduğunun da bilincindeydi. Bu onu öylesine etkilemişti ki o sıralar yazdığı "Flint Destanı" adlı şiirde Archie Devon, Dartmoor sahilinin banşsever sakinlerine donanmasıyla hücum eden Viking kralıydı. Kendisi de şiirdeki Dartmoor rahibesiydi. Agatha'nın içinde bulundukları koşulların çaresizliğine ilişkin duygulan, Viking kralının rahibesine sahip olmasının ardından her ikisinin de trajik bir biçimde ölmelerinde görülebiliyordu.

Archie'nin kendinden emin tavırları ve albenisiyle kazanmayı başaramadığı tek kişi Agatha'nın annesiydi. Clarissa'nın kızının evlilik fikrine doğrudan karşı çıkmasının nedeni çok sevdiği kızını paylaşmak istememesi değil, Archie'nin bir kadına bakacak, bir aileyi geçindirecek güce sahip olmadığına ilişkin endişeleriydi. Archie'nin yalnızca çok düşük bir teğmen maaşı ve bunun dışında annesinden aldığı küçük bir harçlığı vardı. Agatha'nın her yıl baba tarafından büyükbabası Nathaniel Miller'ın mirasından aldığı 100 sterlin ise Archie'nin geliri için yeterli bir destek değildi.

Clarissa'nın önsezileri onu aynca Archie'nin karakterindeki acımasızlık konusunda uyarıyor, küçük kızının duygusal yapısının yoksulluk ve sıkıntılar karşısında savunmasız kılacağını biliyordu. Bu arada Clarissa'nın önsezileri ki bu bir tür falcılık olarak da nitelendirilebilirdi Archie'nin sadık bir eş olamayacağını söylüyordu. Ama Clarissa, Agatha'yı onun acı çekmesine dayanamayacak kadar seviyordu, dolayısıyla da kızının ısran karşısında çiftin evlenmesine izin verdi.

Agatha cesaretini toplayıp Reggie Lucy'ye nişanı bozduğunu yazdı. Sonralan Archie ile arası bozulduğunda aslında Reggie'yle güvenli ve mutlu bir yaşamı olabileceğini ama onu hiçbir zaman Archie'yi sevdiği kadar sevmediğini çok düşündü.

İlişkilerinin daha başlangıcında Archie insanların mutsuz ya da hasta olmalarına katlanamadığını açıkça belirtti, ama ona adeta tapan Agatha bu itirafın öneminin de ancak çok geç farkına vardı.

Bir buçuk yıl süren fırtınalı flört ilişkileri iniş çıkışlarla geçti, hatta Agatha ve Archie'nin çıkan engeller nedeniyle evlenmekten umutlarını kestikleri bile oldu. Hiçbir âşık erkek, özellikle de Archie'nin mizacındaki biri gelecekteki kayınvalidesinin gözünde ikinci kemancıyı oynamaktan hoşlanmazdı. Ayrıca Clarissa'nın bozuk sağlığı da nişanın sayısız defalar Agatha tarafından askıya alınmasının bir başka nedeni oldu.

Bu arada Agatha'nın Archie'ye duyduğu aşk da giderek artıyordu, çünkü o onun için birçok açıdan denizden gelen yabancıdan arta kalandı. Söylediği ya da yaptığı her şey ona bir şekilde heyecanlandırın ve alışılmamış görünüyordu. Aslında Archie de aynı şeyi hissediyor, hep, "Sana ulaşamadığımı hissediyorum," diyordu. Belirsizlik anlarında Agatha "geri çekilmek", "güvenli bir karaya ayak basmak" gereksinimi duyuyordu. Ama Archie söz konusu olduğunda "Denizden Gelen Adam"ın çekiciliği öylesine ağır basıyordu ki Agatha gönül rızasıyla onunla birlikte derin sularda boğulmak istediğinin bilincindeydi. Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması onların mutluluğu kavrayabilmeleri için bir fırsat oldu. Archie üç gün için gitmek zorundaydı, Agatha ise o sırada annesiyle Clifton'da kalıyordu. Evlilik karan öylesine aceleyle alındı ki özel bir izne bile gerek duyuldu. Archie'nin üvey babası, William Hemsley, her zamanki babacan tavırları ve desteğiyle çiftin planlanm sonuçlandırmala nna destek oldu.

Aynı şey Agatha'nın gelecekteki kayınvalidesi, Peg Hemsley için söylenemezdi, diğer oğlu Campbell, onu tehlikeli biri olarak tanımlamakta, kadındaki coşkulu sevgi bir anda nefrete dönüşebilmekteydi. İlişkilerinin başlangıcında Archie'nin hatırına Agatha'nın aile çevresine girmesini sıcak karşılamış, ama Agatha'yı hiçbir zaman oğlu için uygun bir eş olarak görmemişti.

Agatha son modaya uygun "Peter Pan" yakalı giysiler giyiyordu kayınvalidesi ise bunların fazla modern ve cüretkâr olduğunu düşünüyordu ve oğlunun nişanlısını fazla "ilerici" buluyordu. Ayrıca oğlunun evlenmek için henüz çok genç olduğunu aklına takmıştı ve bu uyumsuz birlikteliğin sonu olmayacağı düşüncesiyle avunmuştu. Ne var ki hesaba katmadığı oğlunun bu konudaki kararlılığıydı. Peg'in müstakbel gelinine karşı davranışları abartılı sevgi, düşkünlük gösterileriyle antipatisini açıkça

belirtmek arasında gidip geliyordu, kesinlikle çelişkiliydi. Agatha da haklı olarak Peg'in evlilik kararlan karşısında sorun çıkarabileceğinden kuşku duyuyordu.

Yine de ne Peg'in isterik girişimleri ne de Clifton bölgesindeki Emmanuel yöre kilisesinde yapılan törene katılmayı reddetmesi Archie ve Agatha'nın 1914 Noel arifesinde evlenmesini engelleyemedi. Agatha'nın baştan beri bu ilişkiye kızan ve hayal kınklığına uğrayan ailesi de kızlannın Bayan Archibald Christie olduğunu nikâhtan sonra öğrendi. Dolayısıyla bu evliliğin başlangıcı kötüydü; Agatha sonralan ne zaman evliliğinden söz etse hep kendisine ve Archie'ye yakın olan tüm insanlan kızdırdıklannı anımsıyordu.

Archie nikâhtan iki gün sonra Fransa'ya gönderildi. Agatha da annesinin yanına döndü. Bu arada Ashfield'ı ayakta tutmak Clarissa için giderek daha da zorlaşmıştı, ama sonralan Agatha'nın Ealing'te ki yaşlı ve hastalığı giderek artan büyükannesinin de artık onlarla birlikte yaşamak istemesi yeni, ek bir gelir kaynağı sağlayarak durumu düzeltti. Agatha da evin geçimine destek vermesinin gerekmemesi karşısında enerjisini Torquay yöresi Kızılhaç Hastanesi'nde gönüllü hemşire olarak çalışıp savaşa destek vermeye yöneltti.

Polisiye romanları okumanın Archie'ye ilişkin endişelerini hafiflettiğinin farkındaydı; bunlarda söz konusu olan klasik tehdit öğeleri ve beklenmedik, gizemli bir cinayetin gerisinde daima rahatlatıcı, erdemli bir öykü vardı. Savaşın sonlarına doğru Archie ağırlaşan sinüs sorunları nedeniyle hava muharebelerine katılmaktan alıkonuldu ve Fransa'da masa başı görevine verildi. Agatha ise eczacılık sınavlarını başarıyla vererek Torquay hastanesi askeri eczanesinde çalışmaya başladı.

Agatha'nın ilk polisiye romanını yazmasının kökenleri Madge'e karşı duyduğu karmaşık duygularda yatmaktadır. Agatha "ailenin akıllısı" olarak nitelendirilen büyük kızkardeşine daima hem hayranlık hem de gizliden gizliye güçlü bir kıskançlık duymuştu. Madge çok zengin bir aileye gelin gitmişti; görüntüsü, tavırları ve aklından övgüyle bahsediliyor, sık sık İtalyan Alpleri ve St. Moritz gibi egzotik yerlere seyahate çıkıyordu. Aslında tartışılır olsa da Madge gereğinde çok eğlendirici olabiliyordu. Kendisi ve diğerleri hakkında anlattığı hayranlık uyandıran öyküler genellikle son derece abartılı ve ayrıntılıydı ama her zaman bir oranda gerçeği de içeriyordu. Üstelik Madge'nin Vanity Fair'de yayımlanan bir seri

kısa öyküsünü saygı ve hayranlıkla izlemesi Agatha'nın edebi reddedilişleri ni daha da umut kırıcı ve aşağılayıcı kılıyordu.

Henüz Agatha'nın Reggie Lucy ile romantik bir ilişki yaşadığı dönemde iki kızkardeş iyi bir dedektiflik öyküsünün nasıl olması gerektiği konusunda ateşli bir tartışmaya girişmişlerdi. Hatta Madge, Agatha'yla, roman kahramanı dedektifle aynı ipuçlarına sahip oku run işlenen cinayetin sorumlusunu ve nedenini tahmin edemeyeceği bir dedektiflik öyküsü yazamayacağına dair bahse bile girmişti.

Agatha kıskançlığın dürtüsüyle eczanedeki boş zamanlarında "*The Mysterious Affair at Styles*-Ölüm Sessiz Geldi" adlı romanını kurguladı. Öyküdeki dâhice cinayet yöntemine zehirlere ilişkin yeni edindiği bilgileri temel aldı, Torquay'da sayılan giderek artan Belçikalı mülteciler de yumurta kafalı, ufak tefek dedektifi Hercule Poirot için baz oluşturdu.

Agatha için evlilik yaşamı gerçek anlamda 1918 Eylül'ünde, yani savaş bittikten iki ay sonra başlamıştı. Agatha, Torquay'daki savaş görevini bırakarak Archie ile beraber olmak üzere Londra'ya taşındı. Kocası Covent Garden'daki Hava Savunma Bakanlığı'na atanmıştı, Güneydoğu Bölgesi teknik başdanışmanı olarak görev yapmaktaydı. Fransa'dan ünlü bir savaş kahramanı olarak dönmüş, beş harekâta katılması nedeniyle üç madalyaya layık görülmüştü: DSO, CMG ve Aziz Stanislaus Kılıç Nişanı almıştı. Archie hava kuvvetlerindeki görevini daha fazla sürdürmek niyetinde değildi, kendisi için orduda gelecek olmadığı görüşündeydi ve Londra'da çok para kazanacağı bir iş bulmaya kararlıydı.

Agatha'nın hafta içi günleri yalnız geçiyordu, başlangıçta Londra'daki hali vakti yerinde olan arkadaşlanyla görüşmekten kaçınıyordu. Onu ve Archie'yi onlardan ayıran parasal uçurumdan çekiniyordu. Bu arada Nan de Chelsea 10 More's Garden apartmanlarına taşınmıştı, Agatha cesaretini toplayıp da onunla bir kez görüştükten sonra eniştesinin kızkardeşiyle daha önce görüşmemiş olmasından dolayı çok hayıflandı.

Nan 1912 yılında Hugo Pollock'la yaptığı evlilikte mutlu değildi. Bu evlilikten dört yaşında Judith isimli bir kızı vardı, ama kocasının çocuğu için zamanı olmuyor, ona çoğunlukla Araplara özgü şekilde "boş ver" diyordu. Kocası Nan'i, Agatha, onu ziyaret etmeden çok önce bırakıp yolculuğa çıkmıştı ve dönmek niyetinde de görünmüyordu. Nan ise evinde oturup beklemektense daha kozmopolit bir yaşam stili arayışıyla Londra'ya

taşınmıştı. O sıralar Agatha öylesine yoksulluk içindeydi ki, Nan'i her ziyaret ettiğinde en büyük zevklerinden biri zengin arkadaşının gardırobundakileri incelemesine izin vermesiydi.

Bu günler, savaş sonrası zor yıllar ve Archie'nin uygun bir iş fırsatı araştırdığı, üstelik Agatha'nın da hamile olduğu zamanlardı. Archie, çocukları olacağı haberi karşısında hiçbir coşku göstermemiş, durgun davranmış, yalnızca oğlu olursa kıskanacağını belirterek kız çocuk istediğini belirtmişti. Aslında bu davranışı şaşırtıcı değildi; evliliklerinin ardından ataklığı ve pervasızlığı büyük ölçüde yok olmuş; bu özellikleri Agatha'nın hamile olduğu haberinden sonra iyiden iyiye çekingenlik ve çocukça bir ürkekliğe dönüşmüştü. Archie'yi Agatha'nın doğumun ardından yeniden eski fiziksel cazibesine kavuşması konusu çok daha yakından ilgilendiriyordu. 5 Ağustos 1919 tarihinde bu mutlu ve gururlu çiftin Rosalind adını verdikleri ama genellikle Teddy lakabıyla çağırdıkları bir kızları oldu.

Aynı yıl *Imperial and Foreign Corporation*'dan iş teklifi alan Archie bunu beklediği sıçrama taşı olarak nitelendirerek görevinden istifa etti. Bunun üzerine Archie ile yeniden bir bütün olmanın ve birlikte yeni bir yaşama başlamanın Londra'nın çeşitli yerlerinde bir dizi küçük apartman dairesinde de olsa mutluluğu ve sevinci içindeki Agatha son birkaç yılda beş yayımcı tarafından reddedilen Ölüm Sessiz Geldi için uğraşmaktan vazgeçti. 1919 yılının sonlarında yayıncı Bodley Head'ten aldığı görüşmek istediklerini belirten mektup onun için sanki çok şeyler vaat eden bir hayat kurtarıcıydı.

Agatha, Bodley Head'ten John Lane ile 1920 yılının Ocak ayında buluştu ve eserin son iki bölümünü değiştirmek üzerine anlaştıktan sonra büyük bir istekle adeta can atarak sözleşmeyi imzaladı ve eserinin yayınlanmasını sağladı. Bu arada farkında olamadığı sözleşmenin büyük ölçüde Bodley Head'in çıkarına olduğuydu. Ayrıca bu sözleşmeyle yayıncısına toplam beş kitap verme yükümlülüğü altına girdiğini de dikkate almamıştı.

Kitabın çözüm kısmındaki mahkeme salonundaki duruşmayı kütüphane odasında geçen gerilim dolu, tüyler ürpertici bir sahneye dönüştürmesinin ardından eseri o yılın şubatından haziranına kadar *The Times Weekly* dergisinin cuma ekinde tefrika edildi ve Ölüm Sessiz Geldi adıyla yayınlanan bu eseriyle Agatha umut veren bir yazar olarak ender rastlanır övgülere ulaştı. Ancak Agatha'nın asıl isteği eserinin kitap olarak

yayınlanmasıydı. Bodley Head kitabın ağustosta piyasaya verileceğini belirtiyordu. Ekim ayı gelip de kitap hâlâ yayınlanmayınca Agatha hayal kırıklığına uğradı ve amacına ulaşamadı. Yayıncısına yazdığı bir mektupla kitabının Greenwood olayıyla da çakışacak şekilde Noel'den önce yayımlanmasına ilişkin isteğini belirtti. O kasım ayında Kidwelly avukatlarından Harold Greenwood kansını zehirlemek suçundan beraat etmiş ve bu konu basının büyük ilgisini çekmişti. Agatha zehirleme ve mahkemedeki duruşmalar üzerine kurulu kendi romanının da diğer olayın sıcaklığıyla toplumda ilgi uyandıracağını umuyordu.

Ölüm Sessiz Geldi, Amerika'da 1920 yılının sonunda, İngiltere'deyse 1921 yılının başlarında yayınlandı ve hemen 2000 adetlik bir baskıya ulaştı, ki bu, bir ilk polisiye roman için çok büyük bir satış olarak nitelendirildi. Ancak sözleşmesinin esas olarak yayıncı lehinde düzenlenmiş olması sonucunda Agatha'nın toplam kazancı 25 sterlin oldu, bu da tefrika haklarından doğan kazancın yarı payıydı.

Agatha'nın bir sonraki eseri olan, "*The Secret Adversary*-Gizli Düşman" bunun iki katı bir kazanç getirdi. Agatha'nın bu öyküdeki kahramanlann karakterlerinde kendisinin ve Archie'nin idealize edilmiş bir versiyonunu canlandırdığı ileri sürüldü. Eserde iki genç zeki insanın ordudan henüz terhis olmuş Tommy Beresford ve öngö rülü eşi Tuppence Cowley'in *The Times* gazetesine hizmetlerini kiralamak üzere ilan vermeye karar vermeleri sonucunda olanlar anlatılıyordu. "Hiçbir öneri gerekçesiz reddedilmez" anlayışı bu genç insanları kayıp kâğıtlar ve düşmanlarından hafıza kaybı numarasıyla kaçıp kurtulan gizemli bir kızın karıştığı bir casusluk olayının içine sürüklüyordu.

Agatha yazılarıyla evlilik yaşamının parasal zorluklarını aşmayı, eşine yardımcı olmayı umuyordu, üstelik annesinin de Agatha'nın büyükannesinin 1919'da ölümünün ardından Ealing'ten gelen tek bir gelir kaynağı ile Ashfield'ı elinde tutması çok güçleşmişti. Agatha bir kez daha Bodley Head'in kendisi açısından kazançlı olmadığının farkına vararak, onlarla olan sözleşmesini mümkün olduğunca çabuk bitirip yeni bir yayıncı aramaya karar verdi. Sözleşmesinde Bodley Head'e vermesi gereken beş eserin dedektif öyküsü olması gerektiği belirtilmemişti, bu açıklıktan yararlanarak Gizli Düşman adlı eserinin elle yazılmış kopyasının ardından, Bodley Head'e birkaç yıl önce yazmış olduğu *Vision* adlı uzun mistik öyküsünü sunmaya karar verdi.

Agatha şirketin bunu kabul etmeyeceğinden kesinlikle emindi ama yayıncıları ona karşı böylesine insafsızca davranmış oldukları için bundan dolayı en ufak bir vicdan azabı da duymuyordu. *Gizli Düşman,* Bodley Head tarafından 1922 yılında yayınlandı ve kitabın önsözünde tamamen rastlantısal olarak, "Tekdüze yaşamlarında ikinci elden bir serüven keyfi ve tehlikesi tatma umuduyla yaşayan herkes için" ithafı yazıldı; aslında o sıralar Christieler de kendi serüvenlerinin peşinde sürükleniyorlardı.

Agatha, Archie'ye 1922 yılında finansal danışman sıfatıyla katıldığı British Empire Mission'da eşlik etti. Bu onlan 1924 yılında Londra varoşlarından Wembley'de yapılacak İngiltere İmparatorluğu sergisinin promosyonu için Güney Afrika, Yeni Zelanda, Kanada ve Birleşik Amerika'ya kadar sürükledi. Kuşkusuz bu onların yaşamındaki en heyecan verici deneyimlerden biriydi. Her ne kadar yolculukları genelde her ülkede devlet görevlileriyle yapılan sayısız toplantılardan oluşan zorlu bir tanıtım kampanyasına dönüştüyse de Christielerin arada soluk alıp dinlenebilecek anları da oluyordu. Ama bu kez de Archie ve Agatha'nın Honolulu'da baş başa geçirdikleri iki haftada olduğu gibi karşılıklı tutkuları ve sırf meraklarından kaynaklanan ortak neşeli havalan çoğunlukla Archie'nin kendisi için iş dünyasında bir yer yaratma çabalanyla baltalanıyordu. Bu yolculuğun bir diğer olumsuz yanı da tutarsız ve aksi çıkışlarıyla turun kısa süreli doğal liderliğini eline geçiren huysuz Binbaşı Ernest Belcher'in yanlannda olması ve akrabalan tarafından bakılan kızları Rosalind'in onlardan ayn olmasıydı. Asıl sorunlar ise İngiltere'ye dönüşlerinde ortaya çıkacaktı.

3 YOKLUK VE VARLIK

Christielerin Londra'daki dairelerine dönmeleriyle birlikte işler de ters gitmeye başladı. Imperial and Foreign Corporation, Archie'nin pozisyonunu açık tutmamıştı, Archie birden kendini hem işsiz hem de iş bulmaktan yoksun olarak buldu. Genç çift yolculuğa çıkmadan önce de bunun olabileceğinin bilincindeydi, ama geleceklerini güvenceye almayı düşünmemiş, dünyayı görüp sonuçlarına katlanmaya karar vermişlerdi.

1923 yılının başlarında "*The Murder on the Links*-Dersimiz Cinayet" yayınlandı; bu yine bir Hercule Poirot kitabıydı ve golf sahasında bıçaklanmış olarak bulunan bir milyonerin ölümündeki gizem anlatılıyordu. Kitabın yayınlanmasından hemen önce Agatha, yanıltıcı kapak resmi ve kötü duygular uyandıracak kitap kapağı tasarımı nedeniyle çıkan çok önemli bir tartışmada, yayıncısına karşı büyük bir galibiyet kazandı. Agatha süren maddi sıkıntılarına, Archie'nin karamsar ruhsal durumuna rağmen onun kendisi için doğru ve çok istediği bir iş bulacağından emindi; onu her zaman taktir ederek cesaretlendiriyordu.

Maddi durumlarında ufak da olsa bir düzelme mayısın ikinci haftasında, Agatha yedi hafta süreyle gazetede yayınlanan *Norman Şatosundaki Katil* adlı tefrika romanda gerçek katili doğru olarak tahmin edip de küçük bir ödül kazanması sonucunda oldu. Eğer yanıtı *Daily Sketch*'s, ulaşan ilk doğru yanıt olsaydı birincilik ödülü olan 1300 sterlini alacak ve bununla parasal sorunlarını çözebilecekti ama bu gerçekleşmedi. 800 sterlinlik olan ikincilik ödülü de on iki kişi arasında paylaştırıldı, Agatha da bu kişilerden biriydi. O sıralar yıllarca yurtdışında kaldıktan sonra büyük ağabeyi Monty de İngiltere'ye dönmüştü. Agatha kendi otobiyografisinde ağabeyine ilişkin gizli kusurdan ve annesinin onun tutarsız davranışlarıyla uğraşmakta neden zorlandığını açıklamamıştır. Gerçek ise Monty'nin bir uyuşturucu bağımlısı olduğuydu. Harrow'dan kendisini derslerine veremediği için kovulmuş, daha sonra Güney Afrika ve Hindistan'daki orduda hizmet vermişti. Büyükbabası Nathaniel Miller'dan kendisine kalan mirası çok kısa bir sürede yiyip bitirmişti, borçlan karşılanamaz boyuta ulaşınca da çaresiz kaderine boyun eğmişti.

Monty, Kenya'ya giderek orada çiftçilik yapmış ve safari avla nna çıkmıştı. Ablası Madge aslında onun Doğu Afrika'daki Victoria Gölü'nde küçük kargo tekneleri çalıştırmaya ilişkin talihsiz planla nnı finanse etmişti,

ama 1914 yılında savaşın çıkmasıyla bu tehlikeli yatınm yanda kalmıştı. Monty kolundan aldığı bir yara sonucu işten çıkanlana kadar kralın Afrika silahlı kuvvetlerinde hizmet verdi. Yarası mikrop kapıp iltihaplandı ve avlanmaya devam etmesine rağmen sağlığı giderek bozuldu. Doktorlar enfekte olmuş ekleminden dolayı ona altı aylık bir ömür biçtiler. Dikkat çekici olan, yine de, Ashfıeld'a dönünce iyileşmeye başlamasıydı. Birçok sevimli, dışa dönük insan gibi Monty de gerçekler konusunda oldukça ketumdu; bu yüzden morfin bağımlılığının yarasının ıstırabını dindirmek için mi yoksa başka nedenlerden dolayı mı olduğu asla bilinemedi.

Monty'nin en kötü hareketi Ashfıeld'a çağınlan konuklara ve tüccarlara pencereden ateş etmesi oldu. Aslında amacı birini vurmak ya da sakatlamak değil, talihsiz kurbanlan şakadan korkutmaktı. Asıl inanılmaz olan Monty'nin polisi de bu konuda bunun bir şaka atışı olduğuna, kurbanlar açısından gerçek bir tehlikenin asla söz konusu olmadığına ikna etmesi ve bu olaydan sıynlmasıydı. Bu arada oğlunun sorumsuz davranışlarıyla uğraşmak zorunda kalmaktan kaynaklanan stres Clarissa'nın zaten hassas sağlığını daha da zorluyordu.

Agatha hızla harekete geçip yeni bir skandali önlemek ve annelerini rahatlatmak için Madge ile işbirliğine gitti. Buldukları yöntem, oldukça sert de olsa Monty'yi geçici bir süre, bir doktorun dul eşi tarafından bakılmak üzere Dartmoor'daki bir eve yerleştirmekti. Nan'in kızı ve damadı, Judith ve Graham Gardner sonraları anılarında Monty'nin hiçbir zaman beğenmediği ve onaylamadığı daima son derece sevimsiz bulduğu Madge'nin kocası Jimmy'nin, Monty'nin yaşamının geri kalan kısmının tüm faturalarını ödediğini belirttiler.

Bu arada Agatha'nın üzerinde işsiz bir kocayla yaşamanın baskısı öylesine artmıştı ki, Archie'nin gücenmesine rağmen sürekli olarak Rosalind'i de Ashfıeld ya da Abney Hall'e giderken yanında götürmek için planlar yapıyordu. Archie başarısızlık konusunda çok hassastı, iş bulamıyor olmaktan nefret ediyordu. Agatha hoşgörüyle, neşeli, basit sohbetlerle onun zihnindeki endişelerini giderme girişiminde bulunduğunda ise genellikle Archie tarafından içinde bulundukları durumun vahametinin farkında bile olmamakla itham ediliyor; sustuğundaysa onu teselli etmeyi, rahatlatmayı denemediği için azarlanıyordu.

1923 Kasım'ında Agatha "*The Man in the Brown Suit*-Kahverengi Elbiseli Adam" adlı romanını tamamladı; bu Güney Afrika'ya yaptıkları

ziyaretten esinlendiği, hızlı gelişen, ustaca kaleme alınmış bir gerilim romanıydı. Evlilikle ilgili duygularını ve deneyimlerini çekici, bekâr, bağımsız Anne Beddingfeld karakterine enjekte etmişti. Romanın kadın kahramanı delicesine âşık olacağı birine rastlayıncaya kadar evlenmeyeceğini söylüyor ve kişinin sevdiği erkek için her fedakârlığı yapabileceğinde ısrar ediyordu. Kitapta birçok evliliğin mutsuzlukla sonuçlanmasının nedeninin kocaların eşlerinin karşısında ya her zaman geri adım atmaları ya da bütünüyle bencil davranarak karıların içerlemesine, kin duymasına neden olmaları olduğu iddia ediliyordu. Kadınların yönetilmekten hoşlandıkları, ama fedakârlıklarının görmezden gelinmesinden nefret ettikleri, buna karşın erkeklerin de kendilerine karşı sürekli nazik, yumuşak başlı ve iyi olan kadınlardan hoşlanmadıkları belirtiliyordu. Agatha kitaptaki iddialarını en başarılı evliliklerin bir erkeğin isteklerini kadının isteyerek yapmasını sağlayabildiği ve sonrasında da onun üzerine titrediği durumlarda ortaya çıktığını belirterek bağlıyordu.

Sanki son günlerde kendisinin de tüm olanlara boyun eğmesinin nedenlerini gördüğünü belirtircesine adeta meydan okuyarak romanın kahramanının evlendiğinde çoğunlukla bir şeytan ama arada sırada da melek gibi davranarak kocasını şaşırtacağını belirtmiştir. Erkek kahraman onu bir tür kediköpek yaşantısı sürdürmek istediği konusunda uyarınca kadın kahraman, âşıklarının birbirleriyle kavga etmelerinin nedeninin birbirlerini anlamamaları olduğunu açıklar ve bunun aşkın bir parçası olduğu konusunda güvence verir. Erkek kahramansa bunun üzerine bu tezin tersini savunmanın, birbirleriyle kavga edenlerin birbirine âşık olduğunu ileri sürmenin doğru olup olmadığını sorar? Kadın kahramanın bunun karşısında diyecek sözü yoktur.

Bu ifadeler Agatha'nın Archie'nin onun değerini anlamadığı hissine kapılmak için nedenleri olmasına rağmen, bir evlilikte uyuşmazlık ve kargaşanın kabul edilebileceğini, çünkü bunun eşlerin hâlâ birbirlerini sevdiklerini gösterdiğini ve kadının çektiklerini aşkın büyüklüğünün, soyluluğunun bir parçası saydığını gösteriyordu.

Bu arada Archie'nin mesleki sorunları nihayet son bulmuştu; pek itibar görmeyen bir kuruluşta iş bulmuştu. Kuşkulu bir işe bulaşmama konusunda çok dikkatli olması gerektiğini bilmesine rağmen sonuçta yeniden gülümseyebiliyordu. Agatha ondaki değişimden memnundu ve evliliğinin nihayet yeniden düzlüğe çıkmış olduğu inancıyla huzurluydu. Bu arada

Bodley Head de Agatha'nın ticari değerini fark etmiş, eski kontratını kenara atarak kitapları için onunla daha uygun koşullar sunan yeni bir sözleşme yapmaya karar vermişti. Agatha belirli bir neden göstermeden bu öneriyi kabul etmedi. Gerek yazdığı Poirot öykülerinin halk tarafından büyük ilgiyle karşılanması, gerekse kendisine yıldızlaşan bir yazar olarak davra nılması nedeniyle The Sketch için tefrika öyküler yazma karan vermişti ve bundan dolayı kendini güvende hissediyordu. îlk seri öyküleri 1923 Mart'ıyla Mayıs'ı arasında yayınlandı ve gazetede yayımlanan tüm haberlerde Boorthorn'un çektiği fotoğraflarla boynunda bir dizi inciyle dimdik ayakta duran Agatha halka tanıtıldı. Artık uzun sarı saçlarını kısaltmış, modern hafif kızıla çalan dalgalı bir model vermişti; The Sketch'in yazarlan onu Ölüm Sessiz Geldi adlı romanını örnek göstererek, "Günümüzün en parlak polisiye roman yazarı" olarak tanıtıyorlardı. Mart ayında *The Sketch*'in tam bir sayfası Agatha'nın evinde Alfieri tarafından çekilen fotoğraflarına ayrıldı. Son olarak da, Archie'nin her nedense bulunmadığı, Agatha ve Rosalind'in Marcus Adams tarafından stüdyoda çekilen çarpıcı resimlerinden oluşan "bir aile tanıtımı" nisanda gazetede çıktı. Poirot hikâyelerinin ikinci kısmı da o yıl eylül ve aralıkta yayımlandı.

The Sketch'in yoğun tanıtım faaliyeti Agatha'yı bezdirmemiş ti ondan fotoğraflara eşlik eden özel bir röportaj da istenmemişti ama bu sayede aldığı alkışlar ona Bodley Head'le giderek şiddetlenen tartışmalarında ve ticari ilişkilerinde hep belirgin bir şekilde eksikliğini duyduğu kendine güveni, değerli olduğu duygusunu kazandırmıştı. Bu arada Archie daha kariyerinin başlangıcında olmasına rağmen onun para için yazdığını ima eder şekilde konuşarak cesaretini kırıyor, Agatha'nın ün kazanmaya başlamış olmasından dolayı da içerliyordu. Agatha ne zaman onunla konuşmaya kalkışsa sürekli olarak cesaretini kınyor, "Sürekli gevezelik etmek zorunda mısın?" sözcükleriyle aşağılıyordu.

Agatha, onun bu sözlerine kınlıyordu ama ona kendisini üzebildiğim, hizaladığını gösterme fırsatını da tanımak istemiyordu. Yine de içten içe bu sözlerinden dolayı çok kınlıyordu. Buna parasal konularda giderek artan baskıcı tavırlarıyla karşılık vermeye çalıştı: Kazandığı para onun yalnızca onundu, Archie'ye bunu anımsatmak konusunda hiçbir fırsatı kaçırmadı. Archie'nin eşini bir dost ve hayat arkadaşından çok yalnızca bir sevgili ve evinin kadını olarak görmek istiyor gibi görünmesi onu giderek daha da huzursuz ediyor, kaygılandırıyordu. Sonuçta onu para ile kontrol etme

arayışına girişti. Bu da Archie'nin sinirsel hazımsızlığını ve ondaki kansının işiyle elinin kolunun bağlanmış olduğu duygusunu artırdı. Agatha o yıl yapılan gelir vergisi araştırmasında hiç beklemediği bir sarsıntı geçirdi, artık kazançlan yalnızca bir cep harçlığını aşmıştı, vergi muhatabıydı. Bir anda kendini Hughes Massie firmasından Edmund Cork adlı iyi niyetli bir telif hakkı ajansının karşısında buldu.

1923 yılının Kasım ayı boyunca Agatha sürekli Bodley Head'e yazarak firmayı Poirot öykülerinden oluşan bir koleksiyonu basmaya zorladı, halbuki aynı dönemde The Sketch'te yayınlanan ikinci seri öyküleri hâlâ insanların zihinlerinde taptazeydi. Kısa hikâyelerden oluşan bu koleksiyonun Bodley Head ile halen geçerli olan sözleşmesindeki kitaplardan biri olarak sayılmamasını kabul ediyordu, ama Bodley Head'in *Vision*'u sözleşmedeki üçüncü kitap olarak kabul etmesinde de ısrar ediyordu. Bodley Head bu durumu onayladığı taktirde *Kahverengi Elbiseli Adam* Agatha'nın beşinci kitabı sayılacak ve beş kitaplık antlaşması kapsamında onlara başka kitap teslim etmek zorunda olmayacaktı.

Ancak şimdi Bodley Head'in Agatha'ya onun onlara olduğundan daha fazla ihtiyacı vardı ve Vision adlı eseri yazar ile yayıncı arasında tatsız bir çekişme konusu olup çıktı. Her iki taraf da kararsızlık içinde yüzüyordu, bunun sonucunda sürekli bir açmazın çıkması işten bile değildi ama Agatha, Vision konusundaki ısrarından vazgeçti ve *Kahverengi Elbiseli Adam* beşinci yerine dördüncü eseri sayıldı.

Bu sinir bozucu bir geri adımdı ama *Evening News* gazetesinin *Kahverengi Elbiseli Adam*'ı Kasım'dan 1924 Ocak ayının sonuna kadar hiç umulmayan bir ad altında "Anne the AdventurousMacera Tutkunu Anne" olarak tefrika edilmesi karşılığında 500 sterlin önermesi de onun için bir anlamda bir teselliydi. O sıralar bir Morris Cowley arabanın maliyeti (O günlerde caddelerdeki arabaların yaklaşık yarısı Morris Cowley idi.) 225 sterlindi ve Agatha hemen dört kişilik bir modelini satın aldı. Agatha araba için ödenen paranın kendi parası olduğunu dolayısıyla arabanın kendisine ait olduğunu sık sık anımsatarak Archie'yi kızdırıyordu.

Archie'nin beklentileri arkadaşı Clive Baillieu'nun Avustralya'dan dönmesi ve ona Austral Ltd.'in merkezindeki yönetim kurulunda görev almasını önermesiyle gerçekleşti. Yeniden kendini bir erkek olarak hissetmeye başlamış, kendine güvenini kazanmış, kariyerinin ve yeteneklerinin takdir edilmesi konusunda kontrolü ele almıştı.

Ama kontrol başka şeydi, özgürlük başka. Aslında İngiltere İmparatorluğu Turu'ndan önce şehir yaşamına karşı hissettiği tutsaklık duygusu geri döndükten sonra da sürmüş ve başlangıçta bu hüsranını hafta sonlan East Croydon'da golf oynayarak geçirmeye çalışmıştı. Yetenekli bir oyuncu olan Agatha spor konusunda hiçbir gerçek coşkusu olmamasına rağmen onu bu oyuna yöneltmiş, ama şimdi de bundan dolayı pişmanlık duymaya başlamıştı. Golf Archie'nin tam da aradığı avuntuydu: Kendini oyalama yeteneği olmayan biri olarak açık hava egzersizlerinden, erkek arkadaşlarla bir arada bulunmaktan, ondan beklenen fiziksel yeteneklerden ve ona meydan okunmasından keyif alıyordu. Agatha ise başlangıçta oyalayıcı bir eğlence olacağını düşündüğü bu oyunun Archie'de giderek bir takıntı halini aldığını algılıyordu.

Servetlerinin artmasıyla birlikte Agatha ister istemez gelecekteki ilişkilerinin sağlığı açısından hep hayal ettikleri gibi taşrada, kırsal kesimde bir evde geçmesi gerektiğini düşünüyordu. Sonuçta düşlerini gerçekleştirmiş, güçlükleri yenmeyi başarmış gibi görünüyorlardı, ama bir yıl geçmeden Agatha bu hayalin bir düşten öte gidemeyeceğini keşfedecekti.

4 ÇELİŞKİLİ İSTEKLER

Bir yanda taşrada küçük bir evin romantik ideali, diğer yanda gerçekler. Archie'nin her gün Londra'ya gitmesi gerekiyordu. Sun ningdale Golf Kulübü'ne henüz üye olmuştu ve kulübün yakınına taşınmalarını önermekteydi.

Sunningdale zenginlerin yaşadığı bir mahalleydi; Surrey ile Berkshire sınırında, Londra'nın yirmi altı mil dışındaydı ve çift 1924 Ocak'ında bu mahallenin Sunninghill olarak bilinen eski bölgesinde Scotswood adında büyük bir binanın kiralık üst katına taşındılar. Kalabalık Londra'yı terk etmenin verdiği ilk heyecanla dairenin sürekli sorun çıkaran boru tesisatını ve elektrik problemlerini doğal olarak dikkate bile almadılar.

Agatha 27 Ocak 1924 tarihinde Bodley Head'e bir kitap daha teslim etmesi gerekmesine rağmen Collins ile üç kitaplık, her bir kitap için 2007 paundluk bir ücret ve cömert bir telif payı vaat eden bir sözleşme imzaladı. Agatha'nın telif hakkı ajansı Edmund Cork, John Lane'i bu teklifle ilgili olarak bilgilendirdiğinde aldığı yanıt ters bir tavırla "ona böyle büyük bir ödeme yapmaya hazır olan herkesin bunu deneyebileceği" oldu.

Agatha artık kendisini kanıtlamış bir yazardı ancak başarı ile beraber yeni sorunlar ortaya çıktı. Archie ve Agatha sürekli para konusunda kavga ediyorlardı; Agatha inatla, kararlılıkla kazandıklarını onunla paylaşmayı reddediyordu. Kitaplardan ve kısa öykülerden kazandığı gelir başını döndürmüştü. İlk kez kendine ait bir geliri oluyordu ve Archie'yi her para isteyişinde reddediyor, ancak bunun aralarında bir kopmaya neden olduğunun farkına varamıyordu. Agatha'nın mali bağımsızlığı annesini Scotswood'da bitişik bir daireye yerleştirmesini sağladı. Archie zaten her zaman karısının Clarissa ile olan ilişkisini gizliden gizliye kıskanmıştı ve bu son olay onun üzerinde istemeden Agatha'nın yaşamından daha da soyutlanmış olma etkisi yaptı.

Clarissa bu yeni ayarlamadan mutluydu, çünkü bu onun torununa yakın olmasını sağlamıştı. Rosalind beş yaşında, zeki bir çocuktu ve büyükannesinin ona bir şeyler öğretmekten aldığı zevk yeniden canlanmıştı. Clarissa'nın bu yeni, geçici yaşantısının da bazı olumsuz yanlan yok değildi, çünkü o nasıl damadının kızı ile olan ilişkisini kıskanıyorsa Archie de onu kıskanıyor ve yollarına çıkan bir engel olarak görüyordu. Agatha daha sonralan bir fırsatta kayınvalideyle yakın yaşamanın pek çok evliliği

mahvetmeye yeteceği konusunda fikir yürütmüştü. Bununla hangi kayınvalideyi kastettiği ise belirsizdi.

Savaş sonrası Archie'nin annesi de Suney'e, Sunninghill'den yirmi beş dakika uzaktaki Dorking adlı içinde pazar kurulan bir kasabaya taşınmıştı. Archie'nin üvey babası William Hemsley ise hâlâ Rugby Okulu'nda müdür olarak görev yapmayı sürdürüyordu. Ders döneminde, okulda yaşaması önerildiği için, her gün evine olan 113 millik yolculuğu göze almamıştı. Bu Peg'in pek çok boş zamanının olması anlamına geliyordu ve Agatha onunla geçinmenin yolunun ufak dozlarda görüşmek olduğunu anlamıştı. Agatha'nın havai kayınvalidesi aslında diğer insanlara onlann işlerinden bahsetmekten mutluluk duyuyordu, ama yine de Agatha'nın büyük oğlu için yeterince iyi olmadığı düşüncesinden de asla kurtulamamıştı. Eğer Agatha nazik, sevecen ve görünürde yumuşak başlı olmasaydı hiç kuşkusuz Peg ile arasındaki ilişki çok daha gergin olabilirdi.

Agatha ve Archie'yi yeniden bir araya getiren, Scotswood'un sürekli bakım gerektirmesi nedeniyle yeni bir ev satın almak üzere etrafa bakma girişimleri oldu. Ev aramak Agatha'nın hayattaki en temel zevklerinden biriydi ve uygun bir mülk bulmak için yapılan bu gecikmiş arayış onları birbirlerine yakınlaştıran bir etken oldu. Ancak onların bu yakınlaşmaya ilişkin devamlılık ve tutarlılık beklentileri olayların da ortaya çıkaracağı üzere aldatıcıydı. Başkalarının işlerine burnunu sokmaktan hoşlanan Peg'in arkadaşlarına gizlice oğlunun ve gelininin ayrı hayatlar sürmeye başladıklarını anlatmasından da onun bu konularda tahmin edilenden daha akıllı olduğu anlaşılıyordu. 1924 yılı Ağustosu'nda Kahverengi Elbiseli Adam"m basılmasını izleyen dönemde, Agatha Londra tiyatro dünyasının içine girme fırsatı buldu. O sırada Queen's Tiyatrosu'nda ablası Mad ge'nin, Basil Dean tarafından sahnelenen The Claimant adlı oyunu oynuyordu. The Claimant 11 Eylül tarihinde sahnelendi ve beş hafta sahnede kaldı. Madge'nin ulaştığı başarıyı duyan Agatha heyecanını bir mektupla annesiyle paylaştı ve eğer Madge yazdıklarını ondan önce filme aktarmayı başarırsa "onu son derece kıskanacağını" ekledi.

Agatha o yıl masrafları kendisine ait olmak üzere Geoffrey Bles Basımevi'nde, *The Road of Dreams* adı altında, önceden, annesinin şöminesinin üzerindeki, çocukluğundan beri onu çok etkileyen Çin heykelciklerinde can bulan, *commedia dell'arte*'nin efsanevi figürlerini temel alan mistik bir dizi aşk şiirini yayınlayarak ken dişini mutlu edecek

bir girişimde bulundu. Her ne kadar Agatha şiirleriyle asla sıradan bir şairden öte gidemese de, şiir koleksiyonunun basılması ona doğasının, evliliğinde ortaya çıkaramadığı romantik bölümünü ifade etme olanağını sağlamıştı. O ve Archie hâlâ ortak faaliyetlerinden zaman zaman keyif alsalar da (tabii golfun izin verdiği ölçüde) Archie içinden gelen duygulan açıklamakta her zaman isteksiz olmuştu. Archie duygulann dile getirilmesinin yakışıksız olduğunu düşünüyordu. Bu duygulannı gizleme eğilimi başlarda Agatha için anlaşılmaz, şaşırtıcı ve inciticiydi, ama zamanla kendi duygulannı da gizlemeye yöneltti. Archie'nin onu kendisinin Archie'yi sevdiğinden daha fazla sevdiği sonucuna varmasına neden oldu; ne de olsa göründüğü kadarıyla Archie, aşkta tatmin olmak için aşkın çok daha az dillendirilmesiyle yerinebiliyordu.

1925 Mart'ında Agatha, Roger Ackroyd Cinayeti üzerinde çalışıyordu, Archie'nin golf sahasında Londra'da *Imperial Continental Gaz Şirketi*'nde çalışan kumral bir sekreter ile tanıştınldığından haberi olmadı. Nancy Neele neşeli, sosyal faaliyetler için pek çok vakti vardı ve ayaklan yere basan, pratik bir tipti. Daha da önemlisi, golf tutkusu Archie'ninkine denkti. Yeni bir aşk macerası filizleniyordu.

Agatha yazmakla öylesine meşguldü ki, Archie'nin ilişkisinden tamamen bihaber kaldı. Çiftin ortak hobilerinin edebiyat ve Archie'nin spor yapması olduğu düşünülürse, Sunninghill onlar için evliliklerinde geçici olarak kaybettiklerine inandıklannın yeniden kazanılacağı bir yer değildi. Tamamen farklı bir yer gerekiyordu. *Roger Ackroyd Cinayeti*'nin tamamlanmasının ardından 1925 yazında yurtdışına, Fransız Pireneleri'nde Cauterets'e gittiler. Tatil için daha uygun bir zaman olamazdı. Archie, Nancy'yle görüşmeyi bırakmıştı, bu ilişkinin yaşamında daha da fazla karışıklık ve mutsuzluğa neden olacağı kesindi. Görünüşte Agatha ve Archie yaşamlarını yeniden birleştirebileceklerdi.

Cauterets'e gitme fikri Agatha'nındı, burada küçük bir çocuk olarak ailesiyle yaşadığı günlerin mutlu anıları hâlâ zihnindeydi. Çift önceleri bu konuda hayal kırıklığı yaşadılar. Ancak kısa bir süre sonra kükürtlü sular içtikleri dağ yürüyüşleriyle tatilleri ivme kazandı ve bunu Clarissa'ya bir mektupta "la douche nasale" olarak anlattılar. Açık gezi otobüsleriyle yapılan keşif gezileri (Agatha yazdıkları mektuplarda Clarissa'ya yol arkadaşlarından oldukça olumsuz, yerici bir biçimde bahsetmişti) ve boule de dahil olmak üzere çeşitli oyunlarla geçirdikleri zamanın dışında

Agatha'nın en başta gelen tutkularından biri olan yüzmeyi de gerçekleştirebildikleri San Sebastian'daki kaplıcalara çıktılar. Akşamları Agatha'nın maalesef Archie'yi hiç de uyumlu bulmadığı kaplıca oteli Kursaal'ın balo salonunda geçiriyorlardı. Kabare şov her akşam 22.30'da başlıyordu ve evde erken yatmaya alışık olan Archie daha ilk bölümde kestirmeye başlıyordu. Annesi gibi atak, kaprisli ve canlı olmaktan keyif alan Agatha, kocasının çok ağırkanlı olmaya başladığını düşünüyordu. Bu tatil Fransa'ya giderken ekonomik nedenlerle ikinci sınıf tren kompartımanında bütün gece dimdik oturarak geçirdiklerinden farklı olarak sıkıntısız, rahat bir şekilde son buldu. Eve birinci mevkide dönmeye karar verdiler.

Bu arada Agatha, Archie'nin tatil sırasındaki neşesizliğinin Nancy ile ilgili karmaşık hislerinden kaynaklandığının farkında bile değildi ve eve dönmelerinin hemen ardından yeniden haklı olarak kendini bir golf dulu gibi hissetmeye başladı. Archie'nin Nancy ile yeniden görüşmeye başlamasının ardından ise bu yalnızlık duygusu daha da arttı, Agatha yalnız kalmıştı.

Archie'nin kariyerinde ilerleme kaygısı yoğunlaşmıştı ve Agatha da onunla birlikte her dakikasından nefret ettiği iş yemeklerine katılma zorunluluğu yaşıyordu. Archie akşamlan işten döndüğünde ya bir kitaba dalıyor ya da kendisini işe ilişkin sorunlanna gömüyordu. Hafta boyunca yoğun bir şekilde çalışan Archie hafta sonlannı ise bilinçli olarak Nancy ile geçirmek için boş bırakmaya uğraşıyordu.

Agatha, onu yakınmalarıyla huzursuz edemeyecek kadar çok seviyordu ve onu işinden alıkoyabileceği hafta sonlarını dört gözle bekliyordu. Ancak Agatha ile Archie'nin evliliklerinde eskiden çok zevk aldıklan kır gezileri ve piknikler artık geçmişte kalmıştı. Archie sürdürdüğü ikili yaşamın yarattığı gerilimin diyetini ödüyordu: yorgun ve neşesizdi. Şehir yaşantısının tekdüzeliği onu yiyip bitiriyordu, her iş günü genellikle geç kaldığından en uzaktaki platformdan yaklaşan treni yakalamak için raylar arasında koşmak zorunda kaldığı Sunningdale İstasyonu'na yetişme çabasıyla başlıyordu.

Kızlan giderek Christielerin arasındaki en önemli bağ halini almıştı. Rosalind artık altı yaşındaydı. Archie'nin onun doğumundan önceki babalığa karşı olan kayıtsızlığı baba, kız arasında çok özel karşılıklı bir sevgiye dönüşmüş, baba kızın arasında paylaşılan ortak zevklere, pratik bakış açılarına ve espri anlayışına dayanan yoğun bir ilişki başlamıştı. Bu

da Agatha'nın kendisini genelde dışlanmış hissetmesine neden oluyordu. Archie, Rosalind ile karşısında sanki bir yetişkin varmış gibi konuşuyor onun da aynı şekilde tepki vermesini bekliyordu. Ona, örneğin golf sopalannı temizlemek gibi yapılacak bir görev verdiğinde, onun bunu düzgün bir biçimde yapmasını bekliyordu. Rosalind ise, bu zorlu uğraşılardan annesinin hayali oyunlanna göre çok daha fazla zevk alır gibi görünüyordu. Archie harika bir baba olmuştu, Rosalind'i ve Nan'in sekiz yaşındaki kızı Judith'i eğlendirmek için yerde penilerle neşe dolu oyunlar oy nuyordu. İki küçük kız neredeyse birlikte büyütülmüşlerdi ve sessiz, içe dönük bir çocuk olan Judith, Archie'ye karşı özel "ilgi" duyuyor ve onun "harika mavi gözleri" olduğunu düşünüyordu.

Agatha'nın kızı için duyduğu hisler çok derindi ve kızıyla arasında, Clarissa ile kendisinin arasında çocukken de çok hoşlandığı annekız ilişkisini kuramadığından çok üzülüyordu. Agatha'nın Rosalind ile hayali oyunlar oynamak istemesi onun gerçekçi kişiliği nedeniyle sekteye uğruyordu. Agatha'nın çocukken keyif aldığı akti viteler ve peri masallarından Rosalind'in de aynı keyfi almadığını görünce düş kırıklığına uğruyordu. Agatha, Archie'de belirgin olan aynı serinkanlı, kendinden emin, çevresini yargılayan tavırları Ro salind'de de görüyordu ve gizliden gizliye çocuğundan dolayı endişelere kapılıyordu.

Agatha'nın Bodley Head için yazdığı son kitap, bir İngiliz aristokratın malikânesinde öldürülen prensin cinayetini konu alan, sürükleyici bir polisiye roman olan *Köşkteki Esrar* 1925 Haziranı'nda basıldı. Roman Bodley Head'in yayın programlarına sadık kakmaması nedeniyle darbe yemişti. Yayıncıların kitabın taslağını sanki kuluçkaya yatırmışcasına en azından bir yıl bekletmeleri sonucunda Agatha'nın farklı bir roman kahramanı için yazdığı kitap, bir yıl önce basılsa satılıp bitmesi gereken başka bir kahraman için yazdığı kitabın yerini aldı. Köşkteki Esrar'ın yayınlanması edebiyat dünyasında çok önemli bir olayla darbe yedi; o sıralar Agatha'nın konusunu kısmen eniştesi Jimmy Watts'dan kısmen de Lord Louis Mount batten isimli hayranının benzer önerilerinden ilham alarak yazdığı *Roger Ackroyd Cinayeti* adlı eseri ilk olarak Evening News gazetesinde temmuzdan eylüle *Ackroyd'u Kim Öldürdü?* adıyla tefrika edilmişti. Katilin hiç beklenmeyen, umulmadık kimliği bu kişiden asla kuşkulanmayan okuyucuları şaşkına döndürmüştü: Agatha'nın bu yaptığı kişinin onun cüretkârlığını onaylayıp onaylamamasına bağlı olarak büyük

bir hayranlık ya da kızgınlığa neden olmuştu. Agatha böylece kariyerinde önemli bir sanatsal düzeye ulaşmıştı ve artık polisiye romanlar yazıp onlardan para kazanabileceğini bilmenin huzurunu yaşıyordu.

Ancak Agatha'nın bir yazar olarak başarıları Archie'yle ilişkisini gölgelemeyi sürdürüyordu. Aralarındaki fınansal ayrılık 1925 yılı boyunca arttı ve bu da giderek şiddetlenen tartışmalara neden oldu. Evliliklerinin sonuçta çökmesine neden olan bir diğer faktör de Agatha'nın Rosalind'in doğumu sonrası başlayan kilo savaşıydı. Archie evlendiği ince genç kızın, duygusal dengesizliklerini göz ardı ettiği annesi gibi gitgide tombullaştığını, anaçlaştığını ve geveze leştiğini hissediyordu. Archie sürekli olarak Agatha'nın kilo vermesini istiyordu ancak o bunu yapamıyordu ve görünüşüyle ilgili olarak Archie'nin acımasız alaylarının kurbanı oluyordu.

Agatha ve Archie'nin evliliği giderek daha sallantılı bir görünüm aldı. İlk anda kolaya kaçıp bunun suçlusunun Scotswood'daki apartmanın üst katının sınırlı olanaklarının olduğu söylenebilirdi. Agatha, Sunninghill'deki aşın derecede golf ve briç tutkunu gruplardan daha uzağa, taşraya taşınarak kurtulmayı umuyor, ancak Archie Sunningdale İstasyonu'ndan yürüyerek en fazla on dakika uzaklıkta olan büyük bir ev satın almak istiyordu. Archie kesinlikle Londra'dan uzağa taşınmak istemiyor, bu konuda gizliden gizliye kaygı duyuyordu, çünkü bu onun, Nancy Neele ile olan gizli ilişkisini sürdürmesini zorlaştırabilirdi. Ancak çift bu gizli ilişkilerinde zaten bir süredir kaygan buz üzerinde yürüyorlardı ve buz da çatlamak üzereydi. Ne var ki kaderin beklenmedik bir cilvesiyle Archie kendini üçünün de geriye bakınca yaşamlarının en kötü yılı olarak anımsayacakları 1926 yılının başında, karısı ve metresiyle aynı çatı altında buldu.

5 SiLAHLI ADAMIN DİRİLİŞİ

Agatha ve Archie'nin 1926 yılında olaylı bir şekilde bozulan evliliklerine, Sunningdale İstasyonu'ndan on dakika yürüme mesafesindeki büyük, tipik bir Tudor evi olan Styles sahne oldu. Evin kötü şans getirdiği yolunda söylentiler vardı ve bu konuda adı çıkmıştı. Bunun nedeni de son üç mal sahibinin çeşitli şekillerde büyük mutsuzluklar yaşamasıydı. Aslında Styles sözcüğü önceleri "Sans Souci" olarak algılanmaktaydı, yani söylentilere pek de uygun olmayan bir isimdi bu, "tasasız" anlamına geliyordu.

Yılın başında Styles'a taşınmaları aslında pek mutlu bir olay sayılamazdı. Sunningdale sosyetesi geleneksel davranış biçimleri spor ve açık hava faaliyetlerine özellikle de golfe düşkünlükleriyle Agatha açısından tekdüze ve sıkıcıydılar. Rosalind artık özel bir okul olan Oakfıeld'e gidiyordu ve Agatha, kızını dans derslerine götürdüğünde bile golf derneklerinden kaçma olanağı bulamıyordu, çünkü dans dersleri genellikle Sunningdale Golf Kulübü'nün bir yan kuruluşu olan Dormey House'da yapılıyordu. Agatha'nın yalnızlığı giderek artıyordu, Londra'dan arkadaşlarını davet ettiğinde ise Archie surat asıyordu, çünkü bu durumda onun da kocalara hoşça vakit geçirtmesi gerekiyordu, ki onun hafta sonlan olmak istediği tek yer metresinin yanında golf kulübüydü. Agatha'nın Archie'nin öfkesine ma ruz kalmadan misafir edebileceği tek çift Nan ve eşiydi. Nan yeni boşanmıştı, ikinci kocası George Kon, Londra Imperial Koleji'nde ve aynı zamanda Kraliyet Tıp Cemiyeti'nde seçkin bir kanser uzmanı olan bir öğretim üyesiydi. Böceklere olan tutkusu nedeniyle av partilerine katılarak sık sık Çin'e gitmişti, tam yedi farklı Çin lehçesini konuşabiliyordu. Üstelik hem Nan hem George golfte iyiydiler; Le Touquet'de karma dörtlülerde Monako Prensi Kupası'm kazanmışlardı.

Nan ve Agatha, Sunningdale kulübünün lokalinde oturur, sütle kremadan yapılan favori içkilerini yudumlarken kocalarının golf oyunlarının bitmesini sabırlara bekler, küçük kızların oynamalarını seyrederlerdi. Nan, Archie'nin Nancy Lee ile olan ilişkisini Geor ge'dan öğrenmişti. Nan, George'dan bu konuyu örtbas etmesini, duyulmadan bitmesini sağlamasını istedi, ama tam tersine George, Archie için geçerli bir özür oldu. Nan de böylesine yıkıcı bir haberin taşıyıcısı olmak istemediği için arkadaşına hiçbir şey söylemedi. Christie'nin arkadaşlarının çoğu bu ilişkiden haberdardılar; Agatha'nın yeni bir roman yazması aslında Nan'i telaşlandırıyordu, çünkü Agatha

kariyerinde ilerledikçe gerçeklerle bağlantısı da azalıyordu. Kent, li George'da, yani Sandwich'teki golf sahasında Nan'in çektiği, Archie ve Nancy'nin huzursuz şekilde fotoğraf makinesinin merceğine baktıkları fotoğrafta, ikili sanki aldatmanın canlı bir portresiydiler.

Yine bir gün, hiçbir şeyden kuşkulanmayan Agatha yalnızlığını biraz olsun hafifletmek amacıyla Nancy Neele'i hafta sonu için Styles'a davet etti. Karısı ve metresiyle aynı çatı altında olmak doğal olarak Archie'yi dehşete düşürmüştü. Nancy'nin daveti geri çevirmesi tuhaf olacaktı. Her hafta sonu zaten Londra'dan Sunningda le'e golf oynamaya geliyordu ve üstelik Nancy'nin önceki yıl Fransa'da tatilde beraber olduğu Belediye Başkanı Belcher ile Avustralyalı eşi de ortak arkadaşlarıydı.

Agatha'nın gerçekten Nancy'yi seviyor olması Styles'taki gerginliği daha da artırıyordu. Agatha'nın beğenisinin nedenleri Archie'nin de ona hayran olmasının nedenleriyle yaklaşık olarak aynıydı: Nancy neşeli ve zekiydi, canlı ve hoşsohbetti, iyi bir arkadaştı, güzel öyküler anlatıyordu, ayrıca gerektiğinde munis ve sessiz de olabiliyordu, ki bu Archie'nin bir hanımda özellikle beğendiği bir nitelikti. Nancy, Agatha'nın kitaplarının bir hayranı olduğunu söylemekteydi ve Agatha, Belcher'in İngiltere İmparatorluğu Turu'nda lider sıfatıyla ortaya koyduğu tuhaf, öfkeli davranışlarına bir açıklama getirme çabalan içindeyken, kocasının duygulannı ele geçiren kişiye arkadaşlığıyla konukseverliğini sunmuş olduğundan bihaberdi.

Agatha 1926 yılının ilk yansında Nancy'yi çeşitli defalar davet etti ve o da kabul etmekte tereddüt etmedi. Archie bundan dolayı büyük huzursuzluk yaşıyordu ve Agatha'ya Nancy'nin onlarda kalışının golfünü kötü etkilediğini söyledi. Yakınlardaki bir danslı toplantıya gittiklerinde, o sıralar henüz yirmi yedi yaşında olan Nancy, Agatha'ya onu himaye ettiğinden dolayı teşekkür etti; çünkü böylece Ricks mansworth, Croxley Green'de yaşayan ebeveynlerinin onun tek başına sosyal faaliyetlere katılmasından dolayı endişelenmemelerini sağlamış oluyordu.

O dönemlerde, Agatha, Archie'ye bir bebek daha yapmayı deneme önerisi yaptı. Onun bu isteği Archie'yi acilen bazı şeyler üzerinde ciddi şekilde düşünmeye yöneltti. Agatha'ya öncelikle bir araba daha almalan önerisinde bulunarak zaman kazandı ve böylece kullanılmış bir Delage sahibi oldu.

Aynı yılın baharında Archie, Agatha'nın Korsika'da beraber kısa bir tatil geçirme teklifini işten izin alamadığı gerekçesiyle reddetti. Agatha

böylelikle kocası ve metresine fırsat tanıdığından habersiz Korsika'ya kızkardeşi Madge ile gitti. Bu arada "*The Mystery of the Blue Train*-Mavi Trenin Esrarı'na başlamıştı ve işe bir süre ara verip dinlenmesi gerekiyordu. Haklı olarak kendisini yorgun ve tükenmiş hissediyordu, son altı yıldaki edebi üretimi akıl almaz düzeydeydi. Bir elin parmaklan kadar olan romanı bir yana bırakılacak olsa bile artık hemen hemen tüm dergi okuyuculan onu yetmiş küsur kısa öyküsüyle yakından tanıyordu. Ama bu arada Agatha İngiltere İmparatorluğu Turu öncesi annesinin "bir eşin görevinin daima kocasının yanında olmaktır" öğüdünü tamamen unutmuştu ve dönüşünde de bunun sonuçlanna katlanmak zorunda kalacaktı.

İlk kriz birkaç hafta sonra Clarissa'nın Ashfield'da bronşite yakalanmasıyla patlak verdi. Agatha anılannda Madge'nin annelerini Cheadle'a aldırdığını anlatmaktadır. O sıralar Madge ve Jimmy, Cheadle köy kilisesinin yakınındaki Cheadle Hail'de yaşamaktaydılar. 72 yaşındaki Clarissa önceleri iyileşmiş gibi göründüyse de, sonradan durumu beklenmedik bir şekilde çok daha kötüleşti. Agatha'ya hemen telgraf çekildi ama ne yazık ki bu Cheadle Hail'e zamanında varmasını sağlayamadı. Clarissa 5 Nisan'da Madge yanı başındayken öldü. O sırada Agatha trenle Manchester yolundaydı, trende birden soğuk, ürpertici kimsesizlik duygusuna kapıldı, annesinin öldüğünü hissetti ve bu güçlü sezgisi kısa bir süre sonra da doğrulandı.

Agatha, Clarissa'nın cenazesine yanında o sıralarda Austral Ltd.'in bir iş gezisi için İspanya'da bulunan Archie olmadan katıldı. Clarissa da kocası gibi Ealing mezarlığına defnedildi. Aslında o sırada Agatha'nın Archie'ye her zamankinden daha fazla ihtiyacı vardı ve onun tarafından teselli edilmeyi çok istiyordu. Bir hafta sonra Styles'a döndüğünde Archie'nin onu avutma şekli ise kesinlikle yanlıştı. Agatha kendini dünya başına yıkılmış gibi hissediyordu, sanki her şey altüst olmuştu; çünkü Clarissa o ne yaparsa yapsın veya söylesin ona daima sevildiğini ve her şeyle başa çıkabileceğini hissettiriyordu. Annesinin koşulsuz sevgisinin desteği Agatha'nın Archie'yi olmasını beklediği hassas, bağımsız eş kimliğiyle daha iyi ve rahat bir şekilde bağdaştırmasını sağlamıştı.

Archie, Agatha ile yeniden birlikteliği doğru ve iyi idare edemedi. Anlaşılmaz bir şekilde yaslı eşini neşeli ve güleç görünerek teselli etmeye çalıştı, ancak onun düşündüğünün aksine bu neşeli tavrı ters tepti. Agatha onun görünürdeki duyarsız, ilgisiz tavrından dolayı dehşete düştü ve onu

kınamayı, terslemeyi sürdürdü. Archie'nin İspanya'da yapması gereken başka işleri de vardı ve Agatha'ya kendisine eşlik etmesini önerdiğinde kansı yasta olduğunu belirterek reddetti.

Archie döndüğünde de Agatha'nın durumu düzelmemişti, dolayısıyla Archie, Ashfıeld'a taşınıp yaz dönemi için Styles'ı kiraya verme konusunda onu ikna etmekte zorlanmadı. Annesinin yasını tutmak için zamana ihtiyacı vardı ve yas tutarken Archie'nin etrafında olmakta zorlanacağına inanıyordu. Archie, Agatha'nın yasının boğuculuğundan yazı Londra'daki kulübünde geçirerek uzaklaştı. Bu durum onun Nancy'yi görmesini, sıklıkla onu tiyatroya ve yemeğe çıkarmasını daha da kolaylaştırmıştı.

Clarissa'nın vasiyetine göre, Ashfıeld miras olarak Agatha'ya kalmıştı, yeni Agatha, Rosalind ile birlikte orada daha uzun bir süre kalmak zorunda kaldı. Bu arada Agatha'nın, Rosalind'e bakması için işe aldığı sekretermürebbiye Charlotte Fisher, babasının ciddi şekilde hasta olduğu gerekçesiyle evine, İskoçya'ya çağrılmıştı, yani onlara eşlik edemedi. Agatha, ablasından Ashfıeld konusunda destek istedi ama Madge ilgilenemeyecek kadar meşguldü. Bu durumda Ash fıeld'ın geleceği belirsizdi. Agatha evi yenileyip kiralamak ya da satıp elden çıkarmak seçenekleriyle karşı karşıyaydı.

Agatha evde babasının ölmeden kısa bir süre önce annesine yazmış olduğu bir mektup buldu, mektupta babası Clarissa'yı ne kadar çok sevdiğini ve onun hayatında ne kadar büyük bir değişiklik yaptığını, anlam kazandırdığını anlatmıştı. Agatha mektubu sakladı, kendi evliliğinin de her şeye rağmen hâlâ anne ve babasının evliliği kadar sevgi dolu, sağlam olduğunu düşünmekteydi. Fakat geçmişi anmak onu geleceğini düşünmeye yöneltti. Archie ve Rosalind'i hiç koşulsuz, sonsuz bir şekilde sevmesine rağmen, Agatha ikisinin de kendisinin gereksinimi olan sevgiyi ona sunamadıklannı hissetti. Archie'nin duygusal tutukluğu onun, Agatha'ya, Agatha'nın müteveffa kayınvalidesiyle olduğu kadar yakın olmasını imkânsız kılmıştı.

Agatha kendini bunalmış ve yanlış anlaşılmış hissetti; yaşamını Archie'nin günlük işleri belirliyordu ve aslında seyahat etmeyi çok istiyordu. Ancak hâlâ geleceğinin ailesinin yanında olduğunu hissediyordu.

Archie'nin işlerinin hafta sonlarında Londra'dan Torquay'a gelemeyecek kadar yoğun olduğu gerekçeleri de Agatha'nın yalnızlığını artırıyordu.

Archie Genel Grev'i fırsat bilip zorunlu sevkıyatlar da kamyon kullanması gerekmesini uzakta kalmak için bahane olarak kullandı.

Ashfield'daki dışlanmanın nahoşluğunu bir ölçüde hafifleten Agatha'nın en son kitabının o tarihe dek yazdığı en başarılı kitap ol maşıydı: Roger Ackroyd Cinayeti mayıs ayında Collins tarafından kitap halinde basılmıştı. Agatha, Archie'ye 5 Ağustos'ta Rosalind'in yedinci doğum gününden sonra birlikte İtalya'da Alassio'da bir tatile çıkmayı önerdi ve bu seyahat için gerekli tüm düzenlemeleri yapma işini de Archie'ye yükledi. Ne var ki bu evliliklerindeki gerilimin daha da artmasına neden oldu.

Archie, Ashfıeld'a geldiğinde Agatha karşısındaki adamın artık onun için bir yabancıdan farksız olduğunu hissetmesiyle birlikte şoka uğradı. İçgüdüleri ona bir şeylerin yanlış gittiğini söylüyordu ve onun kendisinden bir şeyler sakladığını sezdi.

Agatha sorunun ne olduğunu sordu ve aldığı yanıtla dünyası altüst oldu. Archie, ona çıkmayı düşündükleri tatil için rezervasyon yaptırmadığını belirtti. Sonra sık sık Nancy'yi gördüğünü anlattı. Agatha'nın tepkisi açıkça ortada olanı doğrudan inkâr anlamı taşıyordu. "İyi güzel, görmemen için bir neden mi vardı?" diye sordu. Bunun üzerine Archie, Nancy'ye âşık olduğunu itiraf etti.

Agatha'nın o an yaşadığı şok ve dehşet Archie'nin ona ilişkinin on sekiz aydır devam ediyor olduğunu açıklamasıyla katlandı. Archie bunun dışında boşanma işlemleri sırasında bir üçüncü kişiyle zina yapıyor görünmek ve böylece Nancy'nin itibarını korumak istediğini belirtti; ne de olsa zinanın itiraf edilmesi boşanma işlemlerinin başlatılması için yeterli, geçerli bir nedendi.

Agatha aslında hep Archie'nin saygın görünme isteğini takdirle karşılamıştı ancak evliliklerinin bozulma anında, Nancy'nin bu olaydaki katkısının gizlenme çabası, onun toplumsal kurallara bağlılığında rahatsız edici ters bir taraf olduğunu görmesini sağladı. Bu kadar sevdiği, taptığı adam, idealize ettiği bu adam birden "Silahlı Adam" olup çıkmıştı.

Rosalind'in doğum gününü birlikte mutluluk içinde kutlarmış gibi davrandılar, sonra Archie, Londra'ya kulübüne döndü ve dünyası yıkılmış, perişan haldeki Agatha da yaşamını aynı şekilde sürdürmeye çalıştı. Ashfield'a Rosalind'in doğum gününü kutlamaya gelmiş olan Madge olanlardan dolayı son derece şaşkındı. Kızkardeşi ni, Archie'nin sonunda

ona döneceğini söyleyerek avutmaya çalıştı. Agatha yaşadığı bu son olaya, Archie'nin vurduğu bu darbeye hiçbir şekilde hazırlıklı değildi, bu deneyim öylesine ağırdı ki, hiçbir şey öfkesini gideremezdi, dolayısıyla da ablasının tüm çabalan onu sakinleştirmek için yeterli olmadı. Agatha kendini yapayalnız hissediyordu. Tutunabileceği tek dal Archie'nin geri dönme umuduydu; kendini bunun geçici bir ilişki olduğuna inandınyor ve Clarissa'nın ölümünden sonra Archie'nin kendisini ihmal edilmiş hissettiğinden dolayı bu konunun ön plana çıktığını düşünüyordu. Agatha evliliğini kurtarmak için Styles'a dönmeye karar verdi.

Styles yolunda bir ara dinlenmek için aracını durdurdu. İnce tüylü terrier cinsi köpeği Peter yolun ortasında dolaşmaya başladı ve bir anda yoldan geçen bir araç hayvana vurup kaçarken onu bilinçsiz yere serdi. Agatha dehşet içinde kalakaldı. Olayı tam olarak algılamaktan aciz bir halde Peter'in ölmüş olduğu sanısıyla köpeği arabasının arka koltuğuna koydu ve perişan bir halde, çılgın gibi yolculuğuna devam etti. Styles'a ulaştıklannda Peter'in kendine gelmeye başladığının bile farkında değildi. Agatha eve Peter'in öldüğünü haykırarak girdi. Bu sırada İskoçya'dan dönmüş olan Charlotte Fisher köpeğin hayatta olduğuna onu ikna etmeye çalışıyor, ama Agatha, onu duymuyor, ona inanmayı bile reddediyordu. Aslında Peter iyileşmişti ve birkaç gün içinde tamamen eski haline döndü. Agatha sonradan Peter'in geçirdiği bu kazadan bazı bölümlerini "*The Edge*-Uçurum" ve "*The Man from the Sea*-Denizden Gelen Adam" adlı öyküleri ve "*The Rose and the Yew Tree-Gül ve Porsuk Ağacı*"' ' adlı romanında kullanacaktı.

Ayrılmalarından on beş gün sonra Archie eve döndü. Archie bir hata yapmış olabileceğini ve kızlarının hatırına evliliği bitirmemeyi denemeleri gerektiğini söylediğinde Agatha bunu Tann'nın kendisine sunduğu bir lütuf olarak algıladı. Bu karara varmak Archie için hiç de kolay olmamıştı ve Agatha bunun gibi kendi gereksinimlerinin de farkında değildi. Eğer Archie bundan sonrasında sadık kalmayı başaramazsa, daha başka aldatmaların acısına dayanıp dayanamayacağını düşünüyordu.

Yürüyüp yürümeyeceğini görmek için evliliklerini bir yıl daha sürdürmeleri gerektiğini hissediyordu ama kocası yalnızca üç aylık barış döneminin denenmesini öneriyordu. Agatha'nın sorunlarını anlayışla karşılayan ve doğru algılayan tek kişi olan sekreteri Charlotte, "Archie kalmayacak," diyerek fikrini belirtti. Rosalind ise çocukluğun içtenliği,

tavizsiz açık sözlülüğüyle fikrini çekinmeden açıkladı: "Babamın beni sevdiğini ve benimle birlikte olmak istediğini biliyorum. Onun hoşlanmadığı sensin."

Agatha son bir önlem olarak ekim ayı içinde Archie ve kendisi için Biarritz ve İspanya’sının arasında, Fransız Pireneleri'nin eteğinde küçük bir kaplıca köyü olan Guethary'ye bir ay sürecek uzun bir seyahat ayarladı. Archie isteksiz bir şekilde gitmeyi kabul etti. Pire neler Agatha'nın mutlu çocukluk ve anne babasının kusursuz evliliğinin anılarını içeriyordu. Oysa ki bir önceki yıl yaptıkları pek de cazip olmayan yolculuklan onu saatleri geriye döndürmenin imkânsız olduğuyla ilgili uyarmalıydı.

Agatha, Styles'tan uzakta ilişkilerinin iyiye gittiğini düşünmenin daha kolay olacağı kanısındaydı. Fakat çift evliliklerinin ilk günlerindeki yalın, içten arkadaşlığı bir daha kuramadı. Birbirlerine karşı saygılı, nazik yabancılar gibi davrandılar ve son yaşanan gerilimlerden sonra, böyle bir atmosfer ikisi tarafından da bir rahatlık olarak algılandı. Aslında bu yaşamlarını sonsuza dek mahvedecek olan fırtınadan önceki sessizlikti.

6 SON UMUTLAR

Agatha, Archie ile asıl uzlaşma sınavının 1926 Kasım'ında, Styles'a dönüşleriyle başlayacağının bilincindeydi, zaten Archie'nin yoklukları da bu kısa öykünün sonunu belirledi. Agatha, onun kasvetli suskunluğuna zorlukla katlanıyor ve çirkin tartışmalar birbirini izliyordu.

Archie'nin ne kendisini evliliğe adamayı veya ne de bundan tamamen kopmayı kabul etmesi bu eziyeti daha dayanılmaz bir hale getiriyordu. Agatha, Archie'nin kendisine yeniden sorması halinde boşanmayı asla kabul etmemekte kararlıydı, bunun kızlarının geleceğini lekeleyeceğini düşünüyordu. Agatha'nın kavga sırasında kendine hâkim olamayıp Archie'ye fiziksel olarak da bir şeyler fırlatması ise olayı daha kötüye, geri dönüşü olmayan bir noktaya götürdü.

Evlilikteki savaş alanının dışından da Agatha baskılar altındaydı. Yayıncısı Sir Godfrey Collins okuyucuların *Roger Ackroyd Cinayeti*'ne gösterdikleri ilgiden çok memnundu ve bir sonraki Hercu le Poirot kitabını ne zaman alacağını öğrenmenin merakı içinde onu sıkıştırıyordu. Agatha'nın Belçikalı dedektifinin popülerliği *Liverpool Weekly Post* ve *Reynolds's Illustrated News*'un aynı karakterin öykülerinden oluşan diziler oluşturma talepleriyle de vurgulanmaktaydı. Her ne kadar Agatha, Mavi Trenin Esrarı üzerinde çalışmaya ısrarla devam etse de, onu 1927 başlarında yayınlanacak şekilde zamanında bitirmeyi başaramadı. Bu arada kısa öykülerinin telif haklarını ellerinde tutan Sir Godfrey ve telif hakkı temsilcisi Edmund Cork da "*The Big For*-Büyük Dörtler" adı altında bir Poirot öykü serisi çıkarmak için ona baskı yapmayı sürdürüyorlardı.

Bu öyküler 1924 Ocak-Mart döneminde *The Sketch* adlı dergide *The Man who Was Number Four* adı altında zaten tefrika edilmişlerdi. Agatha onların isteklerine uymakta gönülsüzdü, çünkü bu öykülerin okuyucularının beklentilerinin altında kalacağını çok iyi biliyordu. Öyküler Edgar Wallace'in bir parodisi gibi okunmuşlardı ve *Agatha Roger Ackroyd Cinayeti*'ni yazana dek, polisiye romanı yazan mı yoksa dedektif hikâyeleri yazan mı olduğu konusunda kendisi bile kararsızdı.

Agatha otobiyografisinde *Büyük Dörtler*'i oluşturan on iki öykünün 1927 yılında Archie'nin kardeşi Campbell Christie'nin yardımıyla bir kitap halinde derlenebildiğini, o dönemde yıkılmakta olan evliliğinin onda yarattığı ruh haliyle böyle bir işe girişeme yeceğine değinmektedir. Aslında

*Büyük Dörtle*r, Agatha'nın kaybolmasının öncesinde Collins tarafından hazırlanmaktaydı ve kendisinin yaptığı değişiklikler de basit bir redaksiyondan öte değildi.

Agatha biyografisinde okuyuculanna aynca evliliğinin yıkılmasının ardından neden yazmak zorunda olduğunu "çünkü herhangi bir yerden gelen bir gelirim yoktu" şeklinde açıklamaktadır. Ancak bunun da gerçekle hiçbir alakası yoktu. Clarissa'nın 29 Haziran 1926 tarihinde onaylanan her şeyini Agatha'ya bıraktığına ilişkin vasiyetnamesi kapsamında formalitelerin yerine getirilmesinin ardından Agatha'ya o dönem için oldukça yüklü bir tutar olan 13.527 sterlin ödenmişti. Bu Agatha ve Rosalind'in yaşamlanm daha birkaç yd rahatça sürdürmeleri için yeterli bir paraydı. Agatha'nın o dönemde çok fakir olduğunu iddia etmesinin nedeni büyük olasılıkla 1926 yılında akli dengesi bozulmuş, bunalımda bir kadın izlenimi yaratma isteğiydi. Ertesi yılın başlarında alışılmıştan daha erken bir tarihte *Büyük Dörtler*'i yayınlatma karan alması da onun kayboluşa ilişkin öncül karar öncesinde senede bir kitap rutinine geri dönme arzusundan kaynaklanıyordu.

Mali açıdan güvende olmasına rağmen, kaybolmasından önceki aylarda Agatha ciddi zihinsel gerginlik, stres altındaydı. Sunning dale'de edindiği arkadaşlanyla mümkün olduğunca daha sık görüştü. Rosalind'le birlikte Archie'yi de Abney Hall'e götürüp, Sunning dale'den uzaklaştırabileceği geleneksel aile kutlamalan için Noel'i dört gözle bekliyordu. Aynca heyecanla, büyük umutlarla onu yılbaşında Sunningdale'den arkadaşlan Silvaslarla birlikte, yurtdışına, Portekiz'e, Nancy'yi unutacağı farklı bir ortama götürmeyi planladı.

Bu sırada Agatha bir yandan kocasının işyerine daha yakın olmak için Londra civarında uygun bir daire veya ev arıyordu. Styles'ı satmak ya da gerekiyorsa en azından süresiz olarak kiraya vermeye kararlıydı. Bu karanyla kızının okulunu değiştirmek zorunda kalacağının da farkındaydı. Fakat bunlar Rosalind'in babasını elinde tutmayı sağlamak için katlanması gereken küçük fedakârlıklardı.

Orta yaşa yaklaştığının farkında olan Agatha, kocasının flör tüyle rekabet edemeyeceğini hissediyordu ve Uçurumu yazarak genç rakibesine karşı hissettiği yoğun kıskançlığı yendi. Bu kısa öykü, yalnızca Agatha'nın evliliğin kutsallığına olan inancını onaylamakla kalmayıp ayrıca Nancy'yi Archie'yi kendinden aldığı için affedebileceği bir koşula da ışık tutuyordu.

Uçurum adlı öyküye temel olan duygular ciddi bir şekilde Agatha'nın romanlannda bulunan her zamanki esrar unsurlarıyla ters düşmekteydi. Bu da *Uçurum*'u onun en zorlama kısa öykülerinden biri haline getirmekteydi. İlginç olan Agatha'nın bu öyküde Nancy'ye eş, kendisine ise Clare, yani rakibesinin kocasını her zaman sevmiş, ama mutluluklarını bozmamak için yollanna çıkmamış "diğer kadın" olarak rol biçmesidir. Hikâyenin dönüm noktası Clare uzak bir otelde bir şeyler içmek için durduğunda, köpeğine bir arabanın çarpması ve kazanın ardından onu veterinere götürmesinin gerekmesidir. Clare'in otel kayıtlanndaki isimlere tesadüfen bakması evli rakibesinin bir ilişki yaşadığını öğrenmesini sağlar. Yıllar süren sıkıntı ve özverinin ardından öğrendiği bu gerçek Clare'in kıskançlığını tetikler ve olaylar onu Downs'da sevdiği adamın karısını sadakatsizliğini açıklamakla tehdit ettiği kötü bir buluşmaya sürükler. Clare'in sevdiği adamın karısına uyguladığı baskı öylesine büyüktür ki kadın gerçeğin açıklanmasıyla yüzleşmek yerine köprüden ölüme atlar. Öykü Clare'in yaptığı şantajın öngöremediği sonuçlarından dolayı çıldırmasıyla sona erer.

Nancy Neele'i canlandırdığı karakteri öldürmekle Agatha bir anlamda kendini tatmin etmeye çalışmış, ihanetin cezasının en ağır biçimde ödeneceğini ifade etmiş olsa da, sonuçta Clare'in de delirmesi pek çok açıdan yazarın gerçek hayattaki evlilik sorunlan nedeniyle duyduğu büyük üzüntüyü sembolize etmekteydi. Agatha asla Archie'ye sadakatsiz bir eş olmamıştı. Eğer öyle olsaydı belki de bu Nancy'yi kocasını çalmasından dolayı affetmesi için bir neden olabilirdi.

Öykü Agatha'nın ülkenin en çok konuşulan kadını olmasından kısa bir süre önce bitirilmişti. Bu son günlerde Agatha'nın direnci ve inatçılığı, yani en güçlü özellikleri, onu umutsuzluğun kıyısına sürüklemişti. Agatha'nın katlanmakta en zorlandığı şeylerden biri de on bir yıllık evliliğin ardından kendisinin Archie için saklamayı bile beceremediği bir hoşnutsuzluk halini almış olmasıydı. Agatha kendini gerek yardımcılarına gerekse Rosalind'e karşı onların kaygılarını azaltmak için durumu kurtarmaya çabalamaktan yıpranmış hissediyordu. Sekreteri Charlotte ise bu sürede evin idaresini tamamen ele alarak paha biçilmezliğini ispatlamıştı.

Judith annesi Nan'in Agatha ile ilgili çok kaygılı olduğunu anımsıyordu; Nan'in Styles'a yaptığı ziyaretler Christielerin arasındaki gerilimi azaltmada yardımcı oluyordu. Kaybolmadan kısa bir süre önce bir gün, Judith ve Rosalind yatak odasında oynarken gardırobun üst rafına tırmanıp kapısını

kapatmışlardı. Anneleri büyük bir patırtının ardından heyecanla üst kata koştuklannda gardırobun devrilmiş ve iki kızın içinde tutuklu kalmış olduklarını görmüşlerdi. Kızlarının zarar görmemiş olması Nan ve Agatha'yı rahatlatmıştı.

Agatha'nın kaybolmasından önceki son on beş gündeki uykusu çok kötüydü ve çok az yemek yiyor, çok az uyuyordu. Ona eğer Archie kendisini aldatabildiyse, hiçbir şey, hatta Tanrı bile güvenilmez geliyordu. Onun için Tanrı yoktu artık: Archie'nin onu tam annesinin ölümünün ardından aldatmış olmasını büyük bir haksızlık olarak görüyordu. Kendisini masum kurban olarak nitelendiriyor ve nasıl olup da ilişkilerinin yıkılmasına katkısı olabileceğini kesinlikle anlamıyordu. Aralarında sık sık sonu gelmeyen tartışmalar çıkıyordu, çünkü Archie hâlâ Agatha'yı bırakıp bırakmamaya karar vermemişti. Agatha, bir gün bunu fark edemeyerek öfkesine yenildi ve elindeki çaydanlığı ona doğru fırlattı. Bu yapabileceğinin en kötüsüy dü. Nan'in fikrine göre eğer Agatha çaydanlığı atmamış olsa belki de Archie'yi elinde tutabilecekti.

Agatha içine kapanmıştı, umutsuzluk ve ıstırap içindeydi. O dönemde tek tesellisi ona sorgusuz sualsiz, koşulsuz sevgisini veren köpeği Peter'di. Karıkoca normal yaşantılarını sürdürme çabası içindeydiler ama evdeki atmosfer Agatha'nın sinirleri iflas edene dek artan bir şekilde daha da yıpratıcı bir hal aldı.

Ortadan kaybolduğu günün sabahında çift en kötü tartışmalarını yaşadı. Charlotte, karıkoca arasındaki uyumsuzluğun farkındaydı, o sabah Agatha'nın Rosalind'le neşe içerisinde oynadığını görünce içi rahatlayarak kısa bir gündüz gezisi için Londra'ya gitti. Tartışma sırasında Archie, Agatha'ya açıkça onun da tahmin ettiği gibi Beverly, Yorkshire'a giderken eşlik etmeye hiç niyeti olmadığını belirtti. Sonra da denemekte oldukları uzlaşma oyununa artık katlanamadığını söyledi.

Agatha bu duyduklanndan son derece sarsılarak, onu, Nancy'yle kendisinden gizli bir şekilde görüşmeyi sürdürmekle suçladı. Bunun üzerine Archie de o hafta sonunu metresiyle geçirmek için plan yapmış olduğunu belirtti ve kesin olarak onunla evlenmeye karar verdiğini itiraf etti. Tartışmalan Archie'nin apar topar işe gitmesiyle sona erdi. Agatha son derece üzüntülüydü ve o da o sabah Archie'nin ardından Monis Cowley'ine binip yardımcılanndan hiçbirisine bir açıklama yapmadan Styles'ı terk etti. Styles'a öğle yemeği için döndüğünde hâlâ çok üzgündü ve öğleden sonra

çayı için yanına Rosalind'i alıp arabasıyla Archie'nin annesinin Dorking'deki evine gitti.

Kayınvalidesinin çayı hazırlamasını beklerken Agatha şarkılar söyledi ve kızıyla şakalaştı. Nancy Neele konusu küçük kızın yanında konuşulmuyordu ve Agatha, Peg'e hafta sonu için Beverley'e gideceğini söyledi. Peg, Clarissa'nın sekiz ay önceki ölümünün Agatha için büyük bir darbe olduğunun farkındaydı, gelinine çok iyi göründüğünü söyleyince Agatha kendisini çok daha iyi hissettiğini onayladı. Birkaç dakika sonra ise Agatha'nın morali çökmeye başladı. Onun evlilik yüzüğünü değil de yalnızca nişan yüzüğünü taktığı Peg'in hemen dikkatini çekmişti. Peg bununla ilgili yorum yaptığında, Agatha bir süre boşluğa bakıp yanıt vermedi, ardından da isterik bir gülüşle başını çevirdi ve Rosalind, başını okşadı. Agatha ve Rosalind Peg'le vedalaşıp Styles'a doğru uzun dönüş yolculuğuna başladıklarında saat yaklaşık on yediydi. Agatha, Rosalind'i yatırdıktan sonra tek başına akşam yemeği yedi ve kocasının dönüşünü bekledi, bekledi.

Archie 3 Aralık 1926 Cuma günü akşamı eve dönmeyince, ne Agatha'nın ne de yardımcılarının onun tamamen gittiğinden kuşkusu kalmamıştı. Agatha bu gerginliğe daha fazla dayanamayarak o gece 21.45'de arabasına bindi, üzerine kürk mantosunu ve velur şapkasını giymişti. O anda evliliğinin bir daha geri dönüşü olmayacak bir şekilde bittiğini ve hiçbir şeyin kocasını geri getiremeyeceğini biliyordu. Agatha, Styles'tan arabasıyla uzaklaşırken planı Archie'den sadakatsizliğinden dolayı öç almaktı. Aslında böylece belki trajik ama tüm zamanların en geniş yankı uyandıracak kayıp olayını başlattığının farkında değildi. O gece yaptıklarından kaynaklanan durumlar tasavvurlarının ötesinde tahripkâr olacak ve onun yaşamının tamamına yansıyacaktı.

İKİNCİ BÖLÜM

KUŞKU, KURGU VE BELİRSİZLİK

7 SILENT GÖLÜ'NÜN TARANMASI

Agatha'nın Berkshire'daki evinden kaybolduğu o gece hiç kimsenin tahmin edemediği; yetkililerin onu bulmak için atacağı eşi görülmemiş adımlar ve basının bu olayı manşetlere taşınacak boyutta bir sansasyon haline getireceğiydi.

Agatha'nın yokluğu 4 Aralık 1926 sabahı Guildford'tan beş mil uzaktaki, Surrey'de, motorcuların ve turistlerin sık sık yörenin güzelliklerini seyretmek için ziyaret ettikleri Newlands Corner yakınında, terk edilmiş Morris Cowley'inin bulunmasıyla fark edildi. Araba Newlands Corner Platosu'nun üç yüz metre aşağısında, Albury köyüne inen virajlı, çukurlarla dolu, çamurlu parkur Su Yolu patikasının yakınındaki bir taşocağının köşesindeydi. Görüntü Agatha'nın polisiye hikâyelerinden alınmış bir manzarayı andırıyordu ve sonraki bir buçuk haftada olanlar onun yazmış olduğu her şeyden daha tuhaftı.

Terk edilmiş dört kişilik araç açık kalmış farları kışın karanlığını delip geçerken Chilworth'lu bir sığır tüccarı olan Harry Green tarafından görüldü ama söz konusu kişi acil işi olduğundan hiçbir girişimde bulunmadı. Yaklaşık bir saat sonra küçük bir çingene çocuğu olan Jack Best arkadaşlarıyla yapacağı atış müsabakasına giderken aynı noktadan geçti ve arabaya daha yakından baktı. Bu olayı saat yirmiden hemen sonra yetkililere bildiren ise Thames Ditton'da çalışan, tamir ettiği otomobili teste çıkaran teknisyen Frederick Dore oldu. Söz konusu kişi sonralan olaya ilişkin anılarında şunları anlatıyordu: "Aracı bulduğumda frenleri tutmuyordu ve vitesi boştaydı. Otomobilin ön takımı ve şasisi çalıların üzerine takılı kalmıştı. Konumundan aracın tepenin en üstünden kasıtlı olarak aşağıya itilmiş olduğu anlaşılıyordu. Işıkları yanmıyordu ve belli ki aküsü boşalmıştı. Farlan akım tükenene dek yanık kalmıştı. Eğer araç direksiyonunda biri varken yoldan çıkmış olsaydı arabanın daha önce bir yerde takılıp kalmış olması gerekirdi. Frenlere basıldığına dair herhangi

belirti yoktu. Yumuşak zemin üzerinde fren izlerini aradım ancak hiçbir fren izi bulamadım."

Bir çingene kızı Dore'a gece yansına doğru bir arabanın Guildford yönünden gelip platonun tepesinden patikadan aşağı doğru indiğini duyduğundan bahsetmişti. Bu iki olayın arasında bir bağlantı olup olmadığını bilmek mümkün değildi ama bu durum Dore'i, acilen harekete geçmeye yöneltmişti. "Hemen yolun diğer tarafındaki büfeyi işleten Bay Alfred Luland'a gittim ve ben, Menow polisine bilgi verirken arabaya göz kulak olmasını rica ettim." Dore polise, beş yüz metre ötedeki Clandon Yolu'nda bulunan Newlands Corner Oteli'nden telefon etti.

Archie, Agatha'nın kaybolduğunu ilk olarak Godalming yakın lanndaki Hurtmore Malikânesi'nde yaşayan Sam ve Madge Ja mes'in konuğuyken, sekreterleri Charlotte'un arayıp onlara o sabah polisin Styles'a gelerek Bayan Agatha'nın kaybolmuş olabileceğini belirttiğini haber verdiğinde duydu. Archie, Nancy ile yaptıklan hafta sonu programının kesintiye uğramasından hiç hoşlanmamıştı.

Telefon konuşmasının ardından hemen annesi hastalandığı için derhal gitmesi gerektiğini söylediyse de bir anda kapının önünde beliren polis memurunun James'in uşağının ilettiği, adamın neredeyse dilinin tutulmasına neden olan açıklamanın önüne geçememişti.

Archie, Styles'a götürüldü. Archie, Agatha'yı en son cuma günü gördüğünü ve nerede olduğunu bilmediğini söyleyerek yardımcı olamayacağı konusunda ısrar etti. Çok şaşırmış olduğu halinden anlaşılıyordu, afallamış bir insanın tüm belirtilerini gösteriyordu, ama Agatha'nın bir önceki gece salondaki masanın üzerine onun için bıraktığı mektubu gizlice okuduktan sonra, polise mektubun varlığı ve içeriği hakkında hiçbir şey söylemeden onu sakladı. Mektuptan haberi olan Charlotte'u da Agatha'nın mektubu hafta sonu için Beverley'e gitme planlarını değiştirmeden önce yazdığına ikna ederek ondan sessiz kalmasını istedi. Guildford Woodbridge Yolu'ndaki Surrey Eyalet Polis Merkezi'ne de terk edilmiş bir araba bulunduğuna ilişkin haberler ulaşmış, ancak bu, o akşam 23.00'e kadar Polis Şefi William Kenward'in dikkatini çekmemişti. King's Polis Madalyası sahibi elli yaşındaki William Kenward iki yıl önce de Byfle et katili olarak bilinen Fransız Jean Vacquierin'in duruşmasına ve hüküm giymesine ışık tutan araştırmalara öncülük etmişti. O sıralar basın öyküden çok etkilenmişti. Muhabirler yirmi dört saat boyunca polisi izliyor,

hatta bazı durumlarda polis daha olay yerine varmadan önemli tanıklarla görüşmeler yapıyorlardı. Polis Şefi Ken ward basının bu yeni hikâyede böylesine büyüleneceğini tahmin bile etmemişti.

En başından itibaren olaya acımasız, karamsar bir bakışla yaklaştı. "Arabanın bulunduğu pozisyon burada bazı alışılmadık birtakım işlemlerin olduğunu işaret ediyordu, araba sanki kontrolden çıkmış gibi, anayolun az aşağısında yamaçta, motor kapağı çalılıkların arasına gömülmüş bir halde duruyordu. Arabada kürk bir manto, içinde çeşitli kadın giysileri bulunan bir valiz ve Sunningdale, Berks hire'dan Bayan Agatha Christie'ye ait olduğu anlaşılan bir sürücü belgesi bulundu."

Birçok soru acil yanıt bekliyordu. Agatha'nın arabası nasıl, ne zaman ve neden terk edilmişti? Ve neden Agatha'nın son modaya uygun fermuvarlı el çantası arabada yoktu?

Bir diğer merak uyandıran konu da hava durumuydu. Kaybolma gecesi saat 18.00'de hava yaklaşık 5 dereceydi, gökyüzünün dörtte biri bulutla kaplıydı ve batıya doğru esen hafif bir rüzgâr vardı. Gece yansı sıcaklık 2 dereceye düşmüş, gökyüzü tamamen bulutlarla kaplanmış ve rüzgâr kuzeybatıya yönelmişti. Peki neden Agatha'nın kürk mantosu arka koltukta bırakılmıştı?

Polis Şefi Kenward'in şaşkınlığını, Newlands Corner'da bu gizemli olayı tartışan aralannda Tom Roberts'in bulunduğu meslektaşları da paylaşıyordu. O zaman 21 yaşında olan polis adayı Tom Roberts olaya ilişkin anılarını şöyle anlatıyordu: "Merkezde bulunduğum süre içinde gerçekleşen en sansasyonel, en merak uyandın cı olaydı bu. Çalılıklar arabanın etkisiyle kırılmış ve ezilmişti ama arabanın taşocağına düşmesini engellemişlerdi."

Arabada kuşku uyandıracak kadar az hasar vardı ve bir şekilde düz konumda, ön camlan sağlam bir şekilde bulunmuştu. Dahası tavanın bez kaplaması hâlâ gergin ve plastik dikiz aynalan da yerli yerindeydi. Yalnızca motor kapağı bir parça zarar görmüş, hız göstergesinin kablosu kopmuştu ve yan çamurluklar biraz eğilmişti. Arabanın kapıları kapalıydı, frenler devre dışı ve vites boştaydı. Yan taraftaki yedek benzin tenekesi arabanın çalılıklara çarpması sonucunda yerinden fırlamıştı, kutu çimenlerin üzerinde bulundu. Frederick Dore'in de gözlemleri sonucunda ifade ettiği gibi Polis Şefi Kenward olay yerine vardığında arabanın aküsü boştu.

Polis memurlarının daha sonraki soruşturmalarının sonucu da umut verici değildi: "Hemen soruşturmaları başlattım ve kadının Sunningdale'deki evini arabasıyla bir önceki gece geç saatlerde alışılmadık koşullarda terk ettiğini saptadım. Ayrıca Bayan Christie'nin evden ayrılırken çok üzgün ve sinirli olduğunu, ayrılmadan hemen önce üst kata çıkarak uyumakta olan kızını öptüğünü de öğrendim."

Styles'a şaşkınlık ve şüphe hâkimdi. Polis, onun bulunduğu yere dair bir ipucu yakalamayı umarak Agatha'nın bir hafta önceden bu yana yaptıklarına ilişkin bilinen tüm ayrıntıları topladı.

Giderek parçalar bir bulmaca gibi yerine oturuyordu, ama yalnızca Polis Şefi Kenward kayıp parçalar olduğunun farkındaydı. Agatha'nın pazartesi günü arkadaşı Bayan da Silva ile golf oynadığı ortaya çıktı. Çarşamba günü birlikte Londra'ya alışverişe gitmişlerdi. Agatha perşembe sabahı son romanı Mavi Trenin Esrarı ve ardından gelen Büyük Dörtler konusunda konuşmak için yayıncısıyla buluşacaktı, ama bir önceki gece Forum adlı kulübünde kalmıştı. Ayrıca US Magazin için altı hikâye yazmak ve iki tanesini de tamamlamak için sözleşme imzalamıştı. Agatha perşembe öğleden sonra Styles'a dönmüş ve o gece sekreteriyle Ascot'a dansa gitmişti. Charlotte işverenini en son cuma sabahı görmüştü; Agatha'nın moralinin iyi göründüğünü, Rosalind ile mutluluk içinde oynadığını ve işvereninin bir gün tatil yapma önerisini kabul ederek Londra'ya gitmeye karar verdiğini anlatmıştı.

Peki ama Agatha o sabah öğle yemeği için Styles'a dönmeden önce tam olarak nereye gitmişti? Eğer polis bu yolu izlese, bulacak lan yanıt kayıp yazan bulmak konusunda onlara yardımcı olabilirdi ama bunu yapmadılar. Olay birçok şaşırtıcı bulgunun yanında sunduğu görüntüyle de, bulunan umut verici ipuçlarıyla da aldatıcı bir özelliğe sahipti.

Charlotte son kez Agatha ile işvereninin iyi olup olmadığını sormak için onun kaybolduğu gece saat 18.00'den kısa bir süre sonra aradığında görüşmüştü. Agatha telefona kendisi cevap vermişti; az önce Archie ile tartışmış olmasına rağmen sesi normaldi, Char lotte'a eğlenmeye devam etmesi ve son trenle dönmesi için ısrar etmişti. Polis, bu durumda yazann ruhsal yapısında dikkate değer herhangi bir özel durum olma olasılığını ya da sorunlannı kendine saklamaya karar vermiş olup olamayacağını sorgulamaya mecbur kaldı.

Charlotte Sunningdale İstasyonu'ndan çıkıp on dakika yürüdükten sonra saat 23.00'de Styles'a geri dönmüştü. Polise verdiği ifadede hizmetçi ve aşçıyla karşılaştığını, onlardan Agatha'nın her zamanki gibi o gece 21.45 evden aynldığını öğrendiğini söyledi. Agatha, Rosalind'in yatak odasından çıktıktan sonra aşağıya inmiş, Peter'e sanlıp öpmüş, onu ön koridordaki paspasa yerleştirmiş ve giderken hizmetçilere hiçbir şey söylemeden ayrılmıştı.

Agatha'nın evden çıkmadan hemen önce bıraktığı Charlotte'a hitaben yazılmış mektubu hizmetçinin eve döner dönmez sekretere verdiği ortaya çıktı. Mektupta sekreterden hafta sonu için Beverley'de Agatha adına aynlan odalarının iptal edilmesi isteniyordu. Agatha başının büyük belada olduğunu ve bir sonraki gün Charlotte ile irtibata geçip yeni planlannı bildireceğini belirtiyordu. Sekreter bu mektubun ardından çok tedirgin olduğunu ve o gece polise başvurmak istediğini, mektubun, "Başım çatlıyor. Bu evde kalamam," gibi cümleler içerdiğini ancak işverenini rezil etmek korkusu suyla bunu yapmaya cesaret edemediğini kabul ediyordu. Cumartesi sabahı erken saatlerde, Styles'ta terk edilmiş arabanın bulunması haberlerinden önce, Charlotte Ascot Postanesi'ni telefonla arayarak Beverley'deki pansiyona; "Maalesef gelemiyoruz. Christie" yazan bir telgraf çekilmesini organize etmişti.

Agatha'nın kayboluşu ailesi ve arkadaşları arasında giderek endişe uyandırıyordu. Görünüşe bakılırsa kaybolan kadının nerede olduğu hakkında hiçbir bilgileri yoktu. Polis, Charlotte ve Archie'yi cumartesi akşamı Newlands Corner'a götürdü. Olayın meraklı izleyicileri çoktan oradaydılar, hevesle polisin ne yaptığını anlamaya çalışıyorlardı. Sekreter ve albaya araba gösterildi ancak o an için ne olduğunu açıklamanın olanaksız olduğu belirtildi.

Sıradan normal bir gece gezintisi nasıl olup açıklanamaz ve endişe verici bir olaya dönüşmüştü. Polis, karıkoca arasındaki uyumsuzluğu fark edince, hayatının tehlikede olabileceğini de dikkate alarak yazarın nerede olduğunun bulunmasının önemini kavradı. Sur rey'deki stajyer polis memurlarından biri olan Wilfrid Morton, aldığı talimatın, "Bayan Agatha Christie'yi bulabildiğin kadar çabuk bul," olduğunu söyledi. Polis Şefi Kenward'in soruşturmaları Agatha'nın niyetinin kuzeye Beverley'deki pansiyona gitmek olmadığını onaylıyordu. Kaybolduğu gün son kez kayınvalidesinin Dor king'teki evine öğleden sonra çay içmek için gittiğinde

görülmüştü. Agatha'nın bu ziyarette de üzerinde o gece evden ayrılırken giydiği yeşil trikonun olduğu anlaşıldı. Kayınvalidesi Peg polise oradayken Agatha'nın sözünü ettiği tek planının hafta sonu için Beverley'e gitmek olduğunu söyledi.

Polisin soruşturmaları Agatha'nın doğrudan Newlands Corner'a gittiğini söylemenin olanaksız olduğunun ortaya çıkmasıyla çok daha büyük bir çıkmaza girdi. Yolculuğun başında depoda ne kadar benzin olduğu bilinmiyordu. Hâlâ neredeyse iki galon vardı, yedek benzin tenekesindeki iki galon da kullanılmamıştı. Radyatörde bol miktarda su vardı ve ayın 4'ü cumartesi öğleden sonra araba anayola çıkarıldığında polis çalıştırmakta hiç zorlanmadı. Arabanın içinde ve etrafında hiç kan izi olmamasına rağmen araba her olasılığa karşın o gece Epsom Yolu'ndaki Guildford Garajı'nda bırakıldı.

Soruşturmanın ilk aşamalarında yetkililer tarafından düşünülen en iyimser varsayımlardan biri cuma gecesi Agatha'nın arabadan ayrıldıktan sonra yürüyüp sık çalılıkların arasında kaybolmuş olabileceğiydi. Cumartesi öğleden sonra yedi veya sekiz polis memuru ve bazı özel güvenlik görevlileri eşliğinde Polis Şefi Kenward ile çevrede bir arama başlattı. Özel güvenlik görevlileri, Surrey çevresinde yaşayan belirli kişilerden oluşan kayıtlı bir gruptu; bölgedeki olağanüstü durumlarda destek vermek üzere doğrudan Surrey Eyalet Polis Merkezi'ne, liderleri Komutan Tuckwell ve yardımcısı Polis Albay Bethall vasıtasıyla bağlıydılar.

Polis Şefi Kenward'in ilgisi Newlands Corner'dan bir mil kadar uzaktaki A25 Dorking Yolu'nun sol tarafında kalan Silent Gölü üzerinde yoğunlaşıyordu. Daha önce bu gölde iki kişinin trajik şekilde boğulmuş olduğu söylentisi onun gibi birçok kişinin de bu göle ilişkin varsayımlar yürütmelerine neden oluyordu. Ayrıca efsaneye göre, ortaçağda bu gölde çırılçıplak yıkanan bir kadın Kral John'un şehvet dolu arzularından kaçmak için gölün en derin noktasına kaçmıştı. Onu kurtarmak isteyen ağabeyi de boğulmuş ve cesetleri asla bulunamamıştı. (Günümüzde A25 Dorking Yolu'nun hemen yanında, Sherbourne Göleti'nin orada bir park yeri bulunmaktadır. Bu gölet zaman zaman Silent Gölü'yle karıştırılmakta olup Silent Gölü platonun daha üst kısmındadır ve bir polis tarafından korunmakta, bir kuş gözlem kulesinden tamamı izlenebilmektedir.)

Agatha'nın kaybolduğuna ilişkin haberler yayıldıkça, sivil halk da hemen polise yardıma hazır olduğunu gösterdi. Agatha'nın cumartesi sabahı saat

dört sularında Newlands Corner'dan iki mil ötedeki Shere köyünden arabasıyla geçerken sığır sürüsünü otlatmaya götüren bir çoban tarafından görüldüğü bilgisinin de yanlış olduğu kanıtlandı, çoban ikinci kez ifadesine başvurulduğunda gördüğü arabanın radyatörünün kare biçiminde olduğunu ifade etti. Oysa Agatha Christie'nin Morris Cowley'inde olduğu gibi tüm eski model arabaların radyatörleri yuvarlaktı, farklı kare radyatörler ilk kez 1926 başlannda arabalarda kullanılmaya başlanmıştı.

Cumartesi gecesi Archie'nin siniri de kızgınlığı da giderek arttı. Agatha'nın bu gizemli kayboluşunun olası sonuçlarından korkuyordu. Küçük bir kazanın ardından arabasından sağlıklı olarak yürüyerek ayrılmış olabileceği olasılığı albaya giderek daha da imkânsız görünüyor, ona artık evliliklerini kurtarma çabalarına son vermek istediğini söylemekle Agatha'nın intihar girişiminde bulunmasına yol açmış olmaktan endişeleniyordu. Styles'ta bıraktığı iki mektup ne yapmayı düşündüğüne dair hiçbir ipucu vermiyordu, Archie, kızını Agatha'nın biraz başını dinleyerek yazmak için Ashfield'a gittiğini söyleyerek rahatlattı. Ancak Torguay polisinin araştırmasında Ash field'de kimsenin yaşamadığı gibi uğranmamış olduğu ortaya çıktı. Albayı en çok endişelendiren de Agatha'nın kayıp olduğu süre ne kadar uzarsa Nancy ile olan ilişkisinin ortaya çıkma olasılığının o denli artacağıydı.

5 Aralık pazar günü Polis Şefi Kenward Newlands Corner çevresinde tam gün sürecek bir araştırma organize etti, ne var ki o sıra da Agatha'nın cuma gecesi Styles'tan ayrılmadan önce yazdığı üçüncü bir mektuptan bihaberdi. Mektup Archie'nin erkek kardeşi Campbell Christie'nin Londra Royal Woolwich Askeri Akademisi'ndeki işyerine gönderilmişti ve postaya da Agatha'nın arabasının terk edilmiş olarak bulunduğu günün sabahında Londra'dan verilmişti. Campbell ağabeyinin karısının kaybolduğunu sonradan öğrendiği için bu mektupla ilgili bilgiyi iletmesi de gecikti.

O pazar yapılan araştırmaya yardım edenlerden biri de 18 yaşındaki Guildford'un yerlisi bahçıvan Jack Boxall'di. Toplum ruhunun etkisiyle babası ve birkaç arkadaşıyla evlerinden kalkıp New lands Corner'a kadar millerce yol yürümelerini olay daha dün olmuş gibi anımsıyordu. Boxall polis arama ekiplerinin Silent Gölü ve güneydoğudaki Shere köyü doğrultusunda araştırmayı yürüttüklerini, kendi bulunduğu ekibin de kuzeybatıdaki Newlands Corner ile ve Roughs olarak da bilinen Merrow arasındaki bölgeyi araştırdığını anlattı. Roughs'taki bu alan boş

zamanlarında oralardaki açık alanlarda golf oynayan babası için bildik bir yerdi. Agatha'yı bulmak için harcanan yoğun çaba ve gayret sonucunda kayıp kadının izine rastlanmamasından dolayı grup akşam çökerken yenilgiyi kabul etmek zorunda kalmıştı. Jack Boxall yine de bu durumun önemli sayıda bir grup polis memurunun cesaretini kırmadığını ve araştırmaya lamba ışığıyla devam ettiklerini ifade etti.

Pazar gecesi polis kayıp romancının tanımlarına uyan bir kadının bir otelde görüldüğünü haber veren ihbar üzerine Albury köyünü ziyaret etti. Albury'nin arkasındaki ağaçlığı aradılar ancak yine elleri boş döndüler. O akşam köyün yakınlarındaki elli polis merkezine kayıp kadının eşkali iletildi:

> Kayıp: Sunningdale, Berkshire'da Styles adlı evde oturan Bayan Agatha Mary Clarissa Christie kayıptır. Kendisi 35 yaşlarında (aslında 36) bir yetmiş boyundadır, kısa kızıl saçları, kısmen ağarmıştır, açık tenli, ince yapılı, gri diz boyu geniş etek ve yeşil kazak, kırçıllı koyu gri bir ceket giymekte, başında küçük kadife bir şapka olup tek incili platin bir yüzük takmaktadır, evlilik yüzüğü yoktur, yanında içinde 5 ya da 10 sterlin bulunan siyah bir el çantası olduğu düşünülüyor. Cuma günü saat 21.45'de arabasıyla dolaşmaya çıktığını belirten bir not bırakarak evinden ayrılmıştır.

Polisin Agatha'yı bulamaması ve hafta sonuna kadar da ondan tek kelime haber çıkmaması araştırmanın derinleştirilmesine, özel yaşantısına girilmesine neden oldu. Bu özel güçlü kadının yaşamındaki özel sırların neler olabileceği sorusu en kısa sürede acımasızca ve adeta vahşice medyanın parlak spot ışıklarının altına taşındı.

8 ARAŞTIRMA GENİŞLETİLİR

6 Aralık Pazartesi günü gazetelerde çıkan haberlerin odağında Agatha'nın 3 Aralık Cuma günü Styles'dan kaybolduktan sonra nereye gittiği vardı. Kayboluş haberleri Birleşmiş Devletler'e kadar ulaşmıştı, New York Times haberi baş sayfasında "Romancı Bayan Agatha Christie İngiltere'deki Evinden Anlaşılmaz Tuhaf Bir Şekilde Kayboldu" şeklinde vermişti. İngiltere'de ise Surrey Eyalet Polis Merkezi'nden Polis Şefi Kenward'in düzenlediği hafta sonu araştırması yanıtlardan çok sorular doğurmuştu.

Terk edilmiş arabanın Albay Christie'nin Nancy Neele ile randevusunun olduğu noktanın altı millik çevresinde bulunmasının özel bir anlamı var mıydı? Ayrıca eğer yoldan kazayla çıktıysa neden uzun meyil boyunca frenleri hiç kullanmamıştı? Eğer intihar etmeyi düşün düyse bunun için neden evinden 14 mil uzağı uygun görmüştü? Agatha'nın genellikle yaptığı gibi köpeği Peter'i yanına almaması intihar etmiş olabileceğini güçlendiren bir unsur değil miydi?

İntihar olasılığını ikinci plana iten unsur ise yazarın cüzdanının ve fermuvarlı el çantasının arabadan alınmış olmasıydı. Agatha hâlâ kayıptı. Polis, Agatha'nın yolculuğunun Newlands Corner'da sona ermesini onun ummadığı bir durumla karşılaşmış olabileceği yolunda yorumluyordu. Diğerleri de bu düşünceyi destekliyordu.

O pazartesi Surrey polisi bir kez daha aynı sorunla karşı karşıya kalıyordu; bu araştırmanın yapılacağı bölgenin özelliğiydi. New lands Corner çevresindeki engebeli kırsal kesim, ormanlar, dereler ve göletler, bitkilerin diz boyuna kadar uzandığı tarlalar ve meralarla kaplıydı. Polis Şefi Kenward'in işi bundan daha zor olamazdı.

Agatha'yı bulmak için yürütülen arama çok dikkatli ve kusursuz bir titizlikle yapılıyordu. Woking'te yaşayan Wilfrid Morton olayı çok iyi anımsıyordu: "Sabahın erken saatlerinde bilinmeyen bir sebeple karakolda bulunmam emredilmişti. Gösterişsiz sade giysiler giymem ve yanıma da bir baston alarak orada hazır bulunmam söylenmişti. O sıralar gözaltı polisi olarak çalışıyordum ve burada yaşıyordum. Karakolun dışında benden başka 30 kişi daha olduğunu görene ve onların arasında yerimi alana dek olupbitene bir anlam verememiştim. Hepimiz karakola yanaşan eski tip bir otobüse doluşup yola çıktık. Biz yola çıktıktan sonra kalabalığın içinden konuya ilişkin bilgisi olan biri çıkıp, 'Newlands Corner'a gidiyoruz,' dedi.

Ama onun da neden oraya gittiğimiz konusunda en ufak bir fikri yoktu. Otobüsten indiğimizde gün ağarmaya başlamıştı. Bizden aramızda iki metre mesafe bırakarak sıralanmamız, sonra da her iki yanımızdaki görevli memurlarla el ele tutuşup yavaşça ileriye doğru hareket etmemiz istendi. Ne aradığımız söylenmemişti ancak bulacağımız sıra dışı her şeyi rapor etme emri almıştık."

Wilfrid Morton anılarını şöyle sürdürüyordu: "Sık çalılıkların arasında ilerliyorduk, hatta etraflarından dolaşmıyor içinden geçiyorduk, geçemeyeceğimiz bir ağaca rastladığımızda ise etrafından dolanmak zorunda kalıyorduk. Tabii ki tüm dalların arasını sıra dışı bir şey olmadığından emin olana dek araştınıyorduk. Acelemiz yoktu. Önemli olan salim kafayla görevi eksiksiz yerine getirmek ve sırayı bozmamaktı. Bir saat kadar sonra nihayet yeniden açık bir alana geldik. Burada mola verip kendimize gelene kadar kısa bir süre soluklandık. Daha sonra bize yine aynı pozisyonu alıp yeni farklı bir alanı araştıracağımız söylendi. Aynı şeyi yine yapacaktık. Birçok şey bulundu eski giyecekler ve bunun gibi şeyler tabii her bulunanla birlikte duruyorduk, ta ki kıdemli bir memur bulunan şeyin ne anlama geldiğini değerlendirene kadar. Aynı şekilde araştırmayı sürdürdük. Yeniden açık bir alana çıktığımızda öğlen olmuştu, yorulmuştuk, acıkmış ve susamıştık. Bir şeyler atıştırdık. Tabii bu arada olan biteni anlamaya başlamıştık. İçimizden birinde gazete vardı, bu kişi gazeteden kaybolmayla ilgili gazete başlıklarını okudu."

Bu arada, o sabah Archie, avukatı ve eşinin sekreteriyle birlikte Scotland Yard'a gitmişti. Oradaki yetkili polisler, Surrey ya da Berkshire polisleri yardım istemedikçe soruşturmaya katılamayacaklarını belirttiler. Scotland Yard'ın tek yapabileceği Agatha'nın eşkalini bir kriptoyla ve *Polis Gazetesi*'nde yayınlayarak İngiltere'deki tüm polis merkezlerini Agatha'nın ortadan kaybolması konusunda haberdar etmekti. Archie durumu kabullenip mutsuz bir şekilde gelecek haberleri beklemek üzere Londra'dan ayrıldı. Charlotte'un desteğini kazanmak ve böylece özel hayatının polis ya da basın tarafından açığa çıkarılması ihtimalini azaltmak için onu kızkardeşi Mary Fisher'i Styles'a davet etmesi konusunda ikna etti. Agatha'nın yokluğu sırasında Mary'nin orada kalması onu rahatlatacaktı.

Sunningdale'in Berkshire ve Surrey sınırında bulunmasından dolayı bu iki şehrin polis kuvvetlerine de ayrı ayrı, Agatha ile arasında olduğu iddia edilen evlilik sorunlarının sadece sevimsiz hizmetçilerden kaynaklanan

dedikodular olduğuna inandırmak zorunda olması endişesini daha da artırıyordu. Yine de evliliğiyle ilgili polise verdiği aldatıcı ifade, Styles'taki oda hizmetçisinin pazartesi günü Agatha'nın kaybolduğu günün sabahında albayla çok büyük bir tartışma yaşadığını itiraf etmesiyle çürütülmüş oldu.

Berkshire Soruşturma Birimi'nin başındaki Başmüfettiş Charles Goddard yirmi yılı aşkın bir süre Wokingham Polis Merkezi'nin başında bulunmuştu. Kendisine Ascot polisinden, halktan kişilerle bağlantı kurmakta özel bir yeteneği olan sadık, güvenilir polis memuru Müfettiş Sidney Frank Butler eşlik ediyordu.

Surrey'deki meslektaşlarının aksine bu iki polis memuru Agatha'nın hâlâ yaşadığına inanıyorlardı. İlk düşünceleri Agatha'nın hikâyelerini gerçek hayata geçirme eğilimi gösteren çocuk ruhlu bir insan olduğuydu.

Agatha'nın sekreterini kulağa daha egzotik geldiği için "Carlotta" olarak çağırması onlara ilginç gelmişti; oysa Charlotte bunu umursamıyordu bile. Archie ise, hayal gücü fazlasıyla zengin olan eşine pek uymayan hiç de aptal sayılamayacak, gerçekçi ve pratik bir adam gibi görünüyordu. Kavgalarının ardından yazarın, yaşadığı mutsuzlukla sorununu zirveye taşımak, bunu daha da çözülmez bir hale getirmek için durumunu gözden geçirmek üzere birkaç günlüğüne oradan uzaklaşmış izlenimi vermek istediğini, ancak nereye gittiğini de kasten söylemediğini düşünüyorlardı. Dönmeyince ya da haber vermeyince yakınları ister istemez onun sempati kazanmak için son bir çaba olarak intihar girişiminde bulunduğunu düşünüp endişeleneceklerdi. Berkshire polisi Agatha'nın daha önce de istediğini elde etmek ya da Archie'nin dikkatini çekmek için benzer kurmaca taktikler kullandığına inanmak eğilimindeydi. Her ne kadar albay bu ortadan kayboluşu Ascot Polis Merkezi'nde bulunan Müfettiş Butler'a kendi bildirmiş olsa da durumu kabullenip ifşa etmek zorunda kalmak onu gerçekten sinirlendirmişti.

O pazartesi öğleden hemen sonra Campbell'den gelen telefon Archie'nin Agatha'nın hayatta olduğuna dair umutlarını artırdı. Camp bell'e gelen mektup zarfının üzerindeki damga 4 Aralık, saat 09.45'de Londra SW1 'den gönderildiğini gösteriyordu. Campbell bu mektubun Londra'dan Agatha'nın arabasının terk edilmiş olarak bulunduğu gün postalandığına ve büyük olasılıkla hâlâ hayatta olduğuna inanıyordu.

Bu mektubu Agatha'nın kaybolduğu gece Charlotte'un Londra'dan postalamış olabileceği ihtimali üzerinde hiç durulmamıştı. Charlotte ifadesinde, "Cuma akşamı Londra'da olduğum doğru ancak postaya Bayan Christie adına mektup vermedim. Kaybolmasından önceki günlerde de onun hiçbir mektubunu postaya vermedim," dedi. Daha sonra yapılan araştırmalar zarftaki damganın 4 Aralık Cumartesi günü sabah saat 03.00 ile 09.00 arasında, yani sekreterin önceki gece Styles'a dönmesinden en az 4 saat sonra vurulduğunu gösterdi.

Agatha'nın Campbell'e Styles'tan gönderdiği tarihsiz mektupta özetle hafta sonunu geçirmek üzere Yorkshire'da adını belirtmediği bir kaplıcaya gideceği yazıyordu. Mektup Royal Woolwich Askeri Akademisi adresine gönderilmişti ve Campbell mektubu ancak 5 Aralık Pazar sabahı oraya gittiğinde masasında bulmuştu. Mektupta baldızının sinirinin bozuk olduğuna ya da böyle tuhaf bir davranışta bulunacağına dair herhangi bir ipucu yoktu. Mektubu okuduktan sonra bir kenara koymuş ve unutmuştu. Archie'ye pazartesi sabahı Agatha'nın kaybolduğu haberini alır almaz mektubu bulmaya çalıştığını, ama mektubun ortada olmadığını anlatmıştı. Mektup ya atılmıştı ya da diğer kâğıtların arasında bir yerdeydi. Campbell mektubun Agatha adına başkası tarafından postalanmış olmasına pek ihtimal vermiyordu. Campbell, Agatha'nın mektubu aklı başında olarak yazdığından ve cuma gecesi Styles'tan ayrılmadan önce gönderdiğinden emindi. Üzerinde damga bulunan zarf atılmamıştı, Campbell zarfı hemen Archie'ye verdi. Polisin bu konuda da aklını karıştıran Agatha'nın mektubu neden kayınbiraderinin evine değil de işyerine gönderdiğiydi.

Bu sırada basına gün doğmuştu. İletişim sisteminin pek de gelişmiş olmadığı o dönemde haber inanılmaz bir hızla yayıldı. Sanki biri bir düğmeye basmıştı ve haber gündeme bomba gibi düşmüştü. Spekülasyonlar birbirini izledi.

Muhabirler, her zaman gerçeklerle varsayımlar arasındaki farkı ayırt edemiyorlardı. Telaşlı bir şekilde bazıları güven verici olan, ba zılanysa olmayan görgü tanıklarını bulup çıkarmaya çalışıyor, olası ipuçlarının izini sürüyorlar ve azar azar da olsa bilgi koparabilmek için bir gölge gibi polisi takip ediyorlardı. Terk edilmiş araba da başlı başına üzerinde durulan bir noktaydı. Kimi gazeteler o cumartesi sabahı çeşitli kişilerin tanık olduğu olayları doğru sırayla yansıtmak konusunda başarısız olmuşlardı ve bu da farların açık olup olmadığı konusunda birbiriyle çelişen görüşlerin ortaya

çıkmasına sebep olmuştu. Her ne kadar polis tarafından aracın uzun yokuştan aşağı inerken frenlerinin boşalmış olduğu ve bu şekilde bulunduğu ifade edilse de Newlands Corner'daki büfeyi işleten Alfred Luland ısrarla sabırsız gazetecilere frenlerin sağlam olduğundan emin olduğunu belirtiyordu.

Birçok gazete arabanın bulunduğu yer olan Newlands Corner'ın krokilerini yayınladı. Bazı krokiler muhabirler tarafından telefonda çizdirildiği şüphesi uyandıracak kadar hatalıydı.

Basının Agatha'nın ortadan kaybolmasına verdiği tepki hem ani hem de şaşırtıcıydı. 6 Aralık Pazartesi günü *Daily Mail* okuyucularına arabanın Newlands Corner'da bulunduğunu duyurarak, yazarın eşkalini veriyor ve olayın sıkı takipçisi olacağını bildiriyordu. Agatha'nın o sırada ülke çapında bir üne sahip olmadığı da "Kadın Romancı Kayboldu" manşetlerinden anlaşılıyordu. Agatha'nın nerede olduğunun bilinmemesi, *Daily Sketch* gazetesinin "Christie romanlarının birinde kadın kahramanın Silent Gölü'nde boğularak intihar ettiğini anlatmıştı. Yerel inanışa göre, gölün kendisine yaklaşan insanlar üzerinde karşı konulamaz bir çekiciliği bulunmakta.. Tıpkı Bayan Christie için olduğu gibi. Şu an elde bulunan tüm veriler Bayan Christie'nin aklını yitirdiğim gösteriyor," şeklinde pervasızca hayal mahsulü hikâyeler uydurmasına neden olmuştu.

Pazartesi gecesi Hallshurst, Merrow'dan Edward McAlister isimli bir yol işçisi, polise giderek 4 Aralık Cumartesi sabahı Merrow yaylasında bisikletle işe giderken saat 06.20 sularında Trodd's Caddesi'nde şapkasız bir kadın tarafından durdurulduğunu iddia etti. Kadın, ondan arabasını çalıştırmasını istemişti. Edward arabayı krank miliyle hareket ettirmiş ve kadın arabayla Guildford istikametine doğru uzaklaşmıştı. Her ne kadar bu ifadeye göre söz konusu araba Agatha'nın arabasının bulunduğu yerin ters yönünde uzaklaşmış olsa da hiçbir kesinlik içermese ve ayrıntılarda doğru olmasa da basın bu habere fazlasıyla yer verdi. Hatta bir defasında ismi Gomshall'dan Ernest Gross şeklinde yanlış yazdılar. Diğer bir haberde karşılaşmanın yeri Newlands Corner olarak değişti. Hatta bir diğer haberde sürücünün saçının kırağıdan beyazlaşmış ama arabanın radyatörünün el değmeyecek kadar sıcak olduğu yazıldı. En tu haf olansa yazılan her hikâyede yansıtılan kadının rastlandığı noktadan Clandon ve Merrow ya da Shere gibi çok farklı yönlere giden yollardan birine saptığı görüşünün

hâkim olmasıydı. En rağbet gören yorum da uğursuz Silent Gölü'ne giden Shere yoluna saptığıydı.

7 Aralık Salı günü basın tümüyle kendini bu olayın heyecanına kaptırmıştı. *Daily Express*'tan Stanley Bishop ve *Daily News*'tan Jim Barnes da dahil olmak üzere tüm Fleet Sokağı muhabirleri bu haberin peşindeydi. Karargâh olarak gördükleri Styles'ı sürekli gözetliyorlardı. Westminster Gazette'den Trevor Allen ve *Daily News*'tm Ritchie Calder gibi daha az deneyimli genç muhabirlerse Surrey Downs bölgesindeki aramaları izlemek üzere Guildford'ta konuşlanmıştı.

Çok çeşitli varsayımlar ortaya atılıyordu. Bunlardan en yaygın ancak kanıtlanamamış olanı Agatha'nın dinlenmek için Newlands Corner'daki yaylalarda mola verdiği ve arabayı tekrar çalıştırdığında vitesi doğru ayarlayamayarak rampa aşağı yuvarlandığıydı. Westminster Gazette'ye göre Newlands Corner, karanlık, kasvetli, ıssız ve normal bir kadının yalnız başına araba kullanacağı son yerdi. Bu iç karartıcı tasvir, Archie'nin Agatha'nın sinirlerinin yoğun "edebi çalışmaları" yüzünden bozuk olduğu şeklindeki iddiasını daha da perçinliyordu. Ortada ceset olmadığından ilk günlerde tüm gazetelerde yazarın ortadan kaybolmasının sebebi olarak 'hafıza kaybı' gösterilmişti. Basın Agatha'nın Newlands Corner'da birisiyle buluşmayı mı planladığını yoksa yolunun kesilip sonrasında cesedinin başarılı bir şekilde ortadan mı kaldırıldığı spekülasyonlarını da yapıyordu.

7 Aralık Salı günü *Daily News*' un "eğer yaşıyorsa Bayan Christie'nin nerede olduğuna dair ipucu verecek ilk bilgiyi getiren kişiye 100 sterlin ödül vereceğini" ilan etmesinin ardından gazetelere Agatha'yı basında yayınlanan fotoğraflarından tanıdığını iddia eden çok sayıda kişiden ihbar telefonları yağmaya başladı.

Battersea'den Ralph Browne isimli biri 4 Aralık Cumartesi günü sabah saat 11.15'te Albury Heath'den geçerken Agatha'ya rastladığını iddia ediyordu. "Ne olup bittiğini umursamaz, ne yapacağını bilmez bir tavır içindeydi. Ona yardımcı olmayı teklif ettim ama teşekkür ederek gitmek istediği belirli bir yer olmadığını, aslında olmak istediği yerde olduğunu söyledi." Ayrıca civarda bıçak bileyicisi bir çingene gördüğünü eklemesi de insanların merakını kamçıladı.

Newlands Corner yakınlarındaki Little London isimli küçük bir köyde yaşayan Bayan Kitchings aynı gün evinin etrafında Agatha'ya benzeyen bir

kadını başıboş bir halde yürürken gördüğünü iddia etti. Bayan Kitchings'ın dikkatini çeken kadının gözlerindeki boş bakışlardı.

Godalming valisinin Bay Lindsey isimli şoförü Agatha'nın cumartesi gecesi saat yirmi birde evlerine uğradığını iddia etti. Bay Lindsey ve eşiyle birlikte akşam yemeği yemiş, daha sonra da Mil ford'a doğru gözden kaybolmuştu.

Bay Fuett isimli bir tren yolu görevlisi 5 Aralık Cumartesi gününün sabahı kafası karışık görünen bir kadının ona yaklaşıp Portsmouth ve Petersfıeld'e nasıl gidebileceğini sorduğunu söyledi. Bu hikâye, Bay Warner isimli Milford'lu bir nakliyeci tarafından da doğrulandı. Kadın en son Hambledon istikametine giderken görülmüştü.

Plumstead'da Vicarage Yolu'nda yaşayan Bay B. Daniels isimli bir adam, yazara benzeyen koyu renk saçlı bir kadının 6 Aralık Pazartesi akşamı saat 22.50'de kapısını çalarak bir sterlin istediğini söyledi. Maalesef adam, kadına yardım edememişti ancak kadının *Daily News*' ta fotoğrafı yayınlanan Agatha olduğunu iddia ediyordu.

Muhabirlere göre, Londra New Broad Sokağı'nda yaşayan Bay Clark, kaybolan yazara benzeyen birinin pazartesi akşamı Cannon Sokağı'ndan 17.08 trenine bindiğini görmüştü. Adamın söylediğine göre kadın bitkin gözüküyordu ve huzursuz bir ruh hali vardı, çünkü tuhaf bir şekilde pencereden dışarı bakarken bir yandan da bir kâğıda notlar alıyordu.

Muhabirler bu gizeme ışık tutacak bir ilerleme kaydedemezken, polisin 7 Aralık Sah günü yaptığı araştırma için Chertsey ve Dorking'in yanı sıra Woking biriminden de adam getirildi. Albury Mili Göleti'nin bent kapağının önüne büyük ağlar gerildi ve kapaklar açıldı. Sular seller gibi boşaltıldı ve nehrin suyu neredeyse dip seviyesine indirildi ancak ağa takılan hiçbir şey olmadı. Postford Mili Göleti de boşaltıldı. Agatha'nın eğer göl kenarındaki yolda yürüdüy se karanlıkta, orada bulunan değirmenin ışıklarının gözlerini kamaştırması sonucu ayağı kayarak göle düşmüş olabileceği düşünülüyordu. Yardım çığlıkları gece gündüz çalışan değirmenden gelen uğultular yüzünden duyulamamış olabilirdi.

Agatha'nın kaderi konusunda basında çıkan haberler her ne kadar iç karartıcı olsa da polis vakanın tüm zorluğuna rağmen sağduyusunu ve umudunu asla yitirmemişti. Genç memurlardan biri olan Eric Boshier, Woking Polis Merkezi'nde başmüfettiş olan babasının emriyle bir otobüse

atlayarak Newlands Corner'a ulaştı. O sıralar on dokuz yaşında olan Eric Boshier'in anlattığına göre, önceki soruşturma gruplarından farklı olarak kendi grubuna önceliklerinin Bayan Agatha Christie'yi aramak olduğunu söylediğini anlattı.

Soruşturma tesadüfen Bayan Christie'nin akıbetine bir nebze olsun ışık tutabilecek bir sokak serserisiyle karşılaştıklarını sanmalanna kadar sorunsuz yürüdü. Sokak serserisi hiç itiraz etmeden taşıdığı çuvalının içindekileri göstermeye razı oldu ve memurlar çimenlere dökülen bol miktarda teneke kutuya kahkahalarla güldüler.

7 Aralık Salı akşamı basının keyfi yerindeydi, çünkü muhabirler Agatha'nın kayınbiraderine yazdığı mektubun varlığından haberdar olmuşlardı. Buna göre Agatha'nın Yorkshire'da gidebileceği en olası yer olarak Harrogate görülüyordu, ancak Daily Chronicle ile Daily Express gazetelerinin muhabirleri oradaki tüm otellere bakmış ve Agatha ismiyle yapılmış herhangi bir kayıt bulamamışlardı.

Yorkshire'da başarısızlığa rağmen basın yine de olağanüstü bir çabayla bilgi toplamaya devam ediyordu. Archie cuma akşamını nerede geçirdiğini gazetecilerle paylaşmak istememişti, ama *Daily News* ve Daily Express onun o gece Godalming yakınlarında Hurt moor Malikânesi'nde Bay James adında birinin misafiri olduğunu ortaya çıkarmıştı. *Daily News*' un araştırmalarında Agatha'nın pasaportunun hâlâ Styles'ta bulunduğu gerçeğinin ortaya çıkarılmasıyla onun yaşlı aristokratla İsviçre'ye gitmek üzere İngiltere'den ayrıldığı dedikoduları da son bulmuş oldu. Ayrıca bu arada son zamanlarda eczacısı olan Charles Gilling'i ziyaret ederek kendisi için hazırlanan bir uyku ilacı aldığı ve sohbet sırasında intihar yöntemleri hakkında konuştuğu da öğrenilmişti. Yazarın, orada "hiyosin" isimli bir ilaç varken can yakan bir intihar yöntemi kullanmayacağını söylediği ileri sürülmüştü.

8 Aralık Çarşamba günü resmi hiçbir araştırma yapılmadı. Yine de Polis Şefi Kenward çok sayıda sivilin araştırmalara katılmak üzere sahada olduğunun farkındaydı ve Newlands Corner'daki po lis memurları kendisine bu konuda kaydedilen ilerlemeleri bildiriyorlardı. Hatta onun isteği üzerine Guildford ve Shere'den on beş çift Beagle cinsi köpek de çok sayıda refakatçi eşliğinde aramalara katılmıştı. Günün büyük keşfi saat 13.30 sulannda gerçekleşti. Stanley Lane ve Frederick Jones isminde iki çocuk, terk edilmiş arabanın on metre uzağında çalıların altında içinde mesaj olan

teneke bir kutu bulmuştu. Mesajda muzipçe bir şaka olduğu açıkça anlaşılacak şekilde şunlar yazılıydı: "Candle Lanche'e sorun. Silent Gölü hakkında bilgisi o kadar fazla ki..."

Araştırmanın başlangıcında halka çizilen tabloda yakışıklı ve girişken bir savaş kahramanıyla mutlu bir evliliği olan güzel ve zeki bir yazar sunuluyordu. Oysa bu yanlış imaj polis ve basının bu çifti daha yakından tanımasıyla birlikte giderek kayboluyordu.

9 ISRARLI İNCELEME

Agatha hâlâ kayıptı. Archie'nin her hareketi Styles içinde polis, dışındaysa basın tarafından sürekli izleniyordu. Archie açısından dostlarının da bu konuya karıştırılmış olmaları iğrenç bir şeydi: Ja meslerin evinin kâhyası 3 Aralık Cuma akşamı Archie ve Nancy için "gayri resmi bir nişan partisi" yapıldığını açıklamıştı. Polisin incelemeleri sırasında toplantıya ilişkin olarak ortaya çıkan çok daha dikkat çekici bir aynntıysa Sam ile Madge James'in albayın kesinlikle ayrılmış olduğuna ve karısından ayrı yaşadığına ilişkin iddialanydı.

Nancy'ye gelince, Archie ile yaşadığı gizli ilişki çerçevesinde çıkan söylentiler onu saygınlıktan uzak bir noktaya taşımıştı, polis tarafından yaşlı bir adam tarafından kandırılmış nahif genç bir bayan olarak görülmekteydi. Archie'ye her açıdan sadık olmasına rağmen onu Croxley Green, Ricksmansworth'teki evlerine alıp toplumun kötü bakışlarından, aşağılamasından korumaya çalışan ailesi de bir diğer sorundu. Charles ve Mabel Neele kızlarının ilişkisini, gayri meşru hafta sonu tatilini öğrenince dehşete kapılmışlardı; kızları üzerinde albayla bir daha görüşmemek konusunda yoğun baskı uyguluyorlardı.

Agatha'nın kaybolduğu gece Archie'ye ev sahipliği yapan Sam James, o gece Hurtmore Malikânesi'nde bulunan tek arabanın garaj da kapalı olduğunu ve eğer araba çalıştırılmış olsa köpeğin havlama sıyla evdekilerin tamamının uyanmış olacaklarını söyleyerek Archie'yi savunmak için elinden geleni yaptı.

Polis Şefi Kenward ise bundan o kadar da emin değildi. Eğer Archie, karısını öldürdüyse Jameslerin evinde bulunanlar uykuya çekildikten sonra önceden Newlands Corner'da organize ettiği gizli bir randevuda bunu gerçekleştirmiş olabilirdi.

Elde karıkoca arasında platoda geçen bir tartışmaya ilişkin doğrudan sağlam bir kanıt olmadığı için cinayet olasılığını göz ardı etmek olanaksızdı. Polis şefi özel hayatı ya da kaybolma gecesinde yaptıklanna ilişkin sorular yöneltildiğinde Archie'nin davranışlanm "kuşkulu ve savunmacı" olarak nitelendiriyor ve Archie de bu tuhaf tavırlarıyla polisin kuşkularını bir mıknatıs gibi üzerine çekiyordu.

Toplumsal boyut kazanan bu skandalin etkisiyle Archie her şeyini kaybetmenin eşiğine geldi: İşteki mevkiini ve itibanm, sosyal statüsünü ve sevdiği kadını. Artık Agatha'nın ölmüş olabileceğini düşünmüyordu; erkek kardeşine yazmış olduğu mektup bulunduktan sonra onun sağ, iyi olduğuna ve kendisiyle oyun oynadığından emindi.

Campbell'in baldızının kendisine gönderdiği mektuba ilişkin açıklamaları da polisin ve basının Archie'nin özel yaşamını didik didik etmesini önlemedi. Biri pekâlâ da mektubu Agatha'nın yerine göndermiş ya da Agatha'nın kendisi gönderdikten sonra tekrar Newlands Corner'a geri dönmüş olabilirdi.

Archie soruşturmaya ilişkin faaliyetlerin yerli yerine oturmasını sağlamak ve soruşturmalan hızlandırmak amacıyla Berkshire polisini etrafa kayıp kişinin posterini asmaları konusunda sıkıştırdı. Bir özendirme olarak da bunun faturasını karşılamaya hazır olduğunu belirtti.

Archie'nin şehirdeki işyerinin bitişiğinde çalışan Sebastian Earl ömür boyu süren suskunluğunu yıllar sonra bozarak, Agatha'nın kayıp olduğu günlerde, Londra'da Austral Ltd.'in bulunduğu Rio Tinto Company binasında bir gün altıncı kata çıkan asansörde Archie'ye rastladığını anımsadığını anlattı.

"İnanılmayacak kadar sinirliydi ve bana polisin kendisini Broad Caddesi boyunca ofise gelinceye dek izlediğini, o anda da dışarda beklediklerini söyledi. Sinirli bir halde, 'Karımı öldürdüğümü sanıyorlar,' dedi. Sonra doğruca ofisine gitti, kendisiyle o hafta içinde defalarca tekrar tekrar karşılaştım, daha da kötü görünmesine rağmen bu konuya bir daha değinmedi, tabii ben de öyle."

8 Aralık Perşembe günü basın da polisin Archie'nin Agatha'yı öldürmüş olmasından kuşkulandığının farkına vardı. Bu konudaki spekülasyonlar Agatha'nın 3 Aralık Cuma gecesi Styles'tan ayrılmasının nedenlerinden başlayarak çok çeşitli yönlerde geliştirildi. *Daily News*'ten Jim Barnes, yazarın Archie'nin Nancy'yle geçireceği hafta sonuna ilişkin planlarından ilk kez kaybolduğu günün öğleden sonrası saat on sekiz sularında, Charlotte'un Styles Malikânesi'nde işverenini telefonla aramasıyla haberdar olduğuna inanıyordu. Bu gazetecinin asıl yanılgısı Agatha'nın Archie'nin bu planını o sabah öğrenmiş olduğunu sanmasıydı. Barnes'ın bir diğer yanılgısı da Charlotte'un Jameslerin Godalming yakınındaki evlerinden Archie'yi

telefonla aradığı, Agatha'nın eşinin hafta sonunu nerede geçirdiğini keşfetmesiyle birlikte altüst olduğunu ve belki de yüzleşmek üzere yolda olduğunu söylediğiydi. Bu iddialar Barnes'ın meslektaşı Ritchie Calder'i Archie'nin bu durum karşısında bir çıkar yol bulamadığı ve Jameslerin evinden arabasıyla ayrılarak doğruca Newlands Corner'a gidip karısının yolunu kesmeyi ya da belki susturmayı amaçlamış olabileceğini ileri sürmeye kadar götürdü. Gerek polisin gerekse Archie'nin bu zorlama senaryoyu kesinlikle reddetmeleri basını daha da fazla kuşkulandırdı. Bunun asıl nedeni Archie'nin halen polisin birinci derecede zanlısı olmasının ötesinde dostunun evinden diğerleri uykuya çekildikten sonra da ayrılmış olabileceğiydi.

Daily Express'in başyazarı Stanley Bishop, Archie'nin Agatha'nın kaybolmasında parmağı olduğuna öylesine inanmıştı ki tekrar tekrar Polis Şefi Kenward'ı arayıp Scotland Yard'ı Surrey bölgesi kırsalının taranmasına yardıma çağırması için uyarıyordu. Polis memurları her ne kadar Archie'nin katil olduğuna inanıyorlarsa da Polis Müdürü Sant'ın bu fikre şiddetle karşı çıkması nedeniyle böylesi bir girişimi hesaba katamıyorlardı. Gerçi polis sürekli olarak basını ve meraklıları, Archie ile diğer sakinlerinden uzak tutabilmek için Styles Malikânesi'nin ön ve arka kapısında nöbet tutuyordu, ama Archie'yi ev dışına çıktığı zamanlarda sıkıştırılmaktan korumaları olanaksızdı. Archie'nin de artık sabrı taşmıştı ve 8 Aralık Çarşamba gecesi basının pençesinden kurtulmak için yaptığı bir seri tedbirsiz açıklama hemen ertesi gün Londra Evening News gazetesinin öğleden sonra haberlerinde yayımlandı.

> Eşimin kaybolmasına ilişkin olarak, sinirlerinin çok bozuk ve bunalımda olmasının ve her ne düşündüyse gerçek bir amacı olmadan gitmiş olmasının hesabını benim vermem mümkün değil. Evden arkadaşlarımla hafta sonunu geçirmek üzere o cuma günü ayrıldım. Henüz sizlere o hafta sonunu nerede geçirdiğimi açıklamaya hazır değilim. Polise verdiğim ifadede de belirttim bunu. Arkadaşlarımın bu olaya karıştırılmalarını istemiyorum. Bu yalnızca benim sorunum. Bir suçlu gibi üzerime geliniyor ve sıkıştırılıyorum, artık tek isteğim yalnız kalmak. Telefonum sürekli çalıyor. Her tür insan karımı soruyor. Hatta falcılardan bile telefonlar alıyorum ve onu bulmak için tek umudumun bir seans düzenletmek olduğunu söylüyorlar.
>
> Ölmüş olmasından endişe duyuyorum. Kaybolduğunu duyduğumda hemen Newlands Karakolu'na gittim ve orada bana arabasının terk edilmiş olarak bulunduğu söylendi. Bu cumartesi günü oldu ve o zamandan beri de buradayım.

> Karım hafta sonunu geçirmek üzere uzağa gidecekti. Ben de hafta sonlarını genellikle ev dışında geçiririm.

9 Aralık Perşembe günü *Daily Express* de Berkshire ve Surrey polis güçlerini Scotland Yard'ı yardıma çağırmadıkları için eleştiren birçok gazeteden biriydi. Gazeteciler bu iki polis merkezi arasında bir rekabet olduğuna ve Berkshire polisinin Surrey kırsalındaki aramalara yardımcı olmamasının da bu görüşlerini güçlendirdiğine inanıyorlardı. Gazetecilerin farkında olmadıkları ise Agatha'yı gördüklerini düşünen çok sayıdaki tanığın kuşkulu ifadelerini soruşturan Scotland Yard'ın zaten aktif olarak araştırmaya katılmış olduğuydu.

Agatha'nın Londra'da bir otobüste görüldüğüne ilişkin kanıtlanamayan bir bilgi de dikkatleri Archie'nin üzerinden çekmeye yetmedi. Miss Bishop adında bir kadın da Bershire'daki Wokingham polisini arayarak söz konusu kadına üzerinde ilgi çekici lekeleri olan fok derisinden bir mantoyla otobüste rastladığına ilişkin bilgi vermişti. Olayın ayrıntılarını dinleyen Başmüfettiş Goddard'ın bu konuda yaptığı açıklama ise şöyleydi: "Korkarım bu ifadenin pek fazla önemsenecek bir yanı yok ama ben yine de Bayan Christie'nin hayatta olduğunu umuyorum."

Araştırmalar 9 Aralık Perşembe günü iki ayrı koldan yürütülmeye başlandı. Berkshire polisi Agatha'nın tam boy bir fotoğrafını kayıp aranıyor ibaresiyle her tarafa dağıttı; bu arada Polis Şefi Kenward ise Surrey kırsalında büyük bir araştırma başlattı. Basın bu araştırmanın nedeninin bir önceki gün halktan birinin Albury'nin alt yamaçlarında bir ayakkabı bulmuş olması olduğu yorumunu yaptı, ancak merkeze verilen raporda polis aynen şu ifadeleri kullanıyordu: "Lady Agatha her tür olasılığa açık koşullarda kaybolmuştur; hafızasını kaybetmiş bir halde Newlands Corner bölgesinin geniş kırsalında yürüyor olabileceği gibi, bu bölgedeki çok sayıdaki çukurlardan birine düşüp daha önce birçok örnekte olduğu gibi çalılıklardan birinin altında kalmış ve çaresizlik içinde can çekişiyor da olabilir. Ayrıca polisin ihtimal dahilinde olduğunu belirttiği gibi ciddi bir cinayetin kurbanı olabileceğini de gözden uzak tutmamalıyız." O zamana kadar gerçekleştirilen bu en yoğun ve kalabalık arama gruplara ayrıldı, bir grup Newlands Corner'dan kuzeye doğru olan hattı araştırırken, bir diğeri Albury ve Chilworth yöresini, bir başkası ise Peaslake'i araştırıyordu. O öğleden sonra emniyet müdürü de karısının köpeğiyle Newlands Corner'daki

araştırma grubuna katıldı ve üç saatlik bir süre boyunca boşu boşuna Polis Şefi Kenward'a eşlik etti. Archie'nin kızgınlığıysa geçen her saat artıyordu, asıl korkup çekindiği sonunda gerçek olmuştu: Nancy'nin adı sabah gazetelerinde Jameslerin "arkadaşı" olarak yer almıştı.

Perşembe akşamı Archie sinirlerinin kontrolünü tam anlamıyla kaybetti. Karısının favori gazetesiyle özel bir görüşme yaparak bu röportajda asıl amacının tam tersine evliliklerinin çatırdadığını, ayrıldıklarını açıkladı. Bunu ifade ederken de her zamankinden çok daha ağır ve etkili sözcük kullandı.

10 BELİRSİZLİK KUŞKUSU KORKUNÇ BİR ŞEY

Archie'nin *Daily Mail*'in cuma günkü 10. baskısında yayınlanan bu röportajı toplumun onun evliliğine ilişkin görüşünde umduğundan çok farklı, çok derin etkilere neden oldu. Karısının bu kayboluşu kasıtlı düzenlemiş olduğu umudunu beslediğine ilişkin ifadeleri ona sempati kazandırmaktan çok çiftin ilişkilerindeki çatlağın daha da belirgin şekilde ortaya çıkmasına neden oldu.

Olay manşetlere "Beş yüz polis Bayan Christie'yi ararken, kocasının *Daily Mail*'e demeci, kasıtlı olarak ortadan kaybolduğunu sanıyorum," sözcükleriyle taşınırken haberin ayrıntılarında Archie'nin anlamsız, tutarsız teorisinin ayrıntılarına değiniliyordu:

> Karımın daha önce de gönüllü olarak ortadan kaybolabileceği olasılığından bahsettiği kesinlikle doğrudur. Bir süre önce kızkardeşi ne, 'İstediğim taktirde ortadan kaybolabilir ve bunu herkesi şaşırtacak şekilde uygulayabilirim,' demişti. Sanırım o sırada gazetelerde çıkan benzer bir olayı tartışıyorlardı. Bu da yaptığı işin bir parçası olarak böyle bir kaybolma olayı düzenlemeyi aklından geçirdiğini göstermektedir. Ben kişisel olarak olayın böyle olduğunu hissediyorum. Zaten beni ayakta tutan da bu inancım.

Archie üzerinde yoğunlaşan cinayet kuşkusunu her açıdan gidermek amacıyla sözlerini şöyle sürdürüyordu:

> Gördüğünüz gibi, bu kaybolmanın üç farklı açıklaması yapılabilir: Bilerek gönüllü bir kaybolma, hafıza kaybı ya da intihar. Gerçi ben birinci olasılığı doğru olarak kabul etme eğilimindeyim, ama karımın sinirlerinin çok bozuk olduğu göz önüne alınacak olursa hafıza kaybının da bir olasılık olarak göz önünde bulundurulması gerekir. Bunun bir intihar olayıyla bağlantısı olabileceğine asla inanmıyorum. Kendisi hiçbir zaman intihar olasılığından söz etmemiştir, ama eğer böyle bir şey tasarlasaydı eminim bu durumda zehir kullanmayı düşünürdü, bildiğiniz gibi kendisi romanlarında da büyük ölçüde zehirden bahsetmiştir. Onunla bu gibi ölümler konusunda tartışmış, hatta itiraz da etmiştim ama zihni her zaman bu yönde çalışıyordu. Eğer zehir bulmak isteseydi buna ulaşmayı başarırdı, bundan eminim. İstediği bir şeyi elde etmekte çok hünerli ve akılcıydı. Ayrıca intihar olasılığına karşın size şu konuyu özellikle belirtmek isterim: Yaşamına son vermeye karar veren bir kişi millerce öteye gitmeyi göze almayacağı gibi, ayrıca mavi sulara yürümeden önce ağır giysilerini çıkarmayı da düşünmez. Karımın intihar etmemiş olduğunu düşünmemin bir nedeni de bu. Arabasından ayrılmadan önce kürk mantosunu çıkarıp arka koltuğa koymuş; bence bundan sonra da

tepeden aşağı yürüyüp gitti: kim bilir nereye. Yokuş aşağı dememin tek nedeni ise onun yokuş yukarı yürümekten nefret ettiğini bilmem.

Archie karısının kaybolduğu günün sabahına ilişkin olarak örtülü ifadeler kullanıyordu:

O gün de her zamanki gibi evden sabah saat 09.15'te ayrıldım ve bu karımı son görüşüm oldu. Yorkshire'a hafta sonunu geçirmek üzere gitmeyi planladığını biliyordum. Anladığım kadarıyla o sabah arabasıyla dolaşmış ve sonra da tek başına geç bir vakit kahvaltı etmiş. Öğleden sonra da Dorking'te yaşayan annemi ziyarete gitmiş. Buraya akşam yemeği için tam zamanında dönmüş ve yemekte de yalnızmış. Bundan sonra olanları bilmiyorum; bildiklerim tamamen hizmetkârların bana anlattıklarından ibaret. Yine de talımiî nim sakin bir şekilde oturup kitap okuyacak ya da çalışacak bir ruhsal durumda olmadığı. Ben de birçok zaman aynı şekilde strese girer ve tamamen amaçsız yürüyüşlere çıkarım. Sanırım karımın yaptığı da buydu, ama yürümek yerine arabayla dolaşmayı yeğledi ve evden uzaklaştı. Anlaşıldığına göre evden ayrılmadan önce küçük bir valiz hazırlamış ve onu da yanına almış. Bildiğim kadarıyla valiz içindekilerle birlikte arabada bulundu.

Bu sansasyonel açıklamalarıyla karısıyla olan tuhaf ilişkisini açığa çıkardığını anladığındaysa Archie bunu düzeltmek için yalana başvurmuştu:

Cuma sabahı karımla aramda kavga, itişip kakışma olarak nitelendirilebilecek bir şeyler geçtiğini ileri sürmek kesinlikle yanlıştır. Aramız oldukça iyiydi; şöyle diyebilirim, en az geçen aylarda olduğu kadar iyiydi. Hafta sonunu evin dışında geçireceğimi biliyordu; kalmaya gittiğim evdeki küçük partiye katılacaklar konusunda bilgiye sahipti ve ne önce ne de sonra bu konuda en ufak bir itirazı olmamıştı. Bu konuda dedikodu yapılmasını şiddetle kınıyorum. Bunun karımı bulmama en ufak faydası olamaz, şu anda tek isteğim onu bulmak. Karımın hiçbir zaman hiçbir arkadaşıma itirazı olmamıştır, kendisi tüm arkadaşlarımı tanımaktadır.

Başlangıçtaki konuya, karısının bu kayboluşu kasıtlı olarak düzenlediğine gelince, Archie doğruyu söylüyor, Agatha'nın üzerinde ne kadar para olduğunu bilmediğini belirtiyordu:

Eğer bu kaçışı planladıysa gizlice hatırı sayılır miktarda parayı biriktirmiş olması mümkün. Her iki banka hesabımızdan da ki biri Sunningdale'de evin

gereksinimleri için, diğeriyse Dorking'te özel giderler için tutulmaktadır kaybolmasından bu yana para çekilmediğini biliyorum. Ayrıca çek defterlerinin her ikisi de evde. Bütün bildiğim bu, sizlere açıkça belirsizlikten kaynaklanan böylesi bir kuşku içinde yaşamanın korkunç bir şey olduğunu ifade etmeliyim.

Kısacası Archie'nin kuşkulan gidermek, halkın sempatisini kazanmak için gerçekleri anlatmak ve Agatha'nın son günlerdeki sıkıntılarının gerçek nedenlerini açıklamak çabası başansız olmuş, bu durum onu daha da çıkmaza sokmuştur.

Bu arada *Daily Mail* Albemarle Sokağı'ndaki West End mağazasının sahibiyle yaptığı röportajda Agatha'nın kaybolmasından önceki pazartesi günü söz konusu mağazaya gittiğini ve özellikle o hafta sonu için istediğini belirterek özenle işlenmiş beyaz dantelli saten gecelik seçtiğini saptamıştı.

10 Aralık Cuma günü Archie bir diğer tatsız sürprizle karşılaştı: Karısının ona yazdığı mektubu imha ettiğini sonunda öğrenen Berkshire polisi de Surrey polisi de onu ayn ayn karakola çağırarak, bu konuda bilgi vermekten niçin kaçındığını açıklamasını istediler. Mektubun tamamen özel, ikisi arasında, kesinlikle açıklayamayacağı ve olaylara hiçbir katkısı olmayacak bir nitelikte olduğunda ısrar etmesi ise polis memurlan tarafından son derece kuşkulu bulundu. Zaten 4 Aralık Cumartesi sabahı, Agatha'nın terk edilmiş arabasının bulunmasından sonra yapılan çağrı ve ardından Styles'a geri döndüğü zamanki tavırları da saklayacak bir şeyi olmayan, karısının kaybolduğunu öğrendiği için paniklemiş bir adam imajıyla uyumlu bulunmamıştı. Bu arada araştırmayı yapan iki bölge tarafından Bagshot Polis Mer kezi'nde bir brifing düzenlendi. Polis Şefi Kenward ve Müfettiş Butler da oradaydılar. Bu soruşturmalarla ilgili olarak görüşü, "Her ne ise, kendi küçük sorunlarını çözdükten sonra geri dönecektir," olan Berkshire polisinden Başkomiser Goddard ise konferansa katılmamıştı.

Aynı gün *Daily News* da dedektif romanları yazan Dorothy L. Sayers'in bu kaybolmaya ilişkin açıklamalarını yayımlayarak rakiplerini bir adım geride bırakıyordu.

Bu bilmecenin olası çözümleri dört ana başlıkta incelenebilir: hafıza kaybı, bir aldatmaca, intihar ya da kasıtlı olarak ortadan yok olma. Bu çözümlerden birincisi yani hafıza kaybı bizi şaşırtıcı bir durumla karşı karşıya bırakıyor, çünkü bu bize, eğer durum buysa bunun bir nedeninin de olması gerektiğini göstermektedir ve her araştırma neden varsa ipucunun da bulunacağı temeline dayanır. Ama istemli bir kaybolma, kesinlikle çözümsüz bir bilmece olacak şekilde düzenlenebilir;

> özellikle de burada olduğu gibi, karşınızda beyni entrika, karmaşık yollar ve çözümler yaratmakta usta, yetenekli bir dedektif öyküleri yazarı varsa.

Dorothy Sayers ayrıca halkın tüm gazete haberlerinin, kesinlikle "çok yetersiz" olduğunu söylüyor ve "kimsenin ideal bir özel dedektifin anında sorabileceği tüm soruları yöneltebilecek kadar usta olamayacağını" belirterek kendi uyan mesajını da iletiyordu. Sonra da kendisi açısından henüz yanıt bulamamış bir dizi soruyu sıralıyordu: Agatha evden ayrıldığında arabanın farları iyi durumda mıydı yoksa kazara yoldan çıkmasına neden olacak kadar zayıf mıydılar? Newlands Corner'da yoldan çıktığında arabanın frenleri sağlam mıydı? Bulunmadan önce araba ne kadar bir süre çalılıkların içinde kalmıştı? Agatha deneyimli mi yoksa acemi bir sürücü müydü? Ailesinin planladığı Beverley seyahatinden haberi var mıydı? Yazar bu pansiyonda tanınıyor muydu?

Dorothy L. Sayers bunlardan şöyle bir sonuca varıyordu: "Bunlar bir 'varsayımda' bulunmadan önce bilinmesi gereken birkaç ufak nokta... Şu an için yapılan araştırmaların trajik bir sonla sonuçlanmamasını ve gerçek dedektiflerin araştırmalarında çabuk bir başarıya ulaşmalarını dilemekten başka şansımız yok."

10 Aralık Cuma günü gazeteler Agatha'nın Styles'ta Archie'ye yazılmış bir mektup bıraktığını keşfettiler ve hemen ertesi gün okuyucularına Archie'nin bu mektubu içindekilerin açığa çıkmaması amacıyla yok etmiş olduğunu bildirdiler. Artık toplumda Agatha'nın kaybolduğu gece sekreteri Charlotte ile yaptığı telefon görüşmesinin polis tutanaklarında görüldüğü üzere "arabayla bir gezintiye çıkacağı mesajından" çok daha öte bir anlam taşıdığı kuşkusu uyanmaya başlamıştı.

Basının giderek daha fazla mercek altına aldığı yalnızca Christielerin evindekiler değildi. *Daily Mail*'in yaptığı bir röportajda basına Archie'nin Nancy ile olan yasak ilişkisinden bahseden uşağını işten atan Sam James de farkında olmadan, arkadaşının yazarın kaybolmasında bir şekilde katkısı olduğunu itiraf etmişti: "Partide karım, Miss Neele, albay ve ben vardık. Albayın burada olduğu sırada karısı tarafından telefonla arandığı, dışarı çıkıp karısıyla buluştuğu ya da karısının onunla konuşmak üzere buraya geldiğine ilişkin tahminlerde bulunuluyor. Böyle bir şey olmadı. Sanırım Bayan Christie eve döndüğünde albayın hafta sonunu bizimle geçireceğini öğrendi ve kendisi de buna kızarak bir yere gitti."

Agatha'nın küçük düşürülmüş eş ve Archie'nin çapkın, zevk peşinde bir koca olduğu senaryosu giderek daha akla yakın bulunmaya başlanmıştı. *Liverpool Weekly Post*'un 4 Aralık Cumartesi günü Agatha'nın *Roger Ackroyd Cinayeti* adlı eserini üç ay süreli bir tefrika roman olarak hem de yazarın verdiği orijinal adla yayınlamaya başlaması ise toplumun gözünde bu kaybolmanın halkın ilgisini çekmek için özellikle düzenlenmiş bir tanıtım kampanyası olma olasılığını gündeme taşıdı.

"*The Ringer*-Zangoç" adlı eseri ile Wyndham's Tiyatrosu'nda seyircilerin yoğun ilgisini çeken Edgar Wallace da *Daily Mail*'deki alevli spekülasyonlara katıldı. Her ne kadar onun bu kaybolmaya ilişkin kurguladığı senaryoda bahsettiği Agatha'nın arabanın gömüldüğü taşocağının kaybolduğu Newlands Corner ile Albury arasında değil de Newlands Corner ve Guildford arasında olduğu varsayımı doğru değilse de Agatha'nın kaybolmasının nedenlerine ilişkin görüşlerin hafıza kaybına ilişkin teorinin neden geçerli olamayacağına ilişkin spekülasyonları doğruydu:

> Bu kayboluş bir kişinin kendisini inciten birine karşı kasıtlı olarak düzenlediği "tipik, insani bir misillemeyi" andırıyor. Konuyu basitçe ifade edecek olursak, ilk anda bunun yapılmasındaki motifin yazarın ortadan kaybolmasıyla sıkıntıya girecek bilinmeyen bir kişiye duyduğu "kin" olduğunu söyleyebiliriz. İntihar etmediği arabasını kasıtlı olarak bir intihar atmosferi yaratacak görünümde terk etmiş olmasından da açıkça anlaşılıyor. Elbette ki bir hafıza kaybı, yani bir anlık bellek yitirme durumu gerçekleşmiş olabilir, ama böyle bir rahatsızlığa tutulan kişi büyük olasılıkla uyan bırakmayı ihmal eder. Dolayısıyla onun bir hastanede ya da onu bulan birinin bakımı altında kimliğini bilmez bir durumda olması olasılığını göz ardı etmek durumundayız. Ayrıca bu kaybolmanın yarattığı kamuoyu da bu tür bir olasılığı olanaksızlaştırıyor.

Agatha'nın nispet yapmak istediği kişinin Archie olduğunu anlamak için pek bir hayal gücüne gerek yoktu. Edgar Wallace yazarın kaybolmanın yarattığı aşın ilgi ve reklamdan şaşkına döndüğünü bu yüzden de ortaya çıkmakta zorlandığını düşünüyordu. Özetle şöyle diyordu: "Eğer Agatha Christie aldığı darbenin şokuyla öl mediyse, arabasının bulunduğu yerin çevresindeki sınırlı bir alanın dışına çıktıysa, şimdi büyük olasılıkla Londra'da, hayattadır ve tüm yetileri yerindedir. Kişinin hem hafızasını kaybedip hem amacına ulaşmayı başarması olanaksızdır."

Edgar Wallace, Agatha'nın yerini belirlemekteki acizlikten esinlenerek Aralık 1927'de en heyecan uyandıran öykülerinden birini yazdı. Pall Mall

Magazin'de yayınlanan bu öyküde Berkshire yakınlanndaki bir bungalovun içinde ve çevresinde bulunan kan izlerinin bölge polisinin dikkatini komşu ilçe Sussex'teki bir tepede yapılan ralliye katılıp gizemli bir şekilde kaybolan hemşehrileri Bayan Gray'e çekmesi, polisin yoğun endişe ve çabası anlatılmaktaydı. Bu kısa öykü "Sunningdale Murder Sunningdale Cinayeti" olarak adlandırılmıştı.

Archie'nin *Daily Mail*'s verdiği, yanlış anlaşılan röportajın doğuracağı sonuçlardan endişelenen Peg, oğlunu korumak için kendisiyle de röportaj yapdmasına izin verdi. Peg, gazete okuruna Agatha ve Archie'nin "birbirlerine bağlı, sadık bir çift" olduklarını ve ge1ininin o yılın başlarında kaybettiği annesinin ölümünün şokundan henüz kurtulamamış olduğunu anlattı. Peg, Agatha'nın arabasını terk ettikten sonra başına bir şeyler gelmeden önce büyük olasılıkla uzunca bir süre yürümüş olması gerektiğini düşünüyordu. "Kanımca onun suda bulunması olanaksız, çünkü kendisi çok iyi bir yüzücüydü. Ayrıca ani bir dalışın etkisi de sanırım tüm duyularını uyarmak, aklını başına getirmek yönünde olurdu. Albay Christie'nin onun kasıtlı ve gönüllü olarak kaybolduğunu düşündüğünü öğrendim, ama ben bu konuda onunla aynı görüşte değilim."

Daha sonra 11 Aralık Cumartesi akşam yayınlanan gazeteler Surrey polisinin ertesi gün Surrey kırsalında yapılacak araştırmaya halkın da katılmasını istediğini yazdı. Bu planlı hareket, halka yapılmış açık bir çağrıydı; gerek polisin, gerekse basının elindeki tüm kaynaklarıyla gücünün birleştirilerek işbirliği içinde, eğer bu gizemin çözümüne bir katkıda bulunacaksa ilk ve son kez bu yolda kararlılıkla yürüme azmini gösteriyordu.

11 BÜYÜK UMUTLAR

Bilinen adıyla, büyük pazar avı, o sabah yediye kadar aralıksız yağan yağmurda başladı. Dük Northumberland'in Albury Mali kânesi'nin çalışanları yardıma gelenlerin en niteliklileriydi. Malikânenin sahibi, Agatha'nın kayıp olduğu günden beri aralarında Fred Baker, Ben Merrit, Ern Tyso ve Frank Tuilip'in de bulunduğu otuz erkek personelini onu aramaya göndermişti. Newlands Corner ve çevresindeki millerce araziyi avuçlarının içi gibi tanıyorlardı; özel bilgileriyle polisin araştırmaları zaman kaybetmeden titizlikle yönetmesini sağlıyorlardı. Malikâne çalışanları Agatha'nın intihar ettiğini düşünüyorlardı ve onun yerini başkalarından önce bulmayı gurur meselesi yapmışlardı. Bu rekabet yine de önceki haftadan çok daha güçlüydü, polisin basında yayınlanan çağrısı bir anlamda toplumsal sorumluluk içeriyordu.

Sunday Express eski Başmüfettiş Walter Dew'in (Kendisi eşini öldüren Crippen'i Montrose gemisiyle yanında sevgilisi Ethel Le Neve ile Atlantik'i geçerken yakalamıştı.) bu konudaki görüşlerini belirten bir makale yayınlamıştı. Emekli polis memuru Agatha'nın kaybının Crippen'in kansınınkinden tamamen farklı olduğunu savunuyordu. Dew, Agatha'nın durumundaki hiçbir akıllı yazarın "reklam amacıyla"da olsa kendini rezil etmenin iş yaşamına yaran dokunacağını düşünebileceğine inanmıyordu. Agatha'nın ortadan yok olmasına ilişkin yapılacak en uygun açıklamanın hafıza kaybı ya da isteri olduğunu düşünüyordu: "Eğer Bayan Christie bir depresyon geçirdiyse, yan çıldırmış birinin bilinçsizliği içinde çok uzaklara gitmiş olabilir, hatta şu anda arandığı bölgeden birkaç mil ötede bile olabilir."

12 Aralık Pazar sabahı basının bu kaybolmaya yaklaşımı yazarın ülkenin en çok konuşulan kadını olduğunu açıkça gösteriyordu. Newlands Corner yöresine giden kişiler Reynold's Illustrated News gazetesinin dağıttığı, *Dersimiz Cinayet* romanının üç ay süreyle tefrika edileceğini belirten gazete afişleriyle karşılaştılar. "Kayıp yazarın en güzel eserinin tefrikası bugün başlıyor." Toplumun en çok ilgisini çeken iki nokta Agatha'nın arabasının düştüğü taşocağı ve birkaç çeyrek mil ötedeki Silent Gölü'ydü.

Silent Gölü'nü ziyaret edenler içinde en ünlülerden biri de Dorothy L. Sayers idi. Birkaç dakika etrafına bakındıktan sonra, güçlü, kendinden emin tavnyla, "Hayır, burada değil," demişti. Kendisi kaybolma alanına yaptığı

bu ziyaretin izlenimlerini bir sonraki yıl yayınlanan "*Unnatural Death*-Garip Bir Ölüm" adlı üçüncü dedektif romanında kullanacaktı. Romanında kırsal alanda terk edilmiş bulunan bir arabadan kaybolan bir değil de iki bayandan bahsediliyor, ama yer olarak adanın Güney Sahilleri belirtiliyordu. İlginçtir ama, romandaki terk edilmiş arabanın plaka numarası gerçeğiyle uyuşuyordu ve kitabın bazı bölümleri sanki 12 Aralık Pazar gününün raporlarından alınmıştı: "Gazeteciler Crow's Beach'e çekirgeler gibi üşüşmüşlerdi; Shelly Head dolaylanndaki yaylalar gizem ve cinayet ortamında mutlu bir hafta sonu geçirmek üzere oraya doluşan otomobiller, bisikletler ve yayalarla bir panayır alanını andınyordu."

Halkın Agatha'yı bulma hırsı, hevesli büyük bir grup yardımcı adayının sabah 09.30'da daha araştırma başlamadan önce Newlands Corner'a gelmiş olmasından da anlaşılıyordu. Newlands Corner'da Polis Şefi Kenward'in yönetiminde her birinde mutlaka bir polis bulunan ve ortalama otuz kırk kişiden oluşan elli üç arama grubu kuruldu. Gruplar aramaya koyulmadan önce Kenward kendisinin de Agatha'nın mutlaka yörenin bir yerlerinde bulunacağı kanısında olması nedeniyle onlardan ayrıntılı bir araştırma yapılmasını, formalite icabı bir şeyler yapmış gibi görünmemelerini özellikle istedi. İlk gruplar harekete geçtikten sonra arabalanyla, otobüslerle, motosikletle riyle ve bisikletleriyle çok daha fazla sayıda gönüllü geldi. Automobile Association ve Royal Automobile Club (Otomobilciler Birliği ve Kraliyet Otomobil Kulübü) üyeleri görev ve sorumluluk bilinci içinde doğrudan arama eylemine katıldılar, diğer yeni grupları kırsala çıkarmak içinse sorumlu rehberler seçildi. Guildford ve diğer komşu şehirlerden özel otobüs servisleriyle gelenler de tepelerdeki izdihama katkıda bulundular.

İlk gelenler arasında ünlü bir tazı yetiştiricisi de vardı, yanında üç hayvanını da getirmişti. Üstünden bunca zaman geçtikten sonra hayvanların kayıp yazarın kokusunu almaları beklenmiyordu tabii, ama düşünülen eğer Agatha yürürken yorgunluktan bir yerde düşüp kaldıysa hayvanların onun yerini saptayacağıydı. Polis Şefi Kenward'in önerisiyle önce Dorking boyunca uzanan eski çakıllı yolda ilerlediler ve sonra Silent Gölü dolaylarındaki bölgeyi incelemeye giriştiler.

Toplumdaki ilk heyecan fırtınası öğleden hemen önce, siyah bir el çantası ve evrak çantasının Shere dolaylanndaki çalılık bölgenin ıssız bir noktasında bulunduğu ve arabayla Newlands Corner'a getirildiği

söylentisinin yayılmasıyla birlikte koptu. Ancak çok kısa bir süre içinde bulunan kanıtların araştırmayla bir ilgileri olmadığı saptandı. Bütün öğleden sonra boyunca da benzer keşifler yapıldı, Newlands Corner'ın park etmiş arabalardan eşya çalınması konusunda adının çıkmış olduğu ve bu konuda haklı bir üne sahip olduğu dikkate alınacak olursa bu aslında hiç de şaşırtıcı bir durum değildi. Hırsızlar içindekileri aldıktan sonra çantaları çalılıkların içine atıyorlardı.

Öğleden sonranın ilk saatlerinde anlamsız, yardımcı olma niyeti olmayan birçok seyircinin boş bir merakla tepeye doluşması ve varlıklarıyla gerçek araştırmacıları engellemeleri araştırmanın talihsiz yönlerinden biriydi. O pazar bir önceki hafta sonundan çok daha büyük bir karnaval havası vardı: Kayıp kadının bulunması kararlılığından çok bulunacak kanıtlara yönelmiş bir coşku, bir heyecan, bir heves ve anlamsız bir meraktı bu. En az kayıp yazarın bulunup bulanamayacağı konusu kadar kocasının bu araştırmaya katılıp katılmayacağı konusunda da spekülasyonlar yapılmaktaydı. Her ne kadar *Reynolds's Illustrated News* amatör dedektifleri Agatha'nın *Dersimiz Cinayet* adlı eserini, "dedektif öykülerine olan tutkusu, yardımları ve eleştirilerinden dolayı çok şey borçlu olduğunu söylediği kocasına adadığını" anımsatıyorduysa da Archie'nin o günkü araştırmaya katılmaması tüm dikkatlerin üzerinde toplanmasına neden olmuştu.

O gün Alfred Luland'ın büfesiyle Newlands Corner Oteli'nde işleri adeta patladı. Agatha avının ne kadar büyük bir alana yayıldığının en canlı kanıtı en dış bölgelere talimat götürmek için atların kullanılmasından da anlaşılmaktadır. On dört yaşındaki stajyer makine mühendisi Albert Raven da at üzerindeki araştırmalara katılmış ve sonraları anılarını şöyle ifade etmiştir: "Çevrede düşünülemeyecek kadar çok insan vardı, basın her yerdeydi ve günün bir numaralı konusu o, yani Agatha'ydı."

Araştırma sırasında halk polisin de yönlendirmesiyle üç önemli toplanma noktasında yoğunlaştı: Shere yakınlarındaki kömür ocakları; Guildford otobanı üzerinde Leatherhead'deki Clandon Water Works'te; ve Guildford'un doğu eteklerindeki Pewley yaylasındaki One Tree Tepesi'nde. Operasyon sayısız özel polis memuru tarafından yönetiliyordu. Halkın kendi sezgilerine güvenen büyük bir kısmı tek başlanna, bağımsız hareket ediyordu. Bir grup Dorking tepelerine çıkan dağ yolu boyunca ilerliyor, bu yaklaşık dokuz millik bir mesafeydi ve az kullanılan bu bölgede çalılıkları, ağaçların diplerini araştırıyordu. Diğer bir grupsa St. Martha Kilisesi'nin

çevresindeki korulukları ve yerleşim alanlarını araştırmaya karar vermiş, birçok yerde insan boyundan daha yüksek eğreltiotlanyla uğraşmak zorunda kalmışlardı.

Bu arada Agatha'nın eldivenini ele geçiren Sherlock Holmes'un yaratıcısı Sir Arthur Conan Doyle bunu Horace Leaf adında bir medyuma verdi. "Ona ne istediğimi ya da bu eldivenin kime ait olduğu konusunda hiçbir ipucu vermedim," diyen Conan Doyle'un sonradan yaptığı açıklama ise şöyleydi: "Danışma sırasında onu önüne masanın üstüne bıraktığım ana kadar bu eldiveni asla görmemişti ve onunla ya da benimle Christie olayı arasında bir bağlantı kurması için hiçbir neden yoktu. İlk söylediği Agatha'nın adı oldu. 'Bu nesnede bela görüyorum. Bunun sahibi olan kişi yan yanya sersemlemiş bir halde ve ne yapacağım bilemiyor, çaresiz. Ölü değil. Yaşıyor. Sanırım ondan önümüzdeki çarşamba bir haber alacaksınız.'"

Newlands Corner'daki aramalar akşam sisin çökmesiyle birlikte sona erdi ve yönlerini kaybeden araştırmacılara rehberlik etmek üzere meşaleler yakıldı. Polis gözcüleri geride kalanları toplamak üzere gönderilirken, umudunu yitirmiş ve yorgunluktan bitkin Polis Şefi Kenward, basından kendi adına halka katkılarından dolayı teşekkür ettiklerini bildiren bir mesaj yayınlamasını istedi. Aynı gün verdiği bir başka demeçte de Agatha'nın bu kayboluşu kendisinin kasıtlı düzenlediğini söyleyen herkesin ona büyük haksızlık yaptığına nokta koymuştu.

O akşam saat yirmi üç dolaylarında Londra ile Edinburgh arasındaki bir tatil ve kaplıca merkezi olan Harrogate kasabasında iki orkestra elemanı polise başvurarak kayıp yazara benzeyen bir kadının düzenli olarak çaldıkları otelde kaldığını bildirdiler. Aslında keskin gözlü oda hizmetçisi söz konusu otel müşterisiyle ilgili olarak birkaç gün önce dikkatlerini çekmiş, kuşkularını uyandırmıştı ama iki orkestra elemanı eşlerine söyleyene dek bu konuda bir girişimde bulunmaya karar verememişlerdi.

Her ne kadar saatin çok geç olması, Agatha olduğundan kuşkulanılan bayanın çoktan dinlenmek üzere odasına çekilmiş olabileceği olasılığı Harrogate polisinin o gece incelemeye geçmesini engellediyse de, sonuçta iki orkestra elemanı bu davranışlarıyla ondan sonraki iki gün boyunca tüm ülkenin yanıt aradığı bir sorunun çözümüne giden olaylar zincirini başlatmış oluyorlardı.

12 DALGIÇLARA ÇAĞRI

13 Aralık Pazartesi tüm gazete haberlerinde Büyük Pazar Avı'nın sonucunun hayal kırıklığı ve başarısızlık olduğu yazıyordu. Basının kaç kişinin arama faaliyetlerine katıldığına ilişkin tahminleri 2000 ile 15.000 arasında değişiyordu.

Daily Mail de o hafta sonu boyunca Guildford'un yedi mil kuzeydoğusundaki Agatha'nın kaybolduğu gece geçtiği Pyrford yakınlarındaki yollarda araştırma yapmıştı. Bay Richards adında biri dört kişilik koyu kırmızı bir arabanın izlediği, Agatha'nınkine benzeyen bir arabanın Newlands Corner'a doğru gittiğini görmüştü. Söz konusu koyu kırmızı araba ertesi gün de aynı yolda içinde bir kadın ve erkekle görülmüştü. *Daily Mail*'in bu açıklamaları Agatha'nın bir erkekle beraber gittiği ve hafta sonunu yol üstünde bir yerlerde geçirdiği varsayımlarının yürütülmesine yol açtıysa da akıllı, öngö rülü kişilerin durumun böyle olabileceğine inanmalan olanaksızdı. Çünkü tanıklardan biri olan Warren Farm'dan Bay Fauld, kadını "kabarık, kısa saçlı" ve "kısa, şık mavi pardösülü" olarak tanımlamıştı.

Daily Sketch Guildford yöresinde çok ünlü bir medyuma ve onun ruh rehberi Maisie, "kabilesi bilinmeyen, 12 yaşında Afrikalı bir kız"a ulaştı. Medyum gazetecilerden yazann yerini tespit edebilmek için Agatha'nın kullandığı bir şeyin kendisine verilmesini istedi. *Daily Mail* okurlarına bu isteğin isminin açıklanmasını istemeyen bir gazeteci tarafından (ki bu aslında *Daily Sketch*'in kendi muhabiriydi) Agatha'ya ait kullanılmış bir pudriyer ponponu verilerek karşılandığını açıkladı:

> Pudriyer ponponu tılsım görevi yapmıştı. Medyumun transa girmesiyle birlikte ruh rehberi, "Maisie" sanki start aldı... Medyumun id dialan heyecan vericiydi, Bayan Christie'nin alınyazısını dile alınamayacak kadar korkunç olarak tanımlayarak, Siyah Göl'ün (Black Pool) dibinin araştırılması gerektiğini ileri sürdü.

Sonra *Daily Sketch* bu öyküye atıfta bulunarak, pudriyer ponponunun asla Bayan Christie'ye ait olmadığını ya da hiçbir şekilde bayan yazarla bir ilgisinin olmadığını vurgulayarak dürüstçe bunun "toplumu medyumların

doğaüstü güçlerine dayanan basmakalıp gelecek tahminleriyle kandırılmaktan" korumak için düzenledikleri bir oyun olduğunu açıkladı.

Daha sonraki yıllarda *Daily News* muhabirlerinden Ritchie Calder yanılgıyla *Daily Sketch*'in başvurduğu falcının cesedin bir tahta kulübede bulunacağını söylediğini anımsadığını belirtmişti. Öyle ya da böyle, anlattığı kendisini ve Westminster Gazette'den Trevor Allen'ı da kapsayan, Clandon Ormanı'ndaki bir bungolova ilişkin heyecanlı, esprili öyküyle gazetecilerin hayal dünyalarının ne denli geniş ve ne denli saldırgan olabildiklerini ortaya koymaktaydı:

> Ön pencereden gözetlediğimizde, yerde yatan cesedin arka pencerenin camına yansıyan siluetini gördük. Sonra bunun yuvarlanıp sırtta taşınan yataklardan olduğunu anladık. Yine de kış nedeniyle kapatılmış olan evin çok yakın bir zamanda kullanılmış olduğu anlaşılıyordu. Trevor Allen orada "bir morfin şişesi" bulunca çok heyecanlandı. Gerçekte ise bu belirli oranlarda karıştırılmış, kronik ishal tedavisinde kullanılan ipecacuanha ve afyondu. Bu çabalarımızın boşa kürek sallama olduğunun bilinciyle Guildford'a döndük ve meslektaşlarımıza bundan eğlenceli bir serüven olarak bahsettik. Hemen bunu fırsat bilip harekete geçtiler. Magazin basınından bir muhabir yanına Guildford otelinin bayan barmenini de alarak oraya gitti. Kapı basamağına yüz pudrası döktü, kadından buna basmasını istedi. Ertesi gün bu ayak izi gazetelerde, "Bu iz Bayan Christie'nin mi?" başlığı altında yayınlandı. Diğer bir gazeteci ise "afyon" içinde ipecacuanha olduğunu belirtmeden söz etti.

Ayın 13'ü pazartesi günü magazin basınının büyük bir kısmı çok daha komik bir savla gündeme gelme isteğine kapıldı: Agatha Londra'da erkek kılığında yaşıyor olabilirdi, basının bu gülünç varsayımı olağandışı görünüyorduysa da toplumun bir kısmı buna bile inanacak durumdaydı. Zaten, Scotland Yard'ın Başmüfettişi Walter Dew de Ethel Le Neve'i de erkek kılığındayken, Crippen cinayetinin faili olarak yakalamamış mıydı?

Westminster Gazette'in akşam baskısı da bu cüretkâr varsayımı açıkça desteklercesine Berkshire polisinden Müfettiş Butler'ın o gün Londra'da araştırma yapmak üzere Ascot'tan erken ayrıldığını belirtiyordu. Polis memuru gerçekten de o gün Londra'ya gitmişti ama amacı Scotland Yard'daki polislerle işbirliği konusunda görüşmekti ve hiçbir şekilde basındaki melodramatik spekülasyonlardan etkilenmemişti.

Bu arada Daily Express'ten Stanley Bishop (Polis Şefi Ken ward'i yayladaki tüm gölleri araştırmamakla suçluyordu.) Londra'da ki dalgıç

firmaları Siebe, Gorman & Company'yi gönüllü olarak araştırmalara katdmaya (basın için yapdacak röportajlara ve çekilecek fotoğraflar karşılığında) ikna etmişti. Bu Surrey polisine haksızlık edilerek dalgıç kiralama masraflarından kaçınmakla sorumlu tutulmalarına yol açtı. Daha sonraları Polis Şefi Kenward içişleri bakanlığının memurlanndan biri olan Arthur Dixon'la yaptığı görüşmede, "dalgıçlar, helikopterler ve diğer araçlara ilişkin tüm söylenenlerin yalnızca basının uydurması" olduğunu, ama yine de bunun öykünün bir parçasını anlattığını belirtti. Üstelik de basın Stanley Bishop'ın dalgıçları organize ettiğini ortaya çıkarınca, göllerden birçoğunun sığ zemininde dalgıçların dört ayak üstü sürünmeleri gerekeceğini ileri sürerek onunla alay etti.

Bu haberle yakından ilgilenen gazetelerden biri olan Evening News Agatha'nın kaybolmasını Londra'daki evinden 11 Aralık Cumartesi günü kaybolan ve 19'unda boğulmuş olarak bulunan Una Crowe adlı bir kadınınkiyle yan yana verdi. Her ne kadar bu iki kaybolma arasında herhangi bir ilişki yoksa da böylesine bir yan yana yayınlama hiç kuşkusuz iki olaya birden dikkat çekti; ve bazı okuyucuların aralarında bir bağlantı olup olmadığını merak etmelerine yol açtı.

Basın ve gazete okuyucularının bilmediğiyse West Riding polisinin pazartesi gününü iki orkestra üyesinin, Bob Tappin ile Bob Leeming'in iddialarını incelemekle geçirdiğiydi. Ayrıca söz konusu otel müşterisinin kayıp yazar olduğundan kuşkulanan diğer otel personeliyle konuştuğuydu.

Bob Tappin'in dul eşi Nora, sonradan iki arkadaş Bob'u ayın on ikisinde polise giderek kuşkularından bahsetmeleri için nasıl ikna ettiğini anlattı: "Bob ve ben, Bob Leeming ve karısı Beatrice o akşam geç saatlere kadar birlikteydik. İki Bob da Bayan Christie olduğunu düşündükleri kadın hakkında polise gidip gitmeme konusunda ikilemdeydiler, ben belki de biraz küstahça, "Eğer siz polise git mezseniz ben giderim,' dedim."

Başlangıçta iki orkestra üyesine kuşkularından bahseden oda hizmetçisi Rosie Asher, gizemli müşterinin dikkatini çekmesinin asıl nedeninin büyük tokalı alışılmamış ayakkabıları ve son modaya uygun fermuvarlı, siyah özel çantası olduğunu belirtti. Rosie o zamana kadar fermuvarlı çantaları yalnızca resimli magazin dergilerinde görmüştü. 1970 yılında Harrogate kaplıcalarından emekli olduktan sonra Rosie kendisinin niçin polise gitmediğini ise şöyle açıklıyordu:

> O sırada bu kuşkumu açığa vurmaya cesaret edememiştim. Sanırım gerçeği en önce anlayanlardan biriydim, (yani onun Agatha Christie olduğunu) ama bu konuya karışmak benim görev kapsamımı aşıyordu. Ben yalnızca kendi işimi yapmaktan sorumluydum. Otele geldiğinde elinde yalnızca küçük bir çanta vardı, valizlerinin sonradan geleceğini söyledi. Bunun anlamsız olduğunu düşünmüştüm. Daha önce lobideki masanın üstündeki kâğıtları düzenlerken bu şahsın fotoğraflarını görmüştüm. Ayakkabılarındaki ve çantasın daki farklılık hemen dikkatimi çekmişti. O anda ilk düşüncem bunları bir yerde daha gördüğüm olmuştu. Sonra birden anımsadım."

Yıllarca sonra Agatha'ya ilişkin anımsayabildikleri ise şundan ibaretti: "Anımsadığım kadarıyla dans etmekten hoşlanıyordu. Sık sık balo salonuna iniyordu ve çok çekici bir bayandı."

13 Aralık Pazartesi günü gizemli müşterinin gizlice izlenmesinin ardından West Riding polisi bunun tüm ülkenin aradığı kadın olduğu kanısına vardı ve hemen o gece Polis Şefi Kenward ile bağlantıya geçti ve gözlemlerini iletti. Bu iddiaların doğruluğuna inanmayan Kenward bu bilgiyi Berkshire polisine ya da Styles emniyetine aktarmadı. Bunun yerine Newlands Corner etrafındaki arama çemberini kırk mile genişletmenin ve hemen çarşamba günü yeni bir araştırmaya başlamanın planlarını yaptı. Aldershot Motosiklet Ku lübü'nün en az seksen üyesi de yardımcı olmayı önerdiler.

14 Aralık Sah günü West Riding polisi yeniden Polis Şefi Kenward ile bağlantı kurarak söz konusu otel müşterisinin kayıp yazar olup olmadığının tespiti konusunda yardım istedi. Sonuçta Polis Şefi Kenward öğlene doğru Styles'tan Charlotte'u arayarak söz konusu bayanın hanımı olup olmadığını teşhis etmek üzere kendisiyle birlikte kuzeye gelmesini istedi. Sekreter kız Rosalind'in okuldan alınması ve Archie'yi Londra'da işyerinden aramaları gerektiğini ileri sürerek bundan kaçındı. Bilgi yetersiz olsa da Archie'ye iletildi ve karısının gerçekten bulunmuş olduğuna inanan Archie heyecanla polisle birlikte Harrogate'e gitmek üzere King's Cross'tan saat 13.40'ta hareket eden trene yetişti. Kulaklanna çalınan bir haberle 13 Aralık Pazartesi akşamının geç saatlerinde büyük bir grup Fleet Sokağı muhabiri de aynı trenle Harrogate'e hareket etmişti. Bunların arasında *Daily News*' un gece muhabiri Sidney Campion da bulunmaktaydı. Bu yeni ipucunun özellikle ilgi çeken yönü Agatha olduğundan kuşkulanılan otel müşterisinin kendini Bayan Neele, yani Archie'nin metresinin soyadıyla kaydettirmiş olmasıydı.

Basının görüşü bu rastlantının ihmal edilemeyecek kadar gizemli olduğuydu. Peki ama kuşkulanılan kadın neredeydi? Çelişkili kaynaklar onun ya Cairn Hidro ya da Harrogate Hidro kaplıcalarında kaldığını iddia ediyorlardı. 14 Aralık Salı günü öğleden sonra otelin civarında oluşturulan polis kordonundan söz konusu olan ote

Ün Harrogate Hidro olduğu anlaşılıyordu, ama gazeteciler yine de bundan emin olamıyorlardı. Polis alışılmadık derecede ketum davranıyor, gazetecilere neler olup bittiği ve neden hâlâ söz konusu bayana ulaşamadıklarına ilişkin bilgi vermiyorlardı. Alışılmadık bir şeyler oluyordu ve basın gerilimi hemen hissetmişti.

Polisin resmi açıklamasını beklemek yerine *Evening Standard* fısıltıları gündeme taşımaya karar verdi. Saat 14.30'da yaptığı baskıyla, Agatha'nın nerede olduğuna ilişkin son haberleri yayınlayarak Fleet Sokağı'ndakileri atlatıp öne geçti ve Harrogate'te adı henüz bilinmeyen bir otelde kalan bir bayanın dört saat ötede trende bulunan Albay Christie tarafından teşhis edilmeyi beklediğini açıkladı.

13 RESMİ PROTOKOL

14 Aralık Salı akşamı 19.30'dan hemen sonra Archie'nin karısını Yorkshire Harrogate kaplıcasında resmen teşhis etmesiyle birlikte hakkındaki karısını öldürmüş olduğuna ilişkin kuşkular son buldu. West Riding polisi bu tanımlama olayım organize etmesi için Claro Bölümü'nden Başmüfettiş Gilbert McDowall'i görevlendirmişti. Onun da planladığı, tatillerinin kesinlikle gizli kalmasını isteyen seçkin, kibar ve zengin konuklan çekmesiyle ünlü bu kaplıca şehrinin ketum olmasına uygun şekilde sakin, nezaketle ve incelikle hareket etmekti.

Kocası gelene kadar kayıp yazar olduğu düşünülen kadının Claro Bölümü'nden Teğmen Baldwin ve Hanogate polisinden Başmüfettiş Hellewell tarafından gözaltında tutulması dışında hiçbir şey yapılmaması kararlaştınlmıştı. Üst düzey yetkililer bu aşamada yanlış davranıldığı taktirde ülkeyi on bir gündür meşgul eden bu şaşırtıcı gizemin talihsiz bir fiyaskoya dönüşebileceğinden çekiniyor olayın mutlu bir çözümle sonuçlanmasını umuyorlardı.

Üzerinde tartışılan en önemli ve akıl almaz sorunlardan biri gizemli konuğun kimliğine ilişkin kuşkulara kesinlik kazandırdıktan sonra nasıl olup da ülkenin en fazla konuşulan kadınının İngiltere'nin en prestijli kaplıca kentindeki en iyi otellerden birinde bu kadar uzun bir süre kimse onu fark etmeden kalabildiğiydi. Agatha yalnızca günlük gazeteleri okumakla kalmamış, bunu yaparken diğer konuklar ve çalışanlar tarafından da gözlemlenmişti. Acaba neden hiç kimse gazetelerin birinci sayfalarını kaplayan fotoğraflarla bayan konuk arasındaki benzerliğin daha önce farkına varmamıştı?

Bir kaplıca kasabası olarak Harrogate'in seçkin, üst sınıftan zi yaretçilerce tercih edilmesi isteklere cevap veren konfor, mükemmel servis, varlıklı ve forslu ziyaretçilerine sunduğu tam anlamıyla sağduyulu, ketum bir tavır sergilemelerinden kaynaklanıyordu. Yerli halkın ünlü bir kişiye orada tatil yaptığı sırada imza istenmek ya da fotoğraf çekmek üzere yaklaştığı duyulmamıştı. Harrogate'in tüm Avrupa'da çok seçkin bir hidroterapi merkezi olarak tanınması seksen yedi mineralli sıcak suyu yanında otellerindeki birinci sınıf servisin de sonucuydu. Ketum olma ve servis standartları öylesine gelişmişti ki, Har rogate'teki mağaza sahipleri mallarını otel müşterilerinin isteklerine bağlı olarak onların dükkânlarını ziyaret

etmelerini bile beklemeden ayaklarına, oteldeki odalarına kadar götürüyorlardı.

Yine de burada kalıp sık sık çok yakındaki Goldsborough Hall'deki damadı Vikont Lascelles ve kızı Prenses Mary'yi ziyaret eden Kraliçe Mary yanındaki bayan ekibiyle Harrogate'in antikacılarını şahsen gezmekten hoşlanırdı. Kaplıca aynı şekilde yabancı ülkelerin ileri gelenleri ve soylulan arasında da popülerdi. Birçok konuk, özellikle de Rus Kraliyet ailesinin bireyleri, burada takma isimler altında kalırlardı. Agatha'nın kimliğinin bunca uzun bir süre açıklanmadan kalmasının nedenlerinden biri de belki buydu.

Ona yaklaşılamamasının diğer bir nedeni kendisi için akla yakın yeni bir kimlik tasarlamış olması, oteldeki diğer müşteri ve personelle kayıp ünlü polisiye romanlar yazarına ilişkin konuşmalara katdmaktaki gönülsüzlüğüydü. Harrogate sakinlerinden birçoğunun Agatha'nın kasabalarında kaldığından kuşkulandıkları anlaşıldıysa da bunlardan hiçbiri bu konuda bir şey yapmaya kalkışmamıştı. "Elbette ki onun, Agatha olduğunu biliyorduk," diye açıkladı belediye meclisi üyelerinden birinin kızı olan Mary Topham sonraları. "Ama bir şey söylemedik." Böylece Harrogate'in ketum olma konusundaki ünü korunmuş oluyordu. Yazarın keşfi ülkenin diğer yörelerinde büyük heyecan uyandınrken Hanogate halkında yalnızca hafif bir dalgalanma oldu: hatta ahali o yılın geçmişe yönelik sosyal olayla nnın dökümünün yapıldığı yılda yayınlanan Ackrill's News dergisi almanağında bu öyküden bahsedileceğinden bile emin değildi.

Harrogate Hidropatik Oteli ya da genelde bilinen adıyla Hanogate Hidro, şehrin en büyük ve saygın işletmelerinden biriydi. Beş dönüm büyüklüğündeki peyzajlı bir bahçenin içinde, tenis kortlan, bowling alanı, golf sahası ve yirmi altı arabalık kapalı garajı bulunan bir yapıydı. Her odada sıcak ve soğuk su, elektrik vardı, ayrıca her katta banyo, otel binasında Amerikan stili asansör, sayısız toplantı salonu, lüks, tam teçhizatlı kaplıca merkezi, hamam ve bütün gün "Türk stili, elektrikle, iğneyle ve ilaçla" masaj terapileri uygulayan fizyoterapistler vardı.

O sıralar kış bahçesi stilinde düzenlenen balo salonunda geceleri sakinlerin Happy Hydro Boys (Neşeli Kaplıca Çocukları) olarak da tanıdıkları Harry Codd Dans Orkestrası çalıyordu. Orkestra üyeleri aralannda sık sık dans eden ve arada sırada da kenarda gölgede oturup gazetelerdeki çapraz bilmeceleri yapan çekici kadının kayıp yazar olup

olmadığı konusunda varsayımlar yürütüyorlardı. Orkestranın tek profesyonel üyesi Harry Codd keman çalıyor, ona piyanoda Reg Schofıeld, vurmalı çalgılarda Frank Brown, banjoda Albert

Whiteley ve polise başvuran iki orkestra üyesi, saksofonda Bob Leeming ile vurmalı çalgılar ve bançoda Bob Tappin (Bob o sıralar çok cazip görülen, monoklardan takıyordu.) eşlik ediyordu. Miss Corbett ise düzenli olarak grubun solistliğini yapıyordu.

Archie, West Riding polisinden başmüfettiş McDowall ile Harrogate Hidro'ya ulaştığında ayın 14 Aralık Salı akşam saat 18.50 idi. Doğruca endişeli otel müdürü Bayan Taylor'ın ofisine kabul edildiler ve Archie'ye karısı olduğu düşünülen bayanın bilardo salonunda olduğu bilgisi verildi. O zamana dek yetkililer ve Bayan Taylor gizemli konuk hakkında önemli oranda bilgi toplamışlardı. Kendisini Bayan Neele diye adlandıran kadını görmek için sabırsızlanan Archie bütün bunları dinlemek zorunda bırakıldı.

Polis, yazar olduğu düşünülen kadının 4 Aralık Cumartesi günü akşam 19.00 sularında taksi ile otele ulaştığını ve buna göre Londra'dan 18.40 treniyle gelmiş olduğunu saptamıştı. Otel personeline ve otel müşterilerine Güney Afrika, Cape Town'dan Bayan Teresa Neele olduğunu, bunun İngiltere'ye ilk gelişi olduğunu belirtmişti. İngiltere'de üç haftadır bulunduğunu ve Torquay üzerinden geldiğini anlatmıştı. Otel personeli polise verdiği ifadede onun valizlerinin büyük kısmını bir arkadaşında bıraktığını ya da bir yere emanet ettiğini varsaydıklarını belirttiler. Bayan Neele otele kayıt yaptırdığında yanında yalnızca bir el çantasıyla küçük valizi bulunmaktaydı. West Riding polisi Agatha'nın valizinin terk edilmiş arabada bırakılmış olduğunu saptamıştı. Peki ama o zaman bu yeni valiz nereden çıkmıştı? Polisin Miss Corbett, yani orkestranın solistinden öğrendiğine göre, Bayan Neele otele vardığı akşam balo salonuna sonralan gazetelerde kayıp yazara ilişkin haberler çıktığında üzerinde olduğu belirtilen yeşil triko elbiseye çok benzeyen bir giysiyle inmişti.

Solist kendisine eşlik eden kimse olmayan bu müşterinin gece elbisesi giymemiş olduğunu dikkate alarak dans salonuna inmeyeceğini varsaymıştı. Ama orkestra "*Yes, We Have No Bananas*-Evet, Bizim Aramızda Deliler Yok" adlı melodiye başlayınca kadın piste çıkıp tek başına çarliston yapmıştı.

Polisin tespitlerine göre Bayan Neele 6 Aralık Pazartesi günü Bay W. H. Smith'in Parliament Sokağı'ndaki kütüphanesine uğramış, birkaç kitap ödünç almıştı: Noel Forest tarafından yazılmış bir aile öyküsü "*Ways and Means*-Yollar ve Araçlar", Anne Parish'in sıradan bir Amerikan ailesinin yaşamını anlattığı "*The Perennial Bachelor*-Yıllar Süren Bekârlık"; Charles Caverley'den romantik bir şiir kitabı "*Fly Leaves*-Uçuşan Yapraklar"; Francis G. Grierson'un on dört bölümlük gizemli öyküler koleksiyonunun seriye adını veren öyküsü "*The Double Thumb*-Çifte Başparmak"; Douglas Timins'in korku romanı "*The Phantom Train*-Hayalet Tren"; ve Patrick Wynton'un macera gerilim romanı "*The Third Messenger*-Üçüncü Kurye". Kütüphaneci Miss Cowie o günlere ilişkin şunlan anımsıyordu: "Sıradan bir okuyucudan farksızdı, ama seçimlerinden macera ve gizemli gerilim romanlanna karşı özel bir ilgisinin olduğunu anlamıştım. Kitapları seçmekte, ifade etmekte, kaydettirmekte, koşullarda hiç tereddüt etmemişti."

Orkestranın solisti Miss Corbett Bayan Neele'in *Times* gazetesinde bir ilan yayınlatmak yönündeki özel isteğini de belirtti ve polis gerçekten söz konusu ilanın 11 Aralık Cumartesi gazetesinde yayınlandığını saptadı: "Güney Afrika'dan Teresa Neele'in dostlan ve akrabalarına, lütfen irtibat kurun. Posta kutusu no: Times R 702, E. C. 4. "İlanın maliyeti elli şilindi ve tek amacı da polise Bayan Neele'in gerçekten de iddia ettiği şahıs olduğunu göstermekti. Polis 12 Aralık Pazar günü, yani büyük av günü, Bayan Neele'in Miss Corbett'ten bir önceki günün gazetesini temin etmesini istediğini, ilanın gerçekten de çıkmış olup olmadığını kontrol ettiğini de biliyordu. Hafta içinde, Bayan Neele diğer otel müşterilerinin otelden ayrılmalarını izlerken onun giriş yaptığı sırada otelde Noel'in yaklaşması nedeniyle yalnızca elli müşteri vardı yanm ağızla gülümseyerek, muzip bir ifadeyle Miss Corbett'e sormuştu: "Sen de beni terk etmeyeceksin, değil mi?"

Polis, Archie'ye bir önceki gün, kendisi dışarıdayken Bayan Neele'in odasını araştırdıklarını ve Miss Cowie'nin bahsettiği, kütüphaneden ödünç alınan kitaplan üst üste yığılmış bir halde bulduklarını bildirdi. Polis aynca sinir bozukluğunda kullanılan üzerinde Torguay'daki bir eczacının etiketi ve "zehir" ibaresi bulunan bir şişe afyon tentürü de bulmuştu. En ilginç bulgu ise, başucundaki komodindeki küçük bir kız fotoğrafıydı, ki polis sonradan bunun Agatha'nın kızı Rosalind olduğunu ortaya çıkardı. Oda hizmetçisi

Rosie Asher, polisle uzun uzun konuştu. Bayan Neele'in kahvaltısını her sabah odasına götürdüğü için kendisini sorgulayanlara müşterinin otellerinde kaldığı sürece yaptıklarına ilişkin tuttuğu günlükle kolayca yanıt verebildi:

4 Aralık Cumartesi: Akşam taksiyle geldi, eşyası çok azdı. Odasına bir tarak, yeni bir su ısıtıcısı ve üzerinde "Teddy" yazılı küçük bir erkek çocuğu fotoğrafından başka bir şey koymadı.

5 Aralık Pazar: Sabah 10.00'a kadar uyudu, yatakta kahvaltı etti ve sonra dışarı çıktı.

6 Aralık Pazartesi: Kahvaltısıyla birlikte yatağına bir Londra gaze tesi istedi. Şehirdeki dükkânlardan yeni şapka, pardösü, akşam ayakkabısı, kitap, dergi, kalem, meyve ve çeşitli tuvalet malzeme leri sipariş etti. Bunların odasına gönderilmesini istedi.

7 Aralık Salı: Restoranda kahvaltı etti, çok neşeli görünüyordu.

8 Aralık Çarşamba: Yatakta gazete okuyarak kahvaltı etti.

9 Aralık Perşembe: Çok güler yüzlü ve neşeliydi; her sabahki gibi gazete aldı ve merdivenlerden aşağı elinde bir romanla indi.

10 Aralık Cuma: Odasına kahvaltısını götürdüğümde bir dakika filan oldukça tuhaf belki de tedirgin görünüyordu; aşağıya erken indi, alışveriş için Leeds'e gitti ve akşam 22.00'ye kadar dönmedi.

11 Aralık Cumartesi: Yatakta kahvaltı etti, ama gazeteleri okuduğunda sinirlenmişe benziyordu.

12 Aralık Pazar: Kahvaltısıyla birlikte odasına gazete istemedi. Tavırlarında hiçbir tuhaflık yoktu. Akşam yemeğinde yayınlanan fotoğraflarından birindekine çok fazla benzeyen bir elbise giymişti. Çekmecesinde zehir işaretli bir şişe; ve ayrıca Londra'daki bir mağazaya ait kâğıt torba var.

13 Aralık Pazartesi: Dedektifler otelde; onlara bildiğim her şeyi anlattım. Söz konusu kuşkulu kadın odasına geldi, yüzü kırmızıydı ve sinirlenmişe benziyordu.

Her ne kadar Rosie Asher fotoğraftakinin Rosalind'e değil küçük bir erkek çocuğuna ait olduğunu düşünerek yanddıysa da kuşkulu konuğun otele gelmesinden üç gün sonra ona Londra'daki bir mağazadan taahhütlü bir paket geldiğini fark etmiş, bunun Bayan Neele'in Londra'da alışveriş ederken düşürdüğünü söylediği yüzük olduğunu düşünmüştü. Bayan Neele sonralan çeşitli nedenlerle pırlanta bir yüzük takmıştı, ama bu asla evlilik yüzüğü değildi. Aynı katta çalışan diğer bir hizmetçi Sally Potts da konuklannın kayıp yazar olduğundan kuşkulanmıştı, Bayan Neele'in rahatsız edilmek istemediğini ve "zamanının büyük kısmını yazarak geçirdiğini" anımsıyordu.

Christieler yeniden birbirleriyle kavuşmadan önce otel yetkilileri Archie'ye Bayan Neele'in ender rastlanır el çantasından ve giysilerinden söz ettiler. Ama Archie'nin emin olarak söyleyebildiği tek şey kansının arabasından yalnızca kendi el çantasını ve içinde beş ya da on sterlin bulunan cüzdanını aldığıydı. Otel konuklannın Bayan Taylor tarafından gizlice sorgulanmalan gizemli kadına ilişkin başka bilgilerin de ortaya çıkmasına yol açtı. Bayan Neele bazı otel konuklarına, ki bunlann arasında Hanogate'ten Bayan Robson diye biri de vardı, henüz çok yeni olan küçük bebeğinin ölümünün ardından travma tik bir depresyon geçirmekte olduğunu belirtmiş, çocuğunun ölümünün sonucu olarak hafıza kaybına uğradığı izlenimi vermişti.

Bunun dışında Bayan Neele her açıdan tamamen normal görünmekteydi. Harrogate ve Leeds'teki mağazalardan satın aldığı giysilerle kendisine yeni bir gardırop edinmişti. Bir akşam giydiği şalın üzerindeki yetmiş beş şilinlik fiyat etiketini koparmayı unutarak yemeğe inmiş, hatta konuklardan biri ona şakayla kendine biçtiği değerin yalnızca bu kadar mı olduğunu sormuştu. Bayan Neele bu şakaya gülümsemiş ve ederinin bundan biraz daha fazla olduğunu belirtmişti. Daily Mirror okumaktan hoşlanıyor, diğer konuklar onun kayıp yazan andırdığından bahsettiklerinde ise kayıtsız ve anlaşıldığına göre umursamaz bir tavırla şöyle yanıt veriyordu: "Bayan Christie anlaşılması, erişilmesi çok zor bir kadın, bu benzerlikle onun incitilmiş olmasını istemem." Otelde kaldığı sürece genellikle saat 15.30'da masaj yaptırmış, aynca kür olarak tanımlanan yararlı kükürtlü su banyolarına da girmişti. Para açısından hiçbir sıkıntısı yoktu, kaplıcada kaldığı sürede sakin, rahat yaşamıştı.

Polisle otel yönetimi yanlışlıkla kayıp yazar sanılmaktan kesinlikle hoşlanmayacak şık, zengin gizemli konuklanna ilişkin al dıklan bilgilerden dolayı tedirgindiler ve titizleniyorlardı. Ne var ki özellikle iki ipucu Archie'ye bunun doğru olabileceğini kanıtlamaktaydı: Konuğun otel kayıtlanndaki el yazısı aynen karısınınki gibiydi. Aynca Bayan Neele'in odasındaki komodinde bulunan küçük çocuk fotoğrafının arkasında bir köşeye "Teddy", yani Christielerin küçük kızlanna taktıklan lakap yazılmıştı. Archie bu koşullarda artık Agatha'yı bulduklanndan emindi.

Archie otel müdürünün odasından ayrılırken bir an önce Bayan Neele'i görmenin heyecanı içindeydi, ne var ki kadın bilardo salonundan yukarı yatak odasına çıkmıştı. Archie'den lobide beklemesi istendi, ne Başmüfettiş McDowall ne de Bayan Taylor, onun kadınla yüzleşmek için yukarı yatak odasına çıkmasını onaylıyorlardı. Nasıl olsa her akşam olduğu gibi kısa bir süre sonra akşam yemeği için aşağı inecekti.

Archie bir berjer koltuğa oturdu, eline aldığı gazetenin arkasında kayboldu; Başmüfettiş McDowall ve adamlan ise bu arada konuğun aşağı inmesini beklerken merdivenin görüş alanının dışına saklanmışlardı. Otelin dışında soğuk havada bekleşen basın mensuplarının sabırsızlığı giderek artıyor, içeride olup biteni merak ediyorlardı.

Agatha sonuçta göründüğünde tanıklar karşılarındaki kadının kesinlikle Archie'den daha gergin ve sinirli ya da hafıza kaybı geçiren biri gibi görünmediği kanısına vardılar. Merdivenlerden somon pembe kanşımı jorjet gece elbisesiyle inerken artık onun tüm ülkenin aradığı kadın olduğundan kimsenin kuşkusu yoktu.

Archie, Agatha'yı son kez 3 Aralık Cuma sabahı, o hafta sonunu metresi Nancy Neele ile geçirmeye karar vermiş olduğu için, ona Yorkshire'a eşlik etmesine ilişkin isteğini reddetmesiyle başlayan kavgalan sırasında görmüştü. Aşağılanan kadınla ona iki kez ihanet eden koca şiddetli geçimsizliklerine rağmen Harrogate kaplıcasının lobisinde sergiledikleri sahnede her zamankinden daha dramatik ve kederli görünüyorlardı.

14 SON DAKİKA İPTALİ

Agatha'nın bulunmasıyla birlikte gerçek sorunlar da başladı. Sonraları olayın üstünü örtmek için Archie tarafından ileri sürülen, Agatha'nın ve bazı aile bireylerinin de onayladığı iddiaların neredeyse tamamı Archie'nin önceden Agatha'nın bir kitabına esas alacağı entrika için kaybolma olasılığını belirtmiş olması nedeniyle daha temelde oyulmuştu. Dramatik kavuşmanın getireceği potansiyel sempati Archie'nin çirkin, yanlış demeçleriyle daha başlangıçta silinmişti.

Bir buçuk hafta boyunca Bayan Teresa Neele adını kullanan ünlü yazar tüyler ürpertecek gerginlikteki bir atmosfer içinde doğruca otel lobisine giderek oradaki bir masanın üstünden kendi fotoğrafı bulunan bir gazeteyi aldı. Archie ise bu arada kendi elindeki gazetenin arkasından Başmüfettiş McDowall'a önceden belirledikleri şekilde işaret ederek, gelen bayanın karısı olduğunu onayladı.

Kendini ele verecek hiçbir davranışta bulunmamasına rağmen Agatha'nın gözlerinde beliren bir anlık kıvılcım Archie'yi tanıdığını belli etmişti. Bu bakışta ne panik ne de bir melodram vardı. Archie ise sonuçta onu bulmuş olmanın huzurunu hissediyordu. Agatha'nın eniştesinin kızkardeşi Nan Watts'in bu kaybolmanın organizasyonuna yardımcı olarak oynadığı rolden haberi olmamasına rağ men Archie ta baştan beri Agatha'nın sağ olduğundan emindi ve kendisiyle oynadığından kuşkulanmıştı.

Archie'nin selamına belirgin bir kayıtsızlıkla karşılık veren Agatha salondaki şöminenin başına geçerek, oradaki koltuklardan birine oturdu. Birkaç dakika sonra da oradayken dost olduğu, otele henüz dönen Londra'lı şarap tüccarı, Bay Pettleson'un dikkatini çekti. Agatha başıyla Archie'yi işaret ederek, yavaşça Bay Pettleson'a hiç beklenmedik bir anda ağabeyinin geldiğini fısıldadı.

Hemen karşısında oturmakta olan Archie yanıt bile veremeyecek kadar şaşırmıştı, öfkeyle ateşe baktı. Bay Pettleson yanda kestiği sahnenin farkında bile olmayarak onlara katıldı. Aslında bu kaybolma öyküsünü gazetelerden izlemiş olmasına rağmen o anda karşısında oturan çiftin ünlü Christieler olduğunun farkında bile değildi. Zorlama bir birliktelik havası hâkimdi ortama, Pettleson sonralan birbirlerine tavırlarından ve çok uzak oturmalanndan onlann kavga etmiş olabileceklerini düşündüğünü itiraf etmişti. Yine de Archie birkaç dakika sonra oldukça zamansız ve acemice

Agatha'ya birlikte yemeğe gitmelerini önerdiğinde, Agatha bunu itiraz etmeden uysalca kabul etti.

O akşam oteldeki konuklardan Bayan Robson ile, Prospect Ote li'ne dansa gitmeye söz vermiş olmasına rağmen Agatha akşam yemeğine giderken Bayan Robson'a hiç beklemediği bir anda ağabeyinin geldiğini belirterek bu organizasyonunu iptal etti. Yazar ve eşi akşam yemeğinin verildiği salona doğru ilerlerken, Agatha, Archie'ye polisin ve diğer izleyenlerin de rahatça duyabilecekleri bir sesle Bayan Robson'un kızının başına gelen bir olaydan bahsetti: "Burada aynen benim gibi kızı çocuk doğurduktan sonra hafızasını yitiren bir bayan var. Biliyor musun ben de iyileşeceğim, kaplıcadaki bayan, kızının da çocuk doğurduktan sonra aynen böyle olduğu nu ama şimdi tamamen normalleştiğini söylüyor."

Polis araya girerek ona kim olduğunu ve Harrogate kaplıcala rında ne yaptığını sorduğunda ise Agatha anlık bir bunalım sonucu evden ayrıldığını, sonra belleğini yitirdiğini ve ancak şimdi birden her şeyi anımsamaya başladığını söyledi. Daha sonra Agatha ve Archie restoranın köşesindeki bir masaya oturdular. Agatha'nın iddialarından kuşkulanan yetkililer onları yalnız bıraktılar ve karıkoca yemek boyunca tuhaf koşullar altında bir dizi sıkıcı gerçekle yüzleşmek zorunda kaldılar. Bu coşkusuz, bastınlmış kavuşma gibi yemek sonrasında da çiftin tavırlarında önemli bir değişiklik olmadı, ancak artık Archie'nin Agatha'yı Hanogate'e getiren koşullar hakkında bir kuşkusu kalmamıştı.

Yemek süresince evliliğinin geri dönülemeyecek şekilde bitmiş olduğunun ve artık aynlmak istemesi gerektiğinin bilinciyle karamsarlığı içindeki umutsuz Agatha, kocasından bu kaybolmayı kasten düzenlemiş olduğu gerçeğini gizlemek için hiçbir girişimde bulunmadı. Kaybolduğu geceyi Nan ile birlikte geçirdiğini açıkladı. Archie afallamıştı, çünkü Nan herkese kendisinin de ailenin diğer bireyleri gibi bu ani, gizemli kaybolma nedeniyle altüst olduğunu belirtmişti.

Agatha'nın Archie'ye evliliklerindeki genellikle gözyaşları, uykusuz geceler ve aşın iştahla sonuçlanan hiç bitmeyen kavgala nnın sinirlerini artık kopma noktasına gelecek kadar yıprattığını yinelemesine gerek yoktu. Kocasını kaybetmemek için yapacağı bir şey kalmayınca, onu bildiği tek yolla cezalandırmayı yeğlemişti: Entrika, jjizem ve intikam. Bu girişiminin sonuçlannın onun umduğun dan çok farklı olduğunu ve onu çok fazla

endişelendirdiğini; çünkü basının kaybolmayla bu boyutta ilgileneceğini ve bu olayı bir sansasyona döndüreceğini asla öngöremediğini de açıkladı.

Agatha kaybolduğu günün sabahında o sabahki kavganın ardından arabasıyla Londra'ya sorunlarını onu anlayacağına inandığı tek insanla paylaşmaya gittiğini anlattı. Nan'in ebeveynleri, James Snr ile Anne, aynı yılın haziran ve kasımında sırasıyla ölmüşlerdi ve Nan, Agatha'nın Clarissa için tuttuğu yası da paylaşmıştı. Nan'in ilk eşi Hugo Pollock bir açıklama yapmaksızın onu terk ettiğinden Nan, Archie'nin Agatha'ya çektirdiği acıyı sezgisel olarak çok iyi anlıyordu.

Nan Chelsea Park Gardens 78 numaraya taşınmıştı ve Agatha cuma sabahı oraya vardığında berbat bir durumdaydı. Nan'e Arc hie'yle denedikleri başarısız uzlaşma girişiminin duygularını ikinci kez çok incindiğini ve şayet Archie, onu Nancy için terk etmeyi planlıyorsa çok tehlikeli, çılgın bir şeyler yapmayı düşündüğünü anlattı. Agatha, Nan'e uygulamayı düşündüğü plandan bahsederken arabasını Newlands Corner'da, Hurtmore Malikânesi'nden birkaç mil ötede terk edilmiş olarak bırakacağını, arabanın bulunmasıyla birlikte Archie'nin Nancy ile geçirdiği hafta sonunun berbat olacağını, aynca polisin de onun Agatha'yı öldürmüş olabileceği kuşkusuyla üç dört gün, bunaltıncaya kadar sorgulayacağını umduğunu açıkladı.

Nan de Archie'nin Agatha'ya çok kötü davrandığını, haksızlık ettiğini düşünüyordu. Nan'in ikinci kocası George Kon şehir dışında olduğu için bu planı yürürlüğe koyarsa ilk geceyi kendisiyle birlikte geçirebileceğini belirtti. Aynca iki kadın baş başa verip Agatha'nın bulunduğu zaman da hafıza kaybına uğradığını iddia etmesine, bunun onu daha sonraki sıkıcı açıklamalardan kurtaracağına ka rar verdiler.

Agatha, Sunningdale'e dönünce öğlen yemeğini yedi ve hemen Dorking'e, Rosalind ile birlikte Archie'nin annesine çaya gitti. Agatha yanında kızıyla Styles'a döndüğünde kocası görünürlerde olmadığı gibi izi bile yoktu. 3 Aralık Cuma akşamı işten çıkınca eve dönmemekle Agatha'nın zaten tahmin ettiğini kesinlikle teyit etmiş oluyordu: Evlilikleri bitmişti. Agatha'nın sekreteri Charlotte, hanımının hassas, kırılgan durumunun farkında olmasına rağmen hiçbir zaman Archie'ye yönelik bir intikam planı hazırladığından kuşkulanmamış tı; yine de akşam saatlerinde Londra'dan telefon ederek hanımının iyi olup olmadığını öğrenmek istedi. Agatha her şeyin yolunda olduğunu belirterek ondan Sunningdale'e konuştukları

şekilde son trenle dönmesini istedi, hatta bunda ısrar etti. Ne de olsa sekreterinin ayak altında olmasını istemiyordu.

Agatha o akşam 21.45'te Charlotte'a bıraktığı mektupta Be verley'e yapacağı yolculuğu iptal etmesini isterken Archie'ye de onu Nancy ile ilişkisinden dolayı suçlayan bir mektup bıraktı. Yazar daha sonra doğruca Newlands Corner'a giderek arabasının vitesini boşa aldı, el frenini boşalttı ve arabayı yayladaki rampadan aşağı bıraktı. Arabanın dikkat çekmesi için farları özellikle açık bırakmış; kürk mantosunu, içinde giysileri bulunan valizini ve ehliyetini bilerek, kötü, kuşkulu bir şeyler olduğu izlenimini uyandıracak şekilde arabasında bırakmıştı.

Araba dik rampadan aşağı kayıp taşocağının kenarında takılıp kalmadan önce el çantasını arabasından almıştı, doğruca West Clan don İstasyonu'na yürüyüp trenle Londra'ya gitti. Agatha o akşam geç saatte Chelsea Park Gardens 78'e ulaştığında, Nan zaten onun geleceğini tahmin ediyordu, dolayısıyla Archie'nin o hafta sonunu Nancy ile geçirme planını uygulamaya koyduğunu öğrenince pek şaşırmadı. Nan'in on yaşındaki kızı, Judith o sıralar uzakta yatılı okuldaydı, iki kadın geceyi Agatha'nın planının ayrıntılarını tartışarak geçirdiler. O sırada Agatha'nın Archie'ye üç dört gün çile çektirme planının böylesine korkunç sonuçlara yol açacağını öngörmek için bir nedeni yoktu.

Agatha, kayınbiraderi Campbell'e Yorkshire'daki bir kaplıcaya gitmek niyetinde olduğunu belirttiği mektubu 4 Aralık Cumartesi sabahı Londra'dan gönderdi. Evine değil de işyerine gönderirken bu mektubun kayınbiraderinin eline geçmesinin gecikeceğini biliyordu. Kısa bir süre dinlenmek üzere Harrogate'i seçmesinin nedeniyse iki bayanın da mektubun Campbell'in eline geçmesiyle birlikte polisin ilk bakacağı yerin Yorkshire'in en ünlü kaplıcası olan Harrogate olacağını düşünmeleriydi.

Cumartesi günü Agatha, Londra'dan ayrılmadan önce iki kadın Victoria'daki Ordu Donatım (Army and Navy Department Store) mağazasını ziyaret etmişlerdi. Nan, Agatha'ya para vermiş ve Harrogate'e giderken yanına alacağı giysilerle bazı malzemeleri satın almasını sağlamıştı. Ne de olsa Agatha bir önceki akşam valizine koyduğu giysileri terk edilmiş arabada bırakmıştı. İki dost daha önce de hangisinde boş yer olduğunu öğrenmek için Harrogate'in ünlü otellerini telefonla aramış, Noel arifesi olduğu için hiçbirinin dolu olmadığını öğrenmişlerdi. Agatha'nın

hafızasını kaybetmiş olduğu iddiasına da dayanak sağlayacak şekilde yer ayırtmadan Harrogate Hidro kaplıca otelinde kalmasına karar vermişlerdi.

Agatha ayrıca Archie'ye pırlanta yüzüğünü o sabah onarılmak üzere Hanods'a bıraktığını, tamirin belli bir süre alacağını tahmin ettiğini de anlattı. Mağazadan yüzüğü Hanogate Hidro'ya "Bayan Neele" adına gönderilmesini istemişti.

Birlikte yenilen akşam yemeğinin ardından Nan, Agatha'ya bir miktar para vermiş ve Agatha, King's Cross'tan gece 01.40'ta hareket edip Hanogate'e sabah 06.40'ta varan trene binmişti. Hanogate İstasyonu'ndan hemen bir taksiye binip saat yediden hemen önce otele varmış ve 105 numaralı odaya Güney Afrika, Cape Town' dan Bayan Teresa Neele olarak kayıt yaptırmıştı. Soyadı seçimi kesinlikle bilinçli ve kasti olup ön adını ise Avila'lı St. Teresa'dan geliştirmişti.

Agatha, Campbell'e gönderdiği mektubun beklediği kadar çabuk bulunmamasının ve basının bu olayı böylesine büyütmesinin onu da şaşırttığını belirtti. Bu gelişmenin kendisi gibi Nan için de tam bir şok olduğundan emindi. Agatha nasıl olsa kısa bir süre içinde izinin bulunacağı varsayımında direnmeyi uygun görmüştü. Ancak araştırma uzamış da uzamıştı. Her iki bayanın tahmin ettiği gibi Archie polis soruşturmasının gerginliğinden bunalmış ve *Daily Mail*'t Agatha'nın kızkardeşine gönüllü olarak ortadan kaybolma olasılığından bahsettiğini anlatmıştı. Agatha'nın Times'a. ilan vermesinin tek nedeniyse hafıza kaybı iddiasını destekleyecek bir şeyler yapmaktı.

Olayların beklenmedik seyrinden kaynaklanan korkuyla otelde çok sakin bir yaşam sürmüştü. Yine de kafasının bir yerlerinde kocasının ıstırap çektiğini hissetmekten mutluluk duyuyordu. Zamanını gazete ve kitap okuyarak geçirmiş, kafasını dağıtmak için fazla ca yazmıştı. Aynca otelin herkese açık salonlarında örgü örerek, briç ve bilardo oynayarak, oteldeki şifalı banyolara girerek, akşamlan balo salonunda dans ederek ya da masasında bilmece çözerek de kendini oyalamıştı.

Agatha ve Archie için o akşam yemeği her ikisinin de karşılıklı olarak oynadığı rollerin tüm açıklığıyla acı bir şekilde idrak edildiği sessiz ama gerçek bir oyundu. Archie kendini sakin olmaya zorlamasına rağmen Nan'in de bu olaya kanşmış olmasına öfkeliydi. Her ikisi de evliliklerinin artık düzelmeyeceğini, bir çıkış yolu olmadığını açık seçik biliyordu. Archie'nin

bütün bu olanlara duyduğu öfkeyi boş vererek, aralarında geçenlerden fazlasıyla bunalmış olan kansına yaklaşırken ölçülü ve sevecen davranması eğer bunun gerçek nedeni metresinin adını korumak ve basın bu öyküyle ilgilenmekten vazgeçer geçmez onunla evlenmek isteği olmasaydı dokunaklı bile sayılabilirdi.

Güçlükler geçmişte Agatha ve Archie'yi hep birbirine bağlamıştı, şimdi zor da olsa on altı saat boyunca tek bir cephe gibi davranmak durumundaydılar. İkisi de özel yaşantılarının gazetelerin birinci sayfalanna daha fazla manşet olmasını istemiyorlardı.

Agatha'yı oteldeki odasına bıraktıktan sonra Archie, Charlot te'u telefonla arayarak karnının bulunduğunu ve kayıp olduğu dönemde hafızasını yitirmiş olduğunu bildirdi. Agatha'nın bulunmasına ilişkin zaten Suney polisinden bilgi almış olan sekreter, Archie'nin yalanını görünürde samimiyetle karşıladı. Agatha'nın bulunmasıyla gerçekten çok rahatlamış ve sevinmişti. Archie'nin isteğine uygun şekilde Sunningdale'deki bir garaja telefon ederek efendilerini ertesi gün Londra'ya getirmeleri için anlaştı, böylece King's Cross treniyle gelen Agatha ve Archie birlikte Styles'a gidebileceklerdi. An cak bu yolculuk asla gerçekleşmedi. Her ne kadar Archie, Agatha'yı basından gizlemeyi başardıysa da muhabirler yine de otel odalarına doluştular. Olaydaki birçok yanıtsız soru açık dururken ve tutarsızlıklara bir açıklama getirilmemişken Agatha'nın hafızasını yitirmiş olduğu haberi son derece kuşkuyla karşılandı.

Archie'nin kendilerini Nancy ile ilişkisi konusunda aldatma girişiminde bulunduğunun bilincindeki acımasız muhabirler haklı olarak kendi kendilerine albayın bu açıklamalarının da yalan olup olmadığını soruyorlardı. Çok kısa bir süre sonra Archie de bu olayı maskelemek için yardıma ihtiyacı olacağını anladı.

15 TOPLUMDA SÖYLENTİLER VE MUTLAK SUSKUNLUK

Basın muhabirleri 14 Aralık Salı akşamı Archie'ye Agatha'nın yeniden bulunmasına ilişkin demeç vermesi için büyük baskı yaptılar. O akşam baskısında "son baskı" başlığı altında polisiye romanlar yazarının bulunuşunu, umut veren ancak tam olarak bir şey söyleyip toplumu rahatlatmayan "Agatha Christie bulundu" başlığı altında veren ilk gazete *Yorkshire Post* oldu. West Riding polisinden Başmüfettiş McDowall'in tavsiyesi üzerine Archie istemeyerek de olsa Archie Kenyon adlı muhabirle konuşmak zorunda kaldı. Aslında kendisiyle röportaj yapılmasını kabul etmemiş, bunun yerine Kenyon'a basındaki meslektaşlanna iletmesi için sözcüklerin dikkatle seçildiği bir demeç vermeyi yeğlemişti:

> Agatha'nın kimliğinde hiçbir kuşku yoktur. Kendisi benim karımdır. Tam anlamıyla bir kimlik ve hafıza kaybı yaşamaktadır. Kim olduğunu bilmiyor. Beni tanımıyor ve niçin Harrogate'te olduğunu da bilmiyor. Yarın onu Londra'ya uzman bir doktora götürmeyi umuyorum. Biraz dinlenme ve sessizliğin ona iyi geleceğini, iyileşeceğini sanıyorum. Polise bu konuda hiç yorulmadan, bıkmadan gösterdikleri çabalan, onun bulunmasını sağlayan inceleme ve soruşturmaları için teşekkür borçluyum.

Agatha'nın kaybolmadan önce Campbell'e gönderdiği mektupta Yorkshire'daki bir kaplıca merkezine gitmeyi planladığını belirttiği muhabirler arasında çok iyi bilinen bir gerçekti; zaten yaptığı da bu olduğu için basın bu olayın danışıklı dövüş olabileceği ihtimali üzerinde duruyordu. Ne var ki Archie, karısının kaybolması nedeniyle gazetelerin oluşturduğu kamuoyunun ve tanıtımın değerini bilmesine rağmen akılsızlık edip Kenyon'a güvenerek, bazı gazetelerin bu konuyu abartıp "bir hüner gösterisine" çevirdiklerini söyledi. Bu arada yaratılan kamuoyunun yazarın toplumda keşfedilmesini sağladığı düşüncesindeki muhabirler kendilerini aşın derecede etkin ve başanlı hissederken, yazann kocasının düşüncesizce sözleri kuşkularını körüklemiş; yazarın otele vanşını ve orada kaldığı süreyi derinlemesine araştırdıklannda kafalanndaki sorular katmerlenmişti.

İlk akla gelenler şunlardı: Eğer yazar bir hafıza kaybı yaşıyorsa neden gazeteleri okuyup da yayınlanan fotoğraflannı tanımamıştı? Ayrıca

Newlands Corner'dan iki yüz mil ötedeki lüks bir otele yerleşmeyi nasıl başarabilmişti? Aynca, albay gerçekten de karısının oteldeki kayıt defterini imzalarken kendi metresinin soyadını kullanmasının yalnızca bir rastlantıdan ibaret olduğuna inanıyor muydu? Niçin kendine Teresa adını vermişti? Bu "teaser"' ' sözcüğünden geliştirilmiş bir anagram olabilir miydi? Ayrıca kaybolduğu ilk geceyi nerede geçirmişti? Neden içinde kürkü ve diğer mal varlıklan bulunan arabasını özellikle Newlands Corner'daki bir taşocağının içine doğru sürmüştü ve buradan Harrogate'e ulaşmayı nasıl başarmıştı? İddia edildiği gibi zihinsel bir kanşıklık yaşıyorsa ve trenle yolculuk ettiyse nasıl olup da Londra'da aktarma yapıp güneydeki bir noktadan kuzeye geçmeyi sağlayacak trenleri ayarlamayı, daima doğru biletleri almayı, karşı İjklı trenlere daima zamanında yetişmeyi ve doğru istasyonda inmeyi başarmıştı? Yoksa kitaplarından birindeki, *Gizli Düşman*'daki Jane Finn karakteri gibi tehlikeli bir durumdan kurtulabilmek için hafıza kaybını bir çare olarak görmüştü? Gazeteciler Agatha'nın Times gazetesine verdiği ilanı tuhaf bir rastlantı olarak nitelendiriyorlardı, çünkü romanının kahramanları da aynı şeyi yapmaya karar vermişlerdi.

Başındakiler ayrıca bir buçuk hafta süresince gazetelerin ön sayfalarında fotoğraflar eşliğinde manşetlere yansıyan Bayan Agatha Christie, Albay Archibald Christie, Rosalind, Bayan Charlotte Fisher, Bayan Hemsley, Yüzbaşı Campbell Christie, Styles, Sunningdale ve bunun gibi isimlerin yazann hafızasında otelde kaldığı bunca zaman içinde en ufak bir kıvılcım uyandırmamış olmasını da yadırgıyor, bunun anlaşılmaz olduğunu düşünüyorlardı.

Üstüne üstlük Flynn's Weekly dergisinin aralık sayısındaki Agatha'nın son Bay Quin öyküsü *Karanlıktaki Ses*'te bir amnezi hastasının kırk yıl sonra yeniden hafızasına kavuşarak evini ve tüm varlığını gasp eden bir kadından korkunç şekilde öç almasının olağandışı öyküsünün anlatılması da düşündürücüydü. Basın bu öykünün yaratıcısının nasıl bir oyun oynadığını merak ediyordu.

Basın Birliği temsilcisiyle yaptığı görüşmede otel müdürü Bay Taylor (Konuğunun kimliği belirlendikten sonra topluma karşı çekingenliği büyük ölçüde kaybolmuştu.) karıkocanın yeniden kavuşmalarını "dokunaklı" olarak nitelendirmişti. Agatha'yı Londra'ya getirmek için özel bir tren ayarlayan *Daily Mail*, Archie'ye yazann başından geçenleri özel olarak kendilerine anlatması karşılığında 500 sterlin teklif etti. Özel olarak

kiralanan tren 14 Aralık Salı günü akşam saat sonra 19.55'te Harrogate İstasyonu'nda hazır bekliyordu ama

Archie'nin bu öneriyi geri çevirmesiyle *Daily Mail* boşu boşuna yüksek bir faturayı karşılamak zorunda kaldı.

Basının hafıza kaybı açıklamalarına ilişkin kuşkulan, kaplıca otelinin diğer konuklanndan birçoğuyla yaptıklan görüşmelerde Bayan Neele'in orada kaldığı süre boyunca davranışlannın tamamen normal olduğunu öğrenmeleriyle daha da arttı. *Daily Sketch* ve News of the World muhabirleri Agatha'nın otel kayıtlanndaki imzasının fotoğrafını çektiler. Gazetecilerden bir kısmı, ki *Daily Mail*'in Kuzey Bölgesi editörü de bunlann arasındaydı, Christielerin gece sessizce ortadan yok olma ihtimalini göz önüne alarak, onlan kaçırmamak kararlılığıyla otele yerleştiler.

Bu arada Ackrill'in baskı makineleri geç de olsa dönmeye başlamış, her çarşamba günü yayınlanan Harrogate Herald ve ziyaretçi listesinin basıldığı 15 Aralık nüshasında Agatha'nın dramatik keşfedilme öyküsü "Bayan Christie Hanogate'te bulundu, kimliği kocası tarafından belirlendi" başlığı altında verilmişti.

Ackrill resmi tanımlamayı izleyen belirsizlik içinde, gazetenin ismine ve satışlarına zarar verme korkusundan kaynaklanan, Agatha'nın nerede olduğuna ilişkin kuşkulu bilgilerin önce polis tarafından onaylanmasının beklendiği tam bir sakınım uygulamıştı. Ackrill çalışanlan şehirlerinde büyük bir olay olduğunun farkında olma lanna rağmen aralanndan hiçbiri konuyu tartışmaya cesaret edemedi. Hatta akşamlan otelde Harry Codd Dans Orkestrası'nda çalan Albert Whiteley bile West Riding polisi Agatha'nın kimliğini açıklayana kadar bu konuda bir şey söylemeye cesaret edemedi. "Cesaret edemedik. Emin değildik." Harry Codd bu sessizliğini, ancak çok yakın geçmişte bozabildi ve maceralanyla tüm ülkeyi büyüleyen bu kadına ilişkin anılarını anlattı:

> Ben profesyonel bir müzisyen değildim. Gündüzleri yerel gazetenin matbaasında baskı operatörü olarak çalışıyordum. Akşam otelin balo salonundaki dansa yetişebilmek için işten çıkınca eve koşup pist giysilerimi değiştirmeye çok az zamanım oluyordu. Önceleri bu "Bayan Neele" denilen kadında dikkat çekecek bir taraf olmadığını düşündüm. Gazeteler günlerce Agatha Christie'nin gizemli kayboluşunu birinci sayfalarında fotoğraflı haber olarak manşetten verdiler ama fotoğraf baskılan o günlerde hiç de iyi değildi. Sonra gazetelerden biri onun nerede olduğunu bildirene 100 sterlin ödül vaat etti ve ona oldukça benzeyen bir

> resim bastı. O akşam, orkestrada çalarken, saksofoncumuz ve bateristimiz bana dönerek dans eden kadının Agatha Christie olup olamayacağını sordular. Olabileceğini belirttim. Orkestra şefi bu konuda bir şey duymak bile istemiyordu, bunda yanılıyorsak işimizi kaybedeceğimiz açık seçik belliydi. Otel çok pahalı bir tesisti. Buradaki orkestrada çalarak saatte dört şilin kazanıyordum, o günlerde bu iyi paraydı ve motosikletimi çalıştırmak için buna gereksinimim vardı. Sonuçta orkestranın diğer iki üyesi eşleriyle de konuştuktan sonra polise gidip Agatha'yı bulduklannı söylediler. Ama sonradan bundan dolayı çok dövündüler, eğer doğruca o gazeteye gitselerdi 100 sterlin ödül kazanacaklardı.

14 Aralık Salı akşamı basın yazarla ilişkisi olan herkesle görüşebilmek için kıran kırana bir rekabet içindeydi. Peg, oğlundan Agatha'nın bulunduğu koşullan öğrendiğinde önceleri afalladıysa da hemen kendini toparlayarak gelininin romanlanndaki karakterlerden bazılan gibi hafıza kaybına uğramış olabileceğini açıkladı. Bu arada Charlotte haberi Polis Şefi Kenward'dan duyan ilk kişi olması nedeniyle elinden geldiğince çok sayıda akraba ve dostu arayarak bu bilgiyi iletti, gazetecilerin patronunun özel yaşantısına ilişkin sorularını bildiği kadarıyla yanıtladı. Charlotte özellikle de Agatha'nın annesinin sekiz ay önceki ölümünden sonra çok bitkin ve üzgün olduğunu, kendini pek toparlayamadığını vurguladı. En çok satan romanlarının yazarının nerede olduğuna ilişkin hiçbir fikri olmayan Sir Godfrey Collins ise onun yaşadığını öğrenince rahatlamış, çok mutlu olmuş ve en yeni romanı, Büyük Dörtler'in basımından çok daha yüksek bir satışa ulaşacağı umuduna kapılmıştı.

Archie'nin kısa açıklamasından karısıyla birlikte Londra üzerinden Sunningdale'e dönmek istediği anlaşılıyordu. Archie o akşam daha geç bir saatte Agatha'nın kızkardeşi Madge ve eniştesini telefonla aradı. Çift bir önceki ay Jimmy'nin annesinin uzun süren bir hastalık döneminden sonra ölmesinin ardından Abney Hall'e taşınmıştı. Uzun tartışmalardan sonra çift Archie'ye basınla başa çıkmakta yardımcı olmak üzere Harrogate'e gelmeyi kabul etti. Agatha bulunduğu için çok mutluydular; Agatha'yı hatalı eyleminin sonuçlarından korumak ve onu, Abney Hall'e götürmek fikri, Archie'den öğrendikleri Nan'in de olayla ilgisi olduğu bilgisinin yarattığı kızgınlığa ağır bastı. Wattslar sözlerine sadıklardı, Harrogate kaplıcasına hemen ertesi gün sabahın erken saatinde vardılar.

Bu arada Surrey Bölgesi Polis Merkezi Müdürü Başmüfettiş Yüzbaşı Sant yayınladığı bildiriyle kendi bölümüne bağlı adamlarının gazetecilerle konuşup Newlands Corner'daki araştırmaların maliyeti hakkında

konuşmalarını ve Berkshire polisinin Agatha'nın her olasılıkta hayatta olduğunu ileri sürmesine rağmen Surrey polisinin neden kırsal alanı taramakta inat ettiğine ilişkin bilgi taleplerine yanıt vermelerini yasakladı. Tekrar tekrar Guildford'ta Woodbridge Yolu'ndaki polis merkezini ve Polis Şefi Kenward'in polis lojman lanndaki evini telefonla arayan muhabirler onun da boşu boşuna inatla aradığı kadın gibi ele geçmez olduğunu gördüler.

Başmüfettiş Goddard ve Berkshire polisinden Müfettiş Butler 'in kuşkulan West Riding polisiyle Agatha'nın hafıza kaybına uğramış olduğu iddialan konusunda uzlaştıktan sonra bile kaybolmadı. Başmüfettiş Goddard basına yaptığı açıklamayla baştan itibaren Agatha'nın sağ olduğuna inanmasının gerekçelerini şöyle açıkladı:

> Açıkçası olgulara bakınca kendi varsayımımda direnmemin kesin bir nedeni yoktu. Bu gerçeği itiraf etmeliyim. Evi terk ettiği anda tek amacının bir süre için etrafta arabasıyla dolaşarak ne yapması gerektiğine ilişkin kafasını toplamak olduğunu biliyordum. Bence bu olaydaki en önemli faktör terk edilmiş arabada bulunan kürk mantoydu. Ben intihar etmek niyetinde olan bir kadının arabadan inmeden önce kürkünü çıkanp uzun bir süre yürümeyeceğini ileri sürdüm. Eğer böyle bir niyeti olsa büyük olasılıkla yaşamına oturduğu yerde son verirdi.
>
> Bu varsayımımın bir diğer gerekçesi de Bayan Christie'nin giyinme tarzıydı. Geceyi rahatlıkla üzerinde kürk mantosuyla arabasını kullanarak etrafta dolaşarak geçirebilirdi, ama arabasından ayrılmak isterse yürümek için kürk mantosu büyük olasılıkla çok ağır gelecek, mantosunu çıkaracaktı. Kürkünün altına ise zaten kırsal kesimde yürüyüşe çıkarken bayanların giydiği sıcak tutan giysiler giymişti.
>
> Bu gerekçelerle arabasından inip yürüdüğünü ve önceden saptadığı bir noktaya gitmek için trene bindiği sonucuna vardım. Bu yüzden de bastırılan posterlerin tüm polis merkezlerine yayılması için büyük çaba harcadım. Hiçbir zaman intihar teorisine inanmadım. Hiçbir zaman Bayan Christie'nin pis bir oyunun kurbanı olduğunu düşünmedim. Onun bulunmuş ve araştırmanın da bitmiş olmasından dolayı büyük sevinç duyuyorum. Bu herkes için çok zor ve sıkıntılı bir dönemdi.

Başmüfettiş Goddard'ın farkına varamadığı Agatha'nın bu eylemin rotasını daha evinden ayrılmadan önce belirlemiş olduğuydu. Bununla beraber müfettişin doğru ve öngörülü sayılabilecek açıklamaları *Daily Mail*, *Daily News*, The Bulletin ile Scots Pictorial'da ayrıntılarıyla yayınlandı. Berkshire polisi Agatha'nın kayıp olduğu sürece el koyduğu, sekreterine yazdığı mektubu Charlotte'a iade etti. Gerçeğe istemeden de olsa en çok yaklaşmayı başaran, en doğru algılayan ise 21 yaşındaki gözaltı polisi Tom

Roberts oldu. 1987 yılında yazdığı, "Friends and VillainsDosûar ve Hainler" adlı otobiyografisinde Roberts şöyle diyordu: "Bayan Christie bu bölgeyi kasten seçmiş olmalıydı. Böylece arabasını burada bırakabilecek, West Clandon'daki GuildfordWaterloo İstasyonu'na kadar yürüyecek ve sonra ortadan kaybolabilecekti."

15 Aralık Çarşamba sabahı gazeteler yazarın keşfine ilişkin bir saha röportajına koyuldular. Eski Başmüfettiş Walter Dew Daily Express' te açık açık Archie'nin olayla ilgili açıklamalarının tam tersini savundu: "Bayan Christie kaybolması olayının sonucundaki tanıtım kampanyasının boyutu onun tahmininden biraz daha fazla olmuş olabilir. Eğer gerçek buysa, niçin bu kadar uzun süre sessiz kaldığı da daha rahat anlaşılabilir."

Archie otelde o akşam için Agatha'nın hemen yakınında bir oda tuttu ve ertesi sabah toplum karşısında onları bekleyen çetin sınav için hazırlanırken ayn kahvaltı ettiler. Agatha, Abney Hall'e gitme fikrine olumlu bakmıştı, kim bilir belki de bunun nedeni Styles ivlalikânesi'nin onun açısından birçok acı anıyı çağnştırmasıydı. Archie toplumdaki coşkulu taşkınlık nedeniyle çok endişeliydi, Agatha ise öylesine şaşkın ve tedirgindi ki olağandışı, anlaşılmaz bir dinginlik sergiliyordu. Madge ve Jimmy otele ulaştıklarında Agatha ile Archie hâlâ tam olarak birbirleriyle konuşmadıkları için karıkoca arasında arabuluculuk yapmak durumunda kaldılar.

Otelden ayn İmalarından hemen önce Christielerin bay ve bayan dublörleri Hanogate otelinin ön girişinde görünerek hemen büyük bir Laudelette arabaya girdiler. Basın mensupları o anda arabanın kapılarına doğru çılgıncasına atıldılar ve yazarla eşi olduğunu sandıklan çiftin fotoğraflarını çekmeye başladılar. Agatha ve Archie aynı anda sabah saat 09.15'te Hanogate kaplıcalannın ana merdivenlerinden inerken yaşamlannın toplumda en fazla irdelenen, en popüler yolculuğuna doğru yola çıktılar.

Daily Mail otelin yan girişine de bir muhabir yerleştirmişti. Agatha ve Archie otelin uzun koridorundan yan kapıya doğru ilerlerken gidişlerine yalnızca otelin bayan yöneticisi Bayan Taylor tanıklık etmekteydi. Düzenlenen bu sessiz sinema oyunu onun açısından da yararlı bir deneyimdi. Agatha, Archie'ye neden ön kapıdan çıkmadıklannı sorduğunda Archie heyecanlanmamasını, yalnızca hafızasını yitirmiş olduğunu ve her şeyin düzeleceğini söyledi. Agatha yeni, çift yakalı, iki parçalı soluk pembe bir döpiyes, soluk pembe siyah çizgili çan şeklinde bir şapka, iki sıra

inciden oluşan bir kolye, yakasında, kol ağızlannda ve kenarlannda şampanya rengi kürk bantlar olan bir palto, renkli çoraplarla zarif siyah ayakkabılar giymişti. Bu şık görünüm toplumun Agatha'yı hafızasını kaybeden ve sinirsel depresyon geçiren biri olarak algılamasını hemen hiç güç lendirmediyse de Agatha artık Archie'nin Nancy için ondan boşanmakla ne kaybettiğini bildiğine karar vermişti.

Yazar dışarı çıktığında *Daily Mail*' in fotoğrafçısı onun Harrogate kaplıcasını terk ederken çekilen belki de tek fotoğrafında, yüzündeki anlaşılmaz ifadeyi yakalamayı başarmıştı. Otelin komilerinden biri çağırılan taksinin kapısını açık tutuyordu ve Agatha kameranın klik sesini duyduğu anda kendisini arabanın içine attı. Chris tieler ve Wattslar tren istasyonuna kadar izlendiler. Bu arada otelden ayrıldıkları haberi dışarı sızmış ve cehennemi bir koşuşturma başlamıştı. Demiryolu personeli giderek büyüyen kalabalığı uzakta tutabilmek amacıyla perona geçiş için bir penilik bilet veren makinenin üzerine "bozuk" olduğunu belirten bir kâğıt yapıştı. Ama basının uyanık, girişken muhabirleri ve ahalinin bir kısmı bir sonraki istasyon için bilet alıp Christieleri oradan ayrılırken son kez olsun görebilmek umuduyla perona geçme olanağını yarattılar.

Daha önceden demiryolu yetkilileriyle anlaşılmış olmasına rağmen her iki çift de istasyona olağan halk girişlerinden birinden girmediler. Bunun yerine doğu kanadındaki mal indirme bindirme platformuna geçilen mal girişini kullandılar. GlasgovvLondra treni buharlar saçarak istasyona girerken platformu geçip, "Bay Parker Grubu" için ayrılan özel bir vagona yöneldiler. Bay Parker istasyon müdürünün adıydı ve yazılan notta grubun Londra King's Cross İs tasyonu'na gideceği görülmekteydi. Platform öylesine doluydu ki birçok muhabir Agatha'yı tanımakta bile zorlandı, zaten birçoğu da onu daha önce hiç görmemişti. Treni yakalayamama kaygısı içindeki muhabirlerden birçoğu istasyonun ön kapılarından girip rayların üstünden uzaktaki platforma doğru koştular. Daily Mirror fotoğrafçısı Edward Dean zafer kazanmışcasına bir sevinçle Agatha'yı gö rüntülemesiyle övündü. İki kızkardeş hemen kompartımanlarına sığınıp saklanırken Archie ve Jimmy tren hareket etmeye hazır olana kadar dışanda platformda nöbette kaldılar.

Agatha muhabir ve fotoğrafçılann kalabalığından derin bir şoka uğramıştı, tren Harrogate'ten ayrılır ayrılmaz gözlerinden yaşlar boşalmaya başladı. Ancak Leeds İstasyonu'nda onları çok daha büyük bir sıkıntının

beklediğini keşfetmesi fazla sürmedi. Kendini toplayıp yeniden sakinleşti. Aynı trenle Londra'ya kadar gitmeleri beklenmesine rağmen tren değiştirerek muhabirleri atlatmayı başardılar. Agatha Londra'da trenden ayrılırken doğrudan Daily Chronicle fotoğrafçısının önüne çıkmak gibi bir şanssızlık yaşadı. O sırada çekilen fotoğraflardan en anlamlı olanı hiç kuşkusuz bu rastlantı sonucunda çekilendi; adımlanndaki ürkeklik, yüzündeki korku ve umutsuzluk ifadesi içinde bulunduğu duruma tepkisini açıkça ortaya koyuyordu. Çantasını koluna asmıştı, diğer elinde ise Harrogate kütüphanesinden ödünç aldığı, sonradan postayla geri yollayacağı iki dedektiflik romanını taşıyordu.

Agatha'nın tedirginliği kısa sürdü. Başını kaldırıp merakla izleyen seyircilerin arasından kararlılıkla *Westminster Gazette*, *Daily News*, *Daily Mail*, *Leeds Mercury* ve *Daily Sketch*"m kendisine yönelmiş kameralarının önünden geçti. Madge fotoğrafçıların onun üzerine atılmalarından dehşete düşmüştü. Yine de çan şekilli şapkası ve geniş kürklü yakası yüzünü kısmen gölgeliyordu. Madge, Agatha'mn yeni valizini ve Harrogate'teyken satın aldığı şalı taşıyordu. Archie ve Jimmy ise yazarın yeni satın aldığı eşyalarının kalan kısmıyla onlan izlemekteydiler. Basının dikkatinden kaçamamanın çaresizliği içindeki Agatha bir an kendisine eşlik edenlere yol göstermeye giriştiy se de hemen sonra böyle davranmakla bu istasyona olan aşinalığını belli etmiş olmak kaygısıyla herhangi bir yardıma gerek duymadan doğruca tereddütsüz Manchester treninin bulunduğu platforma döndü. Agatha bu istasyonu daha önceki yıllarda da Abney Hall'ü ziyaret amacıyla defalarca kullanmıştı, basın onun nerede olduğuna iliş. kin bu bilgisini geçmişini anımsamadığı varsayılan biri için tutarsızlık olarak nitelendirebilirdi.

Bu arada refakatçileri ona ulaşmışlardı, Agatha basını atlatmakta başarılı olamayacaklarını açıkça anlamış, buna boyun eğmişti. Yüzünü ekşiten kızkardeşi etraflarını saran seyirciler nedeniyle aklının karışmış olabileceği konusunda onu uyarınca, Agatha gülerek bunun farkında olduğunu, rahatsız olmadığını ancak bunun onu şaşırttığını belirtircesine hafifçe omzuna vurarak onu yatıştırdı. Madge ve Jimmy suspus olmuşlardı, Agatha'nın alınıp götürüleceğinden korkuyorlardı, bu arada Archie ise üzerlerine fazla düşülmesinin dehşeti içindeydi.

Agatha'nın Madge'e karşı kayıtsız davranışları muhabirlerin birçoğunu şaşırtmıştı. Archie, karısını ve baldızım Leeds treninde özel bir

kompartımana yerleştirdikten sonra trenin hareketine birkaç dakika kala muhabirler ve fotoğrafçılar ağını kırıp istasyondan Charlotte'a planlanndaki değişikliği bildiren bir telgraf göndermeye cesaret etti. Daha önce hareketlerini gizli tutmaları gerektiği düşüncesiyle sekreterlerine bile nereye gittiklerinden bahsetmeye cesaret edememişti.

Christieler ve Wattslar planlan engellenen yegâne kişiler değillerdi. Agatha'nın Hanogate'ten aynlırken bir dizi fotoğrafını çekmeyi başaran Evening Standard da rakiplerinden pek şanslı sayılmazdı. Fotoğraflar hemen Sherbourne'a, özel olarak kiralanan bir uçağın negatifleri Evening Standard'm 14.30'daki baskısına yetiştirilmek üzere bekletildiği Hanogate yakınındaki küçük bir havaalanına götürülmüştü. Ancak yoğun sis nedeniyle pilot uçağı yaklaşık 50 mil uzaktaki Brough Havaalanı'na indirmek zorunda kalmış ve

Evening Standard'm üzerinde titizlikle durduğu, özenle geliştirip düzenlediği planı yarıda kalmıştı.

Agatha'yı kovalayan gazeteciler Agatha'nın gerçek hedefini anlayınca, hâlâ trenin Manchester Victoria İstasyonu'na ne zaman gireceği haberini merakla bekleyen meslektaşlarına telefon ettiler. Christielerin ve Wattslann izinde şimdi çok daha büyük bir basın ordusu vardı. Platforma yaklaştıklarında taşkın kalabalık içinden bir açıklama isteyen bir seyirci Agatha'nın yolunu kesmeye çalıştı ama Archie hemen ileri atıldı. Adamın yolunu kesip karısının hasta olması nedeniyle onunla konuşamayacağını belirtti. Agatha ve refakatçileri adamı umursamayarak aceleyle ilerlediler.

Agatha'nın o gün çekilen fotoğrafları arasında ona en fazla zarar verenler Evening News ve *Daily Mirro*r'da basılanlar oldu. Evening Afevvs'teki fotoğraf Agatha'nın sırıtmasını öylesine açık seçik gösteriyordu ki, böylece herkeste onun sinsice güldüğü inancı yaratılmış oldu. *Daily Mirror* ise Agatha'nın Manchester istasyonundan ayrılırken, kızkardeşinin şoförüyle bekleyen Wolseley'ine binmeden hemen önce açıktan açığa gülümsediğini fotoğraflamıştı.

Aslında Agatha bu yolculuğu enikonu utandırıcı ve aşağılayıcı bir deneyim olarak görmekteydi. Onu tek avutan Archie'nin basın tarafından izlenmekten kaynaklanan yoğun rahatsızlığıydı; bu parçalanmış evlilik yaşantılarında ilk kez kocasının çile çekmesi karşısında tamamen kayıtsız kalmasıydı.

Agatha ve yanındakilerin yolculuğu on millik bir araba yolundan sonra Abney Hall'de son buldu. Muhabirler ve fotoğrafçılar arasında ise her yollarına çıkan taksiyle çılgın kovalamacalar birbirini izledi.

Bu arada Londra'da kaybın yarattığı toplumsal tepki King's Cross İstasyonu'nda eşi benzeri görülmemiş sahnelere yol açtı. Büyük bir kalabalık 1 numaralı platformun etrafında ülkenin en fazla konuşulan kadınının 13.55 treniyle gelişini izlemek umuduyla bek leşiyordu. Gazete bayilerindeki gazeteler kısa bir süre içinde satılıp bitti. Kalabalıkları yatıştırmak için polise gerek duyulurken foto muhabirleri platformun üzerindeki köprüye ve taksilerin üstüne tünemişlerdi. Bazı insanlar o gün için opera dürbünü bile satın almışlardı. Sonuçta Agatha'nın o trende olmadığı anlaşılınca kalabalıkta büyük bir uğultu oldu ve ardından kalabalık kısa sürede dağıldı.

Bu arada izleyicilerinden kurtulma denemelerinde başarısız olan Agatha'nın grubu nihayet hedeflerine varmayı başarmışlardı. Wolseley Abney Hall'ün girişindeki bahçıvan kulübesi kapısına ulaştığında bahçıvan hızla asma kilidi açarak, "İzinsiz konuklar kovuşturulur," anlamına gelen bir işaret yaptı. Refakatçileri Agatha'yı nihayet güven içinde toplumun gözünden uzaklaştırabilmiş olmakla işin kötü kısmını geride bırakmış oldukları inancında birleşiyor ve bunun rahatlığını hissediyorlardı. Ama olayların da göstereceği gibi basın asla yılmayacaktı.

16 AYAKLAR YERE BASIYOR

15 Aralık Çarşamba günü gazetelerdeki yazılar Abney Hail sakinlerine katlanmalan gerekecek yoğun basın kuşatmasıyla ilgili bir uyarı olmalıydı. Pek çok gazeteci yenilgiyi kabul etmeyerek geceyi konutun ana girişlerinin dışında kiralanan taksilerde uyuyarak geçirdiler. Toplum Agatha'nın sıra dışı tavrının nedenlerini keşfetmek isteğindeydi ve basın gizemin derinliklerine ulaşmakta kararlıydı.

Christieler ve Wattslar kapalı kapıların ardına çekildikten sonra, toplum karşısında sundukları birleşik cephe neredeyse hemen karşılıklı suçlamalara dönüştü ve bu huzursuzlukla tedirginlik artan toplumsal baskıdan da olumsuz etkilendi. Jimmy her ne kadar personeli içeri girmeye kalkan gazetecilere karşı uyanık olma konusunda uyardıysa da, Agatha'ya fark edilmesi durumunda bile asla evin dışına çıkmaması öğütlenmişti. Zaten onun böyle bir şey yapma isteği yoktu; kaçınılmaz suçlamalardan ve tartışmalardan kaçınmak niyetiyle odasında inzivaya çekildi.

Daily News ona dobra dobra yazılmış bir telgraf göndermişti: "Ortadan kayboluşunuzla ilgili yaygın eleştiriler ışığında, maliyeti bir hayli yüksek olan arama faaliyetlerine katılan ve büyük bir endişeyi paylaşan sayılan binlerle ifade edilebilecek insanlar; Hanogate'teki normal yaşantınız ve Neele adındaki gerçek kişinin adını almanız dikkate alınacak olursa yapılan bildirilerdeki hafıza kaybı teorisini anlayamamakta olup acilen gerçek, güvenilir bir açıklama yapmanız istenmektedir."

Daha başka yeni skandallan önleme kaygısı içindeki Archie hemen onun namına gazeteye bir telgraf çekerek yanıt verdi: "Eşim hafıza kaybına ve muhtemelen bir beyin sarsıntısına maruz kalmıştır. Harrogate'ye varışından önceki cuma veya cumartesi olanları hatırlamamaktadır. Gerçek kimliğini ancak bugün hatırlayabilmiştir. Doktorun talimatları uyarınca sessiz kalmaktadır."

Agatha'nın beyin sarsıntısı geçirmiş olduğu görüşü basını ikna edememişti. Beyin sarsıntısı geçiren bir kişinin en belirgin özelliği gürültüye dayanamamasıydı, gürültü böyle kişiler için lanetten farksızdı ama gazeteciler Agatha'nın Harrogate'teki otele vardığı ilk gece beş kişiden oluşan orkestranın eşliğinde enerji dolu bir şekilde çarliston yaptığını biliyorlardı. Gazeteciler, Archie'nin karısının garip davranışlarını açıklamak için hafıza kaybı ve beyin sarsıntısı bahanelerine sığınma çabasına

inanmakta isteksizdiler ve bilinçli olarak otelde kaldığı sürece piyano çalıp çeşitli dillerde şarkı söylediği yalanını uydurdular.

Romancının akli durumuyla ilgili olarak basının kuşkularını ortadan kaldırmak ve yazılanlara son vermek için bir şeylerin yapılması gerekliliği tartışmasız bir şekilde ortaya çıkmıştı. Madge ve Jimmy, Agatha'yı aile doktorunun yapacağı bir konsültasyona ikna ettiler. Agatha 16 Aralık Perşembe sabahı Henry Wilson'a geçmişiyle ilgili hiçbir şey hatırlamadığını açıkladığında bu iddiası kızkarde şi ve eniştesi tarafından da desteklendi. Archie de üstüne düşeni yaptı, karısının sinirlerinin yılın başlarında, annesinin ölümü üzerine altüst olduğunu vurguladı. Dr. Wilson, Clarissa'nın ölüm belgesini imza layan kişiydi; Agatha'nın yas tutmasıyla ilgili olarak söylenenler, onun annesiyle olan yakın ilişkisi hakkında bildikleriyle tutarlılık içerisindeydi. Aile, doktoru kolayca gazetelerin Agatha'nın oteldeki davranışlarının "normal" olduğu iddialarına güvenilemeyeceği yönünde ikna etti ve otel personelinin de onlara zaman zaman onun kederli, tutarsız göründüğünü söylediğini belirtti.

Dr. Wilson, Agatha'nın depresyondan çıkması için dinlenmesi gerektiğini öngörüyordu. Hafıza kaybının teyidi için doktorun ikinci bir uzmanı yardıma çağırma önerisi üç işbirlikçiyi ürkütmüştü.

Dışarıda ise basın ana kapıdan aynlmayı reddediyordu. Eve işe gelenler duvarların üzerine tırmanarak içeri girmek zorunda kaldılar, fırıncı ise siparişleri teslim edemedi. *Daily News*' un gece baskısının yazan Sidney Campion, Archie'nin gazetecilerin röportaj taleplerini kabul etmesini şöyle anımsıyordu:

> Ben hikâyeye oldukça tesadüfen dahil oldum. *Daily News*'ta. geç saatlerde görevli olan kişilerden biriydim ve alelacele Harrogate'e gittiğim sırada henüz stajyerdim. Editör, Agatha Christie'nin peşinde benim gibi bir gencin olmasından hoşnut olacağını düşünüyordu. Aslında eğer o Margery Allingham olsa, benim gitmem daha uygun olabilirdi, çünkü ona asıl uygun karakter Müfettiş Campion'du [maalesef]. Hikâyenin heyecanlı bir bölümünde olaya dahil olduğumun farkındayım: Harrogate'ten Cheadle, Cheshire'a kadar olan takibi kastediyorum; Albay Christie'nin bariz şekilde başarıya giden yolun anahtarının geçmişteki okul bağlantılarının olduğunu kanıtladığı noktaya!

Gazetecilerin Abney Hall'ün dışındaki bekleme oyunu en sonunda 16 Aralık Perşembe sabahı meyvesini verdi, çünkü o sırada Archie artık

onların yerlerinden kımıldamayacaklarını anlamıştı. "Haberleri alana dek burada kalacağız!" Bu gazetecilerin düsturuydu. En sonunda çaresiz kalan Archie diğerlerine iletilmek üzere bir tek gazeteciye röportaj vermeyi kabul etti. Elli altmış gazeteciyi iyice inceledi ve Evening Afews'ten John Young'la görüşebileceğini belirtti, çünkü bu gazeteciyle albayın geçmişe yönelik okul yıllarına dayalı bir bağlantıları vardı.

Archie, Abney Hall'ün terasında kırk beş dakika boyunca gazeteciyi Agatha'nın son üç yılı, Sunningdale'de Styles adında bir evde yaşadığını, hatta o anki yaşamlarının ayrıntılarını bile anımsamadığına ikna etmeye çalıştıysa da bunda başarılı olamadı. John Yo ung'dan beklenen Agatha'nın evden aynlması ve Harrogate'e nasıl geldiği ile ilgili hiçbir şey hatırlamadığına inanmasıydı. Agatha'nın artık Archie'yi ve kızkardeşini tanıdığı fakat Rosalind'in fotoğrafı gösterildiğinde kendi kızını bile anımsayamadığı gazeteciye anlatıldı. Archie, Agatha'yı kendi doktorlarının muayene ettiğini ve bir psikiyatrın da o öğleden sonra muayene için geleceğini doğruladı.

Hayal gücü pek zengin olmayan bir adam olduğu göz önünde bulundurulacak olursa Archie deneyimli bir gazeteciye ikna edici bir şekilde yalan söyleyebilecek donanımda bir kişi değildi. Dolayısıyla John Young'un zeki, kurnazca düzenlenmiş sorulan karşısındaki tepkileri savunmacı ve ikna edici olmaktan uzaktı. Archie bunun korkunç bir trajedi olduğunu ve tek isteklerinin biraz huzur olduğunu tekrarlayıp durdu.

Ancak, Evening News tarafından danışılan uzman doktorlar hafıza kaybının zor, sıkıntılı bir dönem olduğunu, Agatha'nın, Hanoga te'te kaldığı süre içindeki sakin davranışlarının, konuşmalarının, yabancılarla dans etmesinin, giysiler alıp kitap seçmesinin ve tutarlı olarak yanlış bir kimliği sürdürmesinin de geçici bellek kaybı geçirmiş olamayacağının kanıtı olduğunu vurguladılar. John Young malikâneden ayrıldığında artık yazarın asla hafızasını kaybetmiş olmadığından kesinlikle emindi. Meslektaşlarına Archie'nin neler söylediğini anlattı ve albayın söylediklerinin gerçekliği ve tutarlılığına ilişkin şüphelerini dile getirdi. Basındaki spekülasyonların sonu gelmiyordu. Archie'nin Agatha'nın neden Neele soyadını kullanmış olduğunun nedenini açıklayamamış olması, gazetecilerin Neele ailesini taciz etmelerine neden oldu, Nancy'nin babası Charles, kızı ve Archie arasındaki ilişkiyi inkâr eden bir beyanat verdi. Gazeteciler; Agatha'nın ortadan kaybolduğu gece Jameslerin evinde Albay Christie ve Nancy'nin

birlikte bulunmasının rastlantı olduğuna inandırmaya çalıştılar. Bu arada Nancy'nin babası çok büyük bir gaf yaparak onlarla birlikte başka bir kızın da olabileceğini ekledi. Charles ve Mabel Neele kızlarının Archie ile olan evlilik dışı ilişkisinden dolayı çok sarsılmışlardı, ailenin itibarını kurtarmak için bu ilişkiye son vermeye kararlıydılar.

Agatha'nın ortadan kaybolduğu gece Archie'ye ev sahipliği yapmış olan Sam James de basını uzaklaştırmak konusunda aynı zor süreci yaşıyordu. Sam başlangıçtaki öyküsüne kararlılıkla bağlı kaldı, iddiasına göre Archie ve Nancy önceden birbirlerini tanımıyorlardı. Hafta sonunu geçirmek için Agatha'nın Yorkshire Beverley'e gittiğini öğrenince, Archie'yi davet etmişti. Ama kansı Madge'nin de hafta sonunu geçirmesi için Nancy'yi de davet ettiğinden habersizdi. Bu arada Nancy'nin Agatha'yı tanıdığı ve birçok kez Styles'ta Christielerin misafiri olduğunun ortaya çıkması için daha kötü bir zaman olamazdı.

Agatha perşembe öğleden sonra Manchester'lı bir psikiyatr olan Donald Core tarafından muayene edildi. Dr. Wilson'un konsültasyon talebi aslında yalnızca prosedür gereğiydi. Agatha muayenede hiçbir şey anımsamadığını iddia etmeyi sürdürdü ve iki doktor ailenin bunun geçerliliğiyle ilgili açık bir beyanı imzalama ricasını yerine getirmekten mutluluk duydular; ne var ki bu belge de Archie'nin Agatha'nın beyin sarsıntısı geçirdiği iddiasını desteklemedi.

Eğer doktorlar olup bitenden haberdar olsalardı, hiç kuşkusuz ailenin amnezi iddiasını desteklemeyi kabul etmezlerdi. Nan'in on sekiz yaşındaki yeğeni Eleanor Watts (Nan'in erkek kardeşi Humph rey'in kızı ve geleceğin Lady Campbell Orde'si) o öğleden sonra çaya geldiğinde Agatha'nın hikâyelerinden birini Madge'nin yirmi iki yaşındaki oğlu Jack'e okuduğunu görünce çok şaşırdı: Agatha ile yeğeni her zaman çok yakın olmuşlardı ve gördüğü bu sahnenin nor malliğiyle Agatha'nın depresyon geçirdiği, zihninin bulanık olduğuyla ilgili iddialarla raporlar arasında daha büyük bir çelişki olamazdı.

Aslında Archie o perşembe gecesi Abney Hail'ün kapılarında kamp yapan gazetecilere doktorların imzaladığı belgeyi uşaklardan biriyle de ulaştırabilirdi, ama bunu kendisi yapmayı yeğledi, çünkü saklayacak hiçbir şeyi olmayan bir kişi görüntüsünü vermek istiyordu. Aynca personelin düşüncesizce bir şey söyleyebileceği ya da basının rüşvetle onlardan bilgi alma tehlikesi olduğunu seziyordu. Kendisiyle bu konuda basına bir

açıklama yapması gerekmediğinde mutabık olan Dr. Wilson da ona hak verdi. Doktorlann verdiği raporda aynen şöyle yazılıydı:

> 16 Aralık 1926 Bayan Agatha Christie'nin bu öğleden sonra dikkatle muayene edilmesinin ardından, kesinlikle gerçek bir hafıza kaybından dolayı mağdur olduğu, gelecekteki sağlığı açısından bir süre tüm endişe ve heyecanlardan uzak tutulması gerektiği kanısına vardık.
>
> (İmza) Donald Core, Dr. Henry Wilson, MRCS

Her ne kadar Archie gazetecilere bir açıklama yapmak istemi yorduysa da, bu rapor bazı sorulan yanıtsız bırakıyordu ve dolayısıyla farklı tartışmalara, yeni sorulara neden olması kaçınılmazdı. Harrogate'te eşinin isim seçimindeki tuhaflık sorulduğunda, Archie kendisinin ve Agatha'nın Nancy Neele adında bir arkadaşlan olduğu, eşinin yanlışlıkla onun soyadını akrabalanndan bazılarının vaftiz adıyla kanştırdığı konusunda ısrar edince gazetecilerin alaylarıy la karşı karşıya kaldı. Archie, Agatha'nın beyin sarsıntısı geçirmiş olduğu iddiasında ısrarlıydı. Gazeteciler Dr. Wilson'dan bunun teyidini istediklerinde doktor o anda bu konuda yorum yapmaya hazırlıklı olmadığını söyledi.

Basının rahatsız edici ısrarlan karşısında, Archie, Suney Eyalet Polis Merkezi'ne yapacaklan araştırmanın maliyetini üstlenmeyi önerdiğini de inkâr etti; polis merkezinin kendisinin basının on lan ihmalkârlıkla suçlamaması için bu yoğun araştırmanın gerekli olduğunu düşündüğünü iddia etti. O gün daha erken saatlerde bazı gazetelerde Suney Eyalet Polis Merkezi 'nin yaptığı harcamalann çoğunun üst düzey yetkililerinin çay ve çörek masraflan olduğuna ilişkin haberleri okuduğunda çok mutlu oldu. Eşinin amnezi ve beyin sarsıntısı numarası yaptığını iddia eden gazetecileri sert bir şekilde azarladı; eşinin ortadan kayboluşunun kitaplannın satışını arttırmak için bir reklam vasıtası olduğunu ve özellikle kurgulanarak gerçekleştirildiği iddialannı da kesin olarak reddetti. Son olarak da, "Karımın normal sağlığına bir kez daha dönebilmesi ve ömür boyu benim eşim olmaya devam etmesi," için artık bu toplumsal baskının ve gazetelerin ısrarlı takibinin sona ereceğini umduğunu söyledi.

Bu son halka açık gösterinin ardından aile birliğindeki tüm yap macıklıklar ortadan kalktı, çünkü Madge ve Jimmy bütün bu olanların sorumlusunun Archie'nin rezil davranışları olduğunu açıkça belirttiler.

Abney Hall'deki herkes 17 Aralık Cuma günü yapılan bu basın toplantısına ilişkin haberlerle birlikte gazetelerin ön sayfalarını yaklaşık iki hafta boyunca ele geçiren talihsiz dramın sonunun geldiği sinyallerinin verileceğini umuyordu. Archie de aile içinde daha fazla tartışmadan kaçınmak için Abney Hall'ü o sabah erkenden terk etti.

O yıl İngiltere'de 15.000 kişi kaybolmuştu; niçin Agatha'nın ortadan kayboluşu bu kadar sansasyon yaratmıştı? Bunun tek nedeni kendi gerçek yaşamının gizemleri içinde boğulmuş, gizemli romanlar yazan olması değildi. Bunun yanıtı belki de gözler önüne serilen bu dramın çözümünün anlaşılmazlığı yanında bir o kadar da yarattığı endişe ve korku dolu aranma gerçeğinde yatmaktadır.

Sağlık raporuna rağmen, 17 Aralık Cuma gününün gazetelerindeki açıklamalar çok daha utanç vericiydi. Romancıya otele gönderilen elmas yüzükle ilgili açıklamalar tam olarak doğru olmasa da, halkta olaylara ilişkin farklı görüşler ortaya çıkmasına neden olmuştu. 4 Aralık Cumartesi günü sabah saatlerinde Agatha yüzüğü Londra'da Hanods'a tamir için bırakmıştı ve mağazadan Hanogate Hidro'ya Bayan Teresa Neele adına gönderilmesini istemişti. Mağaza talimatları harfiyen yerine getirmişti ve Agatha yüzüğü 7 Aralık Salı günü teslim almıştı. Gazeteciler yüzüğün Bayan Teresa Neele'e gönderilmiş olduğundan ve cumartesi günü bir mağazada alışveriş ederken yanlışlıkla kaybolduğunun açıklandığından haberdardılar. Her şekilde de bu okuyuculara Agatha'nın ortadan kaybolmasının ertesi sabahı West End'de alışveriş yaptığını ve gelecekteki hareketleri ile ilgili açık bir planı olduğunu açık seçik olarak gösteriyordu.

Bu açıklama, toplumun onu kitap satışlarını arttırmak için ortadan kaybolma olayını bilinçli bir biçimde sahneye koyan sığ, reklam peşinde bir kadın olarak görme yönündeki algısını güçlendirdi. Sonraki üç ayda *Liverpool Weekly Post* ve *Reynolds's Illustrated News*'ta yayınlanmaya devam eden *Roger Ackroyd Cinayeti* ve *Dersimiz Cinayet* adlı romanlarının tefrikaları da halkın bunun bir reklam kampanyası olduğu inancını güçlendirildi. Ne var ki bu ortadan kayboluşunu sahnelerken Agatha'nın aklına gelen son şey bunun kitapları için bir reklam olacağıydı; yazmaya başladığı *Mavi Tren'in Esrarı* ile zaten başı dertteydi ve kesinlikle spot ışıklarını aramıyordu.

Yapılan araştırmaya ilişkin 1000 sterlinden 25.000 sterline kadar değişen tutarlardaki aşırı derecede abartılı maliyet tahminleri tüm gazetelere

yansıdı. Sürekli gazetelerde halkın gönderdiği Bayan Christie'nin bu boş araştırmaların masraflarını karşılamaya hazır olup olmadığını bilmek isteyen mektuplar yayınlanmaktaydı. Hatta öfkeli bir muhabir bu tanıtım amaçlı kaybolmanın diğer yazarları cesaretlendirmemesi için bundan sonraki kitaplarının onun adıyla basıl mamasını önerecek kadar ileri bile gitti. Agatha aynca gerçekten kaybolanların aranılacağı yerde tüm ilgiyi kendi üzerine çekmiş olduğu için de eleştirilmekteydi.

Birçok karikatürü yapıldı, bunlardan bazdan gerçekten de çok inciticiydi. "Bizim İlgimizi Çekmek için Bazı İnsanlar Ortadan KaybolabilirlerBunlar için Herhangi Bir Arama Çalışması Yapılmayacaktır," yazan Daily Express'in karikatüristi, yaptığı resimde "Kaybolma Ekspresini" yakalamak için sıralanmış karakterlerin suç sicillerini tanımlamaktaydı. The Bulletin ve Scots Pictorial Agatha'yı kim olduğu tam olarak seçilemeyen kavalyesi şık bir şekilde giyinmiş olarak dans ederken resmetmiş, bu arada da ayaklannın ardında Suney Downs'un aynntılı bir şekilde aranmasının tasvir edildiği "Jacket for the Book All About It” yerleştirmişti. Kitabın kapağında "Benim Güzel Dansım, yazan Agatha Christie" olarak belirtilmişti.

Westminster Gazette'den Trevor Allen, romancının ortaya çıkarılması için vaat edilen 100 sterlin ödüle halkın ne kadar istekli bir tepki verdiğini anımsattı. Eğer kaybolan ünlü biri olmasa, ortadan kaybolmak için para alan birinin maskesini düşürmek üzere halkı heyecana getirir miydik, diye sordu. Daha sonraları Westminster Gazette bunu bir kampanyasına baz aldı ve ülkedeki hareket planını önceden gazeteye basarak bildirdiği Bay Lobby Ludd'un rolünü oynamak için bir grup insanı görevlendirdi. Söz konusu şahsın resminin bulunduğu bir nüshayla bu şahsın karşısına ilk çıkacak ve, "Siz Bay Lobby Ludd'sunuz ve şu anda 10 sterlinimi talep ediyorum!" diyen her kişiye hemen orada o anda ödül vermeyi vaat etti. Fırsatı kaçıranlar bu insan avına ilişkin haberleri gazeteden izliyordu; sonuçta son Bay Lobby Ludd'lar kendilerini daima etraflan kalabalık tarafından sanlmış olarak buldular. *Westminster Gazette* 1931 'de *Daily News* ile birleşerek News Chronicle olduğunda da bu popüler gelenek ydlarca devam etti.

Her ne kadar kaybolma öyküsü 17 Aralık Cuma gününden sonra popülerliğini yitirmeye başlasa da, bu yaşamlarıyla ülkedeki tüm gazetelerin ilk sayfalarına geçmiş olan Agatha ve ailesi için kötü şeylerin sona erdiği anlamına gelmiyordu. Artık hasar tespiti yapmak ve hayatlarını

yeniden kurmak durumundaydılar; bu da geçmişin anılarıyla hiç kolay olmayacaktı.

17 KANARYA ADALARI'NA YOLCULUK

Archie'nin Abney Hall'den ayrılmasından kısa bir süre sonra, Surrey Eyalet Polis Merkezi ondan daha önceden benzeri görülmemiş bu arama tarama masraflarını talep etmek için bir girişimde bulundu. Archie belirtilen tutar karşısında şoka uğradı.

Surrey Daimi Encümeni 18 Aralık Cumartesi tarihinde, yani polis yetkililerinin basına aceleyle yaptıkları yiyip içtikleri dışında bir masrafları olmadığı yönündeki beyandan iki gün sonra toplandı. Komite yeni kararını Surrey'deki aramanın toplam giderinin 25 sterlin olduğu yolunda verdi.

Archie ödemeyi reddetti, zaten bunu yapması için de yasal bir zorunluluk yoktu. Araştırma bedelinin ödenmesinin istenmesi Surrey polisinin de Berkshire polisinin olduğu gibi ailenin Agatha'nın hafızasını kaybetmiş olduğu ve bu nedenle ortadan kaybolduğuna ilişkin iddialarından kuşku duyduğunu göstermekteydi.

Noel'in gelmesi yazarın arkadaşları ve akrabaları için kısa da olsa bir soluk alma fırsatı sağladı. Yeniden Abney Hall'de bir araya gelen Agatha ve kendinden emin, küstah Nan, arkadaşının sağ olarak bulunmasının verdiği ferahlıkla, onlara duydukları öfke azalmış olan aileleriyle yüzleştiler. Basının bu öykünün üzerine gitmesi Nan'i da Agatha kadar korku ve endişeye sürüklemişti. İki dost olayın bu şekilde geri tepmesine hazırlıksız yakalanmış olmalarına rağmen, birbirlerine her zamanki kadar sadık ve bağlı kaldılar.

Archie, Rosalind'i Abney Hall'e 22 Aralık Çarşamba günü üç haftanın ardından ailesini görmek için getirdiğinde aile içi husumetlere geçici olarak ara verildi. Yedi yaşındaki çocuğuyla bu dokunaklı duygusal karşılaşması, Agatha'nın aklına ister istemez Archie'nin beş ay önce boşanmak, kızından ayrılmak kararını vermiş olmakla bir hata yapıp yapmadığı konusunda tereddütte olduğunu söylediğini ve ondan bu karardan önce evliliği bir yıl daha devam ettirme sözü istediğini getirdi.

Archie, Agatha'nın derhal boşanmayı kabul etmemekle kinci bir tavır sergilediği kanısındaydı. Agatha ise ailesini tam bir yıl beraber tutmaya çalışmanın çok önemli olduğunu hissediyordu, böylece ileride Rosalind'e evliliğini korumak için gereken her şeyi yaptığını anlatabilecekti. Archie

aynca Nancy'nin anne babasının, kızlarını aşkını unutur, umuduyla on aylık bir dünya seyahatine göndermiş olmasından dolayı da mutsuzdu.

Noel'den sonra Archie evi satmak karanyla Styles'a döndü, çünkü ne o ne de Agatha artık orada yaşamak istemiyorlardı. Polis Merkezi'ne haber veren iki orkestra üyesi Agatha'nın haberi olmaksızın Archie'den ön yüzüne isimlerinin başharfleri kazınmış ve içinde "En derin şükranlanmızla, Albay ve Bayan Christie" yazan gümüş birer sigara tablası armağan almışlardı. Archie diğer orkestra elemanlan na da birer kalem yolladı. İlginçtir ve komiktir ama, orkestradakilerin hiçbiri de amnezi öyküsüne inanmıyordu; Bob Leeming yaptığı özel açıklamada Agatha'nın Hanogate'e "kişisel bir sorununu çözmeye" geldiğini belirtmişti.

Charlotte işvereninin başına gelen bu kötü duruma, kötüye çıkan adına rağmen Agatha'ya sadık kaldı, Nan bu sekreteri bir "inci" olarak nitelendiriyordu. Diğer sözde dostlar ve yakınlar açısından durum farklıydı, onlar sekreter kadar sebatkâr ve sağlam değildiler; dolayısıyla Agatha yakınındaki insanları iki kategoriye ayırdı: "FOD”(*) (Sadık Köpekler Grubu) ve "FOR" (**)(Sadakatsiz Fareler Grubu).

Her ne kadar kaybolma öyküsü artık ön sayfalarda yer almasa da, 1927 yılının ilk yansı boyunca Agatha ve yakınlannı utandıran, şaşırtan açıklamalar, imalar sürdü. Willesden'de bir yargıcın önüne getirilen bir dosyadaki terk edilmiş eşe: "Celp belgesinin verilebilmesi için kocanın adresini temin etmelisin. Sen Bayan Christie değilsin ve sizin davanız için tüm polis kaynaklannı görevlendirenleyiz" dediği rivayet ediliyordu Suney polisinin bir talebi olmamasına rağmen arama masraflannı karşılamak üzere halktan aldığı bağışlar yeni bir bina inşa edecek düzeye ulaşmıştı. Katkılan frenlemek, bağışlarla başa çıkabilmek için Suney polisi basına verdiği bir bildiriyle gönderilen tüm paraları iade edeceklerini açıklamak zorunda kaldı.

Kayıp olmasından beş hafta sonra Agatha, Kanarya Adaları'na gitmek üzere Rosalind ve Charlotte eşliğinde ülkeyi terk etti. Ashfield'da gezi için hazırlandıktan sonra üçlü trenle Southampton'a geçip 22 Ocak 1927 Cumartesi gecesini South Western Oteli'nde geçirdiler. Bir sonraki gün de Amsterdam'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmekte olan Geiria adlı gemiye bindiler.

Anılannda kayıp olduğu günlere herhangi bir atıfta bulunmayan Agatha yine de üstü kapalı bir biçimde aynı yılın şubat ayında" *Mavi Trenin Esrarı* adlı eserinin taslağını bitirmek için sekreterini ve kızını Kanarya Adaları'na götürdüğünü belirtti. Agatha'nın bu açıklaması ve hemen ardından gelen dikkatleri farklı yöne çekmeyi amaçlayan Archie'nin boşanma talebine ilişkin beyanatı: "Onun değişeceğini umarak bir yıl dayandım," açıklaması pek çok yorumcunun hatalı olarak gezinin 1928 Şubatı'nda gerçekleştiğini farz etmelerine yol açmıştır. Aslında belki Agatha'nın amacı da buydu. Oysa *Mavi Trenin Esrarı*, *The Star* gazetesinde 1928 yılı Şubat ayı boyunca yayınlanmış ve aynı yıl 2 Mart'ta Collins tarafından kitap olarak basılmıştı.

Pazar günü İngiltere'den ayrılmalarından hemen önce bir *Daily Express* muhabirinin ona yaklaşmaya çalışarak seslenmesi hiç de hoş olmayan, sıkıcı bir durumdu. Agatha aile çevresi ve yakın arkadaşları dışında hiç kimsenin Kanarya Adalan'na bir aylık bir seyahat yapma planlarından haberi olmadığını varsayıyordu; açıklama yapmayı reddederek, aceleyle Geiria'ya binmek için kızı ve sekreterine katıldı.

Büyük Dörtler, Collins tarafından 27 Ocak 1927 tarihinde, onun İngiltere'den ayrılmasından dört gün sonra basıldı. Bu Agatha'nın otobiyografisinde yaptığı açıklamayı, o yıl boyunca bu kitap üzerinde çalıştığı iddiasını çürütmektedir. *Daily News*'in eleştirmeni bu yeni ortadan kaybolma ile kayıp olduğu günler arasında paralellikler arıyordu ve kitabı okuyunca derhal Scotland Yard müfettişlerine kitaptan: "Ya bu Apache'nin işi ve her şeyin sonu ya da bu bir gönüllü ortadan kaybolma ama bu büyük oranda ikisinin ortak fikri, size bunu kesinlikle söyleyebilirim" alıntısını sundu. İnanılmaz bir şeydi ama okuyucular romanın konusunun asıl en entrikalı yönü üzerinde yorumda bulunmadılar: Hercule Poirot romanda insanlığı küresel bir komplodan kurtarmak için kahramanca kendisini ölmüş gösterecek bir oyun planlıyordu. Agatha Büyük Dörtler'den yaşamı boyunca nefret etti, çünkü kitaptaki hayali kahramanlarının onun isteklerini yerine getirmesi aynı şeyin gerçek insanlar için geçerli olmadığı gerçeğini vurguluyordu. Roman ona kendisini aldatan kocasından aptalca intikam alma girişiminde bulunduğu mutsuz dönemi hatırlatıyordu. *Büyük Dörtler*'den her zaman "çok kötüberbat" bir kitap olarak bahsetti.

Agatha, kızı ve sekreteriyle önce Tenerife Adası'nda La Orotava'da kaldılar, fakat bir hafta sonra buradan ayrıldılar. Çünkü sabahları pusla sisi muhteşem dağ manzarasını ve doğa güzelliklerini gizliyor; Agatha'ya

fazlasıyla İngiltere'yi ve geride bırakmayı istediği olaylan hatırlatıyordu. Bir diğer adada, Gran Canaria'daki Las Palmas'daki Metropole Oteli, Agatha'nın tam aradığı türde bir yerdi, zaten sonraları bir Miss Marple öyküsü olan "*The Companion*-Yoldaş"ta da mekân olarak bu oteli kullandı.

Agatha buradaki günlerini Mavi Trenin Esrarı'm tamamlamaya adadı. Agatha'nın bu kitabı tamamlamak için harcaması gereken saf irade gücü ve yoğun çaba onun bu kitaba karşı ömür boyu olan an tipatisiyle sonuçlandı. Otobiyografisinde bu kitabından "kesinlikle yazdığım en kötü kitap" diye bahsetmesinin nedeni boşanması öncesindeki hayatının o dönemine kasıtlı olarak perde çekmek isteği gösterilebilir. Kesinlikle iyi kitaplanndan biri sayılamayacak *Büyük Dörtler* ve ondan çok daha iyi olan *Mavi Trenin Esrarı*'nı kötülemesi onun kendisini ve yakmlannı geçmişin acı dolu anılanndan uzaklaştırma çabasıdır.

Agatha Las Palmas'tayken İngiltere'de bırakmış olmayı umduğu üzüntüler ve tasalarla kuşatılmış olduğunu keşfetti. Zorluklardan kaçmanın hiçbir şeyi çözmediğini kabul etti. Mamafih, Las Palmas güneşin sıcaklığında güç toplamak, pillerini yeniden şarj etmek ve kaplıcaların şifa verici hazlarını tatmak için mükemmel bir yerdi. Kendisini geçmişinin gölgelerinden fiziki olarak kurtarmak içinde bulunduğu anı daha berrak bir şekilde algılayabilmesini sağlamıştı.

Mavi Trenin Esrarı'nm birinci sayfasındaki "FOD'un İki Özel Üyesine Carlotta ve Peter'e ithaf edilmiştir" (yani, sekreteri Charlotte ve köpeği Peter'e) sözcükleri Agatha'nın geleceğin belirsizliklerine rağmen yoluna devam etme kararlılığını ortaya koyuyordu. Romandaki aşk acısı çeken Amerikalı genç kızın: "Trenler acımasızdır, öyle değil mi, Bay Poirot? İnsanlar cinayete kurban gider ve öldürülürler ama onlar yine de yollarına devam ederler." sözlerini Poirot sempatik bir şekilde sevgiyle yanıtlıyordu: "Trenlere güvenin, matmazel, çünkü onları süren aslında Yüce Tann'dır." Her ne kadar Agatha Tann ile ilişkisini yeniden değerlendiremeyecek kadar kendi kişisel sorunlarıyla sarsılmış olsa da, kendisini geçmişin değil geleceğin önemli olduğu konusunda ikna etmeye çalıştığı ortadaydı.

18 PARLAMENTODA SORUŞTURMA

Agatha yurtdışındayken, Avam Kamarası'nda Parlamento üyeleri bu araştırmanın maliyeti konusunu gündeme getirmişlerdi. 10 Şubat 1927'de Scotland Yard'ın üstlendiği masrafların hazineye 12 sterlin 10 şiline mal olduğu ortaya çıkınca, İşçi Partisi vekili William Lunn bu ortadan kaybolmayı hemen "acımasız bir şaka" olarak nitelendirdi. Ancak ayın 25'inde, içişleri bakanının tamamen taraf değiştirerek masrafların hemen hemen sıfıra yakın olduğunu bildirmesi ise Avam Kamarası için sürpriz oldu.

Bu durumda 12 sterlin 10 şiline ne olmuştu? Daha kapsamlı bir gözden geçirme sonrası Scotland Yard bu karşılanmamış tutarın "normal polis görevleri" için olan mevcut bütçelerden karşılanabileceğine karar verdi. Diğer meşru giderlere gelince, Archie tarafından Berkshire Polis Merkezi'nce düzenlenen kayıp kişilerin posterleri için harcanan altı yedi sterlin, Surrey Eyalet Polis Merkezi'nin harcadığı 25 sterlin ile beraber 12 sterlin 10 şiline ilave edildi, sonra aramanın toplam maliyeti, yani resmen kabul edilen tutar 44 sterlin 10 şilin ya da 43 sterlin 10 şilin araştırmaya katılan üç temel emniyet gücüne yüklendi. Bugünün standartlarına göre bu tutarlar göz ardı edilebilir gibi görünseler de, 1926 yılında bir polis memurunun haftalık ücretinin 3 sterlin 10 şilin olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Parlamento ise yalnızca araştırmanın Scotland Yard'a maliyetini ortaya çıkartmakla uğraştığından, resmen hiçbir giderin söz konusu olmadığı açıklanmıştı.

Son olarak, halkın da bildiği üzere asıl sorun yapılan masraflar değildi, sorun sınıf meselesiydi. Bu kaybolma Genel Grev'in en kötü dönemine denk gelmişti ve çalışan sınıfın bilmek istediği kendilerinden biri için de benzer şekilde yoğun araştırmaların gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceği idi; ulaşılan sonuç kesin bir hayırdı.

1927 Şubatı'nın sonunda İngiltere'ye dönmesinin ardından Agatha, Nan'e yakın bir yerde yaşamak amacıyla Chelsea civarında uygun bir ev araştırdı. Yazar 78 Chelsea Gardens'dan birkaç cadde uzakta 22 Cresswell Meydanı'nda küçük bir ev satın aldı. Judith Gardner, kendisinin ve annesi Nan'in Agatha'nın dar merdivenli, küçük mutfaklı yeni evine ilk gelenler olduklarını anımsamaktaydı. Agatha, Judith ile oynamaktan zevk alırdı, onunla beraber olmayı sorunlardan uzaklaşmak için hoş bir gerekçe olarak

görüyordu. Dahası Judith ve Rosalind iyi arkadaşlardı. Bu Agatha'yı çok memnun ediyordu, çünkü kızının Sunningdale'den sonra yalnız kalmasından endişe duyuyordu.

Cresswell Meydanı'na taşındıktan sonra Agatha'nın ilk önceliği Rosalind için yatılı bir okul bulmak oldu. Beraberce birkaç yeri ziyaret ettiler ve Rosalind nihayet Bexhill, Sussex'de Caledonia Oku lu'ndaki karar kıldı. Bu iyi bir seçim gibi görünüyordu. Orada mutluydu ve iyi notlar alıyordu. Ancak bir seferinde annesine pazar geceleri diğer öğrencilerin ebeveynlerine sadece bir mektup yazmalan gerekirken kendisinin iki mektup yazması gerekmesinden yakınan bir mektup yazdı. Agatha asla Archie ile olan evliliğinin bozulmasının Rosalind'i sarsmasından dolayı duyduğu üzüntüyü unutamadı.

Yazar zamanının bir kısmını yeni evini yenilemek ve dekore et mekle geçirdi. Evini maun ve parlak kumaşlarla dekore eden Nan'in aksine Agatha egzotik duvar kâğıtlarını tercih etmişti; ufak süs eşyaları, biblolar, kartonpiyerler ve gömme sedef objeler. Kapı kolları dahi çekici çiçekli desenlerle dekore edilmişti. Judith bunlann hepsine bayılıyordu ve daima Agatha'nın evinde bulunmaktan büyük keyif alıyordu.

Judith'in annesi Nan'in yaşamı ise o sıralar karmakarışıktı. Konların evinde sürtüşme eksik olmuyordu ve bunun nedeni Nan'in kocası George'a Agatha'nın kaybolduğu geceyi Chelsea Park Gar dens'da geçirdiğini söylememek zorunda kalması değildi. Kocası son zamanlarda hafta sonları golf oynamalarından sonra Archie'yi evlerine getirmeyi alışkanlık haline getirmişti. Nan bu durumla ilk karşılaştığında dehşete düşmüştü, Agatha'nın Archie'nin ziyaretlerini öğrenmesi durumunda çok üzüleceğinde ısrar ediyordu. Ancak George albayı yarı yolda bırakmaya hazır değildi: Archie bu kaybolmanın ardından cehennemi yaşamıştı ve George da arkadaşına destek vermeye, onun yanında olmaya kararlıydı.

Archie, Nancy'nin zorunlu olarak çıktığı dünya turu süresince kendini yalnız ve hüzünlü hissetti; bu arada Nan de, Agatha'nın Archie ile görüştüklerini öğrenmesi korkusu içinde yaşadı. Nan sanki arkadaşına ihanet ediyorlarmış gibi bir his içindeydi ve bu konuyla ilgili olarak Agatha'ya tek bir kelime bile etmemesi için kızını sıkı sıkıya tembihledi. Judith buna uydu ve anne kız başanlı bir şekilde Archie ile Agatha'nın evlerinde karşılaşmalannı ya da Agatha'nın onun ziyaretlerini öğrenmesini önlemeyi başardılar.

Agatha evliliğinin çöküşünün ardından hayatın cilveleriyle mücadele etmek için daha iyi bir şekilde donatıldığına inanıyordu. Artık erkeklere karşı ihtiyatlıydı, özellikle de duygusal konularda. Her ne kadar kısa süreli ilişkiler fikri zaman zaman kafasını kurcalasa ja. bir erkeğe tekrar güvenmeyi ya da yeni bir sevgilinin kendisine incitecek kadar yaklaşmasına izin vermeyi hayal bile edemiyordu.

Uçurum, Agatha'nın en etkileyici öykülerinden biriydi ama çoğu kişi Pearson's dergisinde 1927 Şubatı'nda yayınlandığında bunun Nancy ve kendisi hakkında olduğunu tahmin etti ama Agatha yoğun isteklere rağmen bunun yaşadığı sürece yazılmasına izin vermedi. jAma hâlâ ödenmesi gereken faturalar vardı ve iş onun sürekli mutsuzluğu içinde bir avunmaydı. The StoryTeller dergisinin mayıs sayısında basılan "*Harlequins Lane*-Soytarı Yolu" adlı öyküde ise ArchieAgathaNancy üçgeni daha zekice gizlenmişti.

Soytarı Yolu, Agatha'nın içinde bulunduğu duygusal duruma ilişkin merak uyandıran ipuçları sunan, kendi iç dünyasıyla bir tür yüzleşme niteliği taşıyan sembolizmle dolu bir mistik hikâyedir. Öyküdeki John Denman, açıkça Archie'ye benzemektedir ve işinde akıllı, saygın ama onun dışında hayal gücü eksik olan bir işadamı olarak tanımlanmıştır. Karısı Anna, kocasının sadakatsizliğini keşfetmesi üzerine şiddetli duygusal fırtınalar yaşar. John Denman âşık olduğu taşralı kız konusunda onsuz yaşayamayacağını belirtmektedir.

Gizlice iki âşık arasındaki ilişkiye tanık olan Anna bir gece evinde "Harlequina" (pandomim ve dans) gösterisi düzenleyen Lady Roscheimer'ın evine gider. Bayan dansçılardan biri yaralanmıştır ve Anna kendisini eski aşkı olan Prens Sergius Oranoff'un karşısında dans ederken bulur. Bu karakter de kesinlikle Archie hayatına girmeden önce Agatha'nın nişanlı olduğu karaktere uymaktadır. Anna, John Denman için Prens Sergius Oranoff'tan vazgeçmiştir ama eski aşkıyla dans etmek birbirlerine karşı duydukları eski heyecanı alev lendirir. İronik bir biçimde bu John Denman'ın karısına ilgisini de yeniden canlandırır. Ancak Anna saatleri geriye döndürmenin olanaksız olduğunu anlar. Bu kabul edilemez duruma artık katlanama maktadır. On yıl boyunca sevdiği adamla yaşadığını ama şimdi de on yıldır onu seven adama gitmek istediğini belirtir.

Prens Oranoff, Soytarı Yolu'nda Anna'yı umut içinde bekler fakat trajik bir biçimde iki eski âşık birleşemezler. "Âşıkların yolunun" sonunda "düşler

evinden" görülemeyen bir çöp yığını vardır. Evdeki partiye katılan konuklar orada Anna'nın cesedini bulurlar; doğaüstü bir güç tarafından öldürülmüştür. Onun ölümüyle ilgili hiçbir açıklama yapılmaz ama o akşam daha erken saatlerdeki sözleri belki de durumu aydınlatan bir ipucu sunmaktadır. İçinde bulunduğu kötü durumdan çıkmak için üçüncü bir yol olmadığını; kişinin daima tek bir şeyi, kusursuz, ebedi sevgiliyi aradığını ve bunun da duymak istenilenin âşıkların koruyucusu, Harlequin'in müziği olduğunu söylemiştir. Ve o, sevenlerin bir sevgilide hiçbir zaman tam anlamıyla tatmin olamayacağını çünkü tüm sevenlerin ölümlü olduğunu açıklamıştır. Harlequin yalnızca bir mit görülmez bir varlık olarak kalacaktır, ta ki, adı ölüm olana dek. Soytarı Yolu, Agatha'nın iflah olmaz romantizmini mükemmel şekilde ifade etmektedir.

Agatha, Reggie'den vazgeçtikten sonra bu arada o evlenmişti onunla eski romantizmi yeniden canlandırmanın en ufak bir olasılığı bile kalmamıştı. Archie ile evlenmekle bir risk almıştı ve her zaman Reggie ile nişanı atmış olmaktan dolayı bir şekilde pişmanlık duymuştu. Onu asla Archie'yi sevdiği kadar sevmeyeceğini bildiği halde evlenseydi onunla daha mutlu olabileceğinin farkındaydı. Archie onun en büyük aşkı ve tutkusu olmuştu; evlilikleri sona ermişti ve bunun sonuysa Anna'nın kaderi ile sembolize edildiği gibi bir tür duygusal ölümdü.

Agatha'nın çalışmalarında çok önemli bir gelişme zeki ve sezgileri güçlü Bayan Marple'ın yaratılmasıydı. Pek çok eleştirmen Agatha'nın Bayan Marple'ının ortaya çıktığı ilk tarih konusunda yanılmaktadırlar, çünkü onun 1930'deki romanı "*The Murder at the Vicarage*-Ölüm Çığlığı"nda ilk olarak ortaya çıktığını varsayarlar. Gerçekte ise onun Agatha'mn yapıtlarında ilk ortaya çıkışı 1927 Aralık'ından itibaren *Royal Magazin*e'de yayınlanan altı bölümlük bir seri öyküdür.

Miss Marple, Agatha'nın romanına hükmeden genç ve atılgan kadın kahramanların tam tersiydi. Kısmen yaratıcısının Ealing'teki büyükannesi esas alınarak yaratılan Bayan Marple hiç yanılmadan daima herkeste ve her şeyde esrarengiz bir nokta olabileceğini düşünür, daima en kötüyü bekler, genç, saf kızların etrafındaki hoş erkeklere güvenmemesi gerektiğini düşünürdü. Agatha'nın kendi duygusal karmaşası içinde, kendisinden çok farklı, onunla uzaktan yakından ilgisi olmayan akıllı ve savaşçı bir yaşlı kadın kişiliği yaratmış olması dikkat çekicidir.

Yazarın ortadan kaybolmasıyla ortaya çıkan tanıtımın kitaplarının satışı üzerindeki olumlu etkisinin sonraki üç yılda da sürdüğü ortaya çıktı: *Büyük Dörtler*'in satışları 8500 kopyaya ulaştı (selefini 300 kopyayla geride bırakmıştı); *Mavi Trenin Esrarı*'nın yaklaşık 7000 kopyası satıldı; "*The Seven Dials Mystery*-Dört Neşeli Arkadaş"ın satışları ise 8000 adedi aştı.

1927 yılı Agatha için duygusal yönden iyileşme dönemiydi ve gelecekte onu çok daha mutlu günler beklemekteydi. Ancak onu bekleyen profesyonel başarı ve alkışlar kamuoyunun kayboluşuna duyduğu ilgiden dolayı basında çıkan asılsız haberlerin ve hayatta başına gelmesinden çok korktuğu şeyin boşanmasının gölgesinde kalacaktı.

19 RIPLEY YOLU SOYGUNUNUN SONUÇLARI

Boşanma Agatha'nın yaşamda istediği son şeydi, ama Archie evliliği yasalar karşısında da bitirmeye kararlıydı. Rosalind bundan mutlu değildi ve tekrar tekrar annesine şunu söylüyordu: "Onun sevmediği, sensin. Ben değil." Bunlar Agatha için katlanılması zor sözlerdi, ama kızının hatırı için kendisinden soğumuş, yabancılaşmış kocasına yakardı. Eğer ona dönerse kocasının sadakatsizliklerini kızın önünde tartışmayacaklarına söz verdi. Fakat hiçbir şekilde bir geri dönüş olmadı.

Archie ve Nancy'nin birbirlerine duydukları aşk bitmemişti. Archie için itibar her şeyin üstünde önemliydi ve Nancy'nin zorunlu olarak çıktığı yolculuktan dönmesinin ardından ayn yaşamaya başladılar; Nancy ebeveynlerinin evinde ve Archie Londra'da 9 Upper Grosvenor Sokak'taki evinde. Çift gizli gizli buluşuyordu; Nancy'nin anne ve babası ilişkinin devam etmesini istemiyorlardı, çünkü Archie'nin onurlu davranıp kızlarıyla evleneceğine inanmıyorlardı.

Archie, Agatha'yı mutluluğunun karşısına dikilmiş bir engel olarak görmekteydi ve Nancy ile evlenmeye kararlıydı. Âşık olduğu adam tarafından nefret edilmeye dayanamayan Agatha ondan bosanmayı kabul etti. Archie ile yapılan düzenlemede Rosalind'in vesayetine karşılık Archie, Agatha'dan boşanma nedeni olan üçüncü kişi olarak Nancy'den bahsetmemesini istiyordu. Archie'nin bu ikiyüzlülüğünden Agatha tiksinmesine rağmen onun isteklerine uymak zorunda kaldı. Bunu yapmaması halinde Archie, onu mahkemede reklam amaçlı olarak ortadan kaybolduğunu söylemekle tehdit ediyordu; Agatha olaylan zora koşarsa onunla istediği her savaşa hazır olduğunu söylüyordu. Agatha daha fazla incinmekten, rezil olmaktan korkuyordu ve boşanma nedeni olarak meçhul bir kadınla zinanın kanıt gösterilmesini kabul etti.

Bu sırada Agatha'nın kendi kaybolmasıyla 1928 Şubat'ında gazetelere Ripley Yolu Soygunu olarak yansıyan olay arasında bir bağlantı yapılmaması için yasal destek alması gerekti. Söz konusu olay 14 Ocak 1927 gecesi Surrey'de Liberal Parti'nin Londra'da bir kulüpteki yemeğinin ardından gerçekleşmişti, yemekte tanınmış kâşif, davetli konuşmacı Frederick Mitchell-Hedges çağdaş gençliği "macera ruhu olmayan paytak bacaklı çarliston erkekleri" olmakla suçlamıştı. Mitchell-Hedges sahte

beyanla o gece Ripley Yolu üzerinde ona bir ders vermeye hevesli öfkeli gençler tarafından saldırıya uğradığını ve gençlerin Monomarks damgalı çantasını çaldıklarını iddia etti. Daily Express, Mitchell-Hedges'i Monomarks için bir reklam numarası tezgâhlamakla itham etti. Mitchell akılsızlık edip ürettiği bu hikâyeye sanldı ve gazeteyi başarısız bir biçimde onur kinci yayın nedeniyle dava etmeyi denedi.

1928 Şubat ayında onur kırıcı yayın nedeniyle basının suçlandığı duruşmada mahkeme, Mitchell-Hedges'in anlattığı olaylardaki ciddi çelişkileri ortaya koydu: Mitchell-Hedges ve yanındakiler gaspı derhal en yakın polis karakoluna bildirmek yerine meseleyi bildirmek için arabayla birkaç mil ötedeki Guildford'a Başmüfettiş

Boshier'e (Agatha'nın ortadan kayboluşunu da araştıran dedektif) gitmişlerdi. Mitchell-Hedges'in arabadaki arkadaşlarından birisi polis sorgulamasında bayılmış ve sonra çelişkili bir açıklama yapmıştı; mahkemede haydutların Mitchell-Hedges'in şoförünü bağladıklan iddia edilen iplerde de gösterilmişti, ki bunlar aslında sicimdi; sonraları mahkemede bu sözde haydutların aslında Mitchell-Hedges'in arkadaşları olduklan ve şoförlerinin de onun şoförünün erkek kardeşi olduğu kanıtlandı. Hararetli bir savunmada, iddia makamı Ripley Yolu Soygunu'yla romancının kaybolmasını karşılaştırarak Agatha'yı "ortadan kaybolması ile polis teşkilatını aptalca kandırmaya çalışan bir kadın" olarak zikretti.

Her ne kadar Mitchell-Hedges davası Agatha'nın ortadan kayboluşundan kurgulanmış bir olay olarak ilk bahsedilmesi olmasa da, yinelenen söylentiler için daha kötü bir zamanlama olamazdı, çünkü boşanma davasına yalnızca iki ay kalmıştı. Bu davanın sert geçmesi durumunda, Agatha'nın bu iftiraya karşı kendi itibarını savu namayışı Archie tarafından onun aleyhine kullanılabilecekti. Bu nedenle avukatı Stuart Bevan'a Mitchell-Hedges davası sürerken kendi adına, haksızlığa uğradığını belirten bir dilekçe yazmasını ve ayrıca yargıca iki doktor tarafından düzenlenen sağlık raporunu sunması talimatını verdi. Yargıç, avukatın başvurusunu reddetti ve dolayısıyla Agatha'nın kendisini halk önünde savunmak dışında başka bir alternatifi kalmadı, çünkü bu durumda eğer mahkemede yeterince iyi bir neden gösterilirse kocasının çocuğun velayetini alması mümkün olabilecekti.

Nan'in cesaret verdiği Agatha ortadan kayboluşuyla ömür boyu sürecek sessizliğini ilk kez 15 Şubat 1928 tarihinde *Daily Mail*'e bir röportaj vererek

bozdu. Kaybolduğu geceki davranışlarıyla ilgili kurguladığı öykünün açıklamasında doğal olarak Nan'le ilgili bölümleri açıklamadı. Agatha başarısız kendisini öldürme girişiminin ardından hafızasını kaybettiğini iddia etti ve yanlış bir hamleyle kendisini Teresa Neele olarak adlandırdığını belirterek olayı daha da karmaşık hale getirdi. Hafıza kaybı dışında bir de ikinci kişilik halinin ortaya çıktığı izlenimini verdi. *Harrogate Hidro*'da birkaç kişiye kendini Bayan Christie'ye benzettiğini söylediği iddiaları yalandı ve amaç bir anlamda kendisini tanımadıkları için suçu onlara yüklemekti. *Daily Mail*'s, söylediklerinin aksine, Agatha kaybolduğu gece evden saat yirmi ikide ayrılmamıştı ve *Daily Mail* de hemen bu yanlışa işaret etti. Chelsea'de kızıyla yaşadığı ve "yine son derecede sağlıklı göründüğü" konusu üzerine yorumlar yapıldı.

Agatha'nın açıklamasında hesaba katmadığı bir kişinin hem hafıza kaybından hem de ikinci kişilikten aynı anda mağdur olamayacağıydı. Tıp uzmanları bu konuda fikir birliğindeydiler. Agatha'nın bu samimi olmayan açıklaması yetmiş yıllık inzivadan sonra bile gerçekleri ortaya koymaktaydı, çünkü bilmeyerek iki çok farklı psikolojik durumun semptomlarını birbirine karıştırmıştı.

Herkesin bu olayı unuttuğunu düşündüm, ama onur kinci yayın davasında yapılan atıf pek çok insanın hâlâ benim kasıtlı olarak ortadan kaybolduğumu düşündüğünü göstermektedir. Tabii ki o dönemde birçok insanın benim reklam amaçlı aptalca kurgulanmış bir entrika nedeniyle ya da birinden kurnazca intikam almak için ortadan kaybolduğumu düşündüğünü biliyorum. Asıl olan şudur: O gece evden sinirlerim son derece gerilmiş olarak umutsuzca bir şeyler yapmak için aynldım. Arabamı Downs tepesinden aşağı taşocağı yönünde sürdüm. Araba bir şeye çarptı; ben de direksiyonda savruldum, göğsümden ve başımdan yaralandım. Son ra çarpmanın etkisiyle sersemledim, o sırada beyin sarsıntısı geçirip hafızamı kaybetmişim. 24 saat boyunca sanki bir rüyadaydım, sonra kendimi Harrogate'te buldum, Güney Afrika'dan yeni döndüğüne inanan son derece tatmin olmuş ve mutlu bir kadın olarak. Sorunlar 1926 baharında annemin ölümüyle başladı. Bu beni çok derinden etkiledi ve bu şokun üzerine birkaç özel sorun daha onaya çıktı, bunlara burada girmemeyi tercih ederim. Daha önceleri olduğu gibi iyi bir uyku düzeni yerine uykusuzluktan mustarip olmaya başladım ve gecede ortalama iki saat uyumaya başladım. Ortadan kaybolduğum gün kızımla önce bir akrabayı ziyaret etmek için arabayla Dorking'a gittik. O aralar ruhsal durumum çok bozuktu, depresyondaydım. Sadece hayatımın sona ermesini istiyordum. O öğleden sonra Newlands Corner'dan geçerken bir taşocağı gördüm ve aklıma onun içine arabamı sürme fikri geldi, ama kızım arabada benimle beraber olduğundan, derhal bu fikirden vazgeçtim. O gece kendimi son derece mutsuz hissettim. Daha fazla dayanamayacağımı hissettim. Saat 22.00'de bir valize birkaç parça kıyafet

koydum ve çantamdaki yaklaşık 60 sterlinle arabama binip evden ayrıldım. Bankadan kısa bir süre önce para çekmiştim, çünkü o kış kızımla beraber Güney Afrika'ya gitmeyi planlamıştım ve bunun için hazırlanıyordum.

Gece boyunca amaçsızca arabayla dolaştım. Kafamda muğlak bir şekilde her şeyi sona erdirme fikri vardı. Yollarda öylesine araba kullanıyordum, fakat nereye gittiğimi düşünmüyordum. Hatırladığım ka danyla Londra'ya gittim ve Euston İstasyonu'na geldim. Neden oraya gittiğimi bilmiyorum. Sonra nehre bakmış olduğum Maidenhe ad'e gittiğimi zannediyorum. Atlamayı düşündüm ama boğulamaya cak kadar iyi yüzdüğümün farkına vardım. Yine Londra'ya gittim ve sonra da Sunningdale'e. Oradan da Newlands Corner'a gittim.

Öğleden sonra gördüğüm taşocağının yakınında olduğunu düşündüğüm yol üzerinde bir noktaya ulaştığımda, arabayı tepeden aşağı doğru sürdüm. Direksiyonu bıraktım, araba çalışıyordu. Araba sarsıntıyla bir şeye çarptı ve birden durdu. Direksiyona savruldum ve başım da bir şeye çarptı.

O ana dek Bayan Christie'ydim. Kesinlikle anormal bir ruh hali içindeydim ve ne yaptığımı veya nereye gittiğimi bilmiyordum. Bununla beraber Bayan Christie olduğumu biliyordum. Ancak arabadaki kazadan sonra, hafızamı kaybettim. Kazadan 24 saat sonra zihnim tamamen boşalmıştı. Sağlığıma kavuştuğumdan beri bu 24 saatte olanların çok azını hatırlıyorum.

Büyük bir tren istasyonuna varışımı, nerede olduğumu soruşumu ve Waterloo'da olduğuma şaşırdığımı hatırlıyorum. Oradaki demiryolu görevlilerinin beni anımsamaması garip, çünkü her yanım çamurluydu ve yüzümde elimdeki kesikten bulaşmış kan vardı. Bu kesiğin nasıl meydana geldiğini asla çözemedim. Londra'da dolaştığımı sanıyorum ve sonra Harrogate'teki otele varışımı hatırlıyorum. Oraya vardığımda hâlâ çamurluydum ve kazanın belirtileri vardı. O anda aklımda bir şey vardı, ben Güney Afrika'dan Bayan Teresa Neele'dim.

Harrogate'e neden gittiğimi çok iyi anlıyorum. Kazanın sinir iltihabına yol açtığını ve bu şikâyetin tedavisi için Harrogate'e gitmeyi düşündüğümü hatırlıyorum. Harrogate'teyken düzenli olarak tedavi oldum. Gerçekten kafamı karıştıran tek şey benimle yanımda çok az eşya olmasıydı. Bunu tam olarak çözemiyordum. Çantamda bir diş fırçası dahi yoktu ve neden oraya onsuz geldiğimi merak ediyorum. Tabii ki bir kaza geçirmiş olduğumun bilincindeydim. Göğsümün üzerinde ciddi zedelenmeler vardı ve başım da berelenmişti. Bayan

Neele olarak çok mutlu ve memnundum. Sanki yeni bir kadın olmuştum ve Bayan Christie'nin tüm endişeleriyle kaygılan beni terk etmişti. Hayatıma tekrar Bayan Christie olarak geri döndürüldüğümde üzüntülerim, endişelerim geri döndüler ve her ne kadar şimdi oldukça iyi, neşeli, marazi eğilimlerimden tamamen kurtulmuş olsam da Bayan Neeleiken hissettiğim mutluluğa sahip değilim. Harrogate'te her gün Bayan Christie'nin ortadan kayboluşuyla ilgili haberleri okudum ve onun ölmüş olduğu kanaatine vardım. Onun aptalca davrandığını düşündüm. Ona olan müthiş benzeyişim beni de şaşırtmıştı ve diğer insanlara bunu anlattım. O olabileceğim aklıma hiç gelmedi, çünkü Bayan Neele olduğum için son derece memnundum. Bir dul olduğumu ve çantamda üzerinde "Teddy" yazan kızımın küçüklük fotoğrafı olduğundan ölmüş bir oğlum olduğunu düşünüyordum. Okumak için bu Bayan Christie'nin kitabını bile almayı denedim.

> En sonunda bulunduğumda, bir süre doktorlar ve akrabalarımı görmek bana, Bayan Christie olarak anılanmı anımsatamadı. Bu anılar bilinçaltımda yavaşça toparlandı. Önce çocukluk günlerimi hatırladım, sonra akrabalanmı, arkadaşlanmı çocuklanmmış gibi düşündüm. Adım adım hayatımdaki diğer evreleri araba kazasından hemen öncesinde neler olduğunu hatırlayana dek anımsamaya devam ettim. Doktorlar bana o kayıp 24 saatte olan olaylan anımsatmaya çalıştılar, çünkü söylediklerine göre akıl sağlığım için anılanmda herhangi bir ara olmamalıymış. Bu nedenle hem Bayan Christie hem de Bayan Neele olarak varlığımı ancak şimdi anımsayabiliyorum.

Tabii ki amnezi geçiren bir kişi kendi fotoğrafını gazetelerde görünce gerçek kimliğini anlamada hiçbir zorluk yaşamayacaktı.

Bu aramada danışdan seçkin bir Londra'lı psikiyatrın, "Agatha'nın kafasına bir darbe almış olması halinde dahi hafıza kaybının üç veya dört günün üzerinde sürmesi ihtimal dahilinde değildir," şeklinde verdiği demeç de bu durumu açıkça onaylamaktadır. "Kendisini 4 Aralık 1926'da otel kayıtlarına Cape Town'dan Bayan Teresa Neele olarak geçirmiş olması, 6 Aralık Pazartesi günü aynı adla kütüphaneden kitaplar alması ve sonra *The Times*'da aynı ismi kullanarak ilan vermesi, otelde kaldığı süre içinde aynı isme tepki vermesi amneziye uymamaktadır. Eylemleri ikinci bir kişilik yaşayan ya da ikinci bir şık olarak gizli bir amaç için yeni bir kimliğe bürünen herhangi birinin davranışlarını işaret etmektedir." Bir başka tecrübeli psikiyatrın yorumu ise şöyleydi: "Hafızasını kaybeden bir kişinin kendisi için bir isim icat etmeyeceği, çünkü kendi ismini hatırlamaya çalışmakla son derece meşgul olacağı açıktır."

Agatha'nın öyküsü ayrıca arabasını Newlands Corner'a ilk gidişinde gördüğü sonradan saplandığı taşocağını görmesinin mümkün olmadığı gerçeğine de bir açıklama getirmemektedir, çünkü tepenin zirvesi üç yüz metre altındaki taşocağını yoldan gizlemektedir. Üstelik, araba yoldan yüksek hızda kasıtlı olarak çıkarılmış olsa vites boşta olmazdı.

Neyse ki Agatha'nın okuyucularının birçoğu ne tıp uzmanıydılar ne de Newlands Corner veya arabanın bulunduğu yerin koşullarına aşinaydılar. Bu nedenle olayların onun tarafından açıklanan versiyonu ailenin ve iki doktorun resmi açıklamalarının da yeniden teyit edilmesi etkisini de doğurdu.

20 Nisan 1928 Cuma günü, Agatha mahkemede Archie'den boşanmak istediğini ifade etme sıkıntısını yaşarken kahverengi tüvit ceketle etek

giymiş, omzuna sansar kürkünden bir etol almış, başına da bir şapka takmıştı. Tanık koltuğunda ona yöneltilen özel sorulardan son derece rahatsız oldu. Hepsinden de kötüsü, avukatlarının onun namına mahkemeye sahte kanıtlar sunmaları oldu. Sözüm ona Archie'nin adı belirsiz bir kadınla Londra'da Grosvenor Oteli'nde zina yaptığı iddiasına taraf olmak zorunda kaldı. Bu duruma düşmüş olmaktan nefret etti. Yargıç, Lord Merrivale, Archie'nin sunduğu zayıf karşı kanıtına aldanmadı ve boşanma kararını verdi; dokuz yaşındaki Rosalind'in velayeti Agatha'ya verildi. Yargıcın kararı Agatha'ya karşı sempati içermekteydi: "Yiğit bir beyefendi hoşlanmadığı bir evlilikten kurtulmak için bir kadınla otelleri sık sık ziyaret ederse, bu durumda boşanma karan vermekten başka bir çare kalmamış demektir."

Agatha boşanma belgelerini almak için altı ay beklemek zorundaydı. Ortadan kayboluşunun yarattığı tanıtımın etkisiyle film prodüktörleri onun cinayet hikâyelerini filme çekme hevesine kapılmışlardı. O yıl Almanlar Agatha'nın *Gizli Düşman* adlı orijinal hikâyesini temel alan "Die Abenteuer Gmbil" adlı filmi çekti. Aynca *The Passing of Mr. Quin*'in kötü bir kopyası olan İngiliz filmi de aynı yıl çekildi. Yine aynı yıl Roger Ackroyd Cinayeti' nin başanlı bir sahne adaptasyonu 15 Mayıs tarihinde "*Alibi*-Kanıt" adıyla Londra'da Prens Wales Tiyatrosu'nda sahnelendi. Açılış gecesi performansının değerlendirildiği haberlerde Agatha'nın diğer oyuncularla birlikte seyircileri selamlamasına sıra geldiğinde onun seyircilere bu kadar ünlü olmuş bir kadını görme fırsatını vermeyi görmezden gelerek arkada kendi bölümünde saklı kaldığından bahsedilmektedir.

Agatha boşanma ilanını beklerken ruhsal bir çöküntü içindeydi ve zamanının çoğunu konusu cinayet olmayan ilk romanı "*Giant's Bread*-Devin Ekmeği"ni yazmakla geçiriyordu; Mary Westmacott mahlasıyla yayınlanan bu ilk romanında Agatha birçok noktada otobiyografik değinmelere yer vermişti. Eserin baş kahramanı Vernon Deyre'in çocukluğu, Agatha'nın kendi çocukluğuyla birçok noktada benzeşiyordu. O da Agatha'nın çocukluğunda olduğu gibi hayali karakterlerle oynuyor ve çocukluğundaki ev için fanatik bir aşk geliştiriyordu. Vernon'un da Agatha'nın Silahlı Adam'ını anımsatır şekilde bir "Canavar" ile ilgili rahatsız edici kâbusları vardı.

Romanda Vernon erişkinliğe ulaşınca, kendinde beste yapmak için gizli bir sanatsal yetenek keşfeder. Karısı Nell ile evliliklerinin ilk aşamalarında

yoksulluk çekerler, tıpkı Agatha'nın Archie ile olduğu gibi. Nell'in Birinci Dünya Savaşı'ndaki hemşire olarak deneyimleri de Agatha'nınkileri andırmaktadır. Vernon'un yaşamındaki bir diğer kadın, sesini kaybetmesinin ardından kariyerini sona erdiren bir opera sanatçısı, gayri meşru bir ilişki sürdürdüğü metresi Ja ne'dir. Vernon savaş esiri olduktan sonra ölü kabul edilir. Esir tutulduğu kamptan kaçar ve bir dergideki yazıda karısının yeniden evlendiğini görür. Yaşadığı şok içinde üzerine gelen bir kamyonu görmez, kamyonun altında kalır ve yaklaşık dört yıl süren bir hafıza kaybı geçirir.

Pek çok kişi Agatha'nın Vernon'daki hafıza kaybında kendi deneyimlerini yansıttığını varsaymıştı ama bu gerçekten çok uzaktı: Tamamen gerçek dışı senaryoda Vernon eski bir asker kaçağı olan Londra Askeri Birlikleri'nden Onbaşı George Green'in kişiliğini "ikinci kişilik" olarak benimser. Agatha, onun okuyucu kitlesinin yüzde 99'u ve yaşamı kolayca kavramak gibi değerli bir hünere sahipti; amnezi konusunda uzman bilgisine sahip olmaması açısından meslektaşlarının uçuk hayallerinden çok da farklı sayılmazdı. Dolayısıyla amnezinin ayrıntılarını öğrenmek için bir mücadele içine girme gereği de hissetmemişti.

"Gerçek" kimliğini anımsadığında Vernon kendisini buzdağına çarpan bir gemide seyahat ederken bulur. Gemi tehlikeli biçimde yana yattığında, ölüme giderken âşık olduğu iki kadın güverteden ona doğru kaymaktadırlar, onlara ulaşıp kurtarmak için yalnızca bir eli boştadır. Vernon içgüdüsel olarak eski karısını kurtarır, çünkü onu metresinden daha uzun bir süredir tanımaktadır. Agatha bir şekilde, Archie'nin onu, Nancy'ye tercih etmesi için de benzer bir melodramatik senaryonun gerçekleşmesi gerektiği inancıyla kendisini kandırmakta, kendisiyle barışmayı denemekteydi.

Devin Ekmeği her ne kadar yadsınamaz bir şekilde gerçekçilikten uzak, melodramatik bir olaylar dizini olsa da, okunmayacak bir kitap da değildi. Roman aşkın cinsiyetler arasındaki eşitsizliğini araştırmaktadır ve kitapla ilgili çarpıcı olansa aşkla mutluluğun ana karakterleri ıskalamasıdır. Kitap, Agatha'nın 1928'de romanı yazdığı zamanki koşullarının aynadaki yansıması gibi sona erer; aşktan çok çeken antikahraman Vernon gelecekte kalbinin kırılması riskiyle ilişkilerinden kaçar ve kendisini sanatına gömer.

Agatha'nın boşanma işlemleri 29 Ekim 1928 tarihinde sona erdi. Ve üç haftadan daha kısa bir süre sonra Archie, Nancy ile 16 Ka sım'da Londra'da Hanover Meydanı'ndaki, St. George Kilisesi'nde özel bir törenle evlendi.

Her ne kadar evlilik Nancy'nin anne ve babasını yatıştırmak için atılan bir adım olsa da, onlar için kızlarının boşanmış bir adamla evlenmiş olması daima bir pişmanlık konusuydu.

Agatha'nın boşanmaya verdiği ilk tepki, yayıncılarına dedektif romanlarını ve hikâyelerini artık başka bir adla basmak istediğini söylemesiydi. Ancak, Sir Godfrey Collins, onu bundan vazgeçirdi, çünkü böyle bir değişikliğin okuyucuların kafasını karıştıracağını biliyordu. Zaten Agatha da evliliğinin yıkılmasından dolayı o kadar üzgündü ki, Archie'yi bir daha görmek istemedi.

Agatha daima Nancy'den evliliğini bozan üçüncü kişi olarak bahsetmediği için pişmanlık duymuştur. Eğer bunu yapmış olsaydı, kızına Archie'den boşanmaktan başka çaresi olmadığını anlatabilecekti. Bu hileyi kabul ederek bir yalana dahil olduğu hissiyle hep mantıksız bir şekilde kızını hâlâ sevdiği adam için aldattığına inandı.

Agatha için ıstırabın en kötü kısmı bitmiş olsa da, gelecekte sürekli olarak geçmişin anılarıyla yüzleşmek zorunda kalması nedeniyle yaşamına devam etmesi hiç de kolay olmayacaktı. Ne sevdiği adamı ne de kötü sonuçlar doğuran intikam planının adına sürdüğü lekeyi asla unutmayacaktı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

IŞIKLAR SÖNÜNCE

20 CİNAYET ORTAKLARI

Agatha evden aynldıktan sonra Archie'ye duyduğu aşkın ayrılmalarını engellemeye yetecek güçte bir kalkan olmadığım kabul etmek durumunda kaldı. Archie'nin Nancy'ye tutkusunun geçici, kısa süreli bir macera olmadığı çiftin uzun yıllar boyu mutlu yaşamalarından da anlaşılacaktı. Agatha içinse durum farklıydı, Archie'nin sonsuza dek onun yaşamının en büyük tutkusu olarak kalacağı açıktı, uğruna güvenli kıyılan terk edip bilinmeyen sularda yüzdüğü, "Denizden Gelen Adamdı" o. Yaşantısında yaptığı bazı değişiklikler yaratıcılığını, kültürel yönünü, sosyalliğini ve maddi durumunu belirgin şekilde zenginleştirdiyse de ne kadar uğraşırsa uğraşsın geçmişin izlerini tamamen silmekte başanlı olduğu söylenemezdi. Nan'in kızı Judith, "Agatha, Archie'den hiçbir zaman kurtulamadı," derken kesinlikle haklıydı.

Agatha'nın Batı Hindistan'a yapmayı planladığı yolculuk, umduğu hareket tarihinden iki gün önce 1928 sonbahannda verilen bir akşam yemeğinde evli bir çiftle karşılaşmasıyla ciddi şekilde değişti. Çift Bağdat'tan yeni dönmüştü ve orada geçen günlerinden öylesine hararetle, övgüyle söz ediyorlardı ki, efsanevi Orient Ekspres'le oraya gitme hevesine kapılan Agatha hemen Batı Hindistan biletini iptal ettirerek Ortadoğu için bilet ayırttı.

Rosalind o sıralar okuldaydı, dolayısıyla Agatha yolculuğa yalnız çıkmaya karar verdi. Sekreteri bunun onun açısından sağgörülü bir davranış olup olmadığında kararsızdı ama Agatha geçmişle bağlarını koparmayı "maliyeti ne olursa olsun doğru" buluyordu. Bu önemli bir karardı. Ya alışıldık ve öngörülebilir güvenli bir yaşantıya esir olacak ya da özgürlüğü seçecekti.

Yolculuk kötü başladı. Trende rastladığı deneyimli ve otoriter bir kadın yolcu onu kanatlarının altına almak istedi. Aksi gibi kadın da Bağdat'a gidiyordu ve Agatha'yı oradaki İngiliz kolonisinin sosyal yaşantısıyla

tanıştırmaya söz verdi. Agatha bunu yadsımaktan çekindi. İkisinin birlikteliği kadının Trieste'de yolculuğa gemiyle devam etmek üzere trenden inmesiyle bitti ve Agatha da rahat bir nefes aldı. Agatha Yugoslavya ve Balkanlar'ı geçen trende kaldı.

Geçtikleri dağlan ve vadileri ürpertecek derecede ilginç buluyor, diğer yolcularla çok az ilgileniyordu. Tren Asya'ya geçtiğinde de modern uygarlığın çılgın yüzü sanki uzaklaşmaya başlamış, zaman önemini yitirmişti. Tren kısa bir süre için durdu ve yolcular günbatımında Gülek Boğazı'nın manzarasını hayranlıkla izlemek üzere trenden indiler. Agatha anılarında bu yolculuğa katılmış olmaktan dolayı çok mutlu olduğunu, bunu bir "şükran ve sevinç" duygusuyla algıladığını anlatmıştır.

Yolculukları Türkiye ve Suriye üzerinden sürdü. Trendeki tah takurulannın ısırmalan nedeniyle ateşlendiyse de bunu çabuk atlattı. Rehber Thomas Cook eşliğinde Şam'ı gezerken de Lübnan'da Baalbek harabelerini dolaşırken de iyiydi ve buralarda bulunmaktan büyük zevk aldı.

Bağdat'a gitmek üzere çölü geçerken yeniden Trieste'de yol lannı ayırdıklan, iyi niyetli ancak bunaltıcı bayan yol arkadaşıyla yolculuk etmek zorunda kaldı. Ancak hem büyüleyici ve hem ürkütücü bulduğu iki günlük çöl yolculuğunu sağlığıyla ilgili hiçbir sorun çıkmadan atlattı. Agatha sonralan çölün onda "bir boşlukla sanlmış olmaktan çok bir yere kısılıp kalma" gibi tuhaf bir his uyandırdığını anlatmıştır. Sert hava, parmaklann arasından akıp giden kumun verdiği duyguydu bu, batan güneşin güzelliği ve ilkel ocaklarda pişirilen basit yiyeceklerin lezzetiyle adeta büyülenmişti.

Bağdat'a vardıklannda ilk tanıştığı kişi yol arkadaşı bayanın kocası oldu ve çift onu istasyondan alıp doğruca evlerine götürdüler. Aslında Agatha otelde kalmak niyetindeydi ama yeni dostlannın iyi niyetlerine, misafirperverliklerine ve ısrarlanna karşı koymak olanaksızdı. İngiliz kolonisinin sosyal çarkına kapılmasıyla birlikte şehirdeki tüm görülmeye değer yerleri gördü, lezzetleri tattı, gösterileri izledi. Tarihi yapılan, muhteşem camileri ve çiçek dolu bahçeleri gezdi.

Sonuçta misafirperver dostlanndan kurtulmayı başardı. Yolculuğunun zirvesi Profesör Leonard Woolley ve ekibi tarafından gün ışığına çıkanlan ünlü Ur harabelerini ziyaret etmesiydi. Kazı yerinde çalışmalara engel olacaklan gerekçesiyle harabeleri gezmeye gelen ziyaretçiler daima baş belası olarak görülür, istenmezlerdi; Agatha ise daha başlangıçtan itibaren

hoşnutlukla karşılanmasını Roger Ackroyd Cinayeti adlı romanını çok büyük keyifle okumuş olan Leonard Woolley'in kansına borçluydu.

Agatha ile Woolleyler arasında gelişen ilişki Agatha'nın yaşamının sonraki bölümünde çok büyük değişikliklere yol açmıştır. Leonard sakin, sessiz, züppe bir bilim adamıydı. İlk kocasını Büyük Piramit'te kendini vurduğu için kaybeden kaprisli, sinirli kansı Kat herine'e daima sevecenlikle ve hoşgörüyle yanaşıyordu. Katherine ile Agatha arasındaki arkadaşlık, belki de iki kadının aşktan çok çekmiş olmalarından kaynaklanıyordu; her ikisi de karşısındakinin yaşadığı acıyı görebiliyordu. Katherine, Leonard'ı sevmesine ve tutkuyla bağlı olmasına rağmen başlangıçta onun ya da bir başkasının kendisine fazla yaklaşmasından, reddedilmekten korkmuştu. Bunun sonucunda da kendisine yaklaşan erkekleri peşinen reddetme ve kendisine karşı ciddi bir ilgi duyduklarında aşağılama gibi eğilim geliştirmişti. Sonralan Agatha, Katherine karakterini "*Murder in Mesopotamia*-Gece Gelen Ölüm" romanındaki kurbanın kişiliğini oluşturmakta kullanmıştır.

Agatha'nın cazibeli ve ihtiraslı Katherine'e dostça davranması arkadaşlıklannın gelişmesini sağladı, bu arada Katherine de Agatha'nın edebi yapıtlanna büyük saygı duyuyordu.

Agatha Bağdat'ta rastladığı Maurice Vickers adındaki, kendisine J. W. Dunne'ın Zaman ile Bir Deney adlı eserinin bir nüshasını veren ilginç, yalnız adamı asla unutmadı. Bu kitap onu evrendeki yeri konusunda düşünmeye yöneltti, ona yeni bir kavram kazandırdı ve Ortadoğu'ya yaptığı bu yolculuk Agatha'nın yaşam boyu süren zaman tutkusunun başlangıcını oluşturdu.

Agatha, Abney Hail'deki Noel kutlamalanna yetişmek için İngiltere'ye döndü. Bu arada Woolleyleri 1929 içinde ne zaman İngiltere'ye gelirlerse Cresswell Meydanı'nda ahırdan bozma taşra evinde kalmak için davet etmişti.

O yıl "*Partners in Crime*-Cinayet Ortakları" adlı kitabının yayımlanmasının ardından Agatha artık kaybolmasına bir ışık tutma zamanının geldiğini hissederek kitabın Nan'deki kopyasının ön sayfasına kendisine 3 Aralık 1926 gecesi verdiği destekten dolayı minnettarlığını belirtecek şekilde şu mesajı yazdı: "Old Chelsea'den sevgili tatlı Nan'e, Agatha." Bu kitap sonradan Nan'in kızı Judith'e miras kalmıştır. Bu

derlemedeki öykülerden ikisi "*A Pot of Tea*-Bir Demlik Çaydanlık" ve "*The Case of the Missing Lady*-Kayıp Lady Olayı" Agatha ile Nan arasında sanki gizli bir şifreydi. *Bir Demlik Çaydanlık* adlı öyküsünün asıl adı "Tanıtım" idi ve bu öyküde Tuppence bir kontluğun vârisi olan arkadaşı için kurmaca bir kaybolma ayarlıyordu. Sonuçta da kurduğu yeni dedektiflik ajansının bu şaşırtıcı gizemi çözmesiyle büyük ün kazanıyordu.

On öykülük derlemenin içindeki bu iki öykü ilk olarak ekim ve aralık aylarında *The Sketch* gazetesinde, *Tommy ve Tuppence: Bir Dizi Macera* başlığı altında yayınlanmıştı.

Agatha genellikle derleme halinde yayınlanmadan önce öykülerini yeniden okuyup elden geçirirdi. "Dört" yıl önce yazdığı bu öyküleri 1929 yılında *Cinayet Ortakları* adıyla yayınlarken "altısını" yeniledi; öyle ki bu aralarında Agatha'nın kendi yetki verdiği biyografi de dahil olmak üzere birçok kişinin, bu on dört öykünün Agatha'nın kaybolmasından sonra yazıldığına inanmalarını sağladı. (Gerçekte ise bu yalnızca bir tek öykü *Sarsılmaz Kanıt* için geçerliydi ve bu öykü *Holly Leaves Magazine*'nin Aralık 1928 sayısında yayınlanmıştı. Ayrıca *Papazın Kızı* öyküsünün kaynağı ise bilinmemektedir.)

O yıl kayboluşa ilişkin en net ve açık değinme Sir Godfrey Collins'in çıkardığı "*The Sunningdale Mystery*-Sunningdale Gizemi" adlı eserde yapıldı. Kapaktaki tanıtım yazısında kitabın *Roger Ackroyd Cinayeti* yazarının eseri olduğu vurgulanıyor ve Agatha Christie'den yeni bir dedektif öyküsü okumayı uman hayranlan bunun yalnızca Cinayet Ortakları'nın 11 ila 22 bölümlerinden oluştuğuna tanık oluyorlardı.

20 Eylül 1929 tarihinde Monty beyin kanaması nedeniyle öldü, Agatha kendisine hep uzak olmuş ağabeyine karşı duygularıyla yüzleşmek durumunda kaldı. Ağabeyi Fransa'da gömülmüştü ve ablası Madge cenazede ağlamıştı. Madge uzun bir süre boyunca Monty'nin faturalannı ödemiş ve yaşamının son birkaç yılında ona birçok konuda destek olmuştu. Ablasının sabırlı ve çilekeş kocası Jimmy bu ölümü bir anlamda rahatlama ve Madge'le ilgilenme fırsatı olarak nitelendirmişti. Nan'in kızıyla damadı, Judith ve Graham Gardner Monty'nin uyuşturucu sorununun örtbas edilmesini sağlayanın ve bunun bir aile skandalına dönüşmesini önleyenin Jimmy'nin parasal müdahalesi olduğunu anımsıyorlardı. Judith'in açıkladığına göre yaşamının son günlerinde Monty ile geçinmek eskisi

kadar zor değildi, uyuşturucu bağımlılığı onu "boş ver, aldırma" gibi bir havaya sokmuştu.

Nan, Monty'nin ölümünü duyunca üzülmüştü: onu inatçı, dik kafalı bir çocuk oldukları yıllardan beri severdi. Birbirlerine karşı duydukları özel eğilim karşılıklı olarak farklı şekillerde de olsa her ikisinin çocukluk günlerinden bu yana birbirlerinin isyankâr tavırlarını kabullenmelerinden kaynaklanmaktaydı. Nan her zaman Monty'nin Güney Afrika'dan döndüğünde onun için getirdiği bir yüzüğü sevgiyle anardı.

Nan'in Monty'ye yakınlığı Agatha'nın ağabeyine karşı olan belirsiz duygularına uyum sağladı. Ağabeyinin hiçbir zaman yaşantısında büyük bir rolü olmamıştı ama Agatha yine de onun tuhaf bir çekiciliği olduğunun bilincindeydi. Onun başkalanna karşı düşüncesizliklerini daima anlamsız ve sinir bozucu bulurdu. Monty'nin yasadışı uyuşturucu bağımlılığı ve bu konudaki umarsızlığı Agatha'yı şok etmişti.

Agatha'nın otobiyografisinde Monty'nin uyuşturucu sorununa değinilmemektedir. Onunla ilgili değindiği birkaç sözcükten bu anlaşılsa da asıl olarak yalnızca tutarsız planlarından, örneğin savaştan sonra Doğu Afrika'da tekne taşımacılığı işine başladığından bahsediliyor ve kendini doğru ifade edemediği için hiçbir zaman bir sonuca ulaşamadığı belirtiliyordu.

Monty'nin ölümünün üstünden pek uzun bir süre geçmeden Agatha Bağdat'taki Tigris Oteli'nde kraliyetin Afrika Birlikleri'nden Albay Dwyer'e rastladı. Albay, Monty'yi çok iyi tanıyordu ve Agatha'ya uzun uzadıya "Puffing Billy"nin kahramanlık öykülerini anlattı. Agatha bu durumda ister istemez ağabeyini konuşmanın gündemi haline getirmek zorunda kaldı. Tüm bencilliğine, çıkarcılığına, önemli boyuttaki borçlanna ve deli dolu yaşam biçimine rağmen Monty'nin başkalannın onun hakkında ne düşüneceklerine aldırmadığı için yaşamda yalnızca yapmak istediğini yaparak özgür yaşadığını kabul etmek durumundaydı. Monty insanların onu olduğu gibi kabul etmesini bekliyor ve hiçbir zaman başkalarına kendi yaşam stilini ya da ahlak anlayışını empoze etmeye çalışmıyordu.

Agatha eserlerinde ağabeyini en canlı biçimde 1958'de yazdığı "*The Unexpected Guest*-Beklenmeyen Misafir" adlı tiyatro oyunundaki Richard Warwick karakterinde dile getirmiştir. Richard da Monty gibi eski bir safari

avcısıdır, sakattır ama can sıkıntısından pencerenin dışından evdeki konuklara sırf onları korkutmak için ateş eder.

Archie, Agatha'nın düşüncelerini meşgul etmeyi sürdürüyordu, Britannia and Eve dergisinin 1929 Ekim sayısında yayınlanan karmaşık Bay Quin öyküsü Denizden Gelen Adam'da açıkça yazarın evliliğinin ardından duyduğu suçluluk ve yetersizlik duygusu belli oluyordu. Öykünün asd kahramanı Bay Satterthwaite kayalık uçurumun tepesindeki bakımsız evin bahçesinde dolaşırken kendini uçurumdan aşağı atmak niyetinde olduğunu anladığı bir adama rastlar ve engel olur.

Anthony Cosden isimli adam ona ölümcül hasta olduğunu, gerçekten de o bahçeye bir gece önce kendini öldürmek için geldiğini ama bir yabancının varlığının, Bay Satterthvvaite'in dostu Dedektif Bay Quin'in onu caydırdığını anlatır. Anthony Cosden'in villanın sahibinin kim olduğundan haberi yoktur. Yaşamdaki tek pişmanlığının asla baba olmamış olduğunu söyler. Bay Satterthwaite bahçeden ayrılmayı kabul etmeyince genç adam istemeyerek oradan ayrılır.

Biraz sonra villanın sahibi olan kadın gelir ve Bay Satterthwaite onun yirmi üç yıl önce aynı uçurumun kenarından acımasız ve sadist kocasının denizde boğulmasını izlediğini öğrenir. Evlilikleri delicesine bir tutku sonucunda başlamıştır ama çatışan kişilikleri nedeniyle her şey çok zor ve yanlış gitmiş, sonuçta kadın kocasından kurtulmuş olmaktan mutluluk duymuştur. Bundan bir yıl sonra tesadüfen rastladığı bir yabancıdan tek bir aşk gecesinin ardından hamile kalmıştır. Bu birleşmenin ürünü olarak doğan erkek çocuk babasına öyle benzemektedir ki, çocuğunun yüzünde o yabancıyı tanır, ona âşık olur, artık ilk rastladığı anda onu tanıyacağından emindir.

Dul kadın yaşamına son vermeyi düşünmektedir, çünkü oğlu babasının kimliğini bilmek ve bu konuda evlenmek üzere olduğu nişanlısının ailesini ikna etmek istemektedir. Kadın kendisini öldürmediği taktirde oğlunun gayri meşru bir çocuk olduğunun ortaya çıkacağını ve bu kızla evlenme şansının da yok olacağını söyler.

Bay Satterthwaite öykülerdeki paralelliğe bakarak dul kadının oğlunun babasının Anthony Cosden olması gerektiğini anlar. Bir buluşma ayarlar ve yeniden birleşen çift hemen o gün evlenmeye karar verirler. Böylece oğullan eve döndüğünde geçmişte bir yanlış anlaşılma olduğunu

söyleyeceklerdir. Aşın derecede sevinçli olan dul kadın oğlunun nişanlısıyla geçmişiyle ilgili bilgisi olmadan evleneceğinden emindir. Böylece sevdiği adamı, Anthony Cosden'i ölümden korumak için gücünün yettiğince çaba harcamaya karar verir.

Öykü Bay Satterthwaite'in gizemli dostu Bay Quin'e bahçede rastlamasıyla son bulur. Bay Quin kendisinin bir "ölüm avukatı" olduğunu açıklar ve "öte dünyadan" aldığı talimat gereğince Anthony Cosden'in intihar etmesine engel olmak için geldiğini anlatır. Bay Satterthwaite'e dul kadının pişman olan acımasız, zalim kocasının adına orada bulunduğunu, kocasının ise dul eşinin sonuçta hak ettiği mutluluğa ulaşmasını sağlamak istediğinden bahseder. Bay Quin aşkın erkekleri şeytanlaştırdığı gibi melekleştirebildiğini de belirtir. Kadın eski kocasına adeta çocukça bir safiyetle tapmıştır, adamsa onda aradığı kadını bulamamış bu da onu çıldırtmıştır. Adam, onu sevdiği için dövmüş, hırpalamıştır. Öykü Bay Quin'in kadının yeniden dünyaya dönen kocasının uçurumun kenanndan denize, geldiği yere doğru yürümesiyle son bulur.

Archie'nin karakterini yansıtan bakış açılan Agatha'nın eserlerinde sıkça görülür, ama hastalık derecesindeki tutkulara değinmekle birlikte Bay Quin'in son açıklamalanndan da anlaşılacağı üzere Agatha hiçbir zaman evliliğinin bozulmasında payı bulunduğunu kabul etmemiştir. Kızını ihmal ettiği düşüncesini asla silkip atamamış;

"Denizden Gelen Adam"a daima gerçekten sevildiğini hissetmek için çocuğun iki ebeveyninin yanında olması gerektiği ve babanın ya da her iki ebeveynin de ilgisini esirgediği bir çocuktan mutlu bir geleceğin esirgenmiş olacağına ilişkin inancını ifade etmiştir.

Woolleyler, Agatha'yı 1930 yılını Ur'da yanlarında geçirmeye davet ederler. Onun bu öneriyi kabul etme kararı yaşamının seyrini değiştirir ve Bayan Max Mallowan olmasını sağlar. Bunu izleyen on yıl belki de yaşamının en mutlu günleri olur.

21 ALTIN ON YIL

Agatha 1930 yılında eski yayıncısının yeğeni olan dostu Ailen Lane'e yazdığı mektubunda mükemmel bir yıl geçirdiğini belirtir. Mutluluğunun en önemli nedeni mart ayında Ur arkeolojik kazı alanında gelecekteki kocasıyla tanışmış olmasıdır.

Max kalem bıyıklı, koyu renk saçlı bir gençti. Dış görünümündeki uysallık ve davranışları iç dünyasındaki dinamizmi ve kararlılığı yansıtıyordu. İngiltere'de otoriter, agnostik bir babanın ve romantik öykülerle, resme tutkun Fransız bir annenin çocuğu olarak yetiştirilmişti. Ebeveynlerinin fırtınalı ilişkisi onda derin bir barış ve sükûnet isteği uyandırmıştı. İlköğretimde gördüğü katı, zorba eğitim düzeni psikolojisinde derin yaralar açmış, sonradan Oxford'da gördüğü kendisini bir centilmen olarak hissetmesini sağlayan davranışlarla dostluk ortamı onu çok hoşnut etmişti.

Agatha ile tanıştığında henüz meslek yaşamının başında bir bilim adamıydı. Annesi Clarissa'dan sınırsız öğrenme ve tarih hevesini miras alan Agatha'yla aralarında Agatha'nın daha önce Archie ile asla başaramadığı şekilde entelektüel, estetik ve artistik boyutta bir ilişki kuruldu. Agatha hâlâ çok çekici bir bayandı, artan ünü ve varlığıyla erkeklerin ilgisini çekiyordu.

İngiltere'ye dönmelerinin ardından Max, Agatha'ya evlenme teklif etti. Bu fikir Agatha'nın hoşuna gitmişti. Yine de endişeleri yok değildi, ilk evlilik deneyiminin etkisiyle Max'e incinmekten çekindiğini itiraf etti. Max bunun zamana bırakılmasını reddederek, sonuçta onu önerisini kabul etmeye ikna etti. Geçmişten aldığı dersle Agatha bu öneriyi kabul etmek için iki koşul öne sürdü.

Birincisi tüm paralarını ve mal varlıklarını ortadan ikiye böleceklerdi: Onun olan kocasının da olacaktı. Agatha'nın durumunun Max'ten oldukça iyi olduğu göz önünde bulundurulacak olursa bu isteğin Agatha'nın Archie'ye karşı davranışlarında ve konuşmalarındaki hataları görüp ders almış olmasından kaynaklandığı anlaşılıyordu. İkincisi Max'ten asla golf oynamayacağına dair söz vermesini istiyordu. Her ne kadar Max bu koşuldan pek hoşlanmayıp biraz şaşırdıysa da kabul etmekte zorlanmadı; zaten en hoşlandığı spor dalı da kriketti.

Nan'in kızı Judith, aile çevresinde, "eğlenceli, kurnaz bir şeytan," olarak nitelendirilen Madge'nin çiftin evlenme fikrine çılgıncasına karşı çıktığını, Max'in kızkardeşini inciteceğinden kuşkulandığını, bu birleşmeyi engellenmek için elinden geleni yaptığını anımsıyordu. Bu arada canlı ve sevecen kişiliğiyle hünerli bir karakter okuyucu sayılabilecek Katherine de Agatha'ya evlenmeden önce iki yıl beklemesini, çok genç olan Max'in istediği her şeyi elde edebileceği zannına kapılmasının karakteri üzerinde kötü etki yapabileceğini anlattı. Agatha ise akılsızlık ederek onların öğütlerini dinlemedi.

Agatha'nın evliliğe ilişkin endişeleri Max'ten uzak olduğu zamanlarda artıyordu. Onun yanındaysa kendini güvenli ve mutlu hissediyordu. Yaşama ve insanlara çekinceyle yaklaşarak kendini bir anlamda güven altına aldığını, yeniden evlenme fikrine alışması gerektiğini belirterek ondan kendisine karşı sabırlı olmasını istedi. Başka sorunlar da vardı: Clarissa, Agatha'yı bir Anglikan olarak yetiştirmişti, Max ise Katolik eğitimi almıştı. Agatha Katolikliğe geçme önerisini getirdi ama Max'in mezhebi boşanmayı dolayısıyla da boşanmış biriyle evliliği kabul etmediği için Max Katolik Kilisesi'nden ayrıldı. Bu arada Agatha üzerinde etkisi en büyük olan kişi de onayını vermişti: Rosalind, annesinin yeniden evlenme fikrini büyük bir espri olarak nitelendiriyor, Max'i onaylıyordu.

Kayboluşunun yarattığı umulmadık talihsiz kamuoyunun ardından Agatha basının evlilik planlarını duyacağından ve mutluluğunu bozacağından korkuyordu. Otobiyografisinde Max ile Edinburgh'ta ki "küçük bir şapel" St. Columba'da evlendiğini ileri sürmekteydi. (Bu arada St. Columba aslında bir katedraldir.) Gerçekte ise çift ilk karşılaşmalarından yedi ay sonra, 11 Eylül'de Edinburgh'ta, St. Cuth bert Kilisesi'nde evlilik yemini ettiler. Agatha İskoçya'ya gitmekle gazetecileri başarıyla atlatmayı başarmıştı. Aralarındaki on dört yıllık büyük yaş farkını gizlemek için Agatha evlilik cüzdanındaki yaşını otuz yedi, Max ise otuz bir olarak vermişti. Gerçekte ise Agatha kırk yaşından dört gün almıştı, Max ise yirmi altı yaşındaydı.

Avrupa'ya hareket etmeden önce Agatha heyecan içinde Ailen Lane'e bir mektup yazarak kocasıyla Venedik ve Yunanistan'a gitmek üzere olduğunu bildirdi. Tekrar evlenmek gibi bir çılgınlığa nasıl olup karar verdiğini kendisinin de bilemediğini belirtti. Yine de, güvenliğin her şeye rağmen "iğrenç bir alışkanlık" olduğunu hissediyordu.

Balaylan ekim ortalarında Atina'da, Max'in Ur'daki kazıya dönmek zorunda kalmasıyla son buldu. Max o sıralar besin zehir lenmesi nedeniyle hasta olan Agatha'yı bırakmakta isteksizdi, ama Agatha, onu işine öncelik tanımaya zorladı. Woolleyler kazılarda yalnızca bir tek kadına yer olduğunu açıkça belirtmişlerdi; ve bu kişi de Katherine'di. Max'in işverenleri saha çalışmalarında kadınların ayak bağı, engel olduğu görüşündeydiler. Woolleylerin yaz tatillerinden bir hafta geç dönmeleri Agatha'dan boş yere erken ayrılmak zorunda kalan Max'i öylesine kızdırmıştı ki, öfkesini kazı sahasındaki eve yaptırdığı yeni bölmeyle Katherine'in banyosunun sonradan yeniden yıkılıp inşa edilmesi gerekecek kadar küçültmesine yol açtı.

Agatha balayının ardından İngiltere'ye döndüğünde kaybolduğu günlerin anılarının onda zaman zaman yarattığı korkunun geçmiş olduğunu fark etti. Max'e yazdığı mektupta uzun yıllardan sonra ilk kez Londra'yı yağmuruna rağmen güzel, hoş bir yer olarak nitelendirdiğini belirtti. Omuzlarından büyük bir yükün kalktığını hissettiğini ve içindeki yaraların giderek iyileştiğini anlattı. Onların yeniden açılmasının pamuk ipliğine bağlı olduğunu kabul ediyordu ama yine de sonsuza kadar tamamen iyileşeceklerinden emindi.

1930 yılında yazdığı son eseri "*The Murder at the Vicarage*-Ölüm Çığlığı" 5500 adet sattı, kayboluşun yarattığı tanıtım madeninin kitaplarına etkisi son bulmuştu. Aynı yıl Mary Westmacott mahlasıyla *Devin Ekmeği* adlı kitabını yayınladı. Nan hemen ona söylenmemesine rağmen bu kitabın yazarının da Agatha olduğunu anlamıştı. İki arkadaşın Abney Hall'de öğlen yemeğinde oldukları bir anda Nan kendisine *The Times* kitap kulübünden ödünç olarak çok ilginç bir kitap gönderildiğini söyledi. "Adı neydi?" diye soran Agatha'ya, Nan, "Sanırım '*Dwarf's Blood*-Cücenin Kanı' filan gibi bir şey," diye takıldı. Agatha sırrının ortaya çıktığını anlamıştı, iki arkadaş uzun uzun güldüler. Arkadaşının yazım stilini çok iyi bilmenin Ötesinde kitaptaki bir şiir ve anlatılan çocukluklarına ilişkin bir olay da Nan'in kitabın yazarının Agatha olduğunu hemen anlamasını sağlamıştı. Agatha arkadaşına kendi kopyalarından birini, ön sayfasına "Nan'e Mary Westmacott'tan sevgilerle. Dwarf's Blood ha, ha" diye yazarak sundu.

Agatha yeni evliliğinde çok mutlu olmasına rağmen ilk aşamalarda Max'Ie yaşantısmdaki ufak bir pürüz yine de sorun oldu: Bu, Max'in Rosalind'le geçirdiği süreydi. Aslında bir çocuk için daha nazik ve düşünceli bir üvey baba olamazdı, Agatha'nın çekemezli ği hem mantıksız

hem de haksızdı. Ama Rosalind yatılı okula gidip de yanlarından uzaklaştığında Agatha kızının yokluğunu hissetti. Judith, Agatha'nın paylaşmayı sevmeyen, bencil kişiliği yüzünden evliliklerinin ilk yıllarının gizli kıskançlık krizleriyle dolu olduğunu anımsıyordu.

Ne var ki Max'in Agatha'ya karşı sessiz, pek dile getirmediği tutkusuna, düşkünlüğüne ve ortak ilgi alanlarına rağmen Agatha'nın önceki evliliğinin yaralarını iyileştirmesi çok zor ve uzun bir yol gerektiriyordu. Agatha böylece ilk evliliğinin yıkılmasından dolayı kötü şekilde sarsılmış olan Tanrı inancını da yeniden değerlendirmeye başladı.

Dini inançlarının yeniden uyanmasının kökeni biraz da zaman konusuna aklını takmasıydı. Sir John Jean'in "The Mysterious World Gizemli Dünya" kitabı onu tanrısal bir kuramın kanıtlan üzerinde düşünmeye yöneltti ve yeniden içinde Tann'nın bulunduğu bir gelecek tasarlamaya başladı. "Eğer gelecekte Tanrı," diye yazmıştı Max'e bir mektubunda, "hiçbir zaman imgelemediğimiz ya da sannlamadı ğımız ama yine de neden değil sonuç olduğunu varsaydığımız bir şey olsaydı ne tuhaf olurdu. Tanrı'nın varlığı bizim izlememiz gereken yol bir amaç evrimin hedefi ve ereği."

Kaybolduğu günlerde yaratılan kamuoyundan kaynaklanan tanıtımdan arta kalan olumlu etki 1931 yılında Kanıt ve "Black Coffee Acı Kahve" adlı eserlerinin, başrolde Austin Trevor'un Hercule Poirot olarak oynadığı sinema versiyonlarını da kurtardı. Aktör aynı rolü üç yıl sonra üçüncü bir film, "*Lord Edgware Dies*-Lord Edgware'i Kim Öldürdü?" için de tekrarladı.

Agatha'nın yeni bulduğu huzura rağmen büyük umutsuzluğa kapıldığı anlar da oluyordu. 1931 yılında yaptığı düşükten sonra Max'le tekrar çocuk yapmayı denememeye karar verdiler. Ama sonradan Peter'in omzunda kitle geliştiğinde olası kötü sonuçların korkusuyla Max'e bir köpekten başka gerçekten tutunacak hiç kimsesi olmayacak kadar kötü günler yaşamamış olduğunu bile söyledi. Neyse ki Peter iyileşti.

Archie'nin aksine Max her zaman Agatha'nın yazı yazmasını teşvik ediyor, özellikle de bir kitabın ortasında takılıp kaldığında, bitiremeyeceğini düşündüğünde ona yürekten cesaret veriyordu. 1931'de yayınlanan "*The Sittaford Mystery*-Ruhların Cinayeti" adlı eserinin taslağını, romanı için planladığı gizemli olayı ilk kez Max'e açıkladı. Eserin kadın kahramanı bir gazetecinin kendisine duyduğu romantik ilgiyi sinsice nişanlısını

darağacından kurtarmakta kullanıyordu. Bundan sonra da her kitabının konusunu Max'e özetlemek, diğer kısımlarını tamamlamadan önce başlangıç ve sonuç bölümlerini yazmak Agatha için bir alışkanlık oldu. Böylece konuyu tam anlamıyla kavrayıp hâkim olabiliyordu. 1930 yılında yirmi beşinci kitabı da yayınlandı.

Agatha 1932 yılındaki öykü koleksiyonunu, yani "*The Thirteen Problems*-Cinayetler Kulübü"nü Max'in işverenleri olan Woolley lere adadı. Ortadoğu'daki çöl yaşamının dinginliği onu Nineveh'de 1933 yılında yayınlanan *Lord Edgware'i Kim Öldürdü?* adlı eserini yazmaya yöneltti. 1934 yılı ise bir Agatha klasiği olan "*Murder on the Orient Express*-Doğu Ekspresinde Cinayet" yanında "*Parker Pyne Investigates*-Parker Pyne Soruşturuyor" adlı eserin de yayınlanmasına sahne oldu. Janet Morgan'ın Agatha'nın izniyle yazdığı biyografide Agatha'nın "Zengin Kadının Davası" adlı öyküsünde "bellek kaybının sağladığı muhteşem özgürlüğe" ilişkin deneyimlerini yansıttığı iddiası ise asla doğrulanmadı. Öyküde gaspçılarca zorla alıkoyulan zengin bir kadının umutsuzca başka biri olduğu konusundaki beyin yıkama çabaları anlatılmaktaydı. "Penguin's Millions" serisinde yayınlanan *Parker Pyne Soruşturuyor*'un tanıtım yazısında Agatha bu öyküsü için bir gün bir şapka mağazasının vitrininde, çok fazla parası olduğunu söyleyerek içeriyi gözetleyen bir kadından esinlendiğini açıklamaktadır.

Max'le mutlu olmasına rağmen Agatha hâlâ Archie'ye özlem duyuyordu, bu da onu ikinci Mary Westmacott romanında geçmişini yeniden sorgulamaya itti. Bitmemiş Portre pek çok açıdan Agatha'nın yaşamını çocukluk yıllarından başlayarak, Archie ile yaptığı evlilik ve bunun acı sonuna kadar izleyip irdeleyen bir otobiyografik romandır. Celia ve Dermot karakterlerinde Christieler temel alınmış, romandaki birçok belirgin duygusal tasvir de Agatha'nın kendi deneyimlerini yansıttığını açıkça göstermektedir.

Eserde her ne kadar Celia'nın Dermot ile olan evliliklerinin başlangıcı yoksulluk içinde geçse de Celia eşini büyük bir tutkuyla sevmektedir. Dermot ise Celia'nın görünümünden etkilenmiştir ve on dan her zaman böylesine güzel olacağına söz vermesini ister. Celia Judy'ye hamile kaldığında (Bu Rosalind'in Agatha'nın eserlerinde bir şekilde ilk görünmesidir.) Dermot, Celia'nın güzel vücudunun bozulacağından endişelenir. Judy büyüyüp de giderek babasına ben zeyince Celia ikisinin de

ona beklediği sevgiyi vermediklerini fark eder. Annesi öldüğünde çok büyük acı duyar ve kendini ailesinden, evinden ve varlıklarından zorla koparılmış hisseder. "Vahşi Belucis tan" gibi egzotik uzak yerlere seyahat etmeye heveslenir.

Bu noktaya kadar roman sanki tamamen Agatha'nın 1926 Nisan'ına kadarki yaşamının bir yansımasıdır, sonra bu imaj çarpıtılır. Kocasının Nancy ile on sekiz ay süren yasadışı ilişkisini derinlemesine irdelemektense Agatha her şeyi basitçe toparlar: Celia'nın annesinin ölümü Dermot için olayın katalizatörü olur. Her ne kadar Celia istemeden bilinçsizce bu evlilikten kurtulmayı umuyorsa da zamanı geldiğinde korkuyla tepki verir ve ayrılmayı reddeder.

Bitmemiş Portre isimli eserde evliliğin çöküşünün gerisindeki nedenleri incelemekten kaçınsa da Archie'nin bomba etkisi yapan ayrılma isteğine karşı Agatha'nın tepkisi romanda açık seçik ortaya konulmaktadır. Celia'nın görünüşte mutlu geçen on bir yıllık evlilik yaşamının ardından duyduğu acı ve güvensizlik gerçektir. Başlangıçta kendisini hâlâ annesinin ölümünün şokundan kurtaramamış olan Celia, Dermot'u hep sevmiştir ve onun istediği her şeyi yapmış olmasına rağmen ona gerçekten ihtiyaç duyduğu anda sırtından hançerlediğini düşünür. Romanda Archie ile Agatha'ya bir türlü rahat vermeyen, para yüzünden çıkan tartışmaların, bir yazar olarak başarılarının da ayrılıklarında rol oynadığına değinilmemiştir.

Agatha okuyucularını Nancy'yi temel aldığı Dermot'un metresi Marjorie'nin Celia için pek bir şey ifade etmediği konusunda kandırmaya çalışmıştır. Bitmemiş Portre'de kısa öyküsü "Uçurum"dan farklı olarak Agatha'nın Nancy'ye karşı duyduğu yoğun kıskançlık duyguları itiraf edilmemektedir. Yaşamdaki bazı deneyimler yazılarda tekrar tekrar keşfedilemeyecek kadar acıdır.

Dermot ayrılıkları için şart olarak metresinin asla adının geçmeyeceği bir danışıklı dövüş önerince Celia, dehşete düşer. Celia, Der mot'a ona Tann'ya inandığı, taptığı gibi taptığını, bunun "aptallık" olduğunu düşündüğünü söylerken de dini inançlanndaki hayal kı nklığı açıkça ortaya çıkmaktadır. İstemeden bu tatsız isteklere itiraz silsilesi izler. Ve Dermot "Silahlı Adam" kimliğine bürünür.

Celia kaygı, keder ve mutsuzluktan kocasından korkmaya başlar, bahçıvan kulübesindeki haşere öldürücüleri kilitler. Geceleri düşlerinde

Dermot'un onu zehirlemeye çalıştığını görmektedir, gündüz olunca da bu kuruntuların vahşi "gece kâbusları" olduğunu düşünür. Canlı gece kâbuslan artarak kötüleşince bulmaları umuduyla annesinin bir fotoğrafını polise götürmeye karar verir. Bazı eleştirmenler romanın konusundaki bu iki bakış açısının Agatha'nın kaybolduğu gece olanların sanal bir betimlemesi olup olmadığını merak etmişlerdir. Gerçekten de anlatılan bu olaylar Celia'nın yoğun yalnızlığını ve kendine saygısını göstermeye yöneliktir.

Karıkoca arasında Celia'nın kızlan Judy'yi piyon olarak kullanarak evliliklerini kurtarmaya çalıştığı zor bir banşma dönemi olur. Ancak Dermot, Marjorie'yi yeniden görmeyeceğine dair verdiği sözü tutamaz.

Bitmemiş Portre, Agatha'nın kaybolduğu güne ilişkin bazı olay lan yeniden canlandırmaktadır. O gün Miss Hood'un (Charlotte Fisher'ın temel alındığı karakter) Londra'ya gitmesinin ardından Dermot, Celia ile tartışır ve Marjorie'yi görmemeyi başaramadığını kabul eder. O hafta sonunu Marjorie ile geçireceğini açıkça ifade etmese de iki gün için evden uzağa gideceğini söyler ve Celia'nın yanıtı döndüğünde kendisini orada bulamayacağı olur. O anda Der mot'un gözlerinde gördüğü "anlık kıvılcımıumudu" kocasının kafasından döndüğünde intihar etmiş olacağının geçtiği olarak anlamlandırır. İntihar ettiği taktirde kocasının üzüleceği ve vicdan azabı çekeceği düşüncesinden hoşlanır. Ama bunun böyle olmadığını da bilmektedir, çünkü Dermot'un çabası aslında böyle bir durumda kendisini bundan sorumlu olmadığına inandırabileceğinden emin olmaktır. Celia onun Marjorie ile evlenmesini kolaylaştırmak istemektedir. O akşam geç bir saatte Judy'nin odasını ziyaret ettikten sonra merdivenlerden iner ve evden çıkmadan önce veda etmek amacıyla köpeğinin başını okşar.

Romandaki hava işte tam bu noktada değişir: Duygusal yoğunluk kaybolur. Celia köprüden atlar ama oradan geçen biri tarafından boğulmaktan kurtarılır, tutuklanır ve intihar girişiminden dolayı mahkemeye çıkmak zorunda kalır. Agatha yarattığı eserlerde daima hayallerinden arta kalan fikirleri elden geçirmiş ve bunları kullanmıştır; benzer bir anlayışla *Daily Mail*'s kayboluşuna ilişkin yaptığı ikiyüzlü resmi açıklamadan arta kalanlar bir şekilde romanında dile getirilmiş oluyordu.

Celia'nın Dermot'a "ölesiye" bağlı olduğunu ve onu yaşamı boyunca seveceğini açıklarken Agatha aslında kendisinin Archie'ye olan aşkının

derinliğini ifade etmek istemiştir. Maalesef, Julia sonuçta Dermot için direnmeye kalkıştığında ise artık çok geçtir.

Bitmemiş Portre'yi yazmak Agatha'nın ilk evliliğine ilişkin bir tür acı dolu günah çıkarmadır, ikinci evliliğinin sakin, dengeli yapısının etkisi onu geçmişine daha sakin bakmaya yöneltmiştir.

Para konusundaki katı, inatçı ve zorlayıcı tavırlarıyla Archie'yi isteklerinin dışında hareket etmeye zorlayarak ilişkilerinin bozulma sındaki katkısını dile getirmektense, romandaki karşıtını evlilikteki günahsız kurban olarak yansıtması Agatha'nın hâlâ kırgın olduğunu göstermektedir.

Romandaki olayların akışı bazen tatsız ayrıntıların atlanması için çarpıtılmıştır, Agatha bir defasında Judith'e şöyle demişti: Beni tanımak istiyorsan Bitmemiş Portre'yi oku." Mary Westmacott'un gerçek kimliğini gözetmek için Collins Yayınevi, *Bitmemiş Portre* için yazdığı çeki Nathaniel Miller (Agatha'nın rahmetli büyükbabası) adına düzenlemiş ve Agatha'nın çeki imzalamasının ardından isim Daniel Miller olarak düzeltilmişti. Bu kez Nan kitabın kopyasını doğrudan doğruya Agatha'dan almıştı. Kitaptaki ithaf aynen şöyleydi: "Sevgili Bayan Kon'a, 1934, M.W.) Agatha, Nan'e bu ve diğer Mary Westmacott kitaplarını sunarken Agatha daima el yazısını değiştirir ve asla gerçek ismini kullanmazdı.

Aynı yıl Nan'in ikinci evliliği de sallantı geçirdi. George karısının gizli bir ilişkisi olduğunu keşfederek onu terk etti. Nan kızı ile birlikte Chelsea'de Cheyne Court adı verilen bir apartmana taşındı. Agatha, onu düzenli olarak ziyaret ederek bu karmaşık döneminde destek oldu. George çocuklardan hoşlanmıyordu, Judith, üvey babasının gitmesinden mutluydu. Maalesef Nan'in ilişki içinde olduğu bu adamla birlikteliği de iyi gitmedi ve Nan onunla evlenmemeye karar verdi.

İkinci evliliğinin ilk on yılında Agatha'nın parasal yükümlülükleri bir hayli fazlaydı, Agatha'nın aldığı telif haklarının bunları karşılaması Max ve onun açısından büyük şanstı. Kızının eğitim, barınma masraflarını ödemesinin ve Max'in arkeolojik araştırmalan na parasal destek sağlamanın yanında Agatha, Ashfıeld için de yıllık bir bakım-onarımyeniden dekorasyon programı başlatmıştı. Aynca Max'e işiyle bağlantılı olarak Oxford'u sıkça ziyaret edebilmesi için Wallingford'daki Winterbrook Malikânesi'ni satın almıştı.

Abney Hall'deki Noel'ler gerginliğe sahne oluyordu. Her ne kadar Agatha ile evlendikten sonra Madge ve Jimmy, Max'in arkadaş çevrelerine girmesini hoş karşıladılarsa da Watts ailesinden oğullan Jack bundan hoşlanmamıştı. Bu iki adam Oxford'da aynı dönemde okumuşlardı ve birbirlerinden hoşlanmıyordu. Bu bir sınıf meselesiydi. Jack, Max'i sözde centilmenlik tasladığı iddiasıyla küçümsüyordu. Bu yüzden Max'in Noel'i Nan, Judith ve ailenin diğer bireyleriyle birlikte geçirmek için Agatha ve Rosalind'e eşlik etmesi olanaksızdı. Agatha ise buradaki eğlencelere bayılıyordu ve bunlardan Max için vazgeçmeyi reddetmişti.

Agatha'nın büyük kızkardeşinin edebi başarılanna karşı hissettiği kardeş kıskançlığı kendisinin yazar olarak önemi arttıkça unutulmuştu. Üstelik zaman zaman dümen suyuna çıkan küçük tekneleri batırmaya çalışan bir transatlantiğe benzeyen, çenesi düşük kızkardeşinin tarafını tutması bile gerekiyordu. Bir akşam Madge Ashfield'ın mumla aydınlatılan yemek odasına girerek tüm ışıklan yaktı. Yemek konusunda zaten hep çok sıkıntılı olan Agatha bundan hiç hoşlanmadı. "Işıklan söndür," diye seslenen Agatha, onu kırmayı umursamadı. "Burası benim evim," diye bağırdı. Madge yaşlandıkça daha da bencilleşmişti, genelde Jimmy'ye ağzını açma fırsatı bile tanımıyordu. Yolculuklarda berber parasından tasarruf etmek için saçını kazıtıyor ve peruk kullanıyordu. Eninde sonunda Agatha da Madge'nin "gerçekten de biraz tuhaf ve hoş" olduğunu kabul etmeye başladı.

Tüm anneler gibi Agatha ve Nan de kendilerini bazen kızlarıyla ilişki kurmakta yetersiz hissediyorlardı, bu anlayışla Agatha 1935 yılında yayınlanan "*Three Act Tragedy*-Üç Perdelik Cinayet" romanının Nan'e verdiği kopyasının ön sayfasına şunları yazdı: "Bir anneden diğer bir anneye en derin sevgilerle." Bu arada Rosalind güzel, doğru ve fazlasıyla kişilikli dürüst bir genç kız olmuştu. Agatha boşanmasının onunla arasında bir soğukluk, bir uzaklık yaratmış olmasından korkuyordu, yapabileceği en iyi şeyin onun üzerinde katı kurallar uygulamaktansa kızına bir ölçüde bağımsızlık ve özgürlük vermek olduğuna karar vermişti.

Judith okuldan bıkıp on beş yaşında okulu terk etti. Paris'teki bir sosyete okulunda altı ay geçirdikten sonra Londra'ya dönerek bir okula dans öğretmeni olarak girdi. Ancak ayak bileğinin kırılması büyük emellerine engel oldu ve Avusturya'ya giderek orada ailenin onaylamayacağı uygunsuz birine âşık oldu. İki yıl sonra eve döndü. Şık, giyime düşkün, çekici,

sempatik, neşeli bir kız olmuştu. Annesi kızının "bir çizgi kalınlığındaki kaşlarını ve uzun kırmızı tırnaklarını görünce şok oldu. Ayrıca Judith Londra'daki gece kulüplerine gitmekten hoşlanıyordu; özellikle de adı kötüye çıkmış ShimSham adlı kulübe gitmekten kendini alıkoyamıyordu. Nan, Ju dith'in geceleri saat iki ya da üçe kadar dışarıda kalmasından kaygılanıyordu. Oysa Judith aşın heyecanlı ve titiz annesinin onun hakkında düşündüğünden çok daha aklı başındaydı. Endişeli Nan, Agatha'ya, "Söz dinletemiyorum," diye yakınmıştı. Arkadaşının derdini paylaşan Agatha, Mary Westmacott mahlasıyla yazdığı tek tiyatro eseri olan "*A Daughter is a Daughter*-Kız Evlat Kız Evlattır"a Nan'in Judith ile ilişkisini temel almıştır. Gece kulüplerine olan düşkünlüğüne rağmen Judith sevecen, şefkatli bir evlattı ve Agatha, onu Max'le çıktığı tatillere, Loire Vadisi'ndeki şatolar da dahil olmak üzere genellikle yanında götürüyordu.

Bu arada iki kızdan daha küçük olanı Rosalind ise okulunu bitirip diplomasını almış, Londra'ya dönmeden önce kısa bir süre yurtdışında kalmıştı. Her haliyle sosyeteye tanıtılmak için çok uygun bir adaydı ama Agatha boşanmış olmasının kızının Buckingham Sarayı'ndaki tanıtımında bulunmasını önlemesinden çekiniyordu. Bu nedenle de oraya Rosalind arkadaşlarıyla gitmek zorunda kaldı. Rosalind fotoğraf çektirmek istediğini açıkladığında ise, daha önceden Rosalind'in aslında mayo mankenliği konusunda kariyer yapmak istediğini keşfeden Agatha bunun asla söz konusu olamayacağını belirtti.

Artan ününe rağmen Agatha hâlâ okuyucularından kaçıyor, uzak kalmaya çalışıyordu. Kendisiyle toplum arasına inşa ettiği sessizlik duvarı kaybolduğu günlerden bu yana onu sarmalayan gizemle giderek güçlenmişti. Edebi danışmanları olaya ilişkin spekülasyonları frenlemenin tek yolunun, eserlerini tefrika etmek isteyen dergilere ve gazetelere, eserlerine ilişkin tanıtımlarda 1926 olaylarına değinmemelerini şart koşması olduğu görüşündeydiler.

Agatha romanlarında Harrogate'e yalnızca 1936 yılında yazdığı, "*Cards on the Table*-Briç Masasında Cinayet" adlı eserinde değinmiştir. Bu eserde Bayan Oliver gevezelik edip Galli hemşiresinin onu günün birinde Harrogate'e götürdüğünü ve eve döndüğünde ona neden ihtiyaç duyduğunu bile unuttuğunu anlatır.

Nan gibi başlangıçtan beri onu tanıyanlar Agatha'nın dedektif romanlarında arada sırada kaybolma günlerinin diğer yönleriyle de

paralellikler kurmaktadırlar. Örneğin 1936 yılında yazdığı "*ABC Murders*-Cinayet Alfabesi" adlı romanında gazetenin olayı takibindeki ayrıntılar ve kapsamlı, ısrarlı incelemeler tamamen kendisinin 1926 yılındaki basın deneyimini yansıtıyordu.

1936 yılında Nan'e kanser teşhisi konuldu. Başarılı bir ameliyat geçirdi ve Agatha o yıl yazdığı diğer romanı *Gece Gelen Ölümü*'n ithafında "Nan'e, çok hasta olan mükemmel bir anneye" yazdı. 1937 yılında yayınlanan "*Dumb Witness*-Ölüden Mektup Var" ise açıkça Agatha'nın çok sevdiği köpeği Peter'e adanmıştı. Bu kitabın Nan'e verdiği kopyasına ise "Hiç de sessiz olmayan arkadaşım Kokmuş Çiroz'a eski dostu Parlak Gözden" yazmıştı. Bu cümlesiyle küçük bir kızken Abney Hall'de büyükler öğle yemeğine oturmadan önce gizlice yemek odasının sandalyelerinin altına raptiyeledikleri iki çiroza atıfta bulunuyordu. Keskin kokunun büyüklerini şaşırtmasıyla çok sevinmiş, eğlenmişlerdi.

Agatha'nın 1930'lu yıllarda ürettiği eserler dedektif romanlarının Altın Çağı olarak bilinen dönemin bir anlamda özetidir: çağdaş dinsel, politik ve sosyoekonomik sorunlara vurguların bulunmaması o dönemin diğer polisiye roman yazarlarından farklı olarak onun kitaplarının her zaman güncel, gelecek nesiller için de yeni kalmasını sağlamıştır.

1926 sonrasında kendisini toplumdan uzak tuttuğu dönemde evliliklerdeki ihanetlere bakış açısı romanlarında açıkça ortaya çıkmaktadır. 1937 yılında yazdığı bir başka polisiye eseri, "*Death on the Nile*-Nil'de Ölüm"de romantik bir aşk üçgenini anlatırken, "diğer kadın"a karakterine sempatiyle yaklaşır. Hatta bu söz konusu "diğer kadına" sempatisi cinayetten suçlu olsa bile sürmektedir. Aynı şeyi Agatha'nın kitaplanndaki erkek kahramanlar için söylemek olanaksızdır. Agatha erkekleri toplumun ve evliliğin sorumlusu olarak görmekte, diğer erkeklerin karılarını çalanlan züppe, hatta jigolo olarak suçlamakta tereddüt etmemektedir.

1938 ydında Agatha toplumun doymak bilmez Hercule Poirot talebinden yorulmaya başladı. Onunla ilgili ilk kitabını yazdığında Poirot'nun günün birinde sırtına yüklenmiş bir yük olacağını fark edememişti. Sevgi ile öfke arasında gidip gelen çelişik duygulannı o yıl *Daily Mail*'de tefrika edilen "Appointment With DeathÖlüm le Randevu" için hazırladığı tanıtımda itiraf edecek kadar ileri gitti.

1938 Eylül'ünde Agatha son Poirot romanı, "*Sad Cypres*-Koltuktaki Ölü'yü tamamladı. Romanın kahramanlarında kendisi, Archie ve Max canlandırılmıştı. Romanda dengeli ve soğuk kişiliği nedeniyle, cazibeli dış görüntüsüne rağmen Elinor Carlyle nişanlısı Roddy Welman'a onu ne kadar sevdiğini anlatamaz, çünkü duygularından bahsetmekten hiç hoşlanmamakta ve başkalarının mutsuzluğundan ya da hastalığından fazlasıyla tedirgin olmaktadır. Ona karşı aşkta kaybettiyse de iç huzurunu ve barışı doktorunda bulacaktır. Agatha, Archie ve Max'e hissettiği duygulan Elinor'un ağzından Roddy'yi umutsuz bir aşkla, hatta tutkuyla sevdiğini, ama Peter ile mutlu olabileceğini söyleterek özetlemektedir.

Judith'in doğum günü Agatha'nınkinden bir gün sonra, 16 Eylül'deydi; doğum günlerini hep birlikte aileyle ve yakın arkadaşlarıyla kutlamak onlar için bir alışkanlık halini almıştı. Ashfıeld'da kutladıkları son doğum günü 1938 yılındaydı: Judith'in yirmi bir ve Agatha'nınsa kırk sekizinci doğum günüydü. Agatha yemek odasının sandalyelerini çiçeklerle süsledi ve söz konusu günde doğum günü sahipleri masanın başındaki yerlerini aldılar. Judith sevinçle, "Agatha'nın hazırladığı doğum günlerimiz daima çok özeldir," diye haykırdı.

Varoşlardaki nüfus artışı Ashfıeld'ın sakinliğini sessizliğini bozuyordu, Agatha, Max'in teşvikiyle 1938 yılında bu evi 6000 sterline sattı ve Devon Greenway'de Dart Nehri'ne bakan dört yüz dönümlük bir araziye yerleşik beyaz Gregorian stilindeki malikâneyi satın aldı. Agatha ve Max bu eve taşındıktan kısa bir süre sonra Peter öldü ve evin arka kısmına gömüldü. Agatha çok üzgündü, yaşamının en zor dönemlerinde, özellikle de kayboluşu öncesi ve sonrası zor haftalarında ona eşlik eden uzun süreli can dostu, ona güç veren sadık arkadaşını yitirmişti. Ona başka bir köpek alması önerildiyse de o an için başka birine dayanması olanaksızdı.

Nan'in dostluğu onu güçlü tutuyordu. 1939 yılında "*Murder is Easy*-Zehri Kim Verdi" adlı romanını ona ithaf ederken arkadaşının son günlerdeki hastalığını aldırmazdan gelmişti: "Eski dostum B'ye. Agatha'dan onun anısına."

1939 yılında İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması yazara hem özel hem de meslek yaşamında başarılar getiren on yılın sonunu haber veriyordu. Bu aynı zamanda dolaylı olarak onu bıktmp usandıran kaybolma günlerinin bir daha gündeme getirilmesine de yol açacaktı.

22 KARARAN SEMALAR

Savaşın şiddetlenip İngiltere semalan düşmanın JLV uçaklarıyla karardığında, Agatha uzun süren ayrılıklarına rağmen aşk ve teselli için Max'e daha sıkı bağlanmıştı. Max'in yazdığı sevgi dolu, şefkatli mektuplar ona, kocasının yaşamında sevilen iyi bir eş olduğu konusunda güven veriyordu. Max'e Ortadoğu'da tanıştığı umutsuz, mutsuz kadının artık değişip ne kadar farklı bir insan olduğuna kendisinin bile hayret ettiğini yazıyordu. Bir mektupta Max'e onun kendisi için yapılabilecek her şeyi yaptığını anlattı.

Savaşın büyük kısmında Max Araplarla ilişkilerde danışman olarak hizmet etti. Agatha, kocasıyla bir araya gelmeyi çok istiyordu ama resmi engeller onu savaş muhabiri olarak görev almaktan alıkoyuyordu. Agatha bu dönemde İngiltere'den uzaklara uçup giden yurttaşlarından farklı olarak, yabancı bir ülkede, bir vergi cennetinde yaşayarak elde edeceği mali avantajları geri çevirdi, Üniversite Kolej Hastanesi'nde ilaç dağıtmak için Londra'ya taşındı.

Onun asıl derdi kızı Rosalind ve Max'in emniyetiydi. Onlara bir şey olması halinde, kaybolmasından önceki günlerde maddi durumlarını sağlamlaştırmak için yazmak istediği ama giderek kötüleşen evlilik koşullarından dolayı bunun engellendiği günlere geri dönmek durumunda kalacağından endişeleniyordu. 1940'ların baş lannda "*Curtain: Poirot's Last Case*-Perde: Poirot'nun Son Macerası" ve "*Sleeping Murder: Miss Marple's Last Case*-Uyuyan Ölüm: Miss Marple'ın Son Macerası"nı yazdı. Her iki metin de bir banka kasasına konuldu; Rosalind ve Max için bir bağış sözleşmesi düzenlendi. Bunun yaparkenki düşüncesi kitapların yalnızca onun ölümü halinde basılması ve böylece ondan mahrum kalacak kızıyla eşinin en azından bir mali güvenceye sahip olmalarıydı. Agatha'nın savaş döneminde yazdığı diğer kitaplarsa acil nakit gereksinimini karşılamak üzere hemen basıldı.

Savaşın başlamasından hemen önce Birleşik Devletler Vergi Dairesi onun fınansal durumuna ilişkin inceleme başlatmıştı. Edebi temsilcileri verimli edebi çalışmaları sonucunda doğan karmaşık mali sorunları çözümlemek üzere bir vergi avukatı tuttular. Savaş dönemi yasaları, bu dönem süresince Amerika'da hak ettiği büyük orandaki telif haklarını, eğer İngiltere'de peşinen onlar için büyük oranlarda vergi ödemeyi kabullenmediği taktirde,

almaktan alıkonulması anlamı taşıyordu. Dolayısıyla İngiltere'deki kazancından vergi sonrası eline geçen para da her zaman yükümlülüklerini karşılamaya yeterli olmuyor, kıt kanaat geçinmek zorunda kaldığı dönemler oluyordu.

Korkusuz dedektifler Tommy ve Tuppence Beresford'un, Hitler'in beşinci kolunun İngiltere'yi işgal girişimini engelleme olayını anlattığı gerilim romanı "*N or M?*-N veya M?" 1941 Mart'ında Amerikan dergisi Redbook tarafından tefrika roman haline getirildi. Romandaki vatanseverlik mesajlarıyla Nazizmle savaşa istekli Amerikalılar için tam doğru noktalara parmak basılıyordu. Aslında Agatha öykülerinde savaşa ve gündemdeki olaylara özel göndermelerden kaçınmıştır, nedeni kısmen bunlan kurcalamayı pek istememesi ve kısmen de savaş bitince hikâyelerinin çabuk eskiyeceğini anlamasıydı.

Geçmişte sorunlar her ne zaman ortaya çıksa, iş daima Agatha'nın en iyi savunması olmuştur, ama mali durumu daha da zorlanınca, kendini bu destekten mahrum hissetti. Telif ücreti almaması halinde yazmanın anlamı neydi ki, bunu telif hakkı temsilcisi Edmund Cork'a yazdı. Cork'un ona kendi alanlarında dünya çapında Amerikalı bir film şirketi olan Milestone'un *N veya M?*’nin film hakları için yaptığı teklifin haberiyle teselli eden bir yanıt yazdı; bunun anlamı kazandığı paranın doğrudan İngiltere'de ödenebileceğiydi. Bu sakat vergilendirme sistemi Agatha'yı savaş sırasında neredeyse iki kez iflasın eşiğine sürükledi. Bunu önlemek için iki kez savaş nedeniyle oturdukları yerlerden tahliye edilmiş çocuklar için bir yuva olan ama sonra Amerikan Donanma Komutanlığı tarafından el konulan Greenway'i satma girişiminde bulundu ama bu atılımında başarılı olamadı. Yaratıcılığının bitmesinden ve mali açıdan tam çaresizliğe düşmekten, gelirinin tamamen kesilmesinden korkuyordu.

Edmund Cork'a bu sırrını açarak, insanın paraya çok gereksinimi olduğunda bir şekilde yazma yeteneğini kaybettiğini ama yine de yazmak zorunda olduğunu hissetmesinin çok sinir bozucu olduğunu söyledi. İlk evliliğinin yıkıldığı dönemde de aynı nedenle çok daha verimli bir çalışma yapmak yerine zorlanarak o "berbat" kitabı *Büyük Dörtler*'i üretmek ve *Mavi Trenin Esrarı*'nı tamamlamak zorunda kaldığını üzülerek anımsıyordu.

Savaşın başlamasının ardından, Nan ve Judith bir konuda anlaşamayıp bir ikileme saplanıp kaldılar. Nan Londra'dan daha güvenli olacağı umuduyla taşraya taşınmayı istiyordu. Judith ise sıkılacağını söylüyor ve gitmeyi

reddediyordu. Londra'daki gece hayatını özleyeceğini biliyordu, Nan de çaresizlik içinde isteksizce Lionel Amca ve Joan Hala ile birlikte Kensington High Street'de Victoria Yolu'nda yaşamaya razı olmuştu. Genç kadının bombalardan hiçbir korkusu yoktu, onun tek düşüncesi iyi zaman geçirmekti. "Gençken, asla bir felaketin sizin de başınıza gelebileceğini düşünmezsiniz." Judith hâlâ hava saldırısı sirenlerini, Londra'nın gece kulüplerinin zevkini çıkanp Victoria Yolu'nda sabahın erken saatlerine kadar dönmemek için bir bahane olarak kullandığı günleri anımsıyordu.

Anne kız arasındaki büyük anlaşmazlık nedenlerinden biri de Nan'in Judith'in bir hemşire olarak eğitim görmesini istemesiydi. Judith annesinin bu isteği karşısında kendini kontrol edemeyerek ağlamaya başladı, çünkü hemşirelik ona hiç cazip gelmiyordu. Judith'i ikinci bir kızı olarak gören Agatha onun çocukları çok sevdiğini biliyordu ve ona Greenway yakınında Paignton'da savaş nedeniyle evlerinden tahliye edilen kimsesiz çocukların kaldığı bir kreşte iş buldu. Bu çözüm herkesi memnun etti ve böylece Judith'in ve Nan'in Greenway yakınındaki köylerden önce Churston Tor Close'da ve sonra Brixham Penhill'de yaşamasına fırsat çıktı.

Nan o dönemde Londra'ya dönmeyi istemiyordu; taşradaki sessiz yaşamı tercih ediyordu. Londra'da Chenye Court'da eşyalarını sakladığı depo bombalanınca Nan Devon'a taşınma kararında ne kadar haklı olduğunu hissetti. Agatha'nın hastanede çalışmak için savaşın harap ettiği Londra'da yaşaması onu çok üzüyordu ama Judith'in de anılarında belirttiği gibi: "Agatha son derece cesur bir kadındı ve İngiltere'yi asla terk edemeyecek kadar çok seviyordu."

Bombalar sustuğunda Agatha'nın daha mutlu, daha rahat zamanları da oluyordu. Nan arada sırada Londra'ya geliyordu. Penhfill'de yaşamanın zorluğunu anlamıştı ve böyle zamanlarda Londra'nın lüks Hyde Park Oteli'nde kalıyordu, o sıralar buradaki müşterilerin çoğu gece düşebilecek bombalara karşı güvende olacaklarını düşündükleri için geceyi sığınaklarda geçirmeyi yeğliyorlardı. Nan ile karşılaştığında, Agatha daima şunu sorardı: Elli vereyim de bana, hayatında en son erkek kim onu anlat?"

Penhill'le ilişkisi kesilen Nan'in savaş öncesinde olduğu kadar talibi yoktu, aslında yumuşak başlı, hanımefendi görünüşüne rağmen erkeklerin bayıldığı zorlu, seksi bir havası vardı. Agatha arkadaşının kalbini fethettiği kişilere ilişkin son haberleri dinlemeye bayılırdı. Nan, Agatha'nın romanlanndaki zengin, çekici, genel olarak dul, cazibeli ve çekici kadınlar

için prototip oldu, bunlar arasında en çok öne çıkanlar "*They Do It With Mirrors*-Zarif Bir Cinayet Gecesi"ndeki Ruth Van Rydock ve "*At Bertram's Otel*-Cinayetler Oteli"ndeki Lady Sedgwick'di.

Agatha yakın arkadaşlıkları adına 1942 yılında yazdığı romanı "*The Body in the Library*-Cesetler Merdiveni"ni dostu Nan'e ithaf etti. Öyküdeki ikinci ceset "Venn's Quarry"da yanmış bir arabada bulunmuştu ve oraya giden kullanılmayan patikanın da aslında Newlands'daki Su Yolu olduğu ustaca gizlenmişti. Romandaki bahsedilen otel ise bazılarının ilk anda düşüneceği gibi Harrogate Hidro değil, Torquay'in Imperial Oteli'ydi.

İlginçtir ama, "*Five Little Pigs*-Beş Küçük Domuz"un bir sonraki yıl yapılan baskısı bazı okuyucuların üstü kapalı olarak Agatha'nın ortadan kaybolduğu günlere değindiğine inanmalarına neden oldu. Bunun nedeni kurban Amyas Crale'in Archie'nin adının ilk harflerini içermesi ve eşi tarafından genç bir kadınla ilişkisi olması nedeniyle öldürülmesiydi. Kurbanın ilk harflerindeki uyuma rağmen, Agatha gerçekte öldürülen kocaya az da olsa amatör olduğu dönemde Mutsuzluğun Mavi Sakalı'nın üzerinde çalışırken küçük bir gençlik flörtü yaşadığı Amyas Boston'u temel almıştı.

Belki biraz da mali endişelerin baskısıyla Agatha savaş yıllarında tam on iki kitabı tamamlayarak basımını gerçekleştirdi. Kuvvetlenen dini inançlarında huzur buldu. Savaş her ne kadar sonsuz gibi görünse de, her şeyin geçici olduğuna inancı ona destek oldu. Savaş sırasında kitaplarından üçünün "*Ten Little Niggers*-On Küçük Zenci, Ölümle Randevu ve Nil'de Ölümün sahnelenmesiyle ek bir gelir kaynağına kavuştu.

Bu dönemde, Rosalind, Royal Welsh Fusiliers'ten (Kraliyet Galler Ordusu) Yüzbaşı Hubert Prichard ile evlenmişti ve Galler'de yaşıyordu. Eylül 1943'de Agatha torunu Mathew'in doğumu ile büyük mutluluk yaşadı. Agatha'nın anneanne olma sevincini Max'in yokluğu kısıtlıyordu. Max'i son derece özlüyordu ve ona hep aynı paralel yolda yürüyemeyeceklerinden, yollarının ayrılacağından korktuğunu söylüyordu. Agatha, Max ile olmaya olağanüstü özlem duyuyordu; bunun nedeni kendisini Birinci Dünya Savaşı'nın hayaletinin lanetlemiş olduğuna ve ilk evliliğini yıktığına inanmasıydı. Kendi kendine uzun ayrılığın Max ile ilişkisini değiştirip değiştirmeyeceğini soruyordu.

1943 yılında sadece üç gün içinde yazılmış olan Mary West macott romanı, "*Absent in the Spring*-İlkbahardaki Yalnızlık," yazarın bir yandan ilk evliliğinin acı dolu günlerine yönelik bir günah çıkarma bir yandan da ikincisinin sağlamlığına ilişkin korkularının sunumuydu. Otobiyografisinde yazdığına göre bu kitabın altı veya yedi yıl geride kalmış bir oluşum süreci vardı.

İlkbahardaki Yalnızlık çölde bir demiryolu lokantasında kendisiyle baş başa kalınca bir kriz yaşayan Joan Scudamore'un hikâyesini anlatır. Kitap duygusal güvensizlikleriyle dini inançlarının iki leminde yaşayan bir kadının öyküsüdür. Agatha'nın, kendisini asla bir günahkâr olarak kabul etmemesi tinsel açıdan huzura ulaşmasını engelliyordu, bu nedenle de Archie ile evliliği sırasında ne zaman ayakta durmak için dine ihtiyaç duysa kendisini Tanrı tarafından terk edilmiş hissediyordu. Benzer şekilde romandaki karakterlerin biri de; Joan'a sorununun günahkâr olmaması olduğunu ve bunun da onu dua etmekten belirgin biçimde alıkoyduğunu anlatmaktaydı.

Joan'ın eline babasının annesine ölmeden önce yazmış olduğu bir mektup geçmiştir, babası mektupta annesine duyduğu aşkın yaşamında Tanrı'nın ona sunduğu en büyük lütuf olduğunu anlatmaktadır. Joan kocası Rodney'in kendisine asla böyle bir mektup yazmadığını anlatır, bunun nedenini merak eder. Rodney'in başından pek de iyi olmayan bir evlilik geçtiğini sezer.

Joan, Rodney'in en büyük kızları Averil'in, delicesine sevdiği mesleğinde çok başarılı ancak evli bir erkekle beraber olmasını, böyle bir skandalin sevgilisinin gelecek vaat eden tıbbi araştırma kariyerini tehlikeye atacağını vurgulayarak engellediğini anımsar. Rodney hiçbir kadına duyulan aşkın bir erkeğin yapması gereken işi yapma yetisini kaybetmesine değmeyeceği görüşündedir. Joan geç de olsa Rodney'in onu memnun etmek için hukukçu olacağı yerde çiftçi olma tutkusunu gerçekleştirse çok daha mutlu olacağını fark eder ve kendisinin olmak istediği, olduğunu düşündüğü kadar iyi bir eş olmadığını anlar. Ve üç çocuğunun da onu umduğu kadar sevmediğini düşünür, aşın sevgisinin ve onlann yaşamlarını düzenleme isteğinin onu hep sert, esnekliği olmayan hoşgörüsüz bir anne konumuna sürüklediğini fark eder.

Bu tatsız gerçekle yüzleştiğinde, çok uzaklara daldığının ve çölde kaybolduğunun bilincine varır. Tann'nın onu terk ettiğine inanır ve sadece ufukta evinden arta kalanı gördüğünde gerçek durumun bu olmadığını anlar.

Agatha'nın çocukluğundaki "Silahlı Adam" kâbusunun aksine, *İlkbahardaki Yalnızlık* insanların zayıf yönlerini tanımaları için asla başkaları tarafından onaylanmama endişesine kapılmamaları, başkalarına ihtiyaç duymamalarını; yalnızca kendi içlerine bakmalan gerektiğini vurgular. Öyküde Agatha birinin sevdiği kişiler için yapabileceği en iyi şeyin onlann kendi yaşamlannı kendi istedikleri şekilde sürdürmelerine izin vermek olduğunu belirtir ve yalnızca gereksinim duyulduğunda onların yanında olmasının yeterli olduğunu vurgular. Belki de İlkbahardaki Yalnızlık' ta değinilen kişisel konular onun yüreğinde saklı duygulara çok yakın olduğundan, Agatha asla kitabın kendisi için neden çok önemli olduğunu açık seçik bir şekilde ifade edememiştir. Romanda ulaştığı sonuç ise kişinin Tanrı ile bir ilişki kurması halinde asla yalnız olmayacağıdır.

Önemli olan romanın Agatha'nın Max'in arkeolojik kazılannı savaştan sonra da devam ettirip ettiremeyeceği konusunda son derece endişeli olduğu bir zamanda yazılmış olmasıdır. Max arkeolojinin sonucu belirsiz bir meslek olduğunu, Agatha'nın mali durumunun ve kazılannı finanse etme çabasının onu endişelendirdiğini kabul ediyordu. Agatha onun çok sevdiği işinden aynlırsa yıkılmasından korkuyor ve bunun ilişkilerini nasıl etkileyeceğinden endişeleniyordu.

Max'in yokluğunda Agatha ortak arkadaşlan Profesör Stephen Glanville sayesinde arkeoloji dünyasıyla bağlantısını sürdürdü. On lannki sıra dışı bir arkadaşlıktı, çünkü Stephen'in karmaşık bir özel yaşamı vardı ve Agatha, onun sırdaşı, ana günah çıkancısı olarak, insan ilişkilerinin karmaşıklığıyla ilgili pek çok şey öğrendi. Stephen'in sorunlannı dinlemek sonuçta onun kocasına yazdığı mektupta aynlığın birbirlerini idealize etme eğilimine sürüklediğinden kay gılandığını belirtmesine yol açtı. Eğer durum gerçekten buysa, kalbinin çok kırılacağını söyledi.

Agatha'nın yeniden keşfettiği dini inançlan savaş sona erdiğinde daha da güçlenmişti. Max ile sorunsuz bir biçimde yeniden bir araya gelmesi de Agatha'ya kendini Tanrı'ya her zaman olduğundan daha yakın hissettirdi. Ancak Rosalind'in kocasının düşman saldırısında ölmesi hepsini çok üzdü. Kızının bu konuyu konuşmak konusundaki isteksizliği, serinkanlılığı ve kayıtsızlığı Agatha'ya kendini çaresiz ve zayıf hissettirdi, endişelendirdi. Tek yapabildiği Rosalind'in ihtiyaç duyduğunda yanında olacağını bilmesini sağlamak oldu.

Agatha her zaman Max'ten daha yaşlı olduğu için sıkıntı duyuyordu ve onun kırk yaşma gelmesiyle birlikte aralarındaki farkın biraz daha kapandığını görerek mutlu oldu. O kadar mutluydular ki, her ikisi de ayrılık yıllarının onları değiştirdiğini fark edemediler. O dönemde Agatha genel görünüş itibariyle öncesine göre çok daha olgun ve düşünceliydi. Ne var ki en büyük değişiklik fiziksel görünümündeydi, artık ellilerinin ortalanndaydı ve parıldayan gençlik, dirilik ve güzelliği yoktu; saçı ağarmıştı ve de çok daha yapılıydı.

Max'in arkadaştan onun artık gerçeğinden de fazla İngiliz aristokratı gibi davrandığıyla ilgili şakalar yapıyorlardı ve bu onu içten içe memnun ediyordu. Max artık Agatha'nın evlendiği deneyimsiz genç adam değildi. Savaş deneyimleri onu sertleştirmişti ve şimdi devlet okulundaki mutsuz günlerini olgunlukla irdeleyebiliyordu. Uzun süre ayn kalmak arkeoloji tutkusunu da körüklemişti ve seçtiği bu alanda kendisini kanıtlamakta son derece hırslıydı.

Ortadoğu'nun çalkantılı politik yapısı bölgenin arkeolojik araştırmalara uygun olmaması anlamı taşıyordu. Agatha 1930'larda kendisinin ve Max'in üzerinde çalışmış olduğu kazılarla ilgili olarak " *Come, Tell Me How You Live*-Gel Bana Nasıl Yaşadığını Anlat" adlı nostaljik ve kolay okunan, mizahi bir öykü yazarak, Max'in üzerinde çalıştığı Nemrut Harabeleri adlı eserini yazmakta motive etti.

Agatha yeniden yeşeren dini inançlarını ifade etmek amacıyla yine kullandığı mahlasa, Mary Westmacott'a geri döndü. Eğer, Max 1947'de *Gül ve Porsuk Ağacı*'nın basımından hemen sonra onu aldatmamış olsa Agatha belki de ortadan kaybolduğu günlere ilişkin acı dolu anılan sonsuza dek geride bırakacaktı.

23 GÖLGELENEN ANILAR

Gül ve Porsuk Ağacı'nın tamamlanmasının ardından ortaya çıkan kişisel sorunlara rağmen, kitap Agatha'nın en sevdiği Mary Westmacott romanıydı. Anılarında da açıkladığı gibi kitaptaki ana fikir yaklaşık 1929'dan beri hep kafasındaydı.

Gül ve Porsuk Ağacı'nda temel alınan ana düşünce Agatha'nın Archie'den boşanmasının hemen ardından aklına gelmişti ve onun ne kadar umutsuz bir şekilde saf, bencilliğe yer olmayan bir aşkın görüntüde kurtarılmasının da ötesinde birini geri kazanmanın mümkün olacağına inanmayı istediğini gösteriyordu. Max'in sağlıklı bir şekilde geri dönmesi ve âşıklarına olan görünürde sonsuz sadakati romanın Agatha'nın kendi sözcükleriyle kendini "Tanrı'ya en yakın" hissettiği bir dönemde yazılmış olduğu anlamına geliyordu.

Gül ve Porsuk Ağacı benmerkezci ve ahlaksız eski bir savaş kahramanı olan John Gabriel'in baştan çıkardığı ve kötü davrandığı kadın kahraman Isabella Charteris'in kendisini politik bir fanatiğin John'u vurmak için ateşlediği silahın önüne atarak ölmesinin ardından adamın kendini "mesih" ilan ederek, bu davranışın diyetini ödemeye adadığı idealist bir öyküdür.

John Gabriel 1945 yılında Muhafazakâr Parti adayı olduğunda, zalim ve hırslıdır. Gizlice aslında bir İşçi Partisi destekçisi olduğunu ama bunun bir çıkar meselesi olduğunu itiraf eder. İşe ihtiyacı vardır, savaş neredeyse sona ermiştir ve yakında "meyveleri" toplanacaktır. Yaşamı boyunca bir Muhafazakâr Parti yandaşı olan Agatha, Muhafazakâr karakterlerden birisinin kişiliğinde bir savaşın ardından hiç kimsenin olayların arapsaçına dönmesini engelleyemeyeceğini ve tek yapabileceğinin bunun kendisini etkilememesini sağlamak olduğuna ilişkin gözlemlerini yansıtmıştır.

Agatha Muhafazakârları, ülkeye iyi hizmet ettiklerine inandığından değil aristokrasiyle olan yakınlıklarından dolayı destekliyordu *Gül ve Porsuk Ağacı* adlı kitabındaki karakterlerden birinde politikacıları panayırlarda dünyadaki tüm hastalıkları iyileştiren bir ilaç sattığım iddia eden şarlatanlara benzemekle suçlar. Bu arada romandaki aristokrat bir Muhafazakâr Parti taraftan yaratıcısının ağzından konuya idealist açıdan bakışını, yasa koyuculann yaşamak için çalışması gerekmeyen sınıflardan seçilmeleri gerektiğini, kazanç gibi bir tasalan olmayan, yani yönetici sınıftan olmaları gerektiğini açıklar. Romanda yöredeki bir veterinerin

karısıyla yaşadığı yanda kalan, tutarsız ilişkisinin ardından John Gabriel, St. Loo Şa tosu'ndan aristokrat sınıfa mensup Isabella Charteris'i baştan çıkarır. Evlenmeden birlikte yaşarlar. Kadın, John'un onu karşı karşıya bıraktığı bu rezil "huzur bozucu" durumla uğraşmak zorunda kalır. Kadın yaşamda neyin önemli olduğunu ayırt edebilen ve içinde bulunduğu anı yaşama yeteneği olan biridir. İnsanların farklı yaradılışlarını kabul eder ve asla hiç kimseyi parmağında oynatmayı denemez. Isabella'in aşkını kazandığından emin olmasına rağmen, John Gabriel hep onun ne düşündüğünü bilmediğinden şikâyet etmektedir. Archie de bir zamanlar aşağı yukarı aynı şeyi Agatha hakkında söylemiştir.

John Gabriel, Isabella'e belki biraz da daha aşağı bir sınıftan geliyor olmanın etkisiyle, sınıfının bilincinde olduğunu ve kendisini pislik gibi hissetmesine neden olan üst sınıf kadınlardan nefret ettiğini itiraf ederken gizliden gizliye ona imrenmektedir. Aynca aristokrasiyle ilgili olarak da yaratıcısının görüşlerini paylaşmaktadır. Önemli olan unvan değil kendinden emin olmaktır ve insanlann sizin hakkınızda ne düşündüğünü merak etmemek, sadece sizin onlar hakkında ne düşündüğünüzle ilgilenmektir. Aynen Agatha için olduğu gibi John için de aristokrat olarak doğmamış olmak bir düş kınklığıdır.

Kendi yaşamını John Gabriel'i kurtarmak için feda etmek tamamen Isabella'in seçimidir. Romandaki bir diğer karakter olan Teresa, Isabelle'i her zaman uzaktan sevmiş olan yazar Hugh Noneys'i anlatır ve zamanın aslında bir anlamı olmadığını, seven için beş dakikanın da ve bin yılın da aynı önemde olduğunu belirtir. Hiçbir yaşam boşa gitmiş değildir, çünkü Gülün de Porsuk Ağacı'nın da yaşamı aslında eşit sürelerdedir. Pek az insan içindeki gerçek ben'i, kendi "yaradılışını" tanır ama Isabella bu insanlardan biridir. Onun an laşılmasındaki zorluk çözülmesi zor karmaşık bir insan olmasından değil, sıra dışı basitliğinden, yalınlığından kaynaklanmaktadır, o yaşamın temel ilkelerini tanıyabilen biridir. Olgun Agatha aslında onda kendisini tasvir ediyordu.

John Gabriel, Isabella'in ölümüyle mahvolmuştur ve bulduğu kurtuluşa giden yol Agatha'nın onu kendi dini hisleriyle donatması nedeniyle akla yatkın kılınmıştı. John asla Tann babaya, her şeyi yaratan Tanrı'ya ve Tanrı aşkına inanamadığını, ama bazen cehenneme indirilen İsa'ya inandığını söylüyordu. İsa pişman olduğunu açıklayan hırsıza cenneti vaat etmişti, ama O'nu lanetleyen ve O'na küfreden biri için de cehenneme gitmişti.

Gül ve Porsuk Ağacı, Agatha'nın tüm romanlarının içinde onun yeniden yeşeren dini inancına en geniş anlamda ışık tutmaktadır. Kitabın asıl zaafı peri masalları motiflerini kullanmasında yatar. Ancak bunlar, bariz şekilde romancının pragmatik dış görünümünün ardında yatan, süregelen romantizmi göstermektedirler.

Romanda Agatha'nın bireylerin seçenekleri olması ve kaderin tam olarak önceden hesaplanamayacağına olan idealistik inancı ağır basmaktadır. Onun durgun, kendine dönük kişiliği yeniden keşfettiği dini inancı ve Max ile olan mutluluğu sayesinde değişmişti ama Agatha yayıncısının kitaba olan tepkisiyle şaşkına döndü.

Yayınevinin başkam olarak merhum amcası Sir Godfrey'in yerine geçen Billy Collins Genel Seçimleri konu olan bir romanı basmanın akıllıca olup olmadığını sorarken kitabın ana fikrini gözden kaçınyordu, çünkü John Gabriel nitelikleri itibariyle aday olması istenebilecek son kişiydi. Bu olayın ardından Agatha, Mary Westmacott romanlarının Heinemann tarafından basılmasını sağladı, çünkü Collins'in Mary Westmacott'dan ve onu dedektif romanları yazmaktan alıkoyan her şeyden "nefret ettiğini" hissetmişti.

Judith ve Graham Gardner, Agatha için çok daha büyük kişisel üzüntünün Max'in 1947 yılında Londra Üniversitesi'nin arkeoloji kürsüsüne atanmasının ardından geldiğini anımsıyorlardı. Max, düşüncelerini kolayca ifade edebilen, kendini işine adamış seçkin bir araştırmacı olarak, çok sevdiği ve bildiği bir konuyu öğrencileriyle paylaşmaktan mutluluk duyuyordu. Öğrencileri onu esprili ve teşvik edici buluyorlardı ve o spot ışıkları altında olmayı çok seviyordu. Genç kız öğrencilerinin yaltaklanmaları, özellikle bazı derin yakınlaşmalara, arkadaşlıklara yol açıyordu.

Bu haberleri Agatha'ya taşıyan Nan oldu. Max'in kayıp gençliğini yeniden yakalama girişimi onu son derece üzmüştü. Ne var ki Agatha, Max'in kız öğrencileriyle zaman zaman ortaya çıkan ilişkilerine karşı, Archie'nin Nancy ile olan ilişkisinden daha iyi başa çıkabiliyor, bunu daha kolay hazmedebiliyordu, çünkü onu asla ilk kocasını sevdiği kadar sevmemişti.

Bu kez Agatha'nın mutluluğunun bozulmasında ise Max'in cömert, yardımsever kişiliği rol oynadı. Nan'in, bir arkadaşı kızının arkeolojiye olan ilgisi konusunda nasıl bir yol izlemesi gerektiğini sorunca, Nan, Max'in

desteğine başvurdu. Max kıza sınıfında bir yer açabileceğini belirtti, Max'in bu kızla herhangi bir ilişki kurmamış olmasına rağmen kız onun diğer kız öğrencilerle olan dostluğunu abartarak annesine yetiştirdi ve o da bundan Nan'e bahsetti. Max, Agatha tarafından sıkıştırıldığında, kötü niyetli bir dedikodunun kurbanı olduğunda ısrar etti. Agatha ona inanıp inanmamak konusunda kararsızdı ve bu huzursuzluğu Max'in kız öğrencilerinden birini arabasıyla evine bıraktığını duyunca arttı. Max eğer kartlarını açık oynasa bile Agatha'nın ondan boşanmayacağını bilecek kadar kurnazdı. Ancak Agatha aldatılma konusunda çok hassas ve derinden yaralıydı, bu olayla da Archie'den kalan yaralar yeniden deşildi. Max'in sezgileri doğruydu. Agatha ikinci kez boşanması halinde oluşacak haberlerin düşüncesine dahi tahammül edemiyordu.

Annesinin bir evliliğin her ne pahasına olursa olsun sürdürülmeye çalışılması gerektiğine ilişkin öğütlerini anımsadı ve mümkün olduğu kadar her fırsatta Max'e seyahatlerinde ve özel durumlarında eşlik etti. Onun genç hanımlarla ilişkilerinin aralıklı olması Agatha'nın bunlara katlanmasını kolaylaştırıyordu, çünkü Max özel yaşamlarında ona karşı daima kusursuz bir centilmendi ve karısına ilgi göstermekte kusur etmiyordu. Nan savaştan sonra Londra'ya dönmüştü ve Agatha, Max öğretmenliğe devam ederken onu rutin olarak ziyaret ediyordu. Dersinin bitmesine az bir süre kala Agatha arkadaşına sıkça şunu söylerdi: "Saate bak. Max'i gidip tam okuldan almalıyım."

Ünü arttıkça 1948 yılında Penguin Books'dan Allen Lane bir günde onun karton kapaklı kitaplarından bir milyon adet basınca tarihe geçmişti Agatha özel yaşamını korumak için mümkün olan her şeyi yaptı. Halkın gözünde o Lucrezia Borgia'dan beri cinayet romanlarında herkesten daha fazla para kazanmış, mutlu bir evliliği olan bir kadındı ve Agatha bunu bu şekilde korumaya kararlıydı.

Asla şöhreti aramamıştı. Judith Gardner, Max'in annesinin Agatha'ya ulaştığı ün ve zenginliğin keyfini sürmesi gerektiğini söyleyince, Agatha'nın Nan'e dönüp: "Söyle ona Nan. Bunun doğru olmadığını söyle. Bunu asla istemedim ben!" dediğini hatırlıyordu. Bu Judith'in Agatha'yı gerçekten sinirli gördüğü pek ender durumdan birisiydi. Hem Nan hem Judith, Agatha'nın en çok, her şeyden çok istediği şeyin Archie ve Rosalind ile mutlu bir yaşam sürmek olduğunu biliyorlardı.

On yıllık dönemin sonuna doğru politik ve mali gerginliklerin azalması Agatha ve Max'in Ortadoğu'ya bir kez daha arkeoloji gezisi yapmalarına olanak sağladı. Ancak 13 ve 20 Şubat 1949 tarihinde yayınlanan Sunday Times' da Mary Westmacott'un aslında Agatha olduğu haberi çıkınca Agatha çok ağır, üzücü bir darbe aldı. (Amerikan Telif Haklan Sicili iki yıl önce Agatha'nın kitaplannın Mary Westmacott olarak mı Agatha Christie olarak mı telif hakkına tabi olmasını istediğini sormak için yazı gönderdiğinde de bu sini neredeyse ortaya çıkacaktı; bu yüzden onun yetkili biyografi yazan bile kimliğinin ancak o yıl halka açıklanmasına görünürde bir anlam verememiş, şaşırmıştır.) Max'in düşüncesizliklerinden dolayı zaten ciddi şekilde üzgün ve kırgın olduğu dikkate alınırsa, onun edebiyattaki ikinci kimliğinin, mahlasının ortaya çıkışı için daha kötü bir zamanlama olamazdı. Öfke içindeki Agatha'nın mart ayı içinde Bağdat'taki İngiliz Konsolosluğu'ndan, telif hakkı temsilcisi Edmund Cork'a yazdığı mektupta neden kimliğinin açığa çıktığını ona ilk haber veren olmadığıyla ilgili eleştiriyordu. İsteksizce yayıncılarının kitaplarının kapaklarında Mary Westmacott'un gerçek kimliğinin açıklanması isteğini kabul etti. Savaşın onun zaten karmakarışık olan mali durumunu her zamankinden de daha karışık bir hale getirmiş olduğu gerçeğinden hareketle bu gerçeğin ortaya çıkmasından hiç değilse ticari olarak yararlanmaya karar vermişti.

Bu sırada, Rosalind, Anthony Hicks adında bir hukukçuya âşık olmuştu. Her ne kadar Agatha'ya 1949'un sonlarında yakın bir gelecekte Londra nikâh memurluğundaki kıyılacak nikâhlarını haber vermek için yazdılarsa da, onun nikâha katılmasını beklemediklerini zaten kendilerinin de "köpekleri beslemek için" seremoniden hemen sonra Galler'e dönmeleri gerektiğini ima etmişlerdi. Agatha yine de düğüne katılarak onları düğün günü büyük bir sürpriz yaptı. Anthony neşeli, eğlenceli bir araştırmacıydı, insanlar ve seyahatle ilgiliydi, büyük hırsları yoktu. Rosalind ile son derece mutlu bir evliliği oldu.

İzleyen on yıl içerisinde Agatha'nın evliliğinde çatlamalar ortaya çıktı. Max'in flörtleri, ayrıca parasal kaygıları 1950'lerin Agatha için zor bir dönem olmasının nedeni ve ortadan kayboluşunun anılannın bir kez daha gündeme gelmesi için yeterli, hatta bunu te tikleyici faktör oldu.

24 AMARANTH(*) BAHÇELERİ DEĞİL

1950'li yıllarda bir kadın, Agatha'nın evliliğini tehdit ediyordu. Bu sürekli gülümseyen 42 yaşındaki kız kurusu, Max'in Nemrut gezilerini son derece ustaca ve eğlenceli bir şekilde organize eden, çift için kendisini vazgeçilmez kılan, eski arkeoloji öğrencilerinden Barbara Parker'dı.

Agatha'nın alışkanlıklarından biri keşif gezilerine katılanlar için kasideler bestelemekti. Nemrut'taki eski, tasasız günlerinde başına gelecekleri bilmeden kocasının gelecekteki metresiyle ilgili de bir tane kaside yazmıştı. Agatha nükteli methiyesine "Kutsal Nemruf'ta yaşayan Azize Barbara şehit oldu diyerek başlamış ve ondan pantolonunu ya da yağda pişmiş yumurtalarını seve seve paylaşacak, sabahtan akşama dek zevkle hesap yapabilecek bir kadın olarak bahsederek duyduğu saygıyı belirtmişti. Max'i de Barbara'ya cehennemi yaşatan "katı yönetici" olarak tanımlamıştı. Agatha'nın övgüleri Bar bara'nın her sorumluluğu şaşmaz yılmaz bir gülümsemeyle yüklenme kapasitesine duyduğu saygıdandı.

Barbara işverenlerine kendine adamasıyla kazıda bulunan diğer kişilerin de hem hayranlığını kazanmış hem de onları hoşnut etmişti. Dahası kazıda yanlış giden her şeyde sorumluluk alma konusundaki istekliliği ve iyi niyeti onun saray soytarısı gibi bir rol oy namasına yol açmıştı. Ama Barbara'nın uyumlu yaradılışı ve köpeği andıran sadakati, kendini işine adaması tatmin olmamış cinsel ihtiyaçları için bir maskelemeydi ve Max'de kısa süre onun bu arzularını tatmin edecekti.

Max'in Barbara ile ilişkisinin ilk yıllarında, Agatha sürekli terk edilme korkusu yaşadı. Asla boşanmaya kalkışmamasının nedeni 1920'lerin sonlarındaki basının objektiflerinin yeniden üzerine çevrilmesini, dikkat çekmeyi istememesiydi ama yine özel yaşamının günün birinde bir kez daha dünyaya teşhir edilebileceği korkusu hep aklının bir köşesinde takılıp kalmayı sürdürdü. Judith ve Graham Gardner anılarında bu durumu, "Max, Barbara kanalıyla Agatha'ya dünyada cehennemi yaşatıyordu," sözcükleriyle anlatıyorlardı.

Hâlâ Max'i sevmesi ve onun da kendisini sevdiğine inancı yazarın kederini daha da artırıyordu. Gerçekten de Max'in evliliğinden vazgeçmek gibi bir niyeti asla yoktu, Agatha ile birlikte kurdukları, yalnızca arkeolojik çalışmalarından gelen gelirle sağlayabileceğinin çok üstündeki bolluk

içindeki yaşantılarından hoşlanıyordu. Aynca kansı karşılık beklemeden onun her isteğini yapmak için tüm gücünü de ortaya koyuyordu. Bu durumda yeniden dillere düşme korkusu altındaki Agatha için Max'in Barbara ile ilişkisini göz ardı etmekten başka seçenek yoktu. Yazar teselliyi dini inançta aradı. Judith, Barbara'nın arkeoloji merakının Max ile ilişkisini güçlendirdiğini anımsıyordu. Bu onların ortak tutkusuydu. Agatha'nın evliliğiyle ilgili artan endişeleri ondaki stresten kaynaklanan sedef hastalığının daha da şiddetlenerek tekrarlamasına neden oldu. Ancak, evlilikleri Agatha'nın ölümüne kadar bu koşullarda sürdü, çünkü o ve Max'in ortak entelektüel, estetik zevkleri vardı ve kendine yeten, nükteli yaşam anlayışını paylaşıyorlardı.

1950 yılının Eylül ayında ortadan kaybolma öyküsü sanki onu lanetlercesine geri döndü. Okuyuculanndan bazılan yazdıklan mektuplarda Güney Afrika Radyo Şirketi tarafından yayınlanan dizinin bazı bölümlerinde birkaç yıl önce ortadan kaybolan ve "dünya çapında reklam değeri olan bir tanıtım" sağlayan bir kadın roman yazarına aynntılı şekilde değinildiğini belirterek bununla ilgili kızgınlıkla nnı ifade etmişlerdi. Fanatik Agatha okurlannın fikrine göre bahsedilen kadın yazann kimliğindeki benzeşim gözden kaçmış olamazdı ve dizideki bu olayın yorumu onun itibarını yaralar nitelikteydi.

Aynı yıl Agatha zaman zaman otobiyografisi üzerinde çalışmaya başladı, bunu tamamlaması neredeyse on altı yıl sürdü. Bunu yaparken amacı geçmişini kronolojik olarak incelenmek ve acı dolu yönlerinden ziyade mutlu anılannın biraya gelmesini sağlamaktı. Yaşamında zaten hassas veya nahoş olaylar yaşandığı bir dönemdeyken o kendisine yararlı olacak neşeli, kendisini geri planda tutan bir üslup belirledi. Kitapta ayrıntılı bir şekilde onun mutlu çocukluğunu ve hayatının ilk dörtte üçlük bölümünü anımsatıyordu. Ancak hiçbir zaman Max ile olan evliliğinin ona sürekli mutluluğu getirdiğini söylememiştir.

Her ne kadar Agatha, Archie'den ve Max'ten sık sık bahsetse de, ilk evliliğinin dağılmasını teybe kaydetmek istendiğinde öylesine büyük bir üzüntü hissetti ki sesi neredeyse duyulamaz oldu. Anılannda Archie'nin Nancy ile olan ilişkisinin bir buçuk yıl sürdüğünden bahsetmediği gibi annesinin ölümüyle ilgili derin yasının Archie'nin onu Nancy için terk etmesinin ve sonraki boşanma talebinin sebebi olduğunu ima ediyordu. Agatha kendisinin onu her zaman tüm neşesiy le yanında olup arkadaşlık

etmesini özlerken terk ettiğini belirtiyor ve annesinin ölümünün yasını tutmayı abartmasının onlan bu nok taya taşıdığına değiniyordu.

Biyografisinde kesinlikle ortadan kaybolduğu günlerden bah sedilmemekteydi, aslında okuyucularının asıl öğrenmek istedikleriy se yaşamının bu bölümüydü. Onun tüm söylediği annesinin hastalığının ardından keder ve üzüntünden hafıza kaybı geçirdiği, bunun üzerinde durma gereğinin olmadığıdır. Clarissa'nın ölümünden kısa bir süre sonra bir çeki imzalaması gerektiğinde ismini bile hatırlayamadığı gibi hayali bir hikâyeyi anlatır biyografisinde. Agatha'nın saf yayıncıları da ölümünden sonra yazara saygılarını sunmak için ekledikleri önsözde, bu olayı vurgulamış ve bunun ortadan kaybolduğu döneme ilişkin olaylann akışı için bir ipucu olduğunu belirtmişlerdi. Yine de Agatha'nın otobiyografisinde olaya en geniş anlamda değindiği kısım basından hoşlanmamasına ilişkin yorumlan ve basının evliliğinin dağılmasının ardından gösterdiği yoğun ilgidir. Kendini izi sürülerek avlanan bir tilki gibi hissettiğini söylemiştir. Daima şaibeli şöhretten, adının söylentilere konu olmasından nefret etmişti ama bu durumla o kadar çok karşılaşmıştı ki zaman zaman yaşamını sürdürmekte bile zorlandığını hissetmişti.

Ortadan kaybolmaya herhangi atıfta bulunmadığı için bu anım satmalann ne bağlamda yapıldığı aslında belirsizdir. Agatha, Archie'nin *Daily Mail*'s yaptığı yanıltıcı açıklamadan bahsetmemiştir, çünkü onun daha fazla utanmasına neden olmasını istemiyordu ve ikisinin de yeterince sıkıntı çekmiş olduğuna inanıyordu. Otobiyografisinde kendisinden 1926 yılı Mayıs ayındaki Genel Grev sırasında deneyimsiz ve tedirgin bir sürücü olarak bahsetmektedir. (Aslında iki yıldır araba kullanan ehliyetli bir motorlu araç kullanıcısıydı.)

Birkaç paragraf sonra da Agatha bir Morris Cowley'e sahip olmanın en büyük avantajlarından birinin Ashfıeld'a arabayla gitmek ve Clarissa'yı daha önce hiç ziyaret edemedikleri yerlere götürmek olduğunu söyleyerek kendini ele veriyordu. Annesinin Genel Grev'den bir ay önce ölmüş olması da Agatha'nın o dönemde ürkek bir sürücü olduğu iddiasıyla çelişmekteydi. Agatha'nın umudu açıkça fanatik okuyuculannın ortadan kaybolmasını anımsayamadığını düşünmeleri, o dönemi hafıza kaybıyla ilişkilendirmeleriydi. Ölümünden sonra biyografisi yayınlandığında gerçekten de durum buydu, birçokları gerçeğin bu olduğuna inanıyorlardı.

Agatha'nın kendisiyle dışarıdakiler arasında inşa ettiği sessizlik duvarına rağmen artan ünü ortadan kaybolmasının asla unutulmamasını sağladı. Onu çok iyi tanıyanlardan biri de 1951'de "The HollowCeset Katilini Arıyor" ile başlayarak Londra sahnelerinde onun oyunlarından bazılarını yönetmiş olan Hubert Gregg'di. Yazarla tanışmadan önce o ve ekibi ortadan kaybolduğu günlerden yazara bahsetmemeleri konusunda sıkı sıkıya uyarılmışlardı.

1951 yılının aynı günlerinde, Nan'in o sıralar otuz dört yaşındaki kızı Judith, Torquay'da bir tenis kulübünde üç yıl önce tanıştığı Graham Gardner adlı 24 yaşındaki yakışıklı bir fotoğrafçıyla evlenince Agatha'nın arkadaş grubuna yeni bir ilave oldu. Her ne kadar Graham'ın annesi ilk başta Judith'in genç erkek meraklısı bir kadın olduğundan şüphelense de, Nan ve Agatha baştan beri çiftin evliliğini onaylamışlardı.

Agatha, Judith ile Graham Greenway'i ziyaretlerinden kendi ailesi ve arkadaş çevresinde olmaktan hoşlandığı kadar hoşlanıyordu. Graham çok utangaçtı ve Agatha, onu hemen kanatlan altına aldı. Oval yemek masasında onu hep sağma oturttu. Agatha diğer insanların konuşmalarını sessizce dinlemeyi severdi, bu ona genelde hikâyeleriyle ilgili yeni fikirler verirdi. Kendisi utangaç değildi; sadece yakından tanımadığı insanlara açılmaktan çekinirdi. Hatta bir defasında halk kütüphanesinde Judith'in önceki sevgilisi Peter Kor da'yı (film yapımcısı Alex Korda'nın oğlu) görünce doğruca onun yanına gitmiş ve kendini tanıttıktan sonra konuşmaya başlamıştı, bu da onun istediğinde yabancılara rahatça yaklaşabildiğinin ve onlarla son derece kolaylıkla diyalog kurabildiğinin kanıtıydı.

Nan, herhangi bir formaliteye gerek kalmadan Greenway'i sık sık ziyaret etmekten hoşlanıyordu. Nan ve Agatha için öğle yemeği sonrası gazetelerin bulmacalarını çözmek için kütüphaneye gitmek keyif veren törensel bir tutku halini almıştı; hatta bu davranışları kütüphanenin ileri gelen üyelerinin onları "Bulmaca Kraliçeleri" olarak anmasına yol açmıştı. Seyahat etmekten de vazgeçmemişlerdi. Nan hâlâ her yıl bir seyahate çıkıyordu, Agatha ise Max'e her defasında Ortadoğu gezilerinde eşlik etti ve onu her yıl en az bir kez tatile götürdü; iki arkadaş sonradan birbirlerine gezi anılarını anlatır eğlenirlerdi. Agatha'nın arkadaşına taktığı lakap "Cruise Queen" (Gezi Kraliçesi) idi; kendisinin lakabıysa "Nomadic Agatha" (Gezgin Agatha) idi. Agatha özel yaşantısının mahremiyetini koruma çabası içinde olmasına rağmen bir defasında Nan'in Oslo yolculuğunda tanıştığı bir grup İsveçli Agatha hayranını 1951 yılının Temmuz'un da Greenway'deki evine davet

etmeyi Nan'in de onlara refakat etmesi şartıyla kabul etti; bu Agatha'nın hayranları arasında olmaktan keyif aldığı hayatındaki pek ender anlardan biriydi. Nancy Neele'i Archie'yi elinden aldığı için asla affetmemiş olmasına rağmen, Agatha, Barbara'dan hiçbir zaman nefret edememiş ve arkeolojik konular da da rakibesinin ziyaretlerine katlanmıştı. Barbara'nın Max'e bağlılığı köpeğin sahibine bağlılığına benzer bir nitelikteydi, bu yüzden Agatha bunda açıkça ondan nefret edecek bir yön bulamıyordu. Barbara'nın Max'e âşık olmasındaki nedenlerin kendisinin de ona tutul masındaki nedenlerle aynı olduğunu bilmek Agatha'nın rakibesine acımasına ve onu bir ölçüde zavallı görmesine neden oluyordu. Agatha asla Barbara ile ilişkisinin arkadaşlık olarak başladığını unutamadı ve Barbara'ya karşı olan tavrında hep aynı belirsizlik sürdü.

1952 yılında Agatha'nın yeni bir Mary Westmacott kitabı yayınlandı, Nan ve Judith'den etkilenerek 1930'ların sonlarında yazdığı hiç sahnelenmemiş bir piyesiydi bu; Kız Evlat, Kız Evlattır. Basil Dean 1939 yılında bu eseri sahnelemeye niyetlendi ve Gertrude Lawrence'in menajeri, Nan rolüyle ilgilendiklerini belirtti. Kitap basılırken Basil Dean'in oyuna önerdiği değişiklikler yapılmış ve anne kız arasındaki fırtınalı ama sevgi dolu ilişki en güzel şekliyle ifade edilmişti.

Aynı dönemde, 1952 yılının Kasım ayında Agatha'nın Kraliçe Mary'nin sekseninci doğum günü için yazmış olduğu bir radyo oyununa dayanan, "The MousetrapFare Kapanı" adlı oyun da West End'de sahnelenmeye başlamıştı. Agatha bunun sadece altı ay süreceğini tahmin etmiş ve hemen düşünmeden tüm telif haklarını torunu Mat hew'un üzerine geçirmişti. İngiliz tiyatrosunun en uzun süre sahnelenen oyunu olarak tüm rekorları kıran bu oyun o zamandan bu yana milyonlar kazandırmıştır. O sıralar Amerikan. Vergi Dairesi'nin onun gelirlerinin ve maddi durumunu incelenmeyi 1960'lann başına dek uzatarak sürüncemede bırakacağını bilse, hiç kuşkusuz Max tarafından terk edilebileceği korkusuyla mali sıkıntılara katlandığı bir dönemde eserinin telif haklarını hiçbir şekilde bir okul çocuğuna emanet etmiş olmayacaktı. Kendisini bilmeden karşı karşıya bıraktığı bu zor durumdan ömrünün sonuna dek pişman oldu.

Agatha'nın yazdığı tüm polisiye eserler arasında en fazla kişi selleştirdiklerinden biri olan "Witness for the ProsecutionBeklenmeyen Şahit" 1953 yılında Londra'da, ardından da Broadway'de sahnelenmiş ve 1954'ün en iyi yabancı oyunu olarak New York Drama Critics' Circle (New

York Oyun Eleştirmenleri Birliği) Ödülü'nü almış, bir polisiye eser olarak en üstün başarıyı elde etmiştir. Öyküye temel olan, 1925 yılında yazdığı "Traitor HandsHain Eller" adlı kısa öyküde, Agatha genç, romantik ve yakışıklı Archie'yi idolleştirme eğilimindeydi; öyküde, ender rastlanır bir biçimde, insafsız bir katilin kafası kanşık, sersemlemiş halde, bir kadının hilesi sayesinde adaletten kaçabilmesine izin verilmiştir. Oyunun prodüktörü, Peter Saun ders'ın öykünün orijinal indeki sona sadık kalma yönündeki baskısına rağmen Agatha, katil tam anlamıyla cezasını bulmadığı taktirde oyunun sahnelenmesine izin vermeyeceğini belirtmişti. Archie'nin ihaneti ve Max'in gizli ilişkisi onun masumların asla suçluların ellerinde sıkıntı çekmemeleri yönündeki inancını güçlendirmişti. Yaşlandıkça yazdığı dedektif öykülerinde bu inanç daha da açık bir hal aldı ve 1960'lann sonlarında idam kaldırıldıktan sonra bile kitaplarındaki katiller hemen hemen her zaman Tanrı tarafından cezalandırıldılar.

Agatha'nın 1954 yılında yazdığı Bilinmeyen Hedef adlı romanında da kişisel deneyimlerinden yansımalar vardı. Kitabın kahramanı Hilary Craven'in başından başarısız bir evlilik geçer. Üstelik kızı Brenda'nın da uzun bir hastalık döneminin ardından ölümü Hi lary'yi dini inançlarından kopanr ve geleceğe yönelik umutlarından, iyimserlikten yoksun bırakır. Kocası başka bir kadının kollarına gidince, Hilary soğuk, puslu İngiltere'den mavi gökyüzü ve gün ışığını arama sevdasıyla ayrılır. Fakat Kazablanka'ya varmasıyla birlikte gerçekte sorunlarını arkasında bırakamadığını fark eder. Bir gizli ajan ondan ortadan esrarengiz bir şekilde kaybolan bir bilim adamının karısının yerine geçerek hayatını tehlikeye atmasını istediği sırada aslında uyku haplanyla intihar etmeye karar vermiştir; ona birisinin yerine geçmenin en iyi yolunun beyin sarsıntısı numarası yapmak olduğu öğütlenir, çünkü bu bariz hafıza yanılmalarını ve kararsız davranışları mazur gösterecektir. Her ne kadar pek çok açıdan klasik bir gerilim romanı olsa da, kitap terk edilmenin, farklı kimlikle yaşamanın nedenleri ve sonuçlarını irdeler; büyük sorunlar karşısında kaçışın hiç de kolay olamayacağını vurgular.

Agatha, Barbara'ya karşı çelişkili duygularından en son ve en hayali Mary Westmacott kitabı olan 1956 yılında basılan "The Bur rfe«Sıkıntı"da söz eder. Kitaptaki özensizlik tekdüze stilinde ve çok fazla fikrin basit bir romana yüklenmesinde görülmektedir. Sıkıntı aslında Sinderella temasının

bir anlamda yeniden yapılandınlmasıdır: Romanda asil, çile çeken kızkardeş aşka ulaşırken kendini beğenmiş, bencil, olgun olmayan kızkardeş can verir.

Laura Franklin ebeveynleri tarafından sevilmeye hasret kalmış, duygulan bastınlmış bir çocuktur. Küçük kızkardeşi Shirley'nin ebeveynlerinden daha fazla sevgi gördüğü düşüncesine tahammül edemez ve bu nedenle kızkardeşinin ölmesini adayarak bir mum yakar. O gece evlerinde yangın çıkmasıyla birlikte Laura Tann'nın heybetli tepkisi karşısında dehşete düşer. Büyük bir cesaret göstererek kardeşi Shirley'yi kurtarmasının ardından Laura sonsuza dek ona sevgiyle bakmaya yemin eder.

Aradan on yedi yd geçer, kızkardeşlerin anne babaları bir uçak kazasında ölmüştür. Laura bütün bu uzun süre boyunca Shirley'ye neredeyse annelik etmiş şefkat göstermiştir; kendine ait özel bir yaşamı olmamıştır. Shirley'nin âşıklarından biri de Henry adında aniden bir motosikletle çıkagelen insafsız, kaygısız bir genç adam olur. Aralarında ilk anda bir romantizm başlar. Kitapta Barbara'nın sanal karşıtı Shirley'yi Archie'yi baz aldığı Henry ile evlendirmekle, Agatha apaçık bir şekilde eğer Barbara âşık olmanın gerçek hazlarını ve ıstıraplarını bilmiş olsaydı, asla Max'in aşkını istemezdi şeklindeki görüşünü vurgulamaktaydı.

Shirley çok kısa bir süreçte sürekli borç içinde yaşayan, sadakatsiz bir koca ile evli olmanın ne demek olduğunu keşfeder. Henry çocuk felcine yakalanıp sakat kalmasının ardından, hayal kırıklıklarının acısını karısından çıkarır. Laura, Shirley'yi bu evlilikten kurtarmak için kendisine ne olacağını bir an bile düşünmeden Henry'ye aşırı dozda uyku hapı verir. Yaslı dul sonradan çekici ve nazik Sir Richard Wilding ile uzun süredir hayalini kurduğu kaçışın da bir hata olduğunu anlayacaktır.

Shirley alkolik olur. Üzerine titreyen Sir Richard ile üç yıl evliliğin ardından adadaki lüks içindeki yaşantının da aslında mutlu olmasına yetmediğinin, yaşamdan beklentisinin bu olmadığının farkına varır. Eski bir Amerikalı misyoner olan Llewellyn Knox'a açılır ve Henry ile olan evliliğinde asla mutlu olmadığını ama bunun kendi seçimi olduğu için yine de bir noktada daha doğru olduğunu anlatır.

Henry'nin erken ölümünün yasını tutar. Onun sevdiği adamın bencil ve insafsız ama bir açıdan da çok hoş, çekici olduğunu belirten duygulan doğrudan Agatha'nın yüreğinde Archie için hissettiği duyguları yansıtmaktadır. Shirley, onu hâlâ sevdiğini söyler ve onunla olsaydı

"zengin, şık ve konforlu" bir yaşamdan çok daha mutlu olacağını belirtir. Onun ölümüne izin verdiği için Tann'dan nefret ettiğini söyler ve Llewellyn, ona Tann'dan nefret etmektense karşısındaki adamdan nefret etmesi gerektiğini, Tanrı'nın her zaman bizim sevinçlerimizin ve acılanmızın yükünü sırtlanan, günah keçisi olduğunu söyler.

Olaylann abartılı derecede sıkıştırıldığı kitabın son bölümünde, Laura, Llewellyn'den Shirley'nin sarhoşken aniden geçen bir aracın önüne çıkması sonucu öldüğünü öğrenir. Laura, kızkardeşinin ölümüyle yıkılır ve bunun intihar olup olmadığını sorgular, ama Llewellyn bunun bir kaza olduğunda ısrar eder. Laura, Henry'nin ölümünde parmağı olduğunu itiraf eder ve "spastik çocuklar" için bir enstitü işleterek suçunu bağışlatmaya çalıştığını açıklar. Llewellyn ise ona görür görmez âşık olduğunu anlatır ve Laura, onun evlenme teklifini tanışmalanndan sonraki yirmi dört saat içinde kabul eder. Her ne kadar Agatha ticarileştirilmiş tinsel mesajlardan hoşlanmasa da, emekli misyoner Laura için mükemmel bir kocadır, çünkü alçakgönüllülük ve Tann inancını temsil etmektedir. Hikâye Laura'nın yaşamında ilk kez mutluluğu bulmasıyla sona erer.

Bu Sinderella benzeri son Agatha açısından bir dileğin yerine gelmesini temsil etmektedir. Max'in ona karşı göstermiş olduğu sıra dışı nezaket onun Barbara ile devam eden ilişkisine rağmen evliliğini devam ettirmesine neden olmuştur. Öfke nöbetlerinde, depresyon ve tekrarlayan sedef hastalığında, sadık arkadaşlan köpekleri ve kedileri onun için sürekli bir huzur kaynağıydılar.

1956 yılında Agatha dedektif romanlanna ve sahne sanatlarına katkısından ötürü CBE New York Onur Listesi'nde yer alır ve ödüle layık görülmesi onun için gerçek anlamda bir kutlama nedeni olur. Max'e mesleğinde yardımcı olduğu Bağdat'tan, Edmund Cork'a zafer coşkusu içinde, "Kem Gözlere Nispet!" yazar. O artık son derece ünlü bir kadındır, ama tüm sevincine rağmen şöhret asla onun başını döndürmez.

Yine de kaçınılmaz bir şekilde, zaman zaman onun kayboluşuy la ilgili imalar yapılıyordu. 19 Şubat 1957 tarihinde *Daily Mail*'de yayınlanan basının ele geçirmeyi başaramadığı en çok satan kitaplar yazan Rowena Fane ile ilgili olarak yazılan bir makale onu çok üzer, makalede eleştirmen Kenneth Althorp aynen şu yorumu yapmıştır: "Umarım yeni bir Agatha Christie olayıyla karşı karşıya değilizdir." Her ne kadar Agatha'nın sun Nan tarafından güvenle korunmuş olsa da, Agatha yine de temsilcisi Edmund

Cork'u, *Daily Mail*'in üst düzey yöneticilerinden biriyle yemek yemeğe ve gazetenin müşterisinin ortadan kaybolduğu döneme değinen bir yazı yayınlamasının büyük talihsizlik olduğunu belirtmeye gönderir.

Bu zararsız makale pek bir tepki almadıysa da, bu olayın sürekli gündeme gelmesi Agatha'yı kaygılandırıyor ve her zamandan daha fazla içine kapanmaya, basından, spotlardan kaçınmaya yöneltiyordu. O zaten son derece alçakgönüllü bir insandı.

1957 yılında "4.50 from Paddington16.50 Treni" adlı romanı basıldı. Bu sürükleyici polisiyede bir cesedin demiryolu raylanndan bir ailenin malikânesinin topraklanna atılması anlatılmaktadır ve kitapta Abney Hall'ün arazisine bitişik demiryolundan esinlenilmiştir. Kitap eleştirmenlerden Bayan Marple'ın en iyi çözümlemelerinden birini içermesiyle övgüler alır.

Agatha bir gün Paddington İstasyonu'nda, W. H. Smith Kitapçı Dükkânı'nda okuyacak bir şeyler bakarken bir kitap satıcısı yaklaşıp ona bu kitabı tavsiye eder. Sürekli müşterilerinin hepsinin satın aldığını ve kitaptan övgüyle bahsettiklerini söyler, ama Agatha'nın tepkisi ürkek, çekingendir. Adam sonuçta sabırsızlık ve kuşkuyla sorar: "Okumak istemiyor musunuz?" Agatha ilgilenmediğini söyler.

Bu olay aslında çok hoşuna gitmişti, daha sonra ailesine ve arkadaşlarına anlattığı üzere eğer adam kitabın arka tarafına baksaydı hemen fotoğrafını fark edebilirdi ama neyse ki bu olmamıştı.

Agatha Greenway'de geçirdiği yaz boyunca her pazar Churs ton Kilisesi'ne giderdi. Kilisenin doğuya bakan penceresi çok sadedir. Agatha kiliseye yeni bir vitray cam için bir miktar para verir; yeni tasarımda çayır ve koyunlar olup olamayacağını sorar; kendi çocukluğunda tasavvur ettiği Cennet görüntüsünü anımsattığı için çocukların da bu yönde bağlantı kurabileceklerini düşünmektedir. Pencereye sonradan 1957 yılının Temmuz ayında İsa'nın hayatının tasviri bir resmi asılır. Graham da Agatha'nın isteği üzerine bu resmin fotoğrafını çeker.

O yıl ekim ayında Agatha "*Ordeal by Innocence*-Şahidin Gözleri" adlı yeni dedektif romanı üzerinde çalışmaya başladı. Normalde bir projeyi mümkün olduğunca çabuk bitirmeyi severdi, ama "*The Dressmaker's Doll*-Terzi'nin Bebeği" adlı bir kitap yazıp doğaüstü güçleri kullanarak Barbara ile ilgili hislerini ifade etmek için bunu bir kenara koydu. Yazdığı kitapta gerçek büyüklükteki kadife ve ipekten yapılma model bebek bir kukla, bir

cansız mankendir, bir terzinin stüdyosunda duran bu bebek yirminci yüzyılın yok olmaya namzet ürünlerinden biridir: Güçsüz ama görünürde son derece canlı, telefonun yanında veya divan minderlerinin üzerinde duran, üzgün bakışlı ama aynı zamanda oldukça sinsi, kararlı ve bilgiç. Stüdyoda çalışan kadınlar asla onun oraya nasıl geldiğini bulamamışlardır ve bebeğin kendine ait korkunç bir yaşamı olduğuna hükmedip onda bir tehdit sezerler. Onun şeytan olduğu inancıyla kadınlardan biri onu dışarı atar. Fazla duygusal bir meslektaşı onun bebeği "öldürdüğünde" ısrar eder, onlar korku içinde tartışırken caddedeki bir sokak çocuğu bebeği alıp kaçar. Korku içindeki kadınlar onu takip ederler ama çocuk bebeği vermeyi reddeder, onu sevdiğini ve bebeğin de tek istediğinin sevilmek olduğunu haykırır. Zavallı ama tehditkâr yaratık Agatha'nın Barbara için hissettiği derin, kararsız çelişik duyguların bir ifadesidir.

Judith Gardner, Barbara'nın düzenli olarak Greenway'e gelmekle kendisini Max ve Agatha için vazgeçilmez bir unsur haline getirdiğini anlatıyordu. O tabii ki bir sekreterden çok daha fazlasıydı. Max ve Barbara'nın birbirlerine tutkuları onlann zaman zaman düşüncesizce davranmalarına da yol açıyordu. Bir seferinde Graham onlara, kayıkhanenin önünde birbirlerine sanlarak yürüdüklerini görmüştü, bir başka seferde, akşam karanlığında Greenway feribotunun güvertesinde birbirlerine sanlmış denize bakarken görmüştü. Max'in öğle yemeğinden sonra masadan kalkıp "üst kata gazete okumak için gittiğini" söylemesi artık bir alışkanlık halini almıştı. Max ve Barbara üst katta birlikteyken Agatha ve Nan de kütüphanede bulmacalarını çözüyorlardı.

13 Nisan 1958 tarihinde prodüktörün "Binlerce Yıldızın Gecesi" adı altında Fare Kapanı İngiltere tiyatro tarihinin en uzun süre oynanan oyun olma başansını kutlamak için düzenlediği zengin parti Agatha için yeni bir gerginlik konusuydu, üstelik bunun tek nedeni basının orada bulunması da değildi. Partinin yıldızı olarak Agatha istemeyerek de olsa tanıtım fotoğraflan çekilmesi için biraz erken gelmeyi kabul etti ama işgüzâr bir kapı görevlisi hiç kimsenin balo salonuna yarım saatten önce alınmayacağını söyleyerek onu içeri almadı.

Agatha'nın bu ters yanıta tepkisi de sıra dışıydı. Her ne kadar kim olduğunu ve neden orada olduğunu söylese hemen içeri girebilecek de olsa sessizce oradan ayrıldı. Sonuçta içeri girdi, pastayı keserken de fotoğrafları çekildi ve parti başarıyla devam etti. Ertesi günün gazetelerinde cinayet

romanları yazarının kendisini son derece geri planda tuttuğu, çekingen ve utangaç olduğu, hatta kapıdan geri çevrilmeye bile ses çıkarmadığı yayınlandı. Bu da, onun daha yakınına gelmeyi isteyen gazetecileri ve hayranlarını uzak tutmakta etkili oldu.

Agatha tanıtım fotoğraflarında görünmek konusunda isteksizdi, çünkü artık güzel olmadığını biliyordu ve kendi fotoğraflarını görmekten hoşlanmıyordu. Yine de alçakgönüllülükle ve görev bilinciyle Peter Saunders'in yanına oturdu ve gelen konuklan selamladı. Daha sonra yapmayı kabul ettiği konuşmasında hâlâ bir kız gibi olan ince sesi gerçek duygulannın etkisiyle bir alçalıp bir yükselirken, "Bir konuşma yapmak yerine on oyun yazmayı tercih ederim," itirafında bulundu.

Her ne kadar tiyatrodaki başanlanyla gurur duysa da, özellikle Fare Kapanı'nm telif haklarını, sevgili torununa vermekteki tedbirsizliğinden ötürü çok pişmandı. "Ah, neden o telif haklannı Mathew'a verdim ki?" diyordu. Bir defasında Agatha, Nan'e üzülerek, "O yazdığım para kazanan tek oyun," diye yakınmıştı. Bu arada Agatha'nın evliliği on yıllık bir sadakatsizlik dönemini tamamlamıştı ve o Max'in aslında kendisini sevdiğine, terk etmesi için bir neden olmadığına ikna olmuştu. "İkinci bahar" olarak düşünmeyi sevdiği bir döneme girmişti ve bir erkekle bir kadın arasında fiziksel ihtirasın evliliğin devamı ve iyiliği için gerekli olmadığını düşünüyordu. İçinde gelişen bu yaratıcı fikirlerden kıvanç duyuyor, Max ile seyahatlerinden, tiyatro ve operaya ziyaretlerinden, okumaktan keyif alıyordu. Ancak yine de Max'e duyduğu aşkın sönmesinden dolayı elem duyuyordu.

Evliliğinin Max için ne anlama geldiğini belirtmek istercesine "*Verdict*-Hüküm" adlı oyununu yazdı. Oyunda Walter Savage Lan dor'un "Imaginary ConversationsHayali Konuşmalar" adlı yapıtından yaptığı "Mezarın bu tarafında hiç Amaranth bahçesi yok" alıntısına istinaden eserini "Amaranth Bahçeleri Değil" olarak adlandırmayı istediyse de bu isim zaten başka bir oyunda kullanılıyordu. Birinci sahnenin sonunda seyircilerin gözlerinin önünde bir cinayet işleniyordu ama, Hüküm aslında bir idealistle yaşamanın bedelinin çok ağır olabildiği mesajı veren bir aşk öyküsüydü.

Oyunun kahramanı için esin kaynağı Max'tir, sevdikleri kadınları idealleri ve işi için feda eden bir üniversite profesörüdür öykünün kahramanı Kari Hendryk. Fiziksel engelli eşi Anya, Kari'ı kendisini işi için ihmal ettiğini söyleyerek sürekli eleştirmektedir. Anya, kocasının kafası karışık kız

öğrencilerinden Helen'in ona aşın dozda ilaç vermesi sonucunda ölünce saf, hiçbir şeyden kuşkulanmayan Kari, onun intihar süsü verilmiş ölümüyle yıkılır. Tüm sevgisi sekreteri Lisa'ya yönelir; ikisi zaten birbirlerini her zaman sevmişlerdir ama Anya yaşarken asla gerçeği açıklayamamışlardır. Karl'ın sevgisine sahip olamayan Helen umutsuzluk içinde ona kansını öldürdüğünü itiraf eder. Kari şok olmuştur ve şaşkındır, ama Helen'e acıdığı için polise gitmemeye karar verir ve intikamın Anya'yı geri getirmeyeceğini kabul eder.

Bu karan Lisa'nın yanlışlıkla cinayet zanlısı olarak tutuklanmasına kadar sürer, bu durum karşısında Helen'in itirafını polise anlattırsa da ona inandmaz, çünkü Helen bu arada bir trafik kazasında ölmüştür. Karl'ın Lisa'yı darağacından kurtarmak istediği düşünülür. Yeni delillerle Lisa aklanır, ama yeni bir hayata başlamakla yaşamının kalan kısmını sevenlerine acı veren bir idealistle geçirmek arasındaki ikilem içindedir, seçim yapması gerekmektedir. Bu seçimi yapması için yüreğinden gelen gerçek bir dürtü yoktur. Sevdiği adamla kalmasının tek nedeniyse doğrudan yaratıcısının kalbinin sesi ifade etmektedir: "Çünkü ben bir aptalım."

Max'in artık onu sevmediği gerçeğiyle yüzleşmek yerine, Agatha kahramanlarından birine gençlerin aşkın gösteriş, arzu ve cinsel cazibe olduğunu düşünmelerinin yanlış olduğunu söyleterek, kendisinin bu konudaki felsefesini ortaya koyar: "Bu doğanın bir tepkisidir. İstersen gösterişli bir çiçek olarak görünür. Ama aşk köklerdedir. Yerin altında, görünmezdir, çok fazla bakılacak bir şeyi yoktur ama yaşamın kaynağıdır."

Hüküm gişe hasılatı açısından başarısız oldu, çünkü yapıtın ve yazarın adı pek çok polisiye meraklısının kendilerini koltuklarında diken üstünde oturtacak bir mahkeme gerilimi beklentisinde olmalarına yol açmıştı. Her ne kadar bu olumsuz deneyimi bir ay içinde başarılı bir polisiye sahne eseri olan Beklenmeyen Misafir'i yazarak gidermeyi başarsa da, Agatha Hiiküm & gösterilen tepkiden dolayı son derece üzgündü. Daha sonralan bunun Beklenmeyen Şahit hariç tutulacak olursa yazdığı en iyi oyun olduğunu iddia etti. Her ne kadar hak ettiği değeri bulmamış da olsa, Hüküm, Agatha'nın insan ilişkileriyle konusunda en oturaklı oyunlanndan biridir. Bir başka adla sergilenmiş olsa belki de büyük bir başan elde edebilirdi.

1958 yılında Abney Hail satıldı, aynı yılın ağustos ayında Nancy kanserden öldü ve geçmiş yeniden hortladı. Agatha, Archie'den boşandığından beri, uzun yıllardır görmemiş olmasına rağmen, ona

başsağlığı dileyen bir not yazdı. Archie de geçmişteki kırgınlıkların üstüne bir sünger çekerek başsağlığı dileğinin kendisini çok duygulandırdığını belirten bir yanıt yazdı. Nancy ile otuz yıldır mutlu bir yaşam sürmesine Agatha'nın kin duymaması onu çok sevindiriyordu.

Evlendikten sonra Archie ve Nancy Kuzey Londra'da Hamps tead bölgesinde yaşamışlardı. Oğulları Archibald, 1930'da doğmuştu ve Christieler daha sonra Agatha'nın ortadan kaybolduğu gün onları konuk eden Madge ve Sam James'e daha yakın olmak için Sur rey'deki Juniper Hill'e taşınmışlardı. Basının 1926 yılındaki çirkin saldırıları aşklarını hiç etkilememişti, aşkları aleyhteki yayınlardan zarar görmedi ve çift için golf bir tutku olmayı sürdürdü, arka bahçeleri sürekli golf sopalanyla doluydu. Sosyal ve sevgi dolu bir aileydiler.

Sam James'in ölümünden sonra Archie, Madge'nin yıllık mali hesaplarını takip etmiş ve şehirde şirket müdürü olarak son derece başarılı bir iş hayatı olmuştu. Birlikte geçirilen son derece zor zamanların ve uzun süreli dostluklarının anısına Nancy vasiyetnamesinde Madge'e de akuamann taşlı, altın bir broşu miras olarak bıraktı.

Agatha 1959'lann ortalarında ömür boyu tek gerçek dostu olan Nan'e kanser teşhisi konulduğu ve sadece altı aylık ömrü kaldığı kendisine söylenince şok geçirdi. Nan hayatı boyunca çok sigara içmişti. Londra'dan temelli olarak ayrılmıştı ve Agatha'ya yakın bir yerde, Paignton, Devon'da kızı Judith ve damadı Graham ile aynı sokakta yaşıyordu. Nan o sıralar yetmiş yaşındaydı ve Agatha altmış sekiz. Nan'in hastalığa olan tepkisi mümkün olduğunca etkin bir hayat sürmeye devam etmek, arabasıyla her zaman olduğu gibi enerji dolu biçimde gezmekti.

Nan yılmaz ruhuna direncine rağmen, giderek zayıfladı ve durumu hızla kötüleşti. Son olarak Torquay'in Mount Stuart Kliniği'ne götürüldü, buradan körfezin üzerinde süzülen martıları seyredebiliyordu. Agatha hayatının son haftasında onu iki kez ziyaret etti. Eski günlerden ve eğlencelerinden bahsettiler. Agatha son günlerinde onu bir kez daha onurlandırdı: Son kitabı, "Cat Among the Pigeons Kapı Tekrar Vuruldu" başına ve sonuna şu ithafı yazdı: "Bir zamanlar benimle av okullarına giden Nan'e." Nan'in 2 Aralık'ta yetmiş bir yaşında ölümü Agatha'yı mahvetti; en iyi ve en yakın arkadaşını kaybetmişti.

25 ÖVGÜLER VE ANDAÇLAR

Agatha, Nan'in ölümünün ardından Judith'e bir başsağlığı mektubu yazarak Graham'ın ya da onun ne zaman yardıma gereksinimleri olursa tereddütsüzce kendisine başvurabileceklerini bildirdi. Çift mektubu sevgiyle karşıladı. Nan'in serveti ve Agatha'nın kitaplarının şahsen imzaladığı birincil kopyalan tabii ki miras olarak Judith'e kalmıştı.

Nan'in ölümü ve geçmişindeki diğer acı dolu olaylann üzerine çöken ağırlığı, onun zamana karşı ilgisini paylaşan Graham'ın Dartmouth'taki bir kitapçıdan satın alıp Agatha'ya verdiği James Coleman'ın Relativity for the Layman adlı kitapla biraz olsun hafifledi. Kitaptaki zamanın izafiyetine ilişkin açıklamalar Agatha'nın kayıplarıyla uzlaşmasına ve dine daha bir güçle sanlmasına yardımcı oldu.

Dedektif romanlan yazan Christianna Brand ona *Daily News*'un eski deneyimsiz muhabirlerinden biri olan Ritchie Calder'ın Agatha'nın 1960 yılındaki yetmişinci doğum günüyle çakışacak şekilde kayboluş günlerine ilişkin bir yazı hazırlamak isteğinden bahsetmişti. Agatha'nın telif hakkı ajansındaki temsilcisi konuyu iletirken kaygılı, kuşkucu havasını koruyordu. Edmund Cork'a bu haberleri duymanın kendisini endişelendirmediğini ama bunun her birkaç yılda bir yeniden ortaya çıkan bir konu olduğunu söyledi ve bunun bunca süre sonra ne anlamı olabileceğini sordu. Artık yetmiş yaşında olduğunu ve insanların kendisi hakkında söylediklerini umursamadığını belirtti. Bu anımsatmanın yalnızca "biraz can sıkıcı" olduğunu ve bu konuyu ne kadar az önemserse o kadar iyi olacağını söyledi.

Bu arada Agatha'nın maddi durumu da belirgin şekilde iyileşmeye başlamıştı. Eserlerinin film haklarını Metro-Goldwyn-Mayer'a satma fikri Graham ve damadı Anthony Hicks ile yaptığı uzun görüşmeler sonunda ortaya çıktı. İki adamın iş konularındaki ataklıklarını saygıyla karşılıyordu, her ikisini de ayrı ayn bir kenara çekerek, edebi eserlerini işletmek için bir şirket kurmasının doğru olup olmayacağını sordu. Onların öğütlerini dinledikten sonra Agatha Christie Ltd. olmanın avantajının yılda bir eser üretmek karşılığında sabit bir geliri olması ve şirketin onun işle ilgili sorunlannı düzenlemekten sorumlu olacağını keşfetti. Danışmanlan ve muhasebecileri İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan beri karmaşık maddi

sorunlannı bir düzene oturtmak için çok çabalamışlardı ve zaten 1960'lı yıllarda para sıkıntısı da belirgin şekilde azalmıştı.

1961 yılı Temmuz ayında Agatha'nın kuzeni Jack Watts dans ederken bileğini kırdı. Dört gün sonra kangrenden öldü. Agatha, Rosalind, Mathew ve Judith, Jack'in vasiyetnamesindeki mirasçıla nydılar. Agatha'ya onun Londra'daki Chester Sokağı'ndaki evi miras kaldı. Agatha cenaze töreninde Graham'a bir sonraki yıl Max için arkeolojik fotoğraflar çekmek üzere Ortadoğu'ya gitmekle ilgilenip ilgilenmediğini sordu. Her ne kadar Max'in kazıları bittiyse de yazdığı Nemrut Harabeleri adlı kitabının sonuçlanması için daha yapılacak çok iş vardı. Graham konuya ilgi gösterince Max'le görüşmeler de başladı.

Bu arada Agatha kendini karmaşık parasal sorunların dışında tutma eyleminin de tuzaklar içerdiğini fark etti. MetroGoldwynMa yer 1962 ile 1964 yıllan arasında başrolünü Margaret Rutherford'un oynadığı dört Miss Marple filmini sinemalarda gösterime sundu, Agatha filmleri beğenmemişti, artistin iyi ancak film çekiminin kötü olduğu kanısındaydı, ama filmlerin gösterimini engelleyemedi. Bununla beraber 1962 yılında yazdığı "*The Mirror Crack'd from Side to Side*-Kırık Ayna" adlı eserini "Margaret Rutherford'a taktirlerimle" ifadesiyle filmin yıldızına adadı. Bu Agatha'nın gönül rahatlığıyla hafıza kaybına değinebildiği tek eseriydi; kitapta Miss Knight, Lady Conway'in hafızasının kendi akrabalarını bile tanımayıp kovacak kadar zayıflamış olduğunu ileri sürmekteydi. Miss Marple da bunun hafıza kaybı değil de bir hile olduğunu ortaya çıkanyordu.

1962 Şubatı'nda Judith ve Graham kışı geçirmek üzere Bağdat'a gittiler. Böylece Graham, Max'in gün ışığına çıkardığı çok sayıdaki tarihi eseri fotoğraflayabilecekti. Max, Graham'ın yolculuğu için gerekli parasal kaynağı bir üniversitenin bursundan sağladı. Judith'in kocasına eşlik etmesini ise Agatha'nın cömertliği sağlamıştı. Graham bunun Agatha'nın, Max'le mutlu ve delicesine âşık oldukları evliliğinin ilk günlerindeki gibi kendisinin de Judith'le birlikte "çölün güzelliğini ve romantizmini" yaşamalannı istemesinden kaynaklandığını düşündüğünü anımsıyordu.

Bağdat'ta 1948 yılında İngiliz Arkeoloji Okulu'nun satın aldığı bir evde kaldılar. Graham oradaki günlerin çoğunu Irak Antik Eserler Bölümü'ndeki eserlerin fotoğraflannı çekerek geçirdi. Bu arada Judith de yerel arkeologlarla konuşup kendisi gibi sanatseverlerle Irak'ın görülmeye değer yerlerini ve eserlerini gezdi. Ortadoğu genç çifti heyecanlandırmıştı, çöldeki

arkeoloji kamplarında kumların arasında yaşamaktan bile keyif aldılar, hatta Musul'da bir tepenin üstündeki kapısı bile olmayan, yalnızca üç duvardan oluşan tuvaletten arazinin nefes kesen manzarasını seyretmeye bile bayıldılar.

Judith ve Graham hiç beklenmeyen bir anda, Graham'ın Londra'da Mallowan'in Swan Court'taki dairesine uğramasıyla Max ile Barbara'nın ilişkisinin hiç son bulmayacak kadar ciddi olduğunu öğrenirler. Max gizlice Barbara'yı buraya çağırmış, bu arada Graham'a Nemrut koleksiyonunu fotoğraflamak için son talimatları almak üzere kendisine uğramasını söylerken bunu unutmak yanlışlığını yapmıştı. Her ne kadar Judith ve Graham, Agatha'nın bu ihanetten haberi olduğunu biliyorlardıysa da hiçbir zaman "âşıkların" bu randevusundan ona bahsetmediler, çünkü onlar da ikinci bir ayrılık durumunda yazann düşeceği bunalımın bilincindeydiler ve bundan korkuyorlardı.

Ne var ki çok kısa bir süre sonra olanlar da Agatha'yı geçmişin anılarının etkisinden koruyamayacaklardı. Yaşamının tek büyük aşkı "Archie" 20 Aralık 1962 günü öldü. Archie o sırada yetmiş üç yaşındaydı, eski pilotluk kariyerinden kalan sinüs sorunları sonraki yıllarda astıma ve bronşlarında komplikasyonlara yol açmıştı. Dindar bir adam değildi, cenaze töreni yapılmasını, çiçek gönderilmesini istememişti.

Agatha'yı altüst edip çok üzen ikinci bir konu da Torquay'da çocukluğunun geçtiği evin yeni farklı bir yerleşim alanına dönüşecek olduğunu duyması oldu. Hemen harekete geçti ama Ashfield'ı kurtarmak için çok geç kalmıştı. Agatha evin yıkıldığını duyunca hıç kıra hıçkıra ağladı, onu yatıştırmak neredeyse olanaksız oldu. Ash field onun için çocukluk andarından çok daha öte bir anlam taşıyordu, Archie ile flört ettiği ve Rosalind'i doğurduğu yerdi burası. Eğer Agatha, Max'in onu aldatacağını bilse asla hiçbir güç onu yıllarca önce Ashfıeld'ın satışına ikna edememiş olurdu.

Agatha artık İngiliz edebiyatında kitapları en çok satan yazardı. Biyografi yazarları sürekli onun yaşamına ve çalışmalarına ilişkin araştırmalarında ondan yardım diliyorlardı. Her tür yardımı hiç tereddütsüz, hoşgörüsüzlükle reddetmesinin nedeni bunca zaman sonra bile kaybolduğu on bir günün didikleneceği düşüncesinin onu kaygılandırmasıydı. Bu onu kendi otobiyografisinin son bölümlerini Ekim 1965'te sonlandırmaya yöneltti, ölümünün ardından çok sayıda yaşam öyküsü yazarının ortaya çıkacağını

biliyordu, insanların ölümünden sonra kendi eliyle yazdığı yaşam öyküsünü okumalarını sağlamak istiyordu. Anılarını bitirirken yetmiş yaşında Tann'ya ona sunduğu güzel yaşam ve ona sunulan tüm sevgiler için teşekkür borçlu olduğunu yazmıştı.

Agatha anılarını 1966 yılında tekrar gözden geçirdi. Anılarını yaşadığı sırada yayınlatması için yapılan önerileri kesinlikle geri çeviriyordu. Reklam onu hiç ilgilendirmiyordu ve insanların anılarında kayboluş günlerinden niçin bahsetmediğini merak edeceklerini biliyordu. Anılan beş yüz sayfadan fazla olmasına rağmen savaş sonrası yıllan yalnızca otuz sayfaya sıkıştınlmıştı; özellikle de Archie'nin ölümünden hiç bahsedilmemişti. Aynı şekilde Max'in de bir koca olarak eksilerine hiçbir yerde değinilmemişti. Bunun yerine aynntılı olarak Beklenmeyen Şahit oyununun galasından ve Max'le birlikte katıldığı arkeolojik kazılardan aldığı keyiften bahsetmeyi yeğlemişti. Tarih onu hep yakından ilgilendirmişti ve tarihin anlaşılmasına küçük de olsa bir katkısı bulunmasından dolayı mutluluk duyuyordu. Eksiklerine, bilinçli atlamalara rağmen otobiyografisini okumak, onun yaşamdan aldığı önemli zevke ortak olmak benzersiz bir zevkti.

Max'in yaşamını adadığı çalışması, Nemrut Harabeleri adlı kitabın 1966 yılında yayınlanması onu alanındaki en önemli otoritelerden biri haline getirdi. Agatha'nın kocasının ödüllendirilmesinden duyduğu gurur onun ihanetini bilmesiyle gölgeleniyorduysa da yazar kendini yumuşak tabiatlı Max'in beş yıldır bunun sıkıntısını çekmesine rağmen kendisinden tamamen kopmamış olmasıyla avuttu. Onun özel yaşantılarını aşın atak muhabirlerden ve ateşli okur lanndan koruyup gizleyeceğine giderek daha fazla güveniyordu, o bu açıdan her zaman sağlam bir destekti.

Agatha kendisinden mektupla imza isteyen hayranlanm sıkıcı bulur, fotoğraf isteyenleriyse zaten tartışmasız hemen geri çevirirdi. Biyografisinde gençliğini yitirdiği bir dönemde bir şekilde kendi geçmişinden ismini açıklayamadığı bir hayranıyla karşılaşma fırsatının karşısına çıktığına değinmiştir. Bu kişi Amyas Boston idi ve Agatha'nın onu görmeyi kabul etmemesinin nedeni onun kendisini Anstey Koyu'nda ay ışığında yapılan piknikteki güzel genç kız olarak anımsayacak olmasıydı, ne de olsa geçen zamanın insanı nasıl değiştirdiğini tahmin edemiyor olabilirdi.

Agatha yaşlandıkça dedektif romanlannda kişisel zevkleri ve düşünceleri daha çok ortaya çıkmaya başladı. Bunun nedeni belki de artık öykülerinin konuları üzerinde eskisi gibi kılı kırk yarmama sıydı, diktafon kullanmak çok daha fazla laf kalabalığına dayalı bir stili benimsemesine yol açmıştı. Tuvalet tesisatı, yaşlılar için özel berjer koltuklar, otele özgü çarşaflar ve özel ekmek sunumu gibi çok çeşitli farklı konulara ilişkin kişisel görüşleri özellikle 1965 yılında yazdığı Cinayetler Oteli adlı eserinde ortaya çıkmaktadır. Gençlerin giyimine ilişkin görüşlerini ise 1966 yılında yazdığı "*Third Girl*-Üçüncü Kız" adlı romanında açıkça belirtmiştir. Agatha, genç kızların kirli ve derbeder giyimleri, cazibelerini yitirmiş görünümleriyle yoldan çıkmış olduklarını düşünüyor. 1960'ların erkeklerini ise kıvırcık saçlan, kadife ceketleri ve ipek gömlekleriyle "Van Dyke" port relerindeki kişilere benzetiyor ve çok daha hoş buluyordu. Daha sonraki yapıtları yaşlı yaratıcının kendi görüşlerini yansıtmak açısından çok daha çarpıcıdır.

Romantik idealleri Archie'yi "The Ballad of the Flint" adlı şiirindeki Viking Kralı olarak hayal ettiği günlere göre çok az değişmişti. 1967 yılında yazdığı "*Endless Night*-Gece Yarısı Cinayeti" romanındaki genç erkek kahramanlardan biri, parlak altın sarısı saçla nyla görkemli, seksi, baştan çıkancı Valkyrie'yi yaşamında gördüğü en güzel, en çarpıcı yaratık olarak tanımlıyordu: "Dişilik kokuyor, etrafına bu dişiliğini hissettiriyor, yayıyordu..." Kitaplannda aşkın saflığının ihanetin söz konusu olduğu durumlarda gelişeme yeceği mesajına yer veriliyordu.

Kişiler yaşlandıkça genç nesillerle ilişkilerini kaybederler. Ancak Agatha'nın son dönemde yazdığı en iyi ve farklı kitaplarından biri olan *Gece Yarısı Cinayeti* onun açısından böyle bir durumun söz konusu olmadığını gösteriyordu. Ancak dünya çok değişmişti ve Agatha İngiliz toplumunda giderek arttığı görülen şiddetten rahatsız oluyordu: "Bazen yaşadığım bu ülkeye yabancı olduğumdan korkuyorum," diyordu Agatha. "Çünkü kişilerde sırf keyif için bile gaddarlığa doğru bir eğilim olduğunu hissediyorum."

1967 yılında Amerikalı bir akademisyen, Gordon Ramsey, Agatha Christie hakkında bir kitap yazmaya kalkıştı: Agatha Christie: Gizemin Kraliçesi Bu kitap, yazann çalışmalarının eksiksiz bir bibliyografisi yanında yapıtlarının ılımlı, sevecen bir değerlendiril mesiydi. Agatha'nın telif hakkı temsilcileri çok sayıdaki yapıtlarıyla başa çıkmakta belirgin zorluklar yaşamaları nedeniyle onunla işbirliğine girmesini özellikle önerdiler.

Agatha başlangıçta onun kendisini Londra'da ziyaret etmesine izin verdi ve hatta Greenway'deki evinde kabul ettiyse de konuşmalarını genellikle kitapları üzerinde yo ğunlaştınp özel yaşamına çok az değinilmesine de özellikle dikkat etti. Agatha çok kısa bir sürede ona araştırmasında yardımcı olmaktan yoruldu ve öylesine şiddetli bir savunmaya geçti ki 1940'larda yazıp yayınlatmadığı, yedekte tuttuğu iki kitabından *Perde: Poirot'nun Son Macerası* ve *Uyuyan Ölüm, Miss Marple'in Son Macera*sı bahsedilmesine bile karşı çıktı.

Agatha bir önceki yıl şubat ayında *Sunday Times Weekly*'ye verdiği ender röportajlardan birinde Francis Wyndham'a bu kitapların varlığından söz etmişti, dolayısıyla Gordon Ramsey'in bu kitaplara yoğun ilgi göstermesine verdiği tepki aslında normal değildi. Agatha'yı asıl mutsuz eden biyografisinde 1926 yılında kaybolduğu zamana değinilmiş olmasıydı, ki aslında Gordon Ramsey bu zaten dillere düşmüş konuyu yarım sayfada, yazann kaybolduğu sırada hafıza kaybı geçirdiğini belirterek özetleyip geçiştirmişti.

1968 yılında Max hizmetlerinden dolayı şövalye unvanı aldı. Agatha eğer kendisi araştırmalannı finanse etmemiş olmasa onun asla böyle bir başanya ulaşamamış olacağını bilmenin mutluluğunu yaşıyordu. Aynca "Lady Mallowan" olmak çocukluk yıllanndan beri tek hevesi olan 'Lady Agatha' unvanına erişmek anlamını taşıyordu ki, bu unvan okurları karşısında kimliğini "Bayan Mallowan'dan" çok daha etkin bir şekilde maskeleyebilmesine yardımcı olacaktı. Bu arada Barbara her ne kadar Max için vazgeçilmez bir nitelik kazanmış olsa da geri planda kalmıştı. Agatha kendisi için acı da olsa bu ilişkiye göz yumuyordu.

Yazar yaşamı boyunca ortadan kaybolması konusunda her zaman fazlasıyla hassas olmuştu. Örneğin, Amerikalı bir yayıncı Franklin Roosevelt'e yapılan suikastla başlayıp sonradan ortadan başarıyla kaybolmayı başaran bir suikastçıya ilişkin bir komplo tasarısı planlamasını istediğinde bile projeye katılmayı kesinlikle reddetmişti. Agatha'nın o sıralar sekreterliğini yapmakta olan Stella Kirwan da işte Hayatınız adlı bir televizyon dizisi çekmekte olan prodüktörleri Agatha'nın televizyonda seyirciler önünde kendi kişisel yaşamına dair sorular sorulmasından nefret ettiğini onlara inandırmakta olağanüstü zorluklar yaşamıştı. Mahremiyet Agatha'nın en önemli özelliğiydi, bir dergi için Greenway'in izin verilmeden havadan çekilen fotoğraflarının gösterilmesinden bile çok rahatsız olmuştu.

Agatha yalnızca 14 Aralık 1969'da Observer gazetesinde yayınlanan, sonradan da sık sık yinelenen sempatik gazete muhabiri Marcelle Bernstein'a verdiği röportajda geçmişinden bahsedilmesi ne ilişkin katı kurallarını bir ölçüde gevşetmiş, şunları açıklamıştı: 24 yaşındayken evlendim ve 11 yıl süren mutlu bir evlilik yaşantım oldu. Sonra çok acı bir şekilde annemi kaybettim ve kocam başka bir kadınla ilişki kurdu. Ne de olsa kaderinizi siz belirleyemiyorsu nuz: Alın yazısı sizi nerede olursanız olun buluyor. Ancak yarattığınız karakterlerin yaşamlarını kendiniz belirleyebiliyorsunuz."

Agatha'nın ilk evliliğini idealize etmek için çok nedeni vardı. O yıl Oscar Kokoschka tarafından portresi yapılırken, sedef hastalığından çok kötü şekilde etkilenmiş parmaklarını sürekli olarak koltuğun kenanna vurması ünlü ressamın dikkatini çekmişti. Max'in Barbara ile gün geçtikçe ilerleyen ilişkisinden rahatsızdı. Onun evliliğe ilişkin sorunlarından haberi olmayan, adı bilinmeyen bir gazetecinin Agatha'ya atfederek yazdığı cümle de aslında bu durumu kötü bir şekilde vurguluyordu: "Bir arkeologla evli olmanın avantajı yaşlandıkça sizinle daha çok ilgilenecek olmasıdır." Agatha bu alıntıdan nefret etti ve böyle bir söz sarf ettiğini her zaman inkâr etti.

26 ALACAKARANLIK YILLARI

1970'lerin başlarında Agatha ününün doruğundaydı ve okurları her geçen yıl hiçbir ciddi rakibi çıkmayan "Noel Christie"lerini büyük bir hevesle beklemekteydiler. 1970'ler İngiltere ve Birleşik Devletler'de hemen en çok satan kitaplar listelerine giren "*Passenger to Frankfurt*-Frankfurt Yolcusu adlı romanın yayınlanmasıyla başladı. Başlangıçta özellikle İngiliz yayıncılar kitabı yayınlamakta tereddüt ettiler ya da öyle davrandılarsa da sonradan alt başlık olarak "fantezi" sözcüğünü eklemek ve kapak yazısında yazarın bunu niçin yazdığını belirtmekle yetindiler. Agatha *Frankfurt Yolcusu*'nda terörizm, adam kaçırma ve Adolf Hitler'in oğlunun Nazi Almanya'sını yeniden diriltme girişimini de kapsayan uluslararası bir gerilim romanı yazmıştır. Her ne kadar bu eserin konusu normal bir Agatha Christie romanı için son derece alışılmadık idiyse de kitabın çözüm bölümünde insanlara verildiğinde tüm şiddet güdülerinin kökünü kazıyarak, onları sürekli bir iyimserliğe, iyilikseverliğe yönelten bir ilacın, kod adıyla Benvo Projesi'ni arama çalışmalarını ele alıyor olması da ilginçti. Bu kitabı sevmeyenler genellikle onun başlangıçta İngiltere'de ortaya çıkan daha sonra tüm dünyaya yayıldığını hissettiği, gördüğü şiddetten ne denli endişelendiğini algılayamayanlardır.

Max'in Barbara ile süren ilişkisine rağmen Agatha, 1971 yılı Onurlandırılacaklar Listesi'nde İngiltere İmparatorluğu Kadın Şövalye unvanını alacağını duyduğu zaman, kendine saygısı ve güveni arttı. Agatha coşkulu bir monarşistti, kendisine Kraliçe tarafından böyle bir unvan sunulacağını duyunca çok sevindi. Hatta kendisiyle röportaj yapılmasından hiç hoşlanmamasına rağmen basının tüm dikkatinin üzerinde toplanacak olması bile onu Buckingham Sarayı'ndaki onur törenine katılmaktan alıkoyamadı.

Kendisini meşhur eden domestik dedektiflerine dönüşüne işaret eden yeni kitabı "*Nemesis*- Ölüm Meleği" 1971 yılı Ocak ayının başlarında yayınlandı, teslim ettiği kopyada kitabın adından sonra adının yanma yeni unvanı DBE harflerini eklemişti. Kitabın konusu karşı çıkılan bir aşk sonucu ortaya çıkan entrika üzerine kurulmuştu ve anlatılan cinayet kendi edebi eserleri içinde bile en heyecanlı, en zorlayıcı nedenleri sunuyordu.

Temmuz ayında Winterbrook'ta düştükten ve yaklaşık bir hafta acı içinde topalladıktan sonra kalça kırığı nedeniyle Oxford'daki Nuffield Ortopedi

Hastanesi'nde tedavi gördü. Judith ve Graham, ona hemen doktora muayene olmasını önermişlerdi. Agatha bu fikri umursamamış, bunun yalnızca bir zedelenme olduğunu düşünmüş ama sonuçta çok daha önemli bir durumla karşı karşıya olduğu anlaşılmıştı.

Bu arada mali konularıyla Max ilgileniyordu. Yükümlülükleri arasında Greenway ve Winterbrook dışında, Max'in yeni Mercedes'inin bakım masrafları ve Barbara'yla birlikte olduğu Londra Swan Court'taki dairenin masrafları da vardı. Max'in Agatha'nın rahatı ve konforunu sağlamak için çok az çaba harcaması Judith ve Graham'ı çok kızdırıyordu: Winterbrook'taki salonun avizesi günün birinde düşüp parçalandı, çatısı su sızdırıyordu ve evin acilen genel bir onarımdan geçirilmesi gerekiyordu. Agatha zengin bir kadın olmasına rağmen parasının büyük bir kısmı ölümü durumunda ailesinin yararlanacağı vakıflara dağıtılmıştı. Eline geçen yegâne para *Agatha Christie Ltd.*'ten gelendi. Graham, Max'in Barbara'yla ilişkisinin sürmesinin de onun fınansal yükümlülüklerini artırdığını anımsıyordu.

Agatha'nın kendine güveni o yıl, Madame Tussaud'nun onun balmumu heykelini yaptırma isteğini belirtmesiyle doruğa çıktı. İzni büyük memnuniyetle verdi, zaten çocukken de Londra'nın bu ünlü balmumu müzesini ziyaret etmekten çok hoşlanırdı.

1972 yılında ünlü televizyon talkshow programı sunucularından Michael Parkinson, *Michael Parkinson's Confessional Album 1973*[*] adı altında derlediği albümde ünlü kişilerden hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları şeyleri belirtmelerini istedi. Agatha için genel bir ankete katılmak alışılmadık bir şeydi ama yine de buna mecbur bırakılmaktan dolayı mutlu oldu. Çocukluğunda da aileye ilişkin anketleri doldurmak onun için her zaman büyük bir eğlence olmuştu.

İdealindeki doğa manzarasının "baharda çuha çiçekleriyle kaplanmış bir çayır" olduğunu belirtti; en beğendiği müzisyenler olarak ise Elgar, Sibelius ve Wagner'i verdi. T. S. Eliot'un "Murder in the Cathedral - Katedral'de Cinayet'ı en beğendiği tiyatro eseriydi. En taktir ettiği özdeyişin sahibiyse Sir Thomas Browne'du: "Yaşam özde bir alevdir ve her birimizin içinde bizi yaşatan bir güneş saklıdır." Yaşam ilkesi olarak ise Dr. Johnson'un, "Yaşamın amacı ileri gitmektir,'" görüşünü belirtti. Erkeklerde en beğendiği özelliklerin "dürüstlük ve terbiye" olduğunu açıkladı. Yaşamındaki gerçek

kahramanların kimler olduğu sorulduğunda ise, "Hiç kimse. Ben kahramanlar arayan, onlara tapan bir kimse değilim," diye yanıt verdi. Birinci evliliği sırasındaki romantik görünümündeki belirgin değişim yılların onu ne kadar etkilediğini açığa çıkarmaktaydı. Yaşamdaki favori kahramanlarını ise "Yoksulların Küçük Kız Kardeşleri" olarak belirtmekteydi.

"*Guinness Book of Great Moments*-Guinness Rekorlar Kitabı" yayımcıları *Ölüm Meleği* romanından bir sayfanın düzeltilmiş kopyasını yeniden basmak için izin istediklerini belirten bir yazı gönderdiklerinde bunu kabul etti. Grameri ve edebi türü, bazı haklı gerekçeler gösterilerek eleştirilerde daima alaya alınan bir kadın yazar için bu kesinlikle iftihar edilecek bir durumdu. Aslında eleştirmenler onu genellikle bir romancı olarak yargılama hatasına düşüyorlardı, gerçekte ise o büyük bir öykü anlatıcısıydı. Çocuklar hakkındaki yazılarında özellikle iyi sayılabilirdi ve ister erkek ister kadın olsun birinci tekil kişinin ağzından yazdıklarında da aynı ölçüde inandırıcıydı. Gerçek olan şuydu ki Agatha daima yazdıklarını küçümsemiş, kendini "yalnızca iyi, dürüst bir sanatkâr" olarak nitelendirmiştir.

Agatha'nın sağlığı bozulmaya başlayınca kızı sık sık onu ziyaret etmeye başladı. Rosalind'in yokluğunda Agatha'nın en sadık dostu Bingo adını verdiği Manchester terrier cinsi köpeğiydi, hayvan bebekken öylesine ürkekti ki gördüğü herkesi ısınyordu. Saldırmadığı tek kişi Agatha idi. Sahibi ve köpek birbirlerine tapıyorlardı; Bingo geceleri Agatha'nın yatağının ayak ucunda uyuyordu. Max'in ayak bilekleri yara izleriyle dolduğu gibi Winterbrook'a gelen ziyaretçiler de Bingo'nun dişlerinin kurbanı olmaktan kurtulamıyorlardı, hayvan pusuya yatmakta uzmandı. Agatha, Max'e Bingo'nun her telefonu eline aldığında onu ısırmasının nedeninin içinde şeytan olduğunu hissetmesi olarak söyleyip ona takılıyordu. Her şeye rağmen o mükemmel bir bekçi köpeğiydi, bir gün hırsızlar Agatha'nın yatak odasının penceresinin dışına merdiven dayayıp iki kısmen güve yemiş kürkle kaçmaya giriştiklerinde alarm vererek herkesi uyarmıştı.

Agatha'nın 1972 yılında yazdığı "*Elephants Can Remember*-Filler de Hatırlar" trajediyle son bulan bir aşk üçgenini anlatmaktaydı. Bu romanındaki karakterlerden biri olan talihsiz Lady Ravensc roft'un ölümünden hemen önce manastırda reformlarıyla bir aziz olan rahibe

Avila'lı Azize Teresa ile bağlantılı yeni bir yaşama başlamaktan bahsetmesinde, Agatha'nın Harrogate'teki alter egosuna üstü kapalı bir değinme vardır. Aslında kitaptaki bu ifade yanıltıcıdır, çünkü hiçbir şekilde konuyla ilgili değildir ve Lady Ravenscroft'un ölümüne bir açıklama getirmemektedir.

Agatha artık kendini yorgun ve bitkin hissediyordu, 1973 yılında yayınlanan son kitabı, "*Postern of Fate*-Cinayetler Kapısı" bir küskünlük ve meydan okuma havası içinde yazılmıştı. Huzur içinde rahat bırakılmak istiyor ancak kendini her yıl olduğu gibi yeni bir roman taslağını Agatha Christie Ltd.'e teslim etmeye zorunlu hissediyordu. Greenway'deki evinin kâhyası Bayan Thompson'a yayıncılarının yazdığı her sözcüğün beklentisi içinde olduklarından ya kınmıştı. Yaşlı insanlarda hep olduğu gibi Agatha'nın da düşünceleri giderek daha çok geçmişe kayıyordu, Cinayetler Kapısı adlı eserinde Tommy ve Tuppence Beresford'un taşındıkları eve de model olarak taptığı çocukluğunun malikânesi Ashfield'ı almıştı.

Sunulan esin kaynağı mücevher kadar kıymetli ve güzel olsa da romanın geri kalan kısmı hayal kırıklığıydı, çünkü, Agatha alışılmadık hiçbir şekilde romana okuyucularının gözünü kamaştıracak, önceden belirlenmiş, gizemli, şaşırtıcı bir entrika belirlemeden başlamıştı. Max öyküyü sonradan Agatha'nın son sekreteri Daphne Honeybone'un yardımıyla kendisi düzelterek kurtarmaya karar verdi. Onun ve yayıncıların yayına hazırlama çabalan da özen ve dikkatten yoksundu: Romanda Beresford'un torunlarının yaşlan daha önce ikiz olduk lan belirtilmesine rağmen sırasıyla on beş, on bir ve yedi olarak verilmişti. Judith ve Graham'ın anımsadıklanna göre Max mali durumlarından ve "Parker denilen kadından" dolayı endişelendiği için Agat ha'yı Cinayetler Kapısı adlı romanı tamamlamaya ikna etmişti.

Yazann o yıl yayınlanan en önemli eseri "*Poems*-Şiirler" idi. Bu kitapta daha önce "*The Road of Dreams*-Düşler Yolu" adlı eserinde yayınlanan tüm şiirleri yanında yeni şiirleri de yer almaktaydı. "Bir seçim" adlı şiirinde o anı yaşamak için geçmişin pişmanlıkla nnı geride bırakmanın beyhude bir çaba olduğundan söz etmektedir. Şiirlerinde dikkat çeken yazann aşk şiirlerinden birinde bile aşkın kayıtsız şartsız mutluluğundan, zevkinden söz etmemiş olmasıdır. Şiirlerde özlemin, ürpertinin, umutsuzluğun, çaresizliğin, feragatin ve kaybın karanlık yönleri ifade edilmiştir. "Aşk nedir?" adlı bölümde Agatha aşkın "zamanında ekilip sonsuza dek kök salan" bir ağaca benzememesinden yakınmaktadır. Kendisinin Max'ten önce

ölebileceği beklentisi içindeki Agatha "Anılar" adlı kısımda sanki onun ölümünün ardından kendisini unutacağını ama kendisinin ona duyduğu aşkın ölümden sonra bile eksilmeyeceğini anlatmaktadır.

1974 yılı için yeni bir roman yazılmayacağı ortaya çıkınca Collins 1920 yılında The Sketch'te yayınlanan kısa öykülerinden bir derlemeyi "*Poirot's Early Cases*-Hercule Poirot İz Üzerinde" adıyla yayınladı. Aynı yıl ekim ayında Agatha kalp krizi geçirerek yatağa düştü. Yatakta zamanını Mary Westmacott mahlasıyla yazdığı romanlarını okuyarak geçiriyordu. Bir defasında Edmund Cork'a "Sanırım, *Gül ve Porsuk Ağacı*'ndan sonra en iyi eserlerimden biri Bitmemiş Portre diye belirtmişti. Dedektif romanları yazan ve eleştirmen

Julian Symons'a yaptığı açıklamada ise romantik romanlarında mahlas kullanmasının nedenini şöyle açıklıyordu: "Kanımca iki tür kitabı birbirinden ayn tutmak daha doğruydu. Böylece istediğimi yazabilecek, gerçeği yalnızca ben bilecektim. Kimse sizi tanımadığı sürece eserlerinizde bir şekilde kendi yaşamınızdan bir parçayı da yansıtabilirsiniz. Aslında farklı her konuda yazabilmiş olmayı isterdim, çok farklı şeyleri denemek isterdim. Ne var ki dedektif romanları uzun yıllar boyunca benim ve kızımın geçimini sağladılar ve yazılmaları gerekiyordu." Bu dedektif romanlarının başarısı üzerine kurulmuş bir edebiyat kariyeri için olağandışı, alışılmadık bir söylevdi. Agatha otobiyografisini de yeniden okuyup elden geçirdi ve en acımasız eleştirmenlerinden Max ve Rosalind'e de onaylamaları için birer kopya gönderdi.

Kalbi için aldığı ilaçlar Agatha'yı zayıflatmış ve güçsüz bırakmıştı. Giderek daha çok geçmişte yaşamaya başlamıştı. Bilinci bazı günler diğerlerinden daha açık oluyordu. Judith onun bazen kafasının tamamen karıştığını, hatta Bağdat'a gitmek üzere hazırlanması gerektiği paniğine kapıldığı zamanların bile olduğunu anımsıyordu. Agatha yaşamının son günlerinin yaklaştığının farkındaydı, hatta bir defasında son bir kez takmış olmak için tüm broşlarını elbisesine iğnelemişti. Bu arada Max ve Rosalind bir gece hemşiresinin de yardımıyla ona ellerinden gelen en iyi biçimde bakıyorlardı. Judith ve Graham, Max'in Barbara ile bir an önce evlenebilmek için Agatha'nın ölümünü sabırsızlıkla beklediğini hissediyorlardı.

Agatha, Max'in metresinin her hafta sonu sevgilisini hasta bakma sorumluluğundan kurtarmak için gelmesine de görünürde sabırla

katlanıyordu. Ama günün birinde Agatha eline makası alıp, beyaz bukleli saçlarını kesti. Bu gibi kendi görünümünü sakatlama girişimleri genellikle derin bir duygusal rahatsızlığın ifadesi olarak nitelendirilirdi. Agatha'nın kocasının metresi tarafından bakılmaya gücenmekte, kızmakta haklıydı. Aslında ağlayıp isyan ederek yardım isteyebilir ya da kasten şoka girmiş gibi davranabilir, böylece Max ve Barbara'yı geç bir suçluluk duygusu içine sürükleyebilirdi. Agatha büyük olasılıkla artık güzel bir kadın olmadığı gerçeğiyle yüzleşmeyi kabullenmiş ve saçlarını kendini Tanrı'ya kavuşmaya hazır hissetmek için kesmişti. Ne de olsa son yıllarda dini inançları çok güçlüydü. Max ve Barbara da Agatha'nın önünde birbirlerine karşı çok mesafeli davranıyor, hatta ona da her zamandan çok daha dikkatli ve özenli bakıyorlardı.

Kraliyet fotoğrafçısı Lord Snowdon'un Winterbrook Malikânesi'ni ziyaret ettiğinde çektiği Agatha ve Max'in bir dizi fotoğrafı *Doğu Ekspresinde Cinayet* romanından çekilen filmin sinemalarda gösterime gireceğini bildiren haberlerle birlikte Sunday Times'ta yayınlandı. Bu fotoğraflarda Agatha kırışık pembebeyaz gül yaprağını andıran teni, beyaz saçları ve zeki, kibar bakışlı gözleriyle okurlarının gözlerindeki Miss Marple kavramına her zamankinden çok daha fazla uyuyordu.

Agatha, Lord Louis Mountbatten ile Kasım 1974 tarihinde *Doğu Ekspresinde Cinayet* filminin görkemli prömiyerinde karşılaştı. Kendisi Agatha'ya kırk yıl kadar önce bir mektup yazarak bir öyküsü için fikir vermiş ve Agatha da bunu en ünlü romanı Roger Ackroyd Cinayeti' nde kullanmıştı. Kraliyet ailesi de aynı prömiyere katılmıştı; Agatha rahatsızlığına rağmen Kraliçe ve Prenses'e tanıştırılırken tekerlekli sandalyesinden kalkmak için ısrar etti. Kraliyet ailesine tanıştırılmak ona büyük mutluluk vermişti. Hatta televizyon kameralarının karşısında olmak bile bu coşkusunu ve sevincini azaltmadı.

Prömiyerin ardından Claridge Oteli'nde bir parti verildi. Filmin yıldızları teker teker Agatha'nın masasına gelerek saygılarını sundular; gece yansından sonra Lord Mountbatten'ın tekerlekli sandalyesini sürerek onu balo salonundan yoğun, çılgınca alkışlar arasında bekleyen arabasına götürmesi de çok hoş bir manzaraydı.

Film, Agatha'nın şöhretinin dünyanın dört bir tarafına yayılmasını sağladı, ama hâlâ kaybolması konusundaki hassasiyetinin sürdüğünü 1975 ortalarında yayıncı Otto Penzler'in *Encyclopaedia of Mystery and*

Detection'da ona yer vermek için onayını istediğinde iki noktada "hafıza kaybından" söz edilmesinden dolayı huysuzlaşıp üzülmesi açıkça göstermektedir. Bu arada o yıl da yeni bir roman yazılmadığı için artık *Perde: Poirot'nun Son Macerası*'nın yayınlanmasına karar verildi.

Bir akşam, yaşamının son günlerinde, genç bir delikanlı ziyaretine geldiğinde Agatha, ona kendi yaşam felsefesini kapsayan bir alıntı sundu:

Üç hazinen var,

Onları gözet ve güvende tut.

Bunlardan birincisi aşk.

İkincisi hiçbir zaman çok fazla bir şey yapmamak, Üçüncüsüyse bu dünyada hiçbir zaman birinci olmamak. Aşk insanı korkusuz kılar,

Fazla bir şey yapmayanın yedekte daima bir şeyler yapacak bol gücü olur.

Birinci olmamaksa kişinin yeteneklerini geliştirmesini ve olgunlaştırmasını sağlar.

Sonuçta yaşamının son kışında bir de üşütünce şunları mırıldandı: "Yaradan'ıma kavuşmaya gidiyorum." Bu sözlerinden kısa bir süre sonra 12 Ocak 1976 tarihinde Winterbrook Malikânesi'nde Max, onu tekerlekli sandalyesinde akşam yemeğinden sonra odasına götürürken hayata gözlerini yumdu. Ölüm onu neredeyse otuz yıldır öznesi olmayı kabullendiği tuhaf ve acı veren bir aşk üçgeninden kurtarmıştı. Dünya bir edebi efsaneyi yitirdi ve basından kaçan bu kadının ölümü yine bir medya olayı halini aldı. Dünyanın dört bir köşesindeki binlerce yayın organındaki manşetler Polisiye Roman Yazarlarının Altın Çağı'nın en büyük ustasını kaybettiğini yazıyor; ve neredeyse hepsi de onun kaybolduğu günlerin ününü nasıl artırdığına değiniyorlardı.

Agatha, annesinin Thomas â Kempis'in *The Imitation of Christ* adlı kitabını hep yatağının başucunda tutmuş ve "Agatha Mallowan"ın kitabının ön sayfasına da St. Paul'ün (Pavlus'un) Romalılara Mektup'undan bir kısmı yazmıştı:

Mesih'in sevgisinden bizi kim ayıracaktır? Elem mi ya da sıkıntı mı veya eza mı, yahut kıtlık mı ya da çıplaklık mı ve de tehlike mi, yoksa kılıç mı?

Zira eminim ki, ne ölüm, ne hayat, ne melekler, ne reislikler, ne şimdiki şeyler, ne gelecek, ne kudretler, ne yükseklik, ne derinlik, ne başka bir

mahluk Rab'bimiz Mesih İsa'da olan Tanrı'nın sevgisinden bizi ayırmaya kadir olacaktır.

Graham bunu yalnızca, "Sonuçta onun dinden de yorulduğunu ve her şeyden hayal kırıklığına uğradığını," gösterdiğini ifade etti. Max'le yaptığı evliliğin kurallarına bağlı kalarak, anca beraber kan ca beraber mantığıyla, Agatha kendi isteğiyle evlilik yüzüğüyle birlikte Cholsey mezarlığına gömüldü. Vasiyetnamesine göre serveti ve Greenway kızına miras bıraktı. Winterbrook Malikânesi ve 22 Cress well Meydam'nı ise ölmeden önce zaten Max'in üstüne geçirmişti.

Max ertesi yıl Barbara ile evlendi. Aynı yıl yayınlanan otobiyografisinde Agatha'nın kayıp olduğu günlerden basit tek bir cümleyle "geçici bir hafıza kaybı" olarak bahsedilmekteydi. Max okuyucularını Agatha ile mutlu bir evliliğinin olduğuna inandırmakta büyük zorluk çekti. O da 1978 Ağustos'unda geçirdiği kalp krizi sonucunda öldü ve Cholsey'de Agatha'nın yanma gömüldü. Dul eşi Barbara ise Wallingford'da yaşamayı sürdürdü ve o da 1993 Kasım'ın da öldü. Barbara, Agatha ve Max'in yanma gömülmeyi vasiyet etmişti. Bu isteği aile tarafından reddedildi.

Max'in vasiyetnamesindeki bir maddede her yıl bir miktar paranın aynlarak, yılbaşında kendisinin ve Agatha'nın anısına kadeh kaldırılması için Irak'taki İngiliz Arkeoloji Okulu'nun bireylerine verilmesi koşulu getirilmişti.

Agatha'nın otobiyografisinin ölümden sonra yayınlanan kopyası yaşamının en büyük gizemini yalnızca örtbas ediyordu. Agatha bir defasında "Denizin Yaşlı Adamı" gibi aşk-nefret karışımı bir ilişki sürdürdüğü Hercule Poirot'dan yaşamı boyunca ona ayak bağı olduğundan yakınmıştı. Aynı şey kaybolması için de söz konusuydu.

27 ÖNGÖRÜLMEYEN DALGALANMALAR

Agatha'nın ölümünün ardından yaşamı boyunca etrafına ördüğü sessizlik duvan bozulmadan kaldı. Bunu aşmaya çalışan yaşam öyküsü yazarları ve gazeteciler amaçlarına ulaşamadılar. Ölümüyle eserlerinin satışının üç katına çıkması yanında, o zamana kadar iki milyonu aşan kitap satışı da, yıllar öncesinde kalan kayboluşun gerisindeki gerçekler konusundaki spekülasyonlann sürmesini sağladı.

Agatha ve Nan'in yakınları, yani 3 Aralık 1926 Cuma günü olanlara ilişkin tüm gerçekleri bilenler, daima Agatha'nın bir gazeteciyle 14 Aralık Salı günü, yani keşfedildiği günün öğleden sonrasında Harrogate Hidro'nun lobisinde buluştuğunu, ancak ölümünden iki hafta sonra ilk kez su üstüne çıkan garip karşılaşmaya ilişkin iddiaları yalanladılar. *Daily News*' un muhabiri Ritchie Calder'in açıkladığına göre Bayan Teresa Neele ile görüşmeye gidip ona doğrudan Bayan Christie olarak hitap etmesi bir melodrama neden olmamıştı. Agatha kızmamıştı, gazete muhabirinin ona buraya nasıl geldiğini sorması üzerine bunu bilmediğini, hafızasını kaybetmiş olduğunu söylemiş ve o öğleden sonranın geri kalanında dinlenmek üzere odasına çekilmişti. Ertesi gün yayınlanan *Daily News* haberinde Archie'nin otelde onun kimliğini tespit ettiğinden bahsediliyorduysa da muhabirle buluşmasından asla söz edilmiyor ve sonradan Lord Ritchie Calder unvanı alan söz konusu kişi bu olaydan ancak ölümünden sonra, 30 Ocak 1976 tarihinde New Statesman da yayınlanan "Agatha ve Ben" adlı makalesinde bahsediyordu.

Ritchie Calder'in makalesinde ileri sürdüğü görüşe göre, "amnezi" aniden gafil avlanıp konuştuğu varsayılan biri için çok fazla klinik bir sözcüktü ve eğer sonraları doktorunun da iddia ettiği gibi bir kimlik sorunu yaşıyorsa bile rastladığı kendinden emin bu kadında Teresa Neele'den en ufak bir iz bile bulunmamaktaydı. Ritchie Calder'in söylediğine göre kendisi Harrogate'e *Daily News*' un gece muhabiri Sidney Campion'a destek olmak üzere gönderilmişti.

Bu buluşmanın doğruluğunu saptamak amacıyla araştırma yapan iki farklı gözlemci, Kathleen Tynan ve Gwen Robyns, bana, Ritchie Calder'in onlara da Sidney Campion'a öyküyü yazmakta yardımcı olmak üzere hemen onun ardından trenle Harrogate'e geldiğini yinelediğini anlattılar. Ancak

daha sonradan Ritchie Calder ile tanışan Sidney Campion 1978'de ölümünden hemen önce Kathleen TyNan'e gönderdiği 27 Eylül 1976 tarihli mektubunda şunları yazmıştı: "Harrogate öyküsünde asla Ritchie Calder ile karşılaşmamış olmam beni çok şaşırtıyor. Eğer aynı kuruluştan iki ya da daha fazla kişi aynı olay üzerinde çalışıyorlarsa kural bir araya gelmeleri ve başarı için gerekli planlan yapmalandır. Manchester'deki büroya telefon ettim, kimse Ritchie Calder'den bahsetmedi ve Agatha Chris tie'nin ölümüne kadar onun da Hanogate'te olduğuna dair hiçbir şey duymadım."

Bu bilginin şimdiye dek açıklanmamasınm nedeni aynı dönemde Kathleen Tynan'nın yaptığı araştırmalann 1979 yılında başrolünde Vanessa Redgrave'in oynadığı Agatha filmi için yazmakla görevlendirildiği kurgu senaryoyla bağdaştırılmasını istememesiydi. Bu filmin giriş jeneriğinde filmde gerçek bir gizeme sanal bir çözüm sağlanmaya çalışıldığı açıklamasından feragat edilmiştir. Filmin prodüktörü Gavrik Losey'in bana açıkladığına göre, Agatha'nın biyografisinde olayları yansıtma şeklinin sinemanın varsayımsal çözümüyle tam anlamıyla çelişebileceği korkusuyla Agatha Christie'nin otobiyografisi yayınlanmadan önce filmin çekiminin bitirilip sinemalarda gösterilmesi konusunda acele edilmişti. Filmde Agatha'nın, Nancy Neele'in katili olduğunu düşündürecek şekilde intihar etme girişiminde bulunduğu ileri sürülmekteydi. Filmde Dustin Hoff man'ın oynadığı karakterle Agatha arasında kısa, yarım kalmış bir aşk ilişkisi yaşanıyor ve bu kişi kocasına dönmeden on bir saat önce onu bu intikam planından vazgeçilip kocasından ayrılması ve kendisine yeni bir yaşam kurması için sıkıştırıyordu. Dustin Hoff man'ın oynadığı gazeteci rolü tamamen kurguydu ve Avrupa'da bir film projesinde rol almak istediğini belirten aktör için özellikle yaratılmıştı. Agatha'nın ailesi ve dostları haklı olarak bu filmi gerçeklerin çarpıtıldığı gerekçesiyle dava etmişlerdi. Gerçekten de Agatha'nın kızı Rosalind Hicks ve Nan'in kızı Judith Gardner, Agatha Christie Ltd. şemsiyesi altında güçlerini birleştirerek Collins Yayı nevi'yle birlikte Birleşik Amerika'da filmi gösterimden kaldırtmak için mahkemelerde çabalamış, ancak bunda başansız olmuşlardır.

Ayrıca Agatha'nın hayranlarının merakını uyandırıp umutlandıran, kaybolmadan önce yazdığı varsayılan bir "dördüncü mektup" iddiaları da ortalığı karıştırmıştı. Merhum Polis Şefi Kenward'm kızı, Gladys Kenward Dobson, Gwen Robyns'in 1978 yılında yazdığı, "*The Mystery of Agatha Christie*-Agatha Christie'nin Gizemi" adlı biyografi için yaptığı açıklamada

Agatha Christie'nin gerçekten de kaybolduğu gece "dördüncü bir mektup" daha yazdığını ve Polis Şefi Kenward'a yardım için başvurduğunu, yaşamından korktuğunu anlatmıştı. Gladys Kenward Dobson'un babasının 4 Aralık sabahı bu mektubu aldıktan sonra ne yapmaya karar verdiğine ilişkin tahminleri ise net değildi: "Mektubu cumartesi saat 10.00 postasıyla aldı ve Sunningdale Polis Merkezi'ne gidip bilgi vererek incelemeyi başlatmadan önce bana göstermek için hemen yakındaki evimize getirdi."

İşin gerçeği Sunningdale, Berkshire ve Surrey bölgelerinin arasına düşüyordu ve 1990'lann başına kadar Surrey polisi tarafından kontrol edilmekteydi, Surrey polisi burada 1926 yılında polis merkezi bulunmadığını ve bu köyde 1960'ların başına dek de kurulmadığını belirttiler.

Gladys Kenward Dobson mektup hakkında bilgisi olmasının nedeninin babasının sekreteri olarak uzun yıllar polis güçlerinde aktif görevde bulunması olduğunu iddia ediyordu. Ancak bu konuda kapsamlı bir araştırma yürüten Surrey polisi onun iddia ettiği bu polis görevine ilişkin hiçbir belge bulamadı. Ama 1970'li yılların başından öldüğü 1980 yılına dek babasının anısına düzenlenen, Yıllık Polis Bowling Maçı'nda bir kupa ve ikincilik ödüllerini verdiğini belirledi.

O dönemde görevi gereği sık sık Woodbridge Yolu'ndaki merkeze gitmesi gereken eski polis memuru Eric Boshier, onun 1920'li yılların ortalarında sevimli, cazibeli genç bir bayan olduğunu anımsıyordu. Gladys polis merkezinde tanınan biriydi. Eric Boshier aynı zamanda onun Polis Şefi Kenward'in sekreteri olmadığı iddiasını da sürdürüyordu. O günlerde Surrey polis güçlerinde sekreter, özellikle de kadın sekreter olmadığını belirtiyor ve ilk sekreterin İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce stenoyu kısa sürede öğrenen erkek bir memur olduğunu anımsadığını söylüyordu.

Gladys Kenward Dobson ayrıca yaşam öyküsü yazarı Gwen Robyns'e babasının bu "dördüncü mektup" da dahil tüm belgelerini 1931 yılında polis güçlerinden emekli olmasının ardından yaktığını anlatmıştı. Gwen Robyns'e Agatha'nın sekreteri Charlotte için bıraktığı mektubu da imha ettiklerini ima ediyordu ama gerçekte bu mektup, söz konusu olayın kalan tek belgesi olarak Berkshire polisinin elindeydi ve Agatha'nın keşfedilmesinin ardından Charlotte'a geri verilmişti.

Gladys Kenward Dobson daima bu olayın geriliminin babasının 1932 yılında elli altı yaşındaki erken ölümüne yol açtığını iddia ettiyse de tıbbi kayıtlarda ölüm nedeninin kalp kasının kronik deje neratif durumu olduğu açıkça belirtilmişti. Gladys'in tanıklığı kuşkuluydu, Agatha'ya yakın olan hiç kimse dördüncü bir mektubun varlığını onaylamıyordu. Gladys Kenwood Dobson aynı yanıltıcı iddiaları Kathleen Tynan karşısında da ileri sürdü. Polisin kızı basının babasına dil uzatma girişimlerinden dolayı çok içerlemişti ve tekrar tekrar Katleen TyNan'e, "O günlerde sizi yargılamadan çarmıha geriyorlardı," diyordu.

İlginç olan toplumun ülke polisinin elindeki olaya ilişkin kanıtlara ve belgelere ilgisinin azaltmasının ardından Polis Şefi Ken ward'in kendisinin de araştırmanın kapsamını daraltmak istemiş olmasıydı. Her ne kadar emniyetten Arthur Dixon ile 9 Şubat 1927 tarihinde yaptığı telefon görüşmesinde Surrey kırsalındaki araştırma çalışmalarının iki gün sürdürüldüğü gibi bir bilgi verdiyse de aynı gün daha sonra yazdığı raporda araştırmanın beş gün sürdüğünü belirtmiştir. Oysa onun en sadık memurlarından biri olan Tom Roberts, yıllar sonra polis memurluğundan Surrey Eyalet Polis Merkezi Müdürlüğü'ne terfi ettikten sonra yazdığı Dostlar ve Hainler adlı otobiyografisinde kendisinin şahsen bu araştırmada dokuz gün süreyle bulunduğunu açıklamıştır.

Polis Şefi Kenward'in 9 Şubat'ta yazdığı raporda, eğer Agatha gerçekten de bu mektubu yazdıysa, "dördüncü mektuba" hiç değinmemiş olması anlaşılır gibi değildir. Ayrıca polis şefi Berkshire polisinin Agatha'nın yerini saptamaktaki başarısızlığına işaret etmekte de hızlı davranmıştır: Ülkenin diğer bölgelerinde kovuşturma ve soruşturmalar yürütülmesine rağmen bu konuyu tamamen Bayan Christie'nin kaybolduğu yöre olan Berkshire polisinin tekelinde bir olay olarak nitelendirmiştir. Ayrıca raporunu bu işle görevlendirildiği söylenen polis sayısının büyük ölçüde abartıldığını iddia ederek sürdürmüş, toplumun ve sayılamayacak kadar çok özel güvenlik görevlisinin (gönüllü olarak) "paha biçilmez desteğini" aldıklarını teyit etmiştir.

1926 yılına ait resmi polis rakamları o yılda Surrey polisinin sayısının 356 olduğunu göstermektedir, basının halka araştırmada görev alan resmi polis sayısı konusunda yanlış bilgi verdiği hiç kuşku götürmez bir gerçektir. Örneğin, bu yörede araştırmaya 600 polis katıldığını yazmışlardır. Tom Roberts otobiyografisinde amirlerini savunarak, Polis Şefi Kenward'i

çoğunlukla sansasyonel basın organlarında silik beyanlar vermekle ve işe karışan polis sayısını olduğundan eksik göstermekle suçlamaktadır.

Kitabında kariyer yıllarında gazetelerden kestiği "çok sayıdaki" fotoğraf ve kupür yazılarından hiçbirinde kırsaldaki araştırmalarda aynı anda on iki polis memurundan daha fazlasının görev aldığının görülmediğini belirtmektedir. Camberley Polis Merkezi'nde aile bireylerinden biri tarafından bana gösterilen bu defterde Agatha'nın kayboluşundan söz eden gazete kupürlerinin tamamı üç makaleden oluşmaktaydı. Tom Roberts ölmeden hemen önce özel olarak Surrey kırsalının taranmasında yaklaşık 250 polis memurunun görev aldığını kabul ettiğini bildirmişti.

Açıkçası bölgenin Polis Şefi Kenward, Agatha'nın yerinin keşfedilmesinin ardından kendini pek de imrenilecek bir durumda bulmamıştı: Eğer Agatha'nın cesedi bulunmuş olsa Agatha için Surrey kırsalını yeterince araştırmamış olmakla suçlanacaktı, ancak sağ bulununca bu taramayı aktif ve etkin bir şekilde yaptığı için insanların zamanını boşa harcamak, vergi mükelleflerinin parasını çarçur etmek suçlamalarıyla eleştirilerin hedefi olmuştu.

Eski polis memurlarından Eric Boshier Polis Şefi Kenward'in sonraları yazann cesedinin bulunacağı inancından dolayı çok sıkıntı çektiğini doğruluyor. "Kendini aptal durumuna düşürdü. Polis me murlan arasında ağızdan ağıza Kenward'in onun cesedinin New lands Corner'da bulunacağına inandığı yayılmıştı. Başka bir yerde bulununca basın onunla çok alay etti. Ama o sıralar çok sayıda vakayı da çözmedi değil. Aslında o çok iyi bir polisti."

Agatha'nın neden Harrogate'te olduğuna ilişkin olarak kafa karıştıran başka bir bilgi de edebiyat eleştirmeni Eric Hiscock'un 1936 yılında vefat eden eski işvereni Sir Godfrey Collins'le ilgili yaptığı çelişkili iddialardan kaynaklanmaktaydı. Her ne kadar Sir Godfrey bu kayboluş süresince yayınevinde görevli elemanlarına basınla Agatha'nın olması olası yerler hakkında spekülasyonlara girmemeleri talimatını verdiyse de Eric Hiscock bu konuyu 1970 yılında yazdığı kendi otobiyografisi, Last Boat to Folly Ön'dgeÇılgınlık Köprüsüne Kalkan Son Gemi" adlı kitapta şöyle gündeme getirmekteydi: "Daima Sir Godfrey'in konuyu bildiğine inanıyordum ve yazann Harrogate'teki bir otelde saklandığı keşfedildiğinde biraz olsun şaşırmadığını gördüm." Aynca Eric Hiscock 19 Nisan 1980 tarihinde The Bookseller dergisine verdiği demeçte de Agatha'nın kaybolduğu sabah Sir

Godfrey'in kendisine basınla bu konuyu konuşmamasını, yazann Hanogate'te dinlendiğini bildirdiğini açıkladı.

Agatha'nın kaybolduğu dönemde basının yoğun ilgisi sonucunda aileden biri durumuna geçmesi, var olduğu ileri sürülen bir "dördüncü mektup", özel bir "buluşma" ve nerede olduğunun "önceden bilindiği" gibi iddialar aralannda Agatha'nın yetkili yaşam öyküsü yazarının da bulunduğu eleştirmenleri, yorumculan şaşkına çevirmiştir.

Janet Morgan 1984 yılında yazdığı *Agatha Christie* adlı biyografik eserinde yanılarak Agatha'nın kaybolduğu akşam saat 23.00 dolaylannda Styles'tan ayrıldığını iddia etmiştir. Janet Morgan'ın savına göre Agatha, Newlands Corner'da ani yanlış bir vites değişimi sonucunda yoldan çıkmış ve kazayla birlikte hafıza kaybına uğramıştı. Janet Morgan olayı yeniden kurgularken tamamen yanlış olarak araba kireç kuyusuna düştüğünde Agatha'nın Guildford'tan Shere yönünde ilerlediğini belirtmişti. Onun iddiasına göre yanlış vites değişimi Agatha tam tepeye vardığı noktada gerçekleşmiş, araba A25 Dorking Yolu'ndan şarampole düşüp tepenin soluna doğru sürüklenmişti. Janet Morgan'a göre burada çakıl taşlarının oluşturduğu set öylesine dikti ki bir araba ancak bu noktada yoldan çıkıp sürüklenmiş olabilirdi.

Oysa sözü edilen Su Yolu A25 Dorking'in sağında, Alfred Luland'ın büfesi (o zamandan beri bu kulübe Barn's Cafe olarak hizmet vermektedir) ve Janet Morgan'ın tanımladığı çakıl set ise yolun sol tarafındaydı. Ertesi sabah araba bulunduktan sonra tanık Frederick Dore'un Alfred Luland'dan polise haber vermeye gittiği sırada arabaya göz kulak olmasını istemek için yolun diğer tarafına geçtiğini ifade etmesi de Janet Morgan'ın kuramının doğru olmasının olanaksızlığını göstermektedir.

Janet Morgan iddialannı ayrıca Agatha'nın ayın 4'ü cumartesi sabahı Guildford'a giden bir otobüse bindiğini, Guildford'tan Londra'ya trenle geçtikten sonra King's Cross'tan önce 11.15 ya da St Pancras'tan 11.45'te hareket eden yataklı trenle ayrıldığını iddia etmektedir. Demiryolu tarifeleri bu trenlerden her ikisinin de Harrogate'e uğramadığını göstermektedir.

Yaşam öyküsü yazarının Agatha'nın bir psikiyatrın tedavisine girdiği ve hafızasının yerine getirilmesi için Oxford'taki bir Pastoral Teoloji profesörüne başvurulduğu sonucuna varmasına ailenin aceleyle verdiği yanıtlar neden olmuş olabilir, ancak bunu doğrulayan herhangi bir kanıt da

bulunmamaktadır. Janet Morgan okurlarına ayrıca Agatha'nın Kanarya Adalan'na Şubat 1928'te gittiğini anlatmaktadır ki, gerçekte bu yolculuk kayboluştan beş hafta sonra yapılmıştır. Agatha'nın "uyurgezer" olduğu için kaybolmuş olabileceğine, istediğinde kendini hipnotize etme yeteneğine sahip olduğuna ilişkin varsayımlar bile, bu alandaki en anlamsız, ilgisiz "güncel çalışmaların bile "Agatha olayıyla ilgilenenler için yararlı bir basamak olacağı" imasından daha güvenilirdir.

Bu kayboluş çok fazla sayıda insanın hayal gücünü etkisi altına almıştı, belki de bu nedenle 1993 Mart'ında London Weekend Televizyon'da Agatha Christie's Poirot dizisinin yaratıcıları farkında olmadan tarihle kurguyu harmanlamışlardı. Dizide Hercule Poirot'nun macerası "*The Jewel Robbery at the Grand Metropolitan*-Grand Metropolitan'daki Mücevher Soygunu" adlı senaryoda, prodüktörün asla tasavvur edemediği bir şekilde, "Lucky Len"i gazetedeki fotoğraftan tanıyana onguinea ödül vaat edilen gazete kupürünün kullanılması halk tarafından engellenmişti.

Son Söz

KENDİNE ÖZGÜ BİR KRALLIK

Kaybolmanın yarattığı tanıtım Agatha'yı öldüğü güne değin rahatsız etmişti, her ne kadar Nan ile ebediyen süren dostluğu bunun kötü sonuçlarına karşı direnmesine yardımcı olduysa da Agatha her zaman bunu arkadaşının yardımıyla düzenlemiş olduğuna hayıflan mıştı. Archie'nin kaybını ise asla hazmedememişti. Walter Savage Landor'un satırları belki de yaşam boyu süren bu kalp kırıklığını en acı şekliyle ifade etmektedir:

"Işıklar yandıkça unutmayacağım, karanlıkta ise anımsayacağım." Agatha'nın ölümünün ardından yazı kutusu açıldığında içinde Archie ile evlenirken taktığı alyans, ondan gelen mektuplar, bazı andaçlar ve Kitabı Mukaddes'ten Mezmur 55, mısra 12, 13 ve 14'ü içeren bir kâğıt parçası bulundu:

> *Çünkü bana sitem eden düşman değildi; yoksa ben katlanırdım;*

Bana karşı kibirlenen hasım değildi; yoksa ondan gizlenirdim.

Fakat sen idin, bana denk olan eşim, arkadaşım ve can dostum.

Agatha'nın yaşamındaki en önemli şey sevgiydi: "Kısmetini" beklemek üzere yetiştirilmişti ve onun için yaşamdaki başarının gerçek sembolü evli bir kadın olmaktı. Bu Harrogate Hidro Oteli'ne kayıt yaptırırken kendisini evli biri olarak tanıtmasından da açıkça anlaşılmaktadır. Bu statünün onun açısından ne kadar önemli olduğu romanlanndaki sanal karşıtı Bayan Ariadne Oliver'ı yaratırken kitaplarda Bay Oliver'ın adının hiç.geçmemesinden de ona ne olduğundan bahsedilmemesinden de anlaşılmaktadır. İyi ya da kötü evlilik Agatha'nın varlığı için gerekliydi; hatta bir defasında Max'e kendisini "yürüyüşe çıkarılması gereken bir köpek" gibi hissettiğini söylemişti. Dahası, 1926 yılında katlandığı utanç verici toplumsal inceleme ve irdelemenin sonucu olarak daha sonraları kazandığı olağanüstü ün asla başını döndüremedi.

Agatha'nın otobiyografisinde kaybolmasından bahsetmemek teki hedefi hayranlarını kandırmak ya da akıllarını karıştırmak değildi. Basitçe ifade edilirse bu dönemi unutmak istiyordu, yaşamında yapmayı deneyip de başarısız olduğu tek şeydi bu. Eğer Max de ona sadık olmasaydı Agatha gelecekten çok daha fazla korkacaktı. Agatha, Archie'yi her zaman Max'i sevdiğinden çok daha fazla sevdi, dolayısıyla da Max, onu hiçbir zaman Archie kadar incitemedi. Agatha'nın yıkılan evliliğinden aldığı en acı verici derslerden biri başkalarını hatalarıyla da erdemleriyle de sevmekti. Otobiyografisinde de açıkladığı gibi yaşamının tatsız dönemlerini atlamasının nedeni bunları başına gelen iyi şeylere karşılık Tanrı'ya sunulmuş bir adak gibi görmesiydi.

Agatha yaşamının büyük bir kısmını toplumdan saklanarak geçirdi. Bu da kaybolduğu dönemde ne yaptığını daha önemli, daha ilginç bir hale getirdi, çünkü ancak böylece onun yazılarında o dönemdeki ve boşanma sonrasındaki açılarıyla nasıl baş ettiği anlaşılabilecekti. Yapıtlarını aşkı ya da aşkı bulup bulamayacağına ilişkin endişelerini ifade etmekte kullandı. Kısa öyküleri *Uçurum*, *Soytarının Yolu* ve *Denizden Gelen Adam*'da Archie ile evliliğinin karmakarışık yönlerini açığa çıkarmaktadır. Mary Westmacott

mahlasıyla yazdığı romanlarında Archie'nin yaşamına etkisinin en dokunaklı yönleri ifadesini bulur. *Terzinin Bebeği* ve *Sıkıntı*'da Max'in metresi Barbara'ya karşı hissettiği karmaşık duyguları açığa vururken, *Hüküm*, Max'in ihanetine karşı başarısız olsa da cesaretle kendisiyle uzlaşma çabası gösterdiğini belli etmektedir. Yaşamında iki erkeğin aşkında da başansız olmasına rağmen Agatha yaşamının büyük bir kısmında mutsuz ve umutsuz olmamıştı, çünkü bağışlamayı ve aşkı Tanrı'nın huzurunda bulmuştu.

Suçsuzların haklannı tutkuyla savunurdu. Günahı sosyal bir olgu olarak görmemesi, daha çok bireylerin kalplerinden kaynaklanan bir sapkınlık olarak nitelendirmesi ilginçtir. Onun görüşüne göre bu gibi kişiler aynen terk edilmiş gemiler gibidirler, karanlıklarda sürüklenir, denize dayanıklı tekneleri enkaza çevirirler. Bunu anlayışını her kişinin kaderinin alnına yazılmış olduğu ama gizlenmiş de olsa izlenecek alternatif bir yolun daima bulunduğunu ifade eden bir Arap özdeyişiyle çok yakından özdeşleştirmek mümkündür.

Agatha'ya birçok açıdan kayıplann yazan olarak bilinmek nasip olmuştur, onun tanıdığı ve hakkında yazdığı dünyanın büyük bir kısmı da artık neredeyse kaybolmuştur: Şoförlü Daimler ve Bentley'lerin, ağırlıklı aristokratlann ve gösterişli, heybetli malikânelerin dünyası! Sadık okuyucularının birçoğu bu geçmişte kalmış dünyanın özlemini çekenlerdir. Dedektif öyküleri uygardır ve "Silahlı Adam" düşünün üzerinde dikkatle durularak yazılmış versiyonlandır; bunlarda herkes katil olarak ortaya çıkabilir. Agatha'nın kendi iç dünyası ne denli karmaşıksa kurgu dünyası da o kadar net ve düzenli bir yapıdadır.

Acısını tam boyutlarıyla tutkulu okurlarına açmamasının nedeni kimsenin merhametini istememesiydi. Başkaları için istediğini kendisi için de istiyordu: "Her şeyin ötesinde Tanrısal Huzur" Dedektif öyküleri hâlâ okunmaktadır, çünkü okurlarında iyinin daima kötüye karşı başarılı olacağı umudunu uyarır ve romanlardaki mesajlarda vurguladığı cazibe, iyi huy ve alçakgönüllülük okurlarına onu giderek daha da sevdirmektedir.

Belki de en büyük başarısı sonradan gelen nesillere Britanya İmparatorluğu'nda hâkim olan yaşam tarzıyla nostaljik bir bağlantı sunabilmiş olmasıdır.

Yazarların öldükten sonra daha fazla sevildikleri bilinen bir gerçektir. Okurları, ölen yazarın ardında okuyabilecekleri hiç değilse bir kitap daha bırakmış olmasını dilerler ve böylesi bir ödülü hiç kuşkusuz kimse Agatha Christie kadar hak etmemiştir.

Agatha Christie'nin Eserleri

Altın Kitaplar Yayınevi'ndeki Eserleri:

1-	Black Coffee	: Acı Kahve
2-	They Came to Baghdad	: Bağdat'a Geldiler
3-	Unexpected Guest	: Beklenmeyen Misafir
4-	Five Little Pigs	: Beş Küçük Domuz
5-	Destination Unknown	: Bilinmeyen Hedef
6-	Cards on the Table	: Briç Masasında Cinayet
7-	The Big Four	: Büyük Dörtler
8-	After the Funeral	: Cenazeden Sonra
9-	The Body in the Library	: Cesetler Merdiveni
10-	The ABC Murders	: Cinayet Alfabesi
11-	The Thirteen Problems	: Cinayetler Kulübü (Hikâye)
12-	At Bertram's Hotel	: Cinayetler Oteli
13-	The Murder on the Links	: Dersimiz Cinayet
14-	Murder on the Orient Express	: Doğu Ekspresinde Cinayet
15-	The Halloween Party	: Elmayı Yılan Isırdı
16-	Three Blind Mice (Mouse Trap)	: Fare Kapanı
17-	The Elephants Can Remember	: Filler de Hatırlar
18-	While The Light Lasts	: Işıklar Sönünce

19- One Two Buckle my Shoe : İskemlede Beş Ceset

20- The Hound of Death : Kanatların Çağrısı

21- The Secret of Chimneys : Köşkteki Esrar

22- The Mystery of the Blue Train : Mavi Trenin Esrarı

23- Death on the Nile : Nil'de Ölüm

24- Hercule Poirot's Christmas : Noel'de Cinayet

25- Passenger to Frankfurt : Frankfurt Yolcusu

26- And They were None (Ten Little Niggers) : On Küçük Zenci

27- The Pale House : Ölüm Büyüsü

28- Murder at the Vicarage : Ölüm Çığlığı

29- Death in the Clouds : Ölüm Diken Üstünde

30- Nemesis : Ölüm Meleği

31- Evil under the Sun : Ölüm Oyunu

32- The Mysterious Mr. Quin : Ölümün Tam Zamanı

33- A Pocket Full of Rye : Porsuk Ağacı Cinayeti

34- The Murder of Roger Ackroyd : Roger Ackroyd Cinayeti

35- Towards Zero : Sıfıra Doğru

36- Dead Man's Folly : Sonuncu Kurban

37- Sparkling Cyanide : Şampanyadaki Zehir

38- Three Act Tragedy : Üç Perdelik Cinayet

39- Hickory Dickory Dock : Üç Yanlış Üç Ceset

40- Third Girl : Üçüncü Kız

41- Curtain : Ve Perde İndi

42- Murder is Easy : Zehiri Kim Verdi

43- 4:50 From Paddington : 16.50 Treni

44- The Clocks : Ölüm Saatleri

45- The Sittaford Mystery : Ruhların Cinayeti

46- Peril at the End House : Cesetler Ağlamaz

47- Witness for The Prosecution : Beklenmeyen Şahit

48- Why Didn't They Ask Evan's : Ceset Dedi ki!

49- Murder in Mesopotamia : Gece Gelen Ölüm

50- Dumb Witness : Ölüden Mektup Var

51- Appointment with Death : Ölümle Randevu

52- A Murder is Announced : Cinayet İlanı

53- Spiders Web : Sevimli Örümcek *(tamamen uydurma!)*

54- Ordeal by Innocence : Şahidin Gözleri

55- Cat Among the Pigeons : Kapı Tekrar Vuruldu

56- A Caribbean Mystery : Ölüm Adası

57- Endless Night : Gece Yarısı Cinayeti

58- By The Pricking of My Thumbs : Pembe Evdeki Ölü

59- Postern of Fate : Cinayetler Kapısı

60- Poirot's Early Cases : Hercule Poirot İz Üzerinde

61- Sleeping Murder : Uyuyan Ölüm

62- The Secret Mysterious Affairs at Styles : Ölüm Sessiz Geldi

63- Lord Edgware Dies : Lord Edgware'i Kim Öldürdü?

64- Sad Cypress : Koltuktaki Ölü

65- The Moving Finger : Cinayet Reçetesi

66- Death Comes at the End : Yılan İçini Döktü

67- The Hollow : Ceset Katilini Arıyor

68- Taken at the Flood : Şeytan Dönemeci

69- Crooked House : Çarpık Evdeki Cesetler

70- Mrs. Mc Ginty's Dead : Fotoğraftaki Lekeler

71- They Do it With Mirrors : Zarif Bir Cinayet Gecesi

72- The Mirror Cracked from Side to Side : Kırık Ayna

73- The Seven Dial's Mystery : Dört Neşeli Arkadaş

74- Nor M? : N veya M?

75- Death Man's Mirror : Ölümün Aynası

Henüz Yayınlanmamış Eserler:

76- The Secret Adversary

77- Partners in Crime

78- The Sunningdale Mystery

79- The Listerdale Mystery

80- Parker Pyne Investigates

81- Murder in the Mews

82- The Labours of Hercules

83- Problem at the Pollensa Bay

84- The Adventure of the Christmas Pudding

85- Poems

86- Miss Marple's Final Cases

Mary Westmacott Mahlasıyla Yazılanlar:

Absent in the Spring

The Burden

A Daughter's A Daughter

Giant's Bread

The Rose and the Yew Tree

Unfinished Portrait

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

Yukarıda: Abney Hall, Cheshire, Watt ailesinin evi. Agatha bu malikâneyi aralarında *Cenazeden Sonra* ve *Zarif Bir Cinayet Gecesi* olmak üzere birçok eserine temel almıştır.

Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Yukarıda: Agatha ve Nan Watts 1908 yılında Torquay Prenses Rıhtımı'nda

Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Sağda: Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Rugby Okulu'nda müdür olan Archie'nin üvey babası William Hemsley

Rugby Okulu Arşivi'nden

1920 yılı başlarında, Archie, Kraliyet Hava Kuvvetleri'nden ayrılıp Londra'nın merkezinde çalışmaya başladığı dönemde

Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Yukarıda, soldan sağa: Archie, Albay Belcher, Bayan Hyam ve Agatha İngiltere İmparatorluğu Turu'nda, 1922
Jared Cade Koleksiyonu'ndan

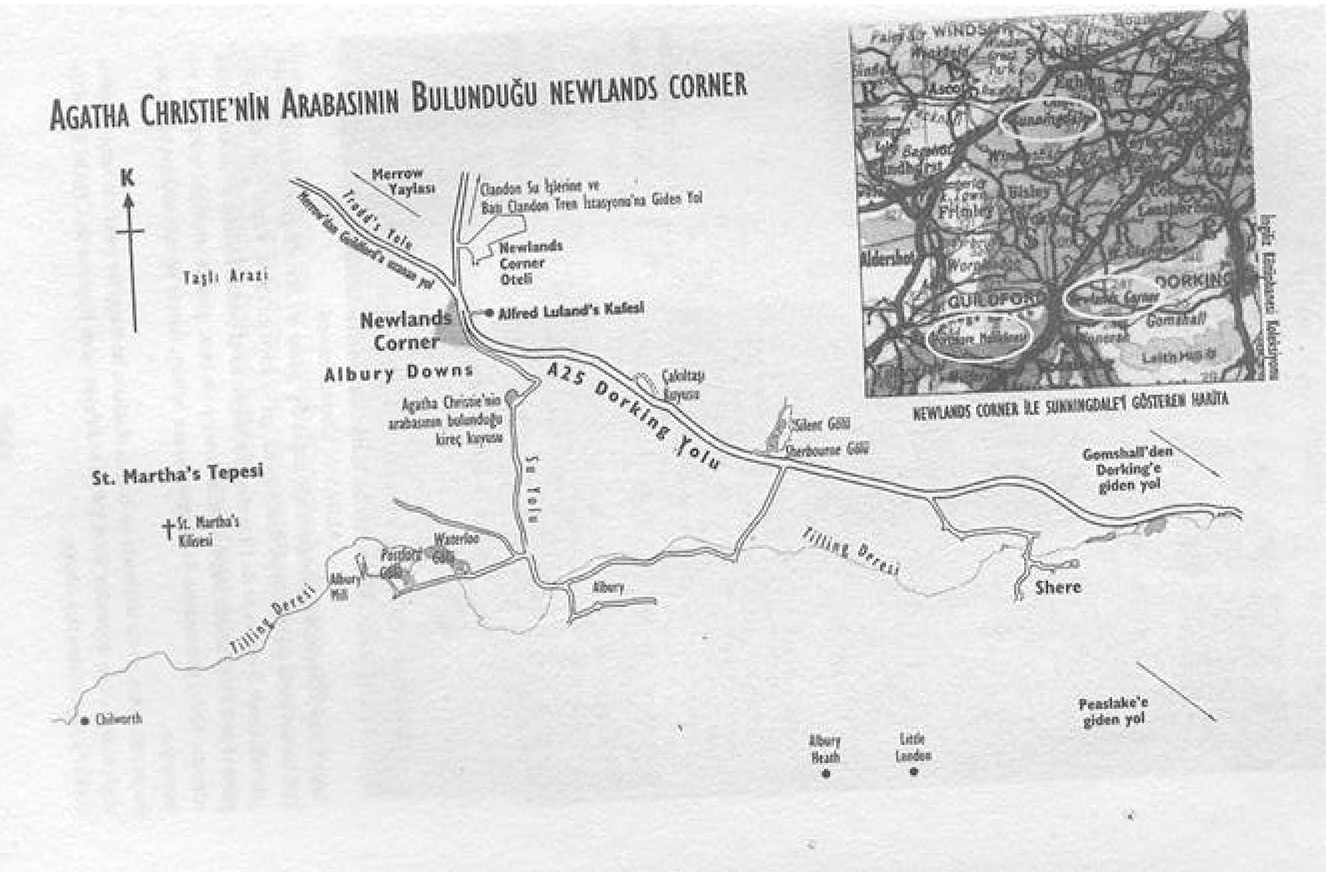
Sağda: Nan ve George Kon, nişanlı oldukları dönemde, Fransa'da Le Touquet Golf sahasında, 1925
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Solda: Nan'in kocası George, Archie ve Nancy Neele, Kent'te, Sandwich Golf Sahası'nda, 1926. Bu fotoğraf Nan tarafından çekilmiştir.
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Altta: Nan'in kızı Judith on yaşında, Brancaster, Norfolk'da 1926
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

AGATHA CHRISTIE'NİN ARABASININ BULUNDUĞU NEWLANDS CORNER
K
Merrow Yaylası
Clandon Su İşlerine ve Batı Clandon Tren İstasyonu'na Giden Yol
Trodd's Yolu
Merrow'dan Guildford'a uzanan yol
Newlands Corner Oteli
Taşlı Arazi
Alfred Luland's Kafesi
Newlands Corner
Albury Downs
A25 Dorking Yolu
Çakıltaşı Kuyusu
Agatha Christie'nin arabasının bulunduğu kireç kuyusu
Silent Gölü
Sherbourne Gölü
Su Yolu
St. Martha's Tepesi
St. Martha's Kilisesi
Waterloo Gölü
Postford Gölü
Albury Mill
Albury
Tilling Deresi
Shere
Gomshall'den Dorking'e giden yol
Peaslake'e giden yol
Chilworth
Albury Heath
Little London
WINDSOR
Ascot
Sunningdale
Bisley
GUILDFORD
DORKING
Newlands Corner
Gomshall
Leith Hill
Aldershot
İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu
NEWLANDS CORNER İLE SUNNINGDALE'İ GÖSTEREN HARİTA

BERKSHIRE CONSTABULARY,
WOKINGHAM DIVISION,
9th. December 1926

MISSING

From her home "Styles" Sunningdale in this Division,
Mrs. Agatha Mary Clarissa CHRISTIE
(WIFE OF COLONEL A. CHRISTIE)

AGE 35 YEARS, HEIGHT 5 ft. 7 ins., HAIR RED (Shingled), NATURAL TEETH, EYES GREY, COMPLEXION FAIR, WELL BUILT.

DRESSED—Grey Stockingette Skirt, Green Jumper, Grey and dark Grey Cardigan, small Green Velour Hat, may have hand bag containing £5 to £10. Left home in 4 seater Morris Cowley car at 9.45 p.m. on 3rd. December leaving note saying she was going for a drive. The next morning the car was found abandoned at Newlands Corner, Albury, Surrey.

Should this lady be seen or any information regarding her be obtained please communicate to any Police Station, or to

CHARLES GODDARD, Superintendent,
WOKINGHAM.

Telephone No. 11 Wokingham.

Berkshire Polisi'nin verdiği kayıp ilanı, 9 Aralık 1926

Berkshire Arşiv Dairesi'nden

Berkshire Polisi, Wokingham Bölümü
9 Aralık 1926
KAYIP
Bölgemize bağlı Sunningdale'deki "Styles" Malikânesi'nden kaybolmuştur.
Bayan Agatha Mary Clarissa CHRISTIE
(ALBAY A. Christie'nin eşi)

Yaş 35, boy 1.70 cm, kızıl dalgalı saçlı, doğal diş, gözler gri, teni düzgün, yapısı kusursuz.
GİYSİ: Gri diz boyu etek, yeşil uzun süveter, gri ve koyu gri kaban, küçük yeşil süet şapka, yanında içinde 5 sterlin ya da 10 sterlin olan küçük bir el çantası olabilir. Evinden 3 Aralık günü akşam 21.45'te dört kapılı Morris Cowley'yle biraz gezmek istediğini belirterek ayrılmıştır. Ertesi gün arabası Newlands Corner, Albury, Surrey'de terk edilmiş olarak bulunmuştur.

Bu bayanı gören ya da hakkında bir bilgisi olanların herhangi bir polis merkeziyle irtibata geçmeleri ya da doğrudan WOKINGHAM Polisi'nden Başmüfettiş CHARLES GODDARD'a başvurması rica olunur.

Westminster Gazette'de basılan 12 Aralık 1926 tarihinde düzenlenen "Büyük Pazar Avı"ndan sahneler. En üstte: Surrey Polisi'nden, araştırmayı yöneten, Agatha'nın öldürülmüş olduğuna inanan Polis Şefi Kenward

İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu'ndan

WOMAN WINS OUR £400 PICTURE PUZZLE PRIZE

DAILY SKETCH

MRS. AGATHA CHRISTIE FOUND ALIVE

Solda:15 Aralık 1926'da, Agatha bulunduktan sonra *Daily Sketch*'in ön sayfasındaki resim. Soldaki fotoğrafta Agatha ve Rosalind birlikte görülmektedir; sağda ise artık Agatha'yı öldürdüğünden kuşkulanılmayan Archie; cesedi bulmak için yapılan dalışlar durduruldu, aynı şekilde Clandon Wood'taki kulübedeki ipuçlarından yola çıkılan varsayımların da boş olduğu kanıtlandı.

İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu'ndan

Sağda: Bulunduktan sonra Abney Hall'e yaptığı ziyarette çekilen gülümseyen Agatha fotoğrafı; aynı fotoğraf 16 Aralık 1926'da *Evening News*'te yayımlanmıştı.

İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu'ndan

NOTED JOCKEY KILLED IN A MOTORING ACCIDENT

Daily Mirror

MRS. CHRISTIE'S DRAMATIC DASH TO SECLUSION

Solda: *Daily Mirror*'un 16 Aralık 1926'daki ön sayfası. Büyük fotoğrafta Agatha ön planda kızkardeşi Madge ile görünmekte; sağdaki fotoğraf Agatha'nın kızkardeşinin arabasına binişini gösteriyor; Leeds İstasyonu'nda Agatha'nın Manchester'a gittiği treni bekleyenler; bu arada Agatha büyük bir kalabalığın heyecanla kendisini beklediği Londra, King's Cross İstasyonu'na gitmekten vazgeçmiştir.

İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu'ndan

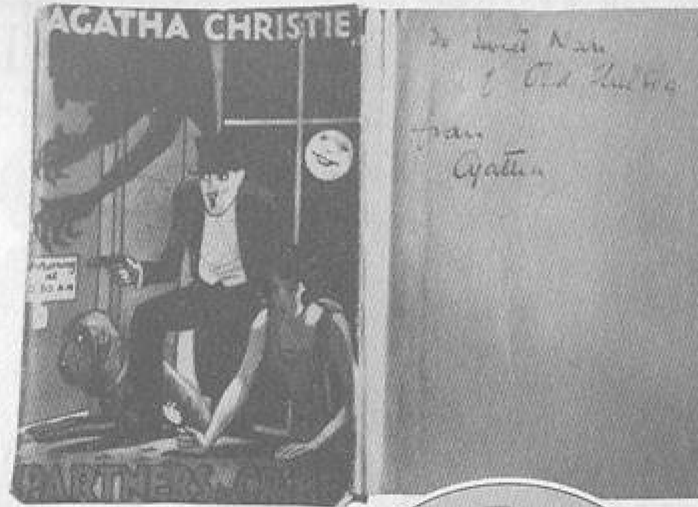

Yukarıda: "Bayan Neele"i Harrogate kaplıcasının balo salonunda, Harry Codd Dans Orkestrası'ndan tanıyan Albert Whiteley
Christine Wilde Koleksiyonu'ndan

Ortada: Kuşkularını polise açıklamaktan çekinen otelin genç kat hizmetçisi, Rosie Asher
Patsy Robinson Koleksiyonu'ndan

Solda: Daima Agatha'nın hayatta olduğuna inanan Berkshire Polis Merkezi'nden Başmüfettiş Goddard
Wokingham Times ve Berkshire Arşiv Dairesi'nden

Yukarıda: Agatha'nın Nan'e el yazısıyla ithafı
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Yukarıda solda: Nan'in daha sonra Lady Campbell-Orde olan yeğeni Eleanor Watts, Agatha'yı bulunmasının ardından 16 Aralık 1926'da Abney Hall'de ziyaret etmişti.
Bayan Jane Davies Koleksiyonu'ndan

Yukarıda sağda: Agatha'nın ablasının görümcesi ve yaşam boyu dostu Nan, ailesinin sınıfsal gücüyle Archie'ye Agatha'nın kaybolmasının ardından çıkan skandalı örtbas etmekte yardımcı olmuştu.
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Daily Express

LONDON, MONDAY, JANUARY 24, 1927. ONE PENNY.

THREE WEEKS' GRACE FOR SHANGH

LIONS

A.

GLAND,

DIA.

CCESS.

EW WITH

G.

THE RIPLEY ROAD "ROBBERY."

MR. MITCHELL-HEDGES WRIT FOR LIBEL.

NEW CHANCE FOR BRITISH ARTISTS.

"DAILY EXPRESS" EXHIBITION IN JUNE.

WIDE SCHEME.

OPEN TO ALL BETWEEN 19 AND 40.

MRS. CHRISTIE GOES ABROAD.

HER SECRETARY AND DAUGHTER AS COMPANIONS.

TRIP TO CANARIES.

UNIVERSITY M HURT IN A CAR SMASH

TWO OF THEM GRAVE INJURED.

FLYING GLASS.

THREE VEHICL INVOLVED.

Yukarıda: Agatha'nın Nan'e kişisel yazıtı
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

En yukarıda: Kaybolmasından beş hafta sonra, 24 Ocak 1927 tarihinde Agatha'nın İngiltere'den Kanarya Adaları'na gitmek üzere ayrıldığını belirten ilk gazetelerden biri de Daily *Express*'di.
İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu'ndan

Solda: Agatha'nın 22 yaşındaki yeğeni Jack ve babası, yani Agatha'nın eniştesi Jimmy Watts, 1926
Bayan Jane Davies Koleksiyonu'ndan

MURDER
IS EASY
AGATHA
CHRISTIE

Solda: Agatha, *Roger Ackroyd Cinayeti* romanı için kendisine esin kaynağı olan iki kişiden biri, eniştesi Jimmy ile birlikte Judith ve Graham Gardner'ın Paignton, Devon'daki evlerinin önünde, 1950'li yılların ortaları

Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Aşağıda: Judith ve Graham Gardner 1962 kışında Ortadoğu'da; Graham, Agatha'nın ikinci kocası ünlü arkeolog Max Mallowan'ın toprak üstüne çıkardığı insan eliyle yapılmış yapıtları resimliyordu.

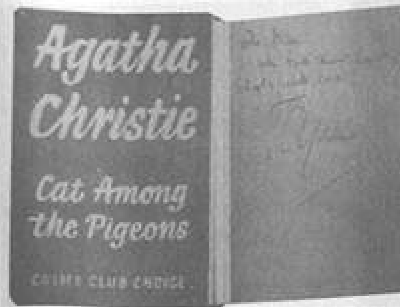
Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Karşı sayfa: (saatin dönüş yönünde, üst soldan başlayarak) Charlotte Fisher, Agatha, Nan ve Mary Fisher Greenway'in dışında: Küçük fotoğrafta tekrar Agatha ve Judith, 1950

Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Karşı sayfa (sol dışta ve altta) Agatha'dan Nan'e el yazısıyla iki ithaf daha

Judith ve Graham Gardner Koleksiyonu'ndan

Yukarıda: Max ve Agatha, Toledo, İspanya'daki tatillerinde *Daily Sketch* tarafından çekilen fotoğraflarında, 8 Kasım 1967

Jared Cade Koleksiyonu'ndan

Solda: Lady Mallowan (Barbara Parker) Max'in ölümünün ardından, 1988

Irak İngiliz Arkeoloji Enstitüsü ve İngiliz Kütüphanesi Koleksiyonu'ndan

1926 yılının Aralık ayında Agatha Christie ismi İngiltere'de tüm gazetelerin baş sayfasını süsledi. Ünlü polisiye yazarı İngiltere'nin güneyindeki evinden bir gece esrarengiz şekilde kayboldu. Ve on bir gün sonra Yorkshire, Harrogate'de bir otelde bulunduğu zaman yazar hafıza kaybına uğradığını iddia etti.

Bu kitabın yayınlanmasına kadar biyografisini kaleme alan çeşitli yazarlar Agatha'nın gerçekten amnezi geçirdiğine dair somut bir kanıt ortaya koyamadılar. Her ne kadar, bu olay yazarın ününe ün katmış olsa da yaşamı boyunca medyanın göz hapsinden kurtulamadı.

Şimdiye dek hiçbir yerde yayınlanmamış fotoğraflarla bezeli, Jared Cade'in bu eserinde esrarengiz kayboluş öyküsüne ışık tutan gerçekler ünlü yazarın en yakınlarının açıklamalarından derlenmiştir.

"Muhteşem bir araştırma... kaybolduğu gece gerçekte Agatha'nın başına gelenleri Jared Cade'in ortaya çıkarması büyük bir başarı."
–Gwen Robyns, *The Mystery of Agatha Christie* yazarı

"Büyüleyici bir öykü." –*Wall Street Journal*

"Elinizden bırakamayacaksınız." –*Daily Telegraph*

"Düşündürücü ve etkileyici... Ünlü polisiye yazarının esrarengiz ve karmaşık yaşamına inanılmaz bir boyut getirmiştir. Bravo!" –Sue Grafton

"Jared Cade magazin basınının çizdiği tabloya gerçekleri ortaya çıkaran bir ayna tutuyor." –Robert Barnard, *A Talent to Deceive: An Appreciation of Agatha Christie* yazarı

"Cade başarılı bir araştırmacı... Ayrıntılı bir araştırma yapmış. Bu kitap Agatha Christie'nin esrarengiz biçimde on bir gün ortadan kaybolmasına son noktayı koyuyor." –*Crime Time*

"Bu kitap Agatha Christie'nin gerçek yaşam öyküsü. Jared Cade'in yazarın kişiliğini böylesine derinlemesine incelemesi şaşırtıcı."
–Judith ve Graham Gardner, Agatha Christie'nin akrabaları

ISBN 978-975-21-0972-8

* İngiltere İmparatorluğu Şövalyelik Nişanı.

** İngiltere İmparatorluğu Kadın Şövalye.

* 15. yüzyılda Hollandalı rahip Thomas a Kemphis tarafından yazılan dini öğreti kitabı. Luther üzerinde de büyük etkisi olduğu ileri sürülmektedir.

* Finishing School: Genç kızları toplu hayatı için hazırlayan okul.

* Faitful Order of Dogs.

** Faithless Order of Rats.

* Hiç solmayan sanal bir çiçek. Yabani kadife çiçeği.

* Michael Parkinson’un İtiraflar Albümü 1973